POLIROM
Adrian Georgescu
EXITUS
EGO
proză

Adrian Georgescu

EXITUS

roman

POLIROM
2017

© 2017 by Editura POLIROM

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-6662-1
ISBN PDF: 978-973-46-6663-8
ISBN print: 978-973-46-6625-6

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: © Tarasenko Andrey/Shutterstock.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

ADRIAN GEORGESCU s-a născut pe 24 iulie 1970, la Bucureşti. În 1995 a început să scrie pentru cotidienele *Evenimentul zilei*, *Sportul românesc*, *ProSport* şi *Gazeta Sporturilor*. În 2000 a fost redactor-şef al revistei *Acasă Magazin*. În 2007 a devenit jurnalist independent şi a fost desemnat „Ziaristul anului" la Gala Premiilor „Ioan Chirilă". A mai colaborat cu *FHM*, *Adevărul* sau *România liberă*. În paralel, scrie pe blogul personal adriangeorgescu.ro. A contribuit cu povestiri la volumele colective *Răcani, pifani şi veterani* (2008), *Best of: proza scurtă a anilor 2000* (2013) şi *De la Waters la Similea* (2013). În 2011 a publicat romanul *Câteva sfîrşituri de lume*.

Pentru The Man

Nu moartea era aceea care îl înspăimânta, ci oroarea de viaţa lipsită de sens, în care nu putea înţelege nimic şi pe nimeni din jurul său, viaţa în care el nu putea să conducă, să controleze şi să înţeleagă nimic şi pe nimeni – nici chiar pe sine însuşi.

Joseph Conrad, *Proscrisul din arhipelag*

Partea întâi

I

Naşterea – Milo rămâne orfan – La morgă – Jocurile copilăriei – Începe războiul – Primele bombardamente – Milo, din nou singur – Poveştile celor morţi

Lui Milo nu-i era frică de moarte.

Şi n-avea cum să-i fie: doamna cu coasa l-a legănat din primele clipe ale vieţii. A rămas orfan încă de la naştere, dar nu mama a fost cea care a murit, ci tatăl, care se îmbătase aprig în stradă, din necazul de-a fi căpătat o gură în plus de hrănit. Astfel, chiar în secundele în care Milo era tras, cu o oarecare împotrivire, în această lume, capul familiei Éxito – care tocmai *succes* însemna, în limba lor – o părăsea nu departe, călcat de o maşină.

Viaţa lui Milo a mers însă mai departe. Şase luni mai târziu devenea unul dintre acei copii distribuiţi fără voia lor în ştirile din deschiderea ziarelor. Prima imagine a lui Milo zvârlită lumii reprezenta un sugar întins într-o baltă de sânge. Fotograful alesese un unghi bun: în prim-plan erau ochii larg deschişi ai pruncului, cu degetele mici ca nişte melcişori înmuiate în lichidul gros purtător de viaţă, iar pe fundal se dezvăluia trupul mamei, cu o gaură în frunte. Deasupra pozei erau titlul: „Crimă oribilă în cartierul X“ şi subtitlul: „Un bărbat şi-a împuşcat concubina şi pe copilul acesteia, apoi şi-a tras un glonţ în cap“. Pe cât de spectaculoase sunt ştirile sângeroase, pe-atât de scurtă le e însă existenţa, chiar mai scurtă decât cea a victimelor. Acestea, cu ultimele puteri, se mai târăsc, mai lasă în urmă dâre, dar nimic nu poate egala iuţeala cu care atenţia publică se mută de la un subiect la altul, atunci când situaţia o cere. Astfel, la o jumătate de oră după descoperirea tragicului tablou de familie, într-o mină din apropiere s-a produs o explozie. Toţi ziariştii vremii au fugit într-acolo, deci n-a fost nimeni de faţă care să livreze fericita ştire că micuţul avusese totuşi noroc, glonţul doar zgâriindu-i craniul. În timp ce grijile şi emoţia publicului se revărsau asupra minerilor, îngerul întunecat care veghea

destinul lui Milo îl extrăgea din miezul naturii moarte cu sânge şi trup matern.

L-a adoptat o soră a tatălui. Femeia în vârstă trăia singură, nu departe de marele oraş, într-un loc aflat la poalele munţilor. Cândva, acolo fusese o fabrică de conserve şi oraşul se întinsese parcă în somn, zvârlind un braţ leneş în acea direcţie. Din ghemul de bulevarde şi străzi, una se desprinsese şi trecuse printre clădirile vechi, traversând un pod sub care se usca un fir de apă, iar pe măsură ce clădirile se transformau în cocioabe şi trotuarele în şanţuri, mai subţire şi mai destrămată cu fiecare kilometru, parcursese un şes buruienos spre a se topi într-un platou larg. Acolo, deja departe de oraş, muncitorii coborau din autobuze, iar drumul n-avea motive să meargă mai departe; se transforma într-o cărare ce suia abrupt spre crestele munţilor, de-a lungul cărora se afla graniţa cu statul vecin.

Într-o zi, fabrica de conserve a dat faliment şi oamenii n-au mai avut ce să caute în locul sălbatic de la poalele munţilor. Curând, numai cel mai serios motiv din lume avea să-i mai aducă acolo. Clădirii i se găsise o nouă utilitate, fiind transformată într-o morgă unde erau trimişi cei pe care nu-i revendica nimeni, hoţii şi criminalii, victimele lor – de obicei tot hoţi şi criminali – sau săracii lipsiţi de bani de îngropare. Era o construcţie urâtă, cu un etaj înalt din beton, fără niciun fel de decoraţiuni de arhitectură; avea foarte puţine ferestre şi acelea ascunse după obloane, ca şi cum, ruşinată de noua ei menire, clădirea ar fi preferat să ţină ochii închişi. În spatele morgii, adăpostită sub un versant al paralelipipedului cenuşiu, era o căsuţă cu o cameră la parter şi pod deasupra.

Aici locuia mătuşa lui Milo, singurul lucrător al fostei fabrici ce rămăsese pe loc, ca paznic. Femeia şi copilul trăiau de pe urma morţilor. Dimineaţa, când pleca să scotocească prin buzunarele lor după lucrurile care încă nu le fuseseră luate, mătuşa lăsa copilul închis între două albii de rufe, legate cu sfoară. Pentru ca micuţul să poată respira, femeia făcuse câteva găuri cu burghiul în copaia de sus. Astfel a văzut el lumea în primii ani de viaţă: din miezul unui întuneric dens, sub forma unor planete rotunde şi îndepărtate, prizoniere pe tavanul camerei, asupra cărora un soare nicicând vizibil îşi arunca pieziş lumina. La lăsarea serii, mătuşa îl elibera. Astfel avea să şi-o amintească peste ani: sub forma a două palme, uneori încă pătate de sângele închegat al morţilor, care-l scoteau din beznă, înainte de a se cufunda din nou în adâncimea plină de mistere, aţâţate de umbrele focurilor arzând în clădirea vecină, care se reflectau pe peretele odăii din pod.

Când cochilia de lemn nu l-a mai încăput, a descoperit că lumea era mai largă de-atât. Şi relativ pustie. Cum oraşul se întorsese definitiv cu spatele spre locul unde dispăreau cei despre care nu voia să ştie, alături de morgă a apărut şi o groapă de gunoi. De fapt, nu era propriu-zis o groapă, ci un morman din resturi, un mic imperiu al cârpelor şi al scaunelor sparte, plin cu resturi de mâncare, portiere de automobil, haine putrede, manechine cu zâmbete sparte, reviste umede, capace şi tronuri de toaletă, frigidere ruginite, scânduri, ferestre cu ochiuri de geam încă intacte, roţi, cărţi, aparate de radio, uscătoare de păr, căruţuri, sticle sparte. Dacă morţii erau relativ puţini, gunoiul era mult şi creştea necontenit. În timp, mormanul de la capătul lumii s-a transformat în deal, iar dealul în munte. Peste câţiva ani, când luna răsărea în spatele crestei, născând irizaţii multicolore în pungile uleioase, părea o căpăţână uriaşă cu părul vâlvoi, gata să înghită cele două clădiri, care din drum aproape că nu se mai vedeau.

Din gunoi, au descoperit, se putea trăi mai bine decât de pe urma morţilor, căci există întotdeauna ceva neperisabil în obiecte; chiar şi în alimente, dacă nu eşti mofturos şi ai răbdare să cauţi. Iar Milo avea tot timpul de pe lume. Pentru el era o joacă să găsească scaune vechi pentru foc sau cea mai proaspătă bucată de brânză, în condiţiile date, reviste în ale căror pagini unsuroase era mototolită lumea sau, mai bine zis, tot ce putea el să afle despre ea.

Sugrumat de întorsura muntelui şi aflat lângă morgă, vecină de la care nu-ţi prea vine să împrumuţi o măsură de făină, locul n-a mai chemat alţi oameni. Numai camioanele care aduceau resturi şi cadavre mai apăreau în zona ce-şi căpătase o reputaţie proastă, pentru că în colcăiala de fierătanii şi în zemurile distilate mai dispărea câte unul dintre nomazii trecători cu căruţele sau, dacă ieşeau teferi de acolo, mureau în câteva săptămâni ba de-o complicaţie neaşteptată a unui banal guturai, ba de o tuse care nu se oprea până nu extrăgea ultimul fir de aer din victimă.

Cu Milo moartea a fost însă grijulie. Ea, atât de lipsită de milă cu oamenii, îi lua pe ceilalţi din jurul lui parcă pentru a-l feri de orice apropiere periculoasă, ca o adevărată mamă. De-ar fi existat obişnuita poză de familie ovală deasupra patului, am fi văzut-o ca pe-o doamnă uscăţivă, cu părul strâns într-un coc sever şi figura cenuşie, strângând uşurel mâna unui tinerel în uniformă, a cărui privire fixă sticlea prin monoclu.

Era Războiul, celălalt părinte adoptiv al lui Milo.

Conflictul a început în ziua în care băiatul a împlinit şapte ani. Munţii la poalele cărora trăiau fuseseră dintotdeauna graniţa naturală dintre două state. Greu de găsit neamuri mai deosebite între ele: era ca şi cum nu oamenii se aşezaseră cândva în stânga şi-n dreapta acelor ridicături în scoarţă, deprinzând limbi şi obiceiuri suficient de diferite pentru a se putea chema, peste secole, străini, ci de parcă stâncile căzuseră într-o zi din cer, cu toate pădurile şi râurile lor, ca o parafă care să ateste deosebirea dintre cele două neamuri. Ce aveau de împărţit ele nu se găsea însă acolo, în jurul graniţei ce nu lăsa loc nici de invazii, nici de interpretări, ci la mare distanţă, peste ape: o insulă stearpă şi aproape nelocuită, aflată în mijlocul mării, de care multe generaţii de pescari se loviseră până când câţiva, al căror neam şi a căror limbă nu s-au ştiut niciodată, coborâseră de pe vas şi întemeiaseră un orăşel acolo.

Secole la rând, doar cartografii ştiuseră că insula aceea exista. Apoi, la începutul veacului dinaintea celui în care ne aflăm, un echipaj din ţara lui Milo a fost aruncat de furtună acolo. Într-o noapte de beţie, membrii echipajului au înfipt, mai mult în glumă, un drapel în piaţa centrală a singurului târg din insulă. În statul vecin, ştirea a ajuns, după câteva săptămâni bune, deformată de timpul care trecuse, stârnind bănuiala unei insulte. De ar fi existat o pretenţie teritorială clar formulată de oricare dintre cele două guverne, ar fi fost mai bine. N-a fost. Astfel, fiecare stat a început să râvnească la acea palmă de ţărână dintr-un unic motiv: şi vecinii pe care-i dispreţuiau voiau acelaşi lucru. Episodul era relatat în moduri diferite în manualele şi cărţile din cele două ţări vecine, dar un lucru era cert: războiul a început atunci, în minţile unor oameni care nu se cunoşteau între ei şi care trăiau la sute de kilometri depărtare, chiar dacă el a fost declarat mulţi ani mai târziu.

S-a întâmplat cu o zi înainte ca Milo să meargă prima oară la şcoală, una aflată la marginea marelui oraş. În acea dimineaţă, mătuşa era plecată la târg, să vândă din cele ce culegeau de prin gunoaie şi buzunarele morţilor. Milo şedea pe scaunul din bucătărie, cu rucsacul în spate şi încălţat în bocancii militari cu câteva numere mai mari pe care, nerăbdător să meargă la şcoală, aproape că nu-i mai dădea jos. Atunci a auzit un uruit îndepărtat venind din cer şi, după câteva minute, peste oraş se înălţau jerbe uluitoare de lumini şi ciuperci de fum.

Mătuşa nu s-a întors nici în următoarea zi, nici în cele care au urmat. Peste câteva zile avea s-o revadă, moartă, în vârful unei stive pregătite pentru crematoriu. O prinsese

bombardamentul? O împuşcase cineva? O călcase vreo maşină? N-avea să afle niciodată. Lipsa ei, în acele vremuri în care un om mai mult sau mai puţin era tot aia, n-a fost observată. Un paznic la morgă? Pentru ce? Nimeni nu voia să iasă, nimeni să intre.

Cert este că Milo n-a mai apucat să meargă la şcoală. A rămas singur în căsuţa lui, ascuns de oamenii ce se omorau cu pricepere şi hotărâre pentru o fâşie de pământ îndepărtată. Puţinii care mai veneau acolo îl vor fi văzut uneori pe băiatul murdar ce se ascundea, dar, cum nimeni nu voia să zăbovească prea mult într-un asemenea loc, nimeni nu l-a căutat.

Cei vii nu se înghesuiau la clădirea de la poalele munţilor, însă din ce în ce mai mulţi netrăitori au început să apară, aduşi zilnic de camioanele militare. Am spune chiar că zona prinsese din nou viaţă, dacă activitatea înregistrată acolo n-ar fi avut legătură cu opusul ei. În spatele celor două clădiri, pe imensul platou mărginit de un lac, deasupra căruia izbucneau munţii, a înflorit un cimitir. Odată cu el, un nou teren de joacă. În zilele fără bombardamente, când camioanele nu soseau, susţinut de ariergarda duhurilor celor ce odihneau sub câmpul de bătaie, Milo comanda asalturi eroice printre morminte. Pornind de la câteva amănunte, numele şi gradul înscrise pe lespezi, poziţia în care le surprinsese trupurile în morgă, le reconstituia celor îngropaţi biografii fabuloase, de eroi sau de ticăloşi. „Sergent Destouches, în numele patriei, te declar trădător!“, „Acum ori niciodată, la atac!“ sau „Moarte duşmanului!“ erau strigătele care însufleţeau în fiecare zi peisajul.

Şi vai de şobolanii ce îndrăzneau să calce armistiţiul şi de porumbeii sau ciorile care violau spaţiul aerian, slobozindu-şi bombele lichide! Artileria pe bază de crăcan şi pietricele montată în pod funcţiona fără greş şi putea reteza chiar şi frânturile de zbor ale liliecilor, ce cădeau chiţcăind, cu fuzelajele negre strânse peste piepturi. La sfârşitul zilei, băiatul, cu o biciuşcă ofiţerească în mână, având peste ochi peticul negru al unui aviator, cu pieptul vestonului plin de decoraţii ruginite, stătea victorios cu piciorul pe-un mic morman de pene şi blăniţe însângerate.

Dacă mama adoptivă îi purta de grijă de la distanţă, tatăl său de-al doilea, Războiul, s-a implicat serios în educaţia copilului. Mătuşa îl învăţase să citească dintr-o veche istorie militară rămasă de la soţul ei, ofiţer ucis pe câmpul de luptă, care lăsase în urmă, în afara unor datorii consistente, şi câteva rafturi de cărţi. Primele cuvinte pe care copilul le-a silabisit, după maternul „moar-te“, au fost „mi-tra-li-e-ră“,

„sol-dat“, „a-tac“, fotografiile care i-au aprins imaginaţia înfăţişau un tiralior pliat peste un gard de sârmă ghimpată, o divizie de tancuri făcând praf şi pulbere un sat şi un infanterist scoţându-i unui vrăjmaş maţele cu baioneta, prilej pentru o scurtă, dar instructivă primă lecţie de anatomie. A trăit printre trupuri inerte sau obiecte, un cosmos mort respectând numai voinţa lui, angrenaje pe care el le-a însufleţit şi din a căror funcţionare a învăţat tot ce avusese nevoie să înveţe. Dacă era vorba de fiinţe trăitoare, curiozitatea de copil era împlinită de comportamentul şobolanilor ori al ciorilor. Tot ce ştiau oamenii despre ei înşişi, despre obiceiurile, oraşele şi lumea lor aflase din cărţi, almanahuri, manuale, dicţionare, ghiduri şi enciclopedii culese din gunoaie, pe care, în orele lungi în care stătea ascuns, le citea şi le recitea.

Vorbea cu morţii cu voce tare şi, uneori, cei dispăruţi îi spuneau multe despre trecutele lor vieţi. Proaspeţii vecini ai lui Milo poposeau aproape două zile în clădirea cenuşie. Pe prima o petreceau în sala mare frigorifică de la parter, unde erau sortaţi. Trupurile din care mai rămăsese un braţ, o unghie sau o idee mergeau direct sus, pentru incinerare. A doua zi urmau celelalte leşuri spre a le face loc nou-veniţilor, căci moara măcina fără încetare. Numai ofiţerii primeau dreptul de a fi încartiruiţi în cimitir, sub lespezi pe care numele erau scrise cu vopsea neagră.

La etaj era crematoriul. Spre deosebire de sala primirilor de la parter, unde era un frig năprasnic, aici focul dogorea vesel în cuptor toată noaptea. Exista şi o bandă transportoare rămasă de pe vremea fabricării conservelor, ce căpătase o nouă întrebuinţare. Cei care aduceau morţii aşezau seara trupurile pe lunga limbă de fier, care se încolăcea de două ori prin sală înainte de a-şi livra încărcătura marelui cazan, reglau viteza de înaintare şi ora opririi focului, apoi plecau pe la casele lor. Peste noapte, trupurile îşi parcurgeau cuminţi ultima călătorie pe calea ferată, apoi erau redate universului, prin hornul care fumega molcom, ca o pipă.

Cum se stingeau ecourile ultimilor paşi, Milo dădea năvală în sala crematoriului şi începea joaca. Uneori se închipuia mecanic de tren, aruncând lopeţi de cărbune în gura deschisă a cazanului, alteori controlor, plimbându-se prin trenuleţ cu un cleşte, şi mulţi dintre cei prinşi fără bilet îşi plăteau amenzile în dinţi de aur. Se visa haiduc, un urmărit general cu toată poliţia pe urme, şi se pitea printre ceilalţi călători, sărind de pe bandă în ultimul moment, când căldura devenea de nesuportat.

Nopţile, trupul omenesc defila mereu înaintea ochilor lui, cu toate tainele şi mecanismele la vedere, întinse pe podele în sos roşiatic: şirul de cârnăciori al intestinului, vesel şi lunecos, plămânii buretoşi, inima rubicondă şi musculoasă ca un acrobat de circ, creierul cu fragila sa stucatură. Nu o dată, din singurul joc de lego de care a avut parte a creat oameni întregi, adevăraţi golemi, cu ajutorul cărora a recompus scene maiestuoase din istoria înfruntărilor militare: o noapte dinaintea asaltului final, cu studierea hărţilor militare şi luarea unei decizii ce avea să întoarcă soarta războiului, un duel cu martori, predarea sabiei unui general.

Câteodată auzea prin zidul de beton care-l despărţea de morgă bufniturile trupurilor aruncate în rafturi, atât de multe şi într-o asemenea grabă, încât se mai întâmpla ca unul să se prăvălească, după aceea, în timpul nopţii, stârnind un zgomot domol, ceea ce în mintea lui năştea imaginea unor vecini jucăuşi, gata oricând de năzbâtii.

Multora le-ar fi fost frică de cei morţi, mai ales la acea vârstă la care fantomele prind viaţă dintr-o răsfrângere a luminii, când e suficient să trosnească un dulap şi inima-şi ia zborul. Lui Milo, aşa cum am spus, nu-i era. Nici scârbă. Crescând printre trupurile celor plecaţi spre veşnicie, vorbea cu ei, pe unii chiar apuca să-i îndrăgească în scurtul răstimp pe care-l petreceau împreună. De la cei duşi au venit singurele cadouri, vestonul unui copil de trupă având în dreptul inimii o pată roşiatică închegată şi-o batistuţă în buzunar, un porthart, multe perechi de ghete solide, milităreşti. Tot războiul i-a dăruit şi jucăriile: o tobă, o baionetă, tuburi de cartuşe, colecţia de medalii şi un ochi de sticlă.

Pentru el, morţii tot oameni erau, mai reci şi în mod sigur nu foarte comunicativi. Asta însă nu-i făcea mai răi, căci odată cu viaţa dispăreau şi defectele lor, mai ales irezistibila pornire de a-şi ucide semenii. Deşi rigizi, se dovedeau docili, ca nişte păpuşi ori soldăţei mai mari, atunci când îi aranja în poziţiile trebuincioase pentru micile piese de teatru. Deseori îl făceau chiar să râdă în hohote, căci în inutilul lor efort de-a scăpa din ghearele morţii soseau înţepeniţi în nişte poziţii teribil de caraghioase. În schimb, cei vii, pe care mereu îi urmărea de la distanţă, îi stârneau spaimă. Suflul cald ce le umfla plămânii le dădea vigoarea de-a se pândi necontenit unii pe ceilalţi, gata să se ucidă pentru o firimitură dacă le era foame. N-aveau nimic din măreţia statuară a celor morţi, din detaşarea cu care priveau lucrurile lăsate-n urmă, din sângele lor rece.

Privirile îl speriau. Nu moartea din ochii celor morţi, ci, dimpotrivă, viaţa încă ascunsă în pojghiţa umedă, ca şi cum ochii ar fi fost lăsaţi în urmă, ca nişte paznici de far, să întreţină acea lumină crudă. Din acest motiv, înainte să se ducă la culcare, făcea întotdeauna un tur prin morgă şi cobora pleoapele tuturor.

Un singur lucru îi lipsea lui Milo pentru a fi fericit: un prieten.

II

Iarna cea grea – Venirea lupilor – Bombardament de Crăciun – Hans – Jocurile cu Hans – Cerşetorul – Prima iubire

În acel an, iarna a turbat.

A ieşit din peştera ei din munţi plângând şi-a început să se dea cu capul de trunchiurile brazilor, până când lacrimile i s-au transformat în ace şi urletul în viscol. Cu faţa trasă sub un şal vânăt de pâclă, a coborât spre oraş, urmată de o trenă de lupi, scoţând copacii din rădăcină şi sufletele din oameni.

Când furtuna s-a potolit, gerul a coborât colţi sticloşi din streşinile morgii şi în câteva ore a transformat lacul într-o piftie din piatră. Cerul însuşi devenise un candelabru de stele care încetaseră să mai sclipească, pleoapa unui ochi imens şi îngheţat, înţepată în mii de locuri. Aerul cristalin părea o stare dincolo de cele lumeşti, de-o puritate haină, asemănătoare eterului cosmic, în care nimeni nu poate vieţui.

De Crăciun s-a adeverit că omul n-are niciun Dumnezeu. De câteva zile, lupii lunecau tăcuţi printre cruci, zgrepţănând zăpada după trupurile care, de la venirea gerului, erau lăsate pe pământ să îngheţe şi să fie ninse, până când îmblânzirea vremii le va fi permis îngroparea. Se auzea doar cum corpurile vii le morfoleau mârâind pe cele moarte, oasele trosnind ascuţit, fâşâitul cărnii predându-se. În acea seară, desprinşi din activitatea lor de o chemare necunoscută, lupii au reînceput să urle, ceea ce nu mai făcuseră de când coborâseră printre oameni, de parcă atunci ceva se schimbase şi în existenţa lor. Urletul s-a îndepărtat ca un fum, purtat de spinările cenuşii peste lac, înapoi spre munţi, şi, aproape imediat, a fost înlocuit de un alt zgomot venind de departe: huruitul avioanelor. Când sirenele au prins şi ele să ţiuie era deja prea târziu. În oraş, oamenii se întorseseră de la spovedanie, astfel încât, îmbăiaţi şi îmbrăcaţi cu hainele de sărbătoare, au murit curaţi şi fără de păcate.

Din camera lui, Milo privea explozia de lumini jucăuşe de deasupra oraşului şi aştepta, cu nasul lipit de fereastră,

venirea camioanelor. Acestea au sosit câteva ore mai târziu, mai multe ca de obicei, iar când ultimele faruri s-au stins după cotul drumului, lăsând lumea sub ochiul rece al lunii, el a deschis fereastra, a sărit pe buza de piatră de pe zidul morgii şi a pătruns dincolo.

Sala mare de la parter era plină de oameni, aşezaţi după cum se putuse, lângă pereţi, pe masa lungă de tablă din centru sau îngrămădiţi pe cele câteva băncuţe. Câţiva veneau de la o nuntă, mai aveau încă prinse în piepturi bancnotele şi cocardele cu flori, alţii erau în uniforme. Acum erau amestecaţi, fără să mai conteze treaba din care îi întrerupsese bombardamentul, vârsta, sexul ori averea. Trupuri mai mici sau mai mari, unele întinse, altele sprijinite de vecini, ca şi cum în moarte s-ar fi putut regăsi ceva din solidaritatea umană. Graba cu care fuseseră aşezate stabilise până la urmă un echilibru, născând între ele relaţii când tandre, când obscene, astfel încât părea scena unui ospăţ, unde participanţii se odihneau, răpuşi de propriile excese.

Hans stătea mai retras faţă de restul, în capul oaselor, sprijinit de piciorul unei mese. Era un băieţel cam cu doi ani mai mic decât Milo, blond, îmbrăcat într-un paltonaş verde. Pe cap purta o căciuliţă albă, cu doi iepuraşi în dreptul urechilor. Părea nevătămat, doar un punct mic, ce putea fi foarte bine o ruptură în stofă sau locul gol al unui nasture, lucea stins pe pieptul paltonului.

„Salut“, a spus Milo.

„Salut“, a răspuns Hans.

„Ţi-e frig?“, a întrebat Milo.

„Nu“, a zis Hans. „Sunt mort.“

„Vrei să ne jucăm?“

„De-a ce?“

„De-a războiul. Am acasă o tobă şi o baionetă. Vrei să le vezi?“

„Da.“

„Tu ai ceva?“

„Un nasture de fildeş şi-un glonţ.“

„Facem schimb?“

„Hai!“

Următoarele zile au fost cele mai frumoase din viaţa lui Milo. Hans s-a dovedit a fi prietenul pe care şi-l dorise mereu. Îi povestea bătălii din istoria militară, cu mii de oameni asemenea lui rămaşi fără suflare pe câmpul de bătaie. I-a desenat chiar şi o oaie, una creaţă, cu fundiţă şi clopoţel la gât. Dimineaţa îl aşeza pe un scăunel de lemn căruia îi legase nişte sfori şi-l purta în spate, ca pe-un rucsac. Colindau împreună prin pădurea troienită, mergeau împreună pe câmp,

la râu, trăgeau cu praştia în ciori, scormoneau zăpada căutând vizuinele unde hibernau bursucii. Hans nu era prea bun la v-aţi ascunselea, îl găsea întotdeauna, în schimb era neîntrecut la „statuile“ şi nu se plângea de faptul că mereu pica la sorţi să fie transformat în om de zăpadă.

Îl ascundea pe Hans într-o firidă de sub fereastra casei, unde nu putea fi văzut. După ce camioanele care aduceau morţii plecau, Milo cobora la prietenul lui. Îi spunea poveştile de glorie ale cruciadelor, legenda cavalerilor teutoni şi principiile de organizare ale Afrika Korps. Pe când vărsa smoală peste asediatorii turci la Constantinopol sau năvălea peste tranşeele germane la Marna, Hans îl ţintuia mereu cu ochii săi albaştri şi cu zâmbetul care, în tot timpul acelor zile, nu i s-a şters o clipă de pe chip. Şi câte năzdrăvănii n-au făcut împreună! Cum a fost, de pildă, atunci când Milo l-a pus pe Hans în scăunelul lui, lângă o copcă din lacul îngheţat, c-o undiţă în mână, astfel încât pescarii veniţi la crăpatul zorilor au luat-o la fugă peste gheaţă! Sau când au mers, prin ger, pe la casele oamenilor aflate la câţiva kilometri, iar Milo bătea la uşi, apoi fugea iute după colţ, lăsându-le pe gazde să dea ochii cu prietenul lui încremenit.

În a patra dimineaţă după Crăciun, când vremea s-a mai încălzit, nu l-a mai găsit pe Hans la locul lui. N-a aflat niciodată dacă îl luaseră lupii sau oamenii. I-a părut tare rău şi şi-a dorit ca războiul să-i mai facă o surpriză plăcută. Şi i-a făcut. Peste câteva săptămâni, mergând printre trupuri la obişnuitul apel de seară, a auzit un geamăt. Nu obişnuitul zgomot pe care îl mai făceau leşurile când scăpau gaze sau oftaturi rămase în ei încă din timpul vieţii, goluri crescând ca nişte prunci eterici, avortaţi după moarte, ci un geamăt adevărat. L-a auzit prin planşeul de beton care-l despărţea de camera de incinerare, după cum a auzit şi zgrepţănatul uşor, de şoarece.

Mişca. Era un cerşetor, nu foarte bătrân. Fusese rănit în burtă, după pata stacojie care crescuse deasupra sforii ce-i ţinea pantalonii. Viaţa se prelingea printre buzele crăpate şi imobile, prin ochii apoşi, aproape opaci, trecea peste cutele murdare ale bărbiei şi peste unghiile crescute diform, depăşind cu mult buricele degetelor, cornoase, negre, lipite de plăcile de pardoseală ca nişte gândaci striviţi, dar mişcând încă uşor din antene, o fiinţă aflată între stadiul de om şi cel de animal, aşa cum se afla şi la egală distanţă de viaţă şi de moarte.

L-a privit cum încearcă să se dea jos de pe banda transportoare, la început ca un mic zeu mânios pe intrusul care-i ameninţa lumea, zăpăcind prin mişcarea sa aproape

inobservabilă compoziţia cărnurilor, distribuţia artistică a violetului din buze şi a sângelui atât de intens colorat, încât părea o magmă fluorescentă erupând din trupuri. Apoi, din ce în ce mai interesat, i-a urmărit lupta pentru fiecare răsuflare, pentru fiecare litru de sânge plimbat prin trup, în afara celui care băltea sub el în căldura seacă şi fumegoasă a crematoriului. Un om viu, dar pe moarte, ce frumos! De câte ori leşina, îl împungea cu degetul ori sufla uşor peste faţa vânătă, întreţinând pâlpâirea în pericol să se stingă, câteva ore lungi, la sfârşitul cărora vagabondul a deschis buzele şi a horcăit primul cuvânt:

— Apă…

I-a adus apă. A scurs câteva picături printre buzele pline de negi ca pielea de şopârlă, care au dispărut imediat în hăul ştirb şi urât mirositor, iar omul a vomitat şi-a leşinat cu faţa în propriile resturi. L-a înţepat de câteva ori cu vârful biciuştii şi l-a trezit. Se putea târî şi chiar încerca să se ridice pe coate. I-a scos de la brâu sfoara ce-i ţinea pantalonii şi i-a petrecut-o peste gât, ca pe-un căpăstru. L-a încălecat, dându-i ghes cu biciuşca peste coapse. În timp ce inspecta câmpul de luptă, împărţind marţial trupei ordinele necesare, omul şi-a dat însă sufletul.

Cu regret, l-a aşezat în rând cu ceilalţi şi a repornit trenuleţul.

Apoi războiul a trecut, zile după zile s-au deşirat la marginea oraşului, unde respiraţia caldă a lumii se transforma în aburi vineţii, dincolo de graniţa nevăzută pe care doar păsările, lupii şi şobolanii o mai treceau. Departe de oameni şi de casele lor şi de vieţile lor zbuciumate, Milo a împlinit 14 ani.

Într-o noapte a cunoscut dragostea. Ştia deja ce este femeia, ce taine ascundea carnea ei. Văzuse sute de trupuri goale, în toate poziţiile, cu lipsa de pudoare pe care numai abandonul morţii o poate da. Punând cap la cap ceea ce ştia cu cele ce credea, a desluşit treptat mecanismul concepţiei, aşa cum, tot desfăcând şi compunând la loc o puşcă, până la urmă înţelesese la ce folosesc părţile ei. Trăind departe de cei vii, unde moartea era prilejul unei scurte atingeri a perfecţiunii până ce carnea trecea ori în ţărână, ori în cenuşă, n-a simţit decât satisfacţia unei probleme rezolvate.

În acea seară stătea pe acoperişul spart al casei sale, aşteptând să plece transportatorii, când a văzut-o prin fereastra morgii. Stătea sub căutătura de bijutier a lunii, abandonând privirii lui partea de sus a unui trup gol fără nume, de luminescenţa ivoriului, un bust străbătut de filigranul nervurilor albăstrui, răsturnat din cine ştie ce

motive de pe soclul lui firesc pe pardoseala rece. A stat şi a privit-o, la fel de nemişcat, ştiind că ora aceea astrală era făcută doar pentru ei, căci timpul urma să descompună în curând acel miracol, calcinând cupolele de sidef ale pometţilor şi umerilor, stingând strălucirea minerală a pieliţei şi luciul molcom al buzelor.

Ea i-a simţit privirea şi parc-a tresărit. El şi-a înălţat braţul drept, iar gestul a durat o mie de ani. Mâna lui avea o tonă; degetele tremurau la capăt ca nişte păsărele prinse în smoală. Milo şi-a ţinut răsuflarea, desigur că şi ea. Era goală şi liniştită, de parcă tocmai goliciunea ar fi îmbrăcat-o, lăsând vederii detaliile feminităţii ca pe nişte broderii alese. Fata şi-a lăsat graţios capul într-o parte, ca pentru a-l vedea mai bine, iar inima lui bătea aidoma unui clopot, trimiţându-şi reverberaţiile în tot trupul, din tălpi până-n timpane. Era ameţit. Ochii ei scânteiau, pe chip îi plutea umbra unui zâmbet. S-a lăsat încet pe spate, lunecând domol spre partea de jos. Şi-a lăsat în urmă braţul ca pentru a-l aşeza sub ceafă, dar, vai!, umerii şi capul i-au ieşit atunci din cadru, trase de-o forţă invizibilă împotriva căreia nu putea lupta. Pentru o secundă, părul, cu inconsistenţa lui fragilă, a mai zăbovit acolo, câteva fire rămase în pata de sânge închegat şi-n dâra delicată, ultima urmă din trecerea prin lume a fetei, căci un lucrător al morgii pornise să o târască spre crematoriu.

Atunci, pentru prima oară în viaţa lui, Milo s-a simţit singur, o ciudăţenie părăsită la capătul universului. A stat până ce ultimul fir de fum a părăsit hornul crematoriului, apoi a început să-şi facă bagajul.

A doua zi la prânz a plecat.

III

Pacea – Serbare în oraş – Întoarcerea bărbaţilor de pe front – Băieţii cresc – Milo vine în oraş – Imma şi Billy – Lordul – Bătaia

Când pacea a fost semnată, oamenii au ieşit în pieţe. Au dansat şi au băut şampanie; au tras cu puştile, după mai bine de trei ani, în aer. Apoi s-au uitat unii la alţii: cu puţine excepţii, erau numai femei, bătrâni şi copii. Cei mai mulţi bărbaţi muriseră pe front. Cum în ultimele luni ale războiului se luase decizia ca toţi cei ce împliniseră şaisprezece ani să fie încorporaţi şi trimişi în prima linie, spre a deveni carne fragedă de tun, nici tineri nu prea mai erau.

Bărbaţii care se întorseseră traversau oraşul în cuşti nevăzute, animale bizare şi bărboase scăpate din capcane cu preţul unui membru lăsat în urmă. Se închideau în cârciumi din ce în ce mai goale, petreceau ore în şir în faţa unor pahare tulburi şi-a unui perete gol. Se îmbătau, înjurau bolovănos, ieşeau în drum cu cuţitele în mâini, dar, când să lovească, în ei se rupea ceva, ca şi cum faţa celuilalt le-ar fi scos înainte propria fiinţă. Aşa că mai înjurau o dată şi se întorceau acasă la muieri, unde mai mureau un pic. Era de parcă războiul îi eviscerase de toate cele ale masculului, trufia, dorinţa de justiţie, gesturile mari şi zgomotoase, lipsa unui simţ al ridicolului, vitejia. Au început să fie dispreţuiţi de-ai lor, nu din cauza lucrurilor abjecte pe care le făcuseră, nu pentru cei ucişi cu mâinile goale, ci tocmai pentru că nu reuşiseră să le lase în urmă, aşa că unii au făcut ei înşişi ce nu reuşise războiul, cu aceleaşi mâini ori cu funiile ori cu bricele, lăsând familiilor nişte păpuşi cu ochii beliţi.

Băieţii au fost nevoiţi să devină peste noapte bărbaţi. S-au scufundat în hainele taţilor, au crescut în ele, nereuşind să le umple nici măcar când umerii li s-au lăţit, mereu exista un loc rămas gol sau mirosul celui absent încă impregnat în stofă. Le-au luat locurile nu doar în fabrici, ci şi în capul meselor, au început să le semene la mers şi la vorbă, la înjurături, cârciumile s-au umplut de mici păsări cenuşii, cu

priviri aspre şi gâturi subţiri, şi oraşul a revenit, cumva, la normal.

Odată cu copiii crescuse şi sărăcia. Fabricile erau scrum, iar în împrejurimi, din solul nelucrat atâta vreme doar praful mai răsărea. Înainte de război se trăia de pe-o zi pe alta, într-un jeg vesel şi comun; acum, de parcă bărbaţii luaseră cu ei nu doar orice speranţă, ci şi ideea de solidaritate, se trăia din zori până-n amurg. Cât timp a durat războiul, oamenii s-au luptat pe-acelaşi ghem de mizerie, din care doar cei mai puternici se puteau hrăni, ceilalţi murind după lăsarea întunericului, în bombardamente, ori peste noapte, din cea mai naturală cauză posibilă, foamea.

Dar după război? În ciuda studiilor care pretind că, atunci când sunt mici, copiii vor să se facă poliţişti, nu s-au făcut. Nici pompieri. O casă, când se aprindea, ardea până la capăt, în timp ce vecinii năvăleau să fure ce se mai putea. Medici nici atât. Profesori? La ce bun? Şcoli nu mai erau. Pe aceiaşi umeri fragili n-a căzut doar sarcina de a munci pe unde se mai putea, ci şi bărbătească responsabilitate a crimei organizate. Încet-încet, echipele sportive, fostele clase şcolare, grupurile din cartiere s-au transformat în bande, care au preluat traficul cu alcool şi prostituţia.

Pe străzi nu se mai auzeau chiote şi râsete. Se mai întâmpla, e drept, ca un microbuz să apară prin cartier şi-n spatele ferestrelor să se vadă câteva capete mici, cu nasurile lipite de geamuri. În momentul acela, strada se golea. La volan părea să nu fie nimeni, căci de obicei şoferi erau prichindeii. Din maşină cobora un grup de adolescenţi, tăcuţi, încruntaţi, palizi ca nişte morţi şi, într-adevăr, unii se aflau doar la câteva minute de acest destin. Era clar că nu mergeau în excursie. Din mânecile largi curgeau palme subţiri, în ele înfloreau rapid nişte pistoale şi din ţevi nu ţâşnea apa.

Nu se jucau, nu ştiau de glumă, nici de frică. De fapt, nu-şi mai aminteau prea bine ce însemnau toate astea.

***

Camionul l-a lăsat pe Milo la marginea oraşului, lângă o barieră. A coborât, cu sacul militar în spate, cu şapca trasă peste urechi. Linia orizontului coborâse de mult în spatele clădirilor. Singurul care-l urmase era soarele, un strop de urină îmbibând stratul difuz şi cenuşiu al norilor. În lumina care răsărea parcă din noroi, era palid şi slab, o umbră. Capul îi ieşea din guler asemenea unui lujer strâmb, gata veştejit. În sac, câteva haine, ceva mâncare şi comoara: dinţii de aur culeşi de la cei morţi şi bancnote ferfeniţite tot de la ei, multe

murdare de sânge. Ar fi rămas acolo, semn viu de întrebare în balta cafenie din şleaul drumului, dar o maşină a trecut pe lângă el şi l-a stropit. Mişcând bocancii mari şi colţuroşi ca nişte coşciuge, a intrat pe strada care începea din faţa barierei.

În oraş, totul era prea aproape şi se prăbuşea. Ruinele nu păreau creaţia bombelor căzute din cer, ci nişte catedrale sfărâmicioase dedicate unor zeităţi leneşe şi nepăsătoare, construite pentru a clămpăni ştirbe, cu mustăţile betonului zgâriind cerul prin golurile vaste dintre ziduri, unde iarba şi tufele crescuseră cu neobrăzarea vegetaţiei. Casele care mai erau întregi aveau gratii sau obloane la ferestre. Pe un zid, înconjurat de cuvinte obscene, era un desen făcut cu creta, pe care ploile din ultimele zile încă nu-l şterseseră.

Mirosul gunoiului rămăsese mult în urmă, înlocuit de cel viu, al sărăciei, purtat de vânt printre ruine, ca şi cum mizeria n-ar fi avut linişte, scoţându-i pe oameni pe străzi să muncească, să fure ori să ucidă. În faţa hârtoapelor din pavaj, maşinile şi căruţele ezitau, apoi le treceau înclinându-se aidoma unor beţivi solemni. Gardurile mici şi rare, în multe locuri prăbuşite, formau graniţe simbolice, care nu delimitau nimic.

Apoi, cei vii. Doi băieţi cu feţe ascuţite trecură cu mâinile în buzunare şi privirile-n jos. De sub basca unuia, o cicatrice se scurgea către bărbie. Într-o curte, o femeie tăia o găină. Satârul cădea ritmic pe leşul întins pe buturugă şi, pe măsură ce pasărea era despicată, loviturile se auzeau mai clar, ca o izbândă împotriva cărnii. Fulgii stăteau prinşi în cleiul roşiatic de pe jos, peste care câţiva copii zdrenţăroşi treceau alergând. Alături, un câine devora măruntaiele.

În curtea următoare, un bătrân în maiou se bărbierea la o chiuvetă, cu spatele la stradă. În oglindă, ochii i-au însoţit trecerea, mici şi răi deasupra stratului de spumă. De după un gard de tablă s-a auzit un lătrat furios şi-un trup s-a izbit puternic de tablă, stârnind ecouri sparte. Îşi spuse că, de fapt, aşa îl primea întreg oraşul, printr-o pulsaţie invizibilă de ură din spatele zidurilor, ca pe un corp străin ce nu trebuia lăsat să intre.

Se opri şi dădu rucsacul jos. Unde va dormi? Cercetă cu privirile craterul din miezul clădirii învecinate, trăgând cu coada ochiului spre un grup de trei copii, care, la vreo zece metri distanţă, erau strânşi în jurul unei bucăţi de carton. Unul era gras, avea pantaloni scurţi, bretele şi părea de vârsta lui Milo. La fel şi fata. Adică şi ea părea cam de vârsta lui Milo, căci grasă nu era deloc, mai degrabă slăbănoagă. Purta o salopetă prea mare şi un tricou galben, puţin descusut la

subraţ, din care braţele se scurgeau ca nişte macaroane. Al treilea era mai mare cu vreo doi ani, îmbrăcat cu o bluză de marinar şi pantaloni lungi, suflecaţi până sub genunchi, astfel încât, încălţat în pantofii cu bot ascuţit, semăna cu un arlechin.

După ce fiecare punea o monedă pe carton, aruncau pe rând zarurile, iar unul culegea banii. În general, fata câştiga. De câte ori se întâmpla, lua banii în tăcere şi-i ascundea în buzunarul de la piept al salopetei. Dolofanul, în schimb, când umfla potul, scotea nişte strigăte caraghioase, apoi sărea, împungând aerul cu pumnii. În timpul unui salt îl văzu pe Milo şi-i dădu un cot lunganului. Fata se uită şi ea, scurt.

Cel mare îi făcu un semn:

— Bă, ia vino încoa'!

Se apropie şi se aşeză lângă ei, pe zidul de beton. Lunganul se uită la el, măsurându-l:

— Nu eşti de pe-aici, nu?

Milo negă în tăcere.

— Cauţi pe cineva?

— Nu.

— Vrei să joci? întrebă şi grasul.

Nimeni nu-l mai chemase vreodată să se joace cu el.

— Spune-i să facă paşi! mormăi fata. Nu-mi place. E un ciudat.

— Gura, Imma! Ai cu ce să joci? reluă lunganul.

— Da, răspunse Milo.

Vocea lui, obişnuită să-şi vorbească doar sieşi, se auzi slabă şi spartă, de parcă în gâtlej ar fi croncănit un pui de cioară.

— Mă duc să mă piş. Intră un tur în locul meu, zise lunganul şi se îndreptă spre gang.

— Ce ai? Bani? Ţigări? se interesă grasul.

Milo deschise rucsacul, scoase punga cu dinţi şi i-o întinse. Grasul o cântări uşor în palmă, apoi o deschise. Când o răsturnă în palmă, tresări şi câţiva molari căzură pe jos.

— Ce-s ăştia?

— Dinţi, răspunse Milo.

— Papagale, vino să vezi!

Cel căruia-i spusese Papagalu' reveni din gang, sărind peste bălţi. Dolofanul îi arătă palma desfăcută.

— De unde-i ai? întrebă lunganul.

Pauză.

— I-am găsit, spuse Milo.

— Ţi-am zis că-i un ciudat, spuse fata.

— Minţi, spuse lunganul. Muistule, dacă-ţi dau o palmă, mori. De unde-i ai?

— Nu mint.

— Unde stai? întrebă şi grasul, luându-i sacul şi începând să scotocească prin el.

Milo ridică din umeri.

— Nicăieri. Am fugit de-acasă.

Fata nu-l privi, se uită la zaruri, ca şi cum acolo s-ar afla explicaţia neaşteptatei apariţii a lui Milo, un băiat străin care, în mod cu totul şi cu totul straniu, avea la el o sumedenie de dinţi din aur. El însă o văzu bine: avea părul deschis la culoare, aproape auriu, care părea că aruncă lumina în jur, dar razele nu se risipeau, ci se lăsau moi peste umeri. În salopeta prea mare, căreia jos îi răsucise de câteva ori cracii, părea şi mai fragilă.

— Noi mergem, anunţă ea. Hai, Billy.

Dolofanul vru să spună ceva, dar fata îl privi scurt şi el tăcu.

— Salut, spuse şi el.

Ea se ridică de pe parapet, ascunzând în buzunar cele câteva bancnote de pe tabla de carton. Se îndepărtă de-a lungul drumului, urmată de celălalt. Când deschise poarta, doar grasul se uită îndărăt.

— Bagă-i la loc! porunci Papagalu'. Vii cu mine să te vadă Lordul.

Trecură un podeţ, apoi intrară printr-un alt gang, care dădea spre o curte interioară pentru mai multe dintre casele aliniate la stradă. Un câine îi lătră dintr-o cuşcă şi Papagalu' îl scuipă. Animalul, scuturat de spasmele unei furii fără noimă, prinse să se izbească de gratii. Milo se gândi să scuipe şi el spre botul căscat, dar cel din faţă iuţise pasul şi renunţă. Papagalu' mergea fluierând, în timp ce izbea săculeţul zornăitor de coapsă. Săriră peste un gard aproape prăvălit la pământ şi coborâră un mal de pământ bătătorit spre cele trei perechi de şine. Pe una dintre ele, care se proptea într-o movilă, se afla un vagon, spre care trei copii azvârleau pietre. Când îi văzură venind, copiii o luară la goană spre zidul gălbui şi buretos al gării.

Urcară dâmbul din partea cealaltă şi ajunseră în curtea unei case mari, cu etaj. De sub colţul căzut al acoperişului, nervura unei crăpături se întinsese peste peretele lateral şi se oprise lângă tocul uşii. În balconul de la etaj, printre cele două coloane subţiri sculptate, se ivi figura unui băiat, care-l salută pe Papagalu' şi se retrase. În curte, lângă băncuţa de lemn a unui leagăn, o fetiţă se străduia cu braţul întins să apuce o păpuşă mică, din plastic, căzută în noroi.

— Stai aici, zise Papagalu' şi bătu în uşa din care vopseaua verde se desprinsese în aşchii.

Fetiţa avea la gât o zgardă de câine, legată cu lanţ de piciorul leagănului. Degetele ei scormoneau noroiul la câţiva centimetri de rochiţa ruptă a păpuşii, ca şi cum ar fi vrut să tragă de un covor, apropiindu-şi jucăria. Când se aplecă şi i-o dădu, fetiţa îl privi lung, tulbure, fără recunoştinţă, după care se cuibări pe băncuţa leagănului, cu păpuşa în braţe.

— Intră, spuse Papagalu', deschizându-i uşa.

Înăuntru era o cameră mai mare decât părea de-afară, cu o singură fereastră, mică, prin care se vedea un brâu din saci de nisip, sprijiniţi de parapetul de lemn al verandei. Nu exista mobilier, cu excepţia unei canapele vechi şi a unei mese. Un candelabru cu opt braţe negre şi curbate atârna aproape de tavan, ca un păianjen masiv nemişcat. Doar două becuri ardeau; straturi de lumină electrică gălbuie se împleteau cu pâcla albăstruie pătrunzând prin geam, ca un nor de cenuşă.

Pe canapea stăteau un băiat de vreo şaisprezece ani şi o femeie. El era slab, cu un nas lung şi coroiat şi fruntea îngustă. Fuma. Albul ochilor era străpuns de două bile întunecate, aşa cum iarna se vedeau peştii forfotind sub gheaţa de peste lac, vii şi calzi şi nervoşi dincolo de pelicula transparentă. Braţele şi gâtul ţâşneau subţiri din maiou, cu muşchi netezi, stăpâniţi de-o vibraţie continuă, de parcă toate acele protuberanţe ar fi transportat pe sub piele o furie de-abia stăpânită, iar ea, neavând unde se împrăştia, se împrăştia de-a lungul trupului. Pe braţul canapelei, lângă scrumieră, un pistol cu ţeava scurtă.

Băiatul ţinea picioarele pe masă şi de pantalonii negri, lucioşi şi strâmţi se agăţase o coajă subţire de salam din resturile de mâncare. Pe tălpile ciorapilor albi se distingeau petele murdare ale călcăturii. Femeia blondă, mult mai în vârstă decât ei, era îmbrăcată într-un furou ce fusese cândva alb. O bretea îi alunecase de pe umărul aplecat înainte, spre masă. Cu degetele strânse, culegea măslinele dintr-o conservă, strecurându-le printre marginile zdrenţuite ale cutiei, apoi le ducea spre gură, rapid.

— Ce-i cu ăsta? îl întrebă băiatul pe Papagalu'.

— L-am găsit pe stradă, Lordule. Uite ce-avea, spuse acesta şi puse săculeţul pe masă.

Nu sânii femeii îl tulburau – văzuse nenumăraţi, de toate mărimile, zbârciţi sau tari, zdrobiţi, tăiaţi, reci, vineţi, nepăsători, fără putinţa de a se apăra de privirile lui –, ci mişcarea sprintenă a gâtlejului, alunecând în sus şi-n jos pe sub pielea caldă şi elastică, şi degetele ei, cu buricele lor umede şi grase.

— Aur? întrebă femeia.

Lăsă măslinele, presărând în palmă câţiva molari.

— Sunt dinţi, proasto, pufni Lordul. Nu-i poţi pune la gât.

— Hai că mi-a pierit tot cheful, spuse blonda. Mă duc să mă-mbrac.

Se ridică şi trecu în camera cealaltă, unde se vedea un pat mare, nefăcut. În spatele genunchilor, varicele albăstrui se profilau ca râurile pe o hartă. Închise uşa.

Băiatul stinse ţigara, se ridică şi el de la masă şi se duse în dreptul oglinzii ovale de pe perete. Îşi turnă din conserva de pe masă câteva picături de ulei în podul palmei, le întinse frecându-şi uşor palmele, apoi trecu degetele răsfirate prin părul lung. De pe spătarul scaunului luă o cămaşă albă şi o îmbrăcă. Cu spatele, vorbi spre Milo.

— De unde vii, prietene?

Nu ştiu ce să spună, pentru că orice-ar fi spus ar fi sunat a minciună.

— Nu ştiu exact.

— Şi nici dinţii ăştia nu ştii de unde-i ai?

— De la nişte oameni, răspunse cu grijă.

Femeia apăru din cealaltă cameră. Se îmbrăcase într-o fustă scurtă şi o pelerină lucioasă, roşie.

— Plec. Prind trenu' de unşpe.

— Bine, încuviinţă Lordul, scoţând din buzunar o bancnotă. Nu-i da pe toţi pe băutură.

Femeia pufni o dată, scurt, luă banii şi ieşi. De afară se auzi zăngănitul lanţului trecut peste piciorul metalic al leagănului. Lordul îşi trase încă o dată mâna dreaptă prin părul lucios, apoi, brusc, îl lovi peste faţă.

— Cu mine nu faci figuri, şuieră şi-l prinse de gât. Oamenii ăia au deschis gurile şi te-au lăsat să le iei dinţii?

Era pentru prima oară după mult timp când simţea îndeaproape căldura unui trup omenesc. Vedea picăturile delicate de sudoare răsărind pe antebraţul celuilalt şi vinişoarele roşii tremurând pe albul ochiului şi pupila mărită peste filigranul întunecat al irisului, ca şi cum s-ar fi spart şi l-ar fi inundat.

— Hai s-o luăm de la-nceput, zise Lordul. Cine erau oamenii-ăia?

— Erau morţi.

— Ia vezi ce-are acolo! ordonă Lordul.

Din rucsac, Papagalu' scoase vestonul militar al lui Milo, pe pieptul căruia erau două găuri mici, în jurul cărora ţesătura se destrămase şi, oricât de mult ar fi frecat pânza, sângele tot rămăsese, de parcă haina fusese cea rănită.

— Dumnezeii mă-tii de spurcat, furi de la soldaţii morţi? zbieră Lordul şi-l înhăţă.

Văzu cum braţul îl trăgea spre cochilia de os a celuilalt pumn şi între claviculă şi gât se crease un gol, de unde pielea se ridica graţioasă, purtată de muşchi, ca un val. Apoi veni durerea şi din cauza pumnilor nu putea vedea maşinăria trupului în funcţiune. Îl prinse pe celălalt în braţe. Îi simţi căldura, muşchii ce se zbăteau, mirosul de transpiraţie, văzu aluniţa de pe obraz agitând firicelul de păr din vârf ca pe-un steguleţ. Ascultă vibraţia ce ridica şi cobora micul piston de sub pielea gâtului. Trenuleţul violaceu al carotidei transporta viaţa furioasă către membre, era atât de fragilă, încât îi veni să o reteze în joacă, să vadă cum se risipeşte o astfel de minune.

Lordul urlă:

— M-a muşcat, şobolanu' dracu'!

Loviturile îl amorţiră, în sfârşit. Cedă, se înmuie, dar pentru prima oară în viaţă, în ghemul acela de sânge, simţi ceva. Apoi nu mai simţi nimic.

IV

Hans reapare – Doamna – Zgomotele casei – În camera Immei

Când se trezi, era în camera lui din casa de lângă morgă. Nu ştia cât timp trecuse, nici cum ajunsese acolo. Durerea dispăruse. Se ridică din pat. Dincolo, la etaj, crematoriul funcţiona.

Coborî scările, păşind pe treptele putrede, aliniate precum coastele unui schelet imens, şi intră în morgă. Sala mare era plină de trupuri, mai multe ca nicicând. Albe, nemişcate, stalagmite din carne hrănite totuşi în profunzimile lor de-o picătură invizibilă. Şi Hans era acolo, aşa cum îl văzuse ultima oară, legat cu sfori de spătarul şi picioarele scaunului. Pe obraz, o lacrimă i se scursese şi îngheţase.

— Hans… spuse Milo, apoi se opri.

Hans, văzându-l, oftă. Aburul iscat de răsuflare rămase acolo, în aer. O femeie scoase şi ea din piept o trâmbă subţire, apoi un bătrân cu haina mâncată de molii; fuioarele se uniră într-un nor care prinse să se răsucească încet prin sală. Pereţii plângeau. Recunoştea mulţi dintre ochii pe care-i închisese de-a lungul vremii: cei mici şi migdalaţi ai fetei cu batic roşu, ochiul verde al maiorului cu faţa zdrobită, cei răi şi înguşti ai cerşetorului. Se chirci într-un colţ, cu faţa în palme. O gheară i se înfipse în coaste, încercând să-l deschidă ca pe-o scoică, iar în piept simţi înţepătura unui ac veninos.

Se trezi, de data asta de-a binelea, în miezul unui zgomot asurzitor care îi făcea trupul să vibreze şi doar după ce şi-a lăsat capul pe perna jilavă a realizat că urletul pe care-l auzea era al lui. Un bătrân bărbos, cu chipul slab, scotea din pieptul lui acul imens al unei seringi în al cărei cilindru transparent se răsucea un fir roşu. Parcursă de umbre şi de fire lungi, figura bătrânului semăna cu o piatră vânătă de râu; din ochii ca două văgăuni luneca o privire umedă. Celelalte chipuri strânse deasupra ca într-un evantai erau al unei femei cu ochi trişti, cu părul negru strălucitor, şi încă unul, de care îşi amintea vag, al unui copil.

— Gata, spuse bătrânul. Daţi-i drumul.

Femeia şi copilul îi lăsară braţele libere. Fără un adversar împotriva căruia să lupte, corpul lui rămase singur în faţa durerii. Bătrânul goli seringa într-un lighean aflat pe măsuţa de lângă pat şi-o puse într-o tavă. Zăngănitul sticlei şi cel al metalului sunară liniştitor, ca şi cum instrumentele acelea ar fi îndepărtat definitiv răul.

— Ce are? întrebă femeia.

La fiecare frison dureros, corpul lui vibra ca la trecerea unui arcuş. Doctorul dădu încet din cap, apoi îşi închise trusa. Îi făcu semn femeii să-i toarne apă în lighean şi se spălă pe mâini. În spate, într-un colţ, până atunci ascunsă de silueta lui, era fata în salopetă; asista la scenă fără să participe, de parcă s-ar fi aflat dincolo de un perete transparent, privind la un peşte căzut pe fundul acvariului. Ochii ei erau verzi. Avea câţiva pistrui delicaţi la baza nasului, pe care la lumina soarelui nu-i văzuse.

— L-am găsit pe drum, în spatele hambarului, porni să turuie băiatul. Spunea tot felul de chestii, despre morţi şi…

— Ce căutaţi acolo? îl întrerupse femeia. V-am spus că n-aveţi voie lângă hambar!

Atunci şi-l aminti pe băiat. Era grasul din ziua trecută. Sau de când se întâmplase.

— Se va face bine? întrebă femeia.

— Îi dai pastilele astea, una la şase ore, mormăi doctorul. Dacă febra creşte din nou, trimiţi după mine.

Tăcu apoi, privind îngândurat afară, de unde se auzea ploaia căzând pe un acoperiş de tablă. Din când în când, o picătură suna altfel, mai tare decât celelalte, despărţind în silabe liniştea din cameră.

— Îl ştiu pe băiatul ăsta, spuse doctorul.

— Cine e? întrebă fata imediat.

Privirile lui Milo le întâlniră pe-ale fetei şi ambele zvâcniră într-o parte, ca două păsări care aproape s-au ciocnit în zbor, căutând prin aer acelaşi drum.

— E copilul de la morga săracilor.

— Cel care trăia singur acolo? întrebă femeia. Am auzit de el.

— Era un fel de nepot al îngrijitoarei, care-a murit. Nu ştiu cum a rezistat singur atâţia ani, continuă medicul. De fiecare dată se făceau pariuri dacă-l vom mai găsi în viaţă. Îl chema Éxito, dar îl porecliserăm Exitus.

— Exitus! exclamă grasul. Ce poreclă tare!

— Nu-i nimic eroic în asta, spuse doctorul, luându-şi umbrela.

— Ce înseamnă? întrebă femeia.

— Moarte, în limbaj medical. Dar se pare că ne-am înşelat. Dacă mai are o criză, să mă chemi, mai spuse doctorul şi ieşi din cameră.

***

Casa era plină de şoapte. Sunetele ieşeau din alte clădiri şi, orbecăind prin reţeaua punctiformă a ploii, se loveau de geamul brăzdat de şiroaie, unde rămâneau o clipă, nedumerite de acest timpan rigid întâlnit în cale. Îşi făceau loc apoi prin firimiturile de spaţiu dintre rame şi sticlă, coborând deasupra lui, ca nişte păianjeni. Deasupra, un bărbat şi o femeie se certau pentru nişte bani, pe un ton uscat. Îi ascultă câteva minute cum îşi vorbeau cu rândul, aruncând de la unul la altul mânia ca pe-o minge. De peste drum veni o melodie de dans, însoţită de bătăi din palme şi tropăituri. Cineva sparse o farfurie. Undeva, în depărtare, în spatele peretelui pe care-şi ţinea capul, un om se văita. Gemetele creşteau în intensitate şi se stingeau în horcăieli, pentru ca apoi să reînceapă, cu forţa oarbă a unei rugăciuni. Un copil mic începu să plângă, departe; cele două vaiete, al bolnavului şi al nou-născutului, parcă îşi vorbeau unul altuia, până ce se stinseră aproape în acelaşi timp. Rămase doar pendula mestecând secundele; clefăitul ei metalic îi provoca greaţă. Era zece şi douăzeci.

Tot corpul îl durea şi i se făcuse sete. Cana de la căpătâi era goală. Se ridică din pat şi se înfăşură în pătura aspră. Dincolo de tivul pijamalei, propriile picioare îi apărură slabe şi îndepărtate, două cârje albe de os. Îşi strecură tălpile goale în găurile jilave ale bocancilor, luă cana şi făcu câţiva paşi târşâiţi. În spatele uşii îl întâmpină răsuflarea rece a unui coridor, ca un gâtlej gâdilat de tuse gata să-l scuipe afară din casă.

Se mişca tremurând prin aerul rece, terorizat de gândul că ar putea răsturna ceva, iar zgomotul acela ar fi întrecut în grozăvie orice alt sunet stârnit vreodată aici. În lumina unui fulger, tresări: o figură albă îl privea din curte, dinapoia geamurilor, apoi îşi dădu seama că era propria sa reflexie, descărnată de jocul luminii şi al umbrelor. Aşa cum se văzu, cu cana în mână şi înfăşurat în pătură, cu părul ţepos, semăna cu un cerşetor căutând de pomană. În stânga văzu o uşă veche, cu clanţa ruptă pe jumătate. Bătu încet în placajul zgâriat şi răspunsul putred al lemnului fu mai moale decât se aştepta. Niciun răspuns. Continuă să parcurgă coridorul şi ajunse în faţa unei alte uşi. Bătu încet. Linişte. Apăsă încet pe clanţă şi intră. Înăuntru era cald; printr-o fereastră mare se

vedea şi se auzea ploaia. O veioză se aprinse. Din conul ei luminos, doi ochi verzi îl priveau. Nu se auzise niciun alt zgomot care să trădeze mişcarea bruscă a trupului trezit din somn.

— Ce vrei? îl întrebă fata.

— Mi-e sete.

— Nu-i apă aici.

Rămase ridicol în prag, cu umerii zvâcnind sub cuvertură, o arătare nedorită dintr-o lume în care oamenii nu-şi vorbesc şi nu caută nimic. Simţi că în acea tăcere îngheţată se consuma un moment important al noii sale vieţi, dar că timpul va lua acea secundă şi-o va lipi de celelalte, făcând-o să dispară în cleiul comun al anilor. Fata nu spunea nimic, iar el privea pe lângă chipul ei, văzând-o astfel mai bine, ca pe-o constelaţie din stele pulverulente, la care nu trebuie să te uiţi direct pentru a-i observa detaliile. Lângă pat, sprijinită de perete, cutia deschisă a unei viori. Lângă ea, o păpuşă cu un picior răsucit. Câteva fire de păr îi căzuseră pe frunte şi tremurau, suflate de un curent subţire. Un fulger sfâşie noaptea şi scăpărarea aşeză între ei o peliculă albăstruie evanescentă, de netrecut. Se întoarse.

Ea îi vorbi.

— Ştii, eu te-am găsit.

Surprins, se răsuci şi o privi în tăcere.

— Erai bătut zdravăn, continuă ea.

— Mulţumesc, spuse, atât de încet, încât nu fu sigur că vorbele sale ajunseseră până la ea.

— Nu-mi mulţumi. Billy a insistat să te luăm. Găseşti apă în stânga, cum ieşi.

Închise uşa. Nu-i mai era sete. O dorinţă asemănătoare, dar mult mai puternică o acoperise pe prima, din care nu mai rămăsese decât gustul uscăciunii, ca şi cum trupul lui cu toate nevoile sale ar fi explodat în mii şi mii de bucăţi şi fiecare sticlea acum într-un loc îndepărtat, asemenea stelelor. Se întoarse în camera lui, unde rămase treaz până în zori, privind bicele lungi ale ploii.

V

Se pleacă la luptă – O masă întreruptă – La biserică – Pregătirea atacului – Pio – Cum mor eroii

Câteva zile, apa a tot curs peste cartier, într-un lung botez, apoi s-a făcut peste măsură de cald. Împachetat în arşiţa umedă, oraşul şi-a ţinut respiraţia cât timp bălţoacele s-au evaporat, exalând miasmele glodului ca pe duhurile unor strămoşi sacri. Apoi, vântul a pornit să sufle, sculptând creste delicate pe firul mâlos care curgea încă pe strada principală, hrănit de ligheanele cu zoaie şi de canalele pe care oamenii le săpaseră pentru a scoate apa din curţi şi grădini. De îndată ce placenta de murdărie s-a scurs în întregime spre apele râului, un front de praf, chiştoace şi frunze a prins să înainteze de-a lungul drumului prin aerul dogoritor, ocupând vremelnice poziţii în micile tranşee dintre pietrele de pavaj. Uscăciunea a luat în stăpânire teritoriul, deschizând reţele de nervuri goale în solul înţelenit într-o nouă ipostază a mizeriei. Prăbuşit printre crengile goale ale copacilor, soarele părea leşul lăţit şi însângerat al insectei gigantice care chinuise pământul, în sfârşit prinsă şi strivită. Martiriul era reprodus întocmai pe ferestrele din cartier care încă mai aveau geamuri, în spatele cărora alţi sori, mai mititei şi murdari, se pregăteau şi ei să coboare.

Se strânseseră vreo şase, lângă un zid zbicit, cu tencuiala desprinsă. La baza peretelui, o sumedenie de furnici invadaseră caldarâmul, mici şi fără de număr, urmărite de tălpile copiilor, care le transformau în pistrui de tuş. Apăru şi cel pe care-l aşteptau, un ţânc blond, în salopetă, ce adusese o puşcă veche, cu ţeava retezată. Ochiul mohorât, fardat cu puţină rugină, clipea nedumerit în lumina puternică. Vântul şuieră la întâlnirea cu ţeava, strecurându-se în jos prin maţul de metal, unde glonţul aştepta.

— Ce faci cu aia, prostule? scrâşni Lordul. Pistoale şi revolvere am spus.

Puştiul aşeză cu regret arma undeva în spatele uşii şi încuie cu o cheie uriaşă, legată cu sfoară, pe care o puse apoi

la loc în jurul gâtului. Plecară la drum, lunecând solemni pe lângă ziduri, cu mâinile în buzunare şi capetele coborâte între umeri, ca nişte pastori în miniatură. În lumina muribundă a apusului, astrul zilei le picta pe chipuri măşti sângerii.

***

Femeii i se spunea „Doamna“; chiar şi fiica ei îi zicea astfel. Porecla o urmase şi după ce şcoala la care preda fusese distrusă, şi după ce mulţi dintre foştii ei elevi muriseră pe front, şi după ce ea însăşi îşi pierduse în acel război nu numai soţul şi fratele, ci şi rostul propriei vieţi.

Cocoţat pe scaunul înalt, Milo plutea peste albeaţa feţei de masă, cu o lingură în mână. Din când în când îl simţea pe doctor cercetându-l cu privirea, ca şi cum, după atâtea consultaţii, tot ar fi rămas în el ceva neexplicat, o ciudăţenie ascunsă în adâncurile sălbatice, imposibil de domesticit. De peste coşul cu felii de pâine brună îl ţintuiau ochii fetei, creând lumina mai mult decât reflectând-o. Doamna îi invită să se roage şi se prinseră de mâini, murmurând nişte cuvinte care pentru el n-aveau niciun înţeles.

Se aşezară. Era un singur fel de mâncare: o zeamă în care se vedeau spinările rotunde ale unor cartofi. Îi era foame, dar nu ştia cum să mănânce folosind lingura.

— Azi-noapte a ars brutăria, mormăi doctorul.

Doamna tăcu. Le puse pe rând supă în farfurii.

— Au pus foc. Noroc că l-a stins ploaia.

— O fi fost de la o ţigară, spuse Doamna.

Doctorul tăcu.

— Au fost cei din centru, spuse Billy, întinzându-se peste masă să apuce o felie de pâine.

— Nu se vorbeşte la masă, spuse Doamna. Poftă bună.

Când mănâncă, se gândi Milo, oamenii folosesc aceleaşi unelte ca atunci când omoară ori când sapă morminte.

— Într-o noapte nu va mai ploua şi vom arde ca şobolanii, spuse fata.

— Să începem, spuse Doamna. Se răceşte.

Fata pufni şi lăsă lingura pe masă. Se rezemă de spătarul scaunului.

— Mi-a pierit pofta de mâncare.

— Atunci mergi în camera ta, Immacolata, îi spuse fără s-o privească Doamna.

Fata se răsuci şi-i auzi paşii pe coridor, din ce în ce mai îndepărtaţi, acoperiţi de clănţănitul pendulei. Ar fi vrut s-o urmărească cu privirea, dar supa fierbinte îl atrăgea mai tare.

— Nu ţi-e foame, băiete? îl întrebă doctorul.

De ruşine, făcu semn din cap că nu şi lăsă lingura jos.

— Unde-o să mergi de-aici? îl întrebă femeia. Ai pe cineva, o rudă?

— Da, zise. Am să plec mâine.

— Mai stai, îşi ridică Billy nasul din farfuria de supă. Mâine mergem să-ţi arăt castelul.

— Nu cred că-i o idee bună, spuse doctorul.

— De ce să…

În uşă se auziră bătăi puternice. Toţi tresăriră.

— Deschid eu, sări Billy.

— Billy, spuse Doamna. Du-te şi tu în camera ta.

— Dar n-am terminat de mâncat.

— Ia farfuria cu tine.

— Lasă-mă pe mine să vorbesc, spuse doctorul.

— Nu, zise femeia.

După ce puştiul dispăru pe scări în sus, Doamna se ridică şi ieşi din cameră. O auzi cum coboară treptele spre uşa de la intrare şi o descuie. Doctorul o urmă, gârbov. Până la Milo ajunseră voci îndepărtate, mocnind într-un dialog care se simţea ostil. Luă cartoful din farfurie şi-l strecură în buzunar. Se ridică şi se trase după uşa salonului, ciulind urechea la cele ce se ziceau în prag. Recunoscu vocea Lordului, uleioasă, leneşă, răsucindu-se în curentul care trecea peste pragul uşii.

— Din fiecare casă vine cineva. Ştii regula. Nu eşti cu noi, eşti singură. Nu zic nimic de fată, dar ai un băiat aici.

— De-aici nu vine nimeni, vorbi Doamna.

Milo se aplecă şi-i prinse, pentru o fracţiune de secundă, privirea Lordului. Acesta nu-l văzu; bătu uşurel cu palma peste tocul uşii şi privi în jur.

— Frumoasă casă. Crezi că ţine la foc?

— Pleacă din curtea mea! spuse Doamna.

— Bine, Doamnă. Plec. Dar să nu mă chemi când va fi nevoie. Unul nu se va pişa pe casa ta s-o stingă.

— Vin eu, spuse Milo.

Vocea îi sună străin, ca şi cum ar fi vorbit altul, din spatele lui.

— Ia uite cine-i aici, fluieră încetişor Lordul.

În buzunar simţea cartoful arzându-l. Trecu printre doctor şi femeie, îşi luă haina din cuier şi ieşi.

***

— Eu nu merg cu ăsta, spuse Papagalu’ în stradă. Îmi face scârbă.

— Şi mie, admise Lordul, dar ne poate fi de folos. E singuru' care nu-l ştie nimeni.

Stăteau toţi în şir, aşezaţi pe bordura înaltă, privindu-l pe Milo. Dinspre spatele casei răsunară nişte paşi grăbiţi şi-l văzură pe Billy alergând. Trăgea de-o sfoară un câine bălţat.

— Vin şi eu, îi anunţă printre gâfâituri.

— Te lasă mămica să te joci cu băieţii? întrebă ironic Lordul.

— Nu-i mama. E sora lu' tata.

Căţelul le dădea ocol jucăuş, nesimţitor la misterele lor; vreo doi se aplecară să-l mângâie. Bănuţul găurit pe care-l avea prins la gât arunca raze în toate direcţiile.

— Ce-i cu ăsta? întrebă Lordul.

— M-am gândit că-l putem folosi la recunoaştere, spuse puştiul.

— Ce să recunoască? Pomii stropiţi de alte potăi? întrebă Papagalu'.

Râsete.

— Dar dacă latră? întrebă un puşti.

— Nu poate, spuse Billy.

Toţi aşteptau verdictul Lordului. Acesta îşi aprinsese o ţigară şi urmărea absent câinele ce-i dădea ocoluri jucăuş, amuşinând sandalele cu nasul ca o măslină.

— S-ar putea să ne fie de folos, admise. Dar dacă latră, îl împuşc cu mâna mea.

***

Ajunseră într-un rond mare, străjuit pe o parte de zidul de apărare al oraşului vechi. Într-o curte, trei cearşafuri aproape uscate se clătinau pe frânghie.

— Ce-ar fi să ne deghizăm în fantome? propuse un pistruiat, iar zâmbetul larg dezvălui câţiva dinţi lipsă.

— Gura! ceru Lordul. Lăsaţi prostiile!

— Lordule… se auzi un glas subţire din ceată.

— Ce-i?

Urmă o pauză scurtă.

— Fac pipi.

Din nou râsete. Soldaţii îşi dădură coate, pândind figura încruntată a Lordului, care răsărea din mijlocul lor ca un zmeu boţit. Acesta tăcu şi privi spre curtea bisericii, unde un preot bătrân uda îngenuncheat un strat de flori pipernicite. Le făcu semn să-l urmeze şi intră în curtea bisericii.

— Bună ziua, părinte. Ce flori sunt astea?

Bătrânul se ridică cu greu dintre corolele prăfuite.

— Cele albe sunt margarete, cele mici panseluţe, iar…

— Băieţi, să dăm o mână de ajutor.

Se descheie încet la şliţ şi începu să urineze peste flori. Câţiva îl imitară. Se întoarseră timizi într-o parte, privind jenaţi în jos, numai Lordul rămase nemişcat, ţintuindu-l pe preot cu ochii parcă înfipţi în figură, în jurul cărora pielea stătea întinsă şi imobilă. Bătrânul îşi făcu încet cruce şi-n mâneca neagră încheietura mâinii vibră uşor, ca limba unui clopot de stofă.

Când termină, Lordul se încheie la fermoar.

— Te mai putem ajuta cu ceva, părinte?

— Să te ierte Dumnezeu, băiete.

— Mă piş pe el. Altceva?

Cu stropitoarea în mână, preotul intră. Silueta lui neagră se confundă cu întunericul din cadrul uşii mari. Gulerul alb şi palmele străluciră comic, precum imaginile proiectate de scamatori pe ecranele de la bâlci. În urmă, Lordul îi strigă:

— Să nu pleci! Poate-ţi aducem ceva clienţi pentru pomenire.

***

Se lăsase o seară de culoarea blănii de şobolan, căreia praful şi lumina ce zvâcnea dincolo de linia orizontului îi adăugau luciri de arsenic. Peste crucea bisericii plutea cearcănul semilunii, ca o blasfemie. Se strânseseră într-un parc care semăna mai degrabă cu un şantier, plin de copaci săltându-şi spre cer braţe scheletice şi cocoaşe din piatră şi moloz, prin care ieşeau, ca nişte catarge contorsionate, grinzi de metal. În lumina de şofran a unui bec se vedeau excremente mici şi înnegrite, furnici monstruoase în iarba rară.

În rondul central, un monument reprezenta un puşcaş stând pe un genunchi, lângă un tanc, cu ţeava armei sprijinită pe un morman de cadavre. Pe chipul soldatului se distingeau chiar şi cutele ochilor mijiţi pentru ţintire, dar leşurile de dedesubt se dizolvau în piatră, ca şi cum, odată părăsite de viaţă, ele ar fi rămas doar un postament pentru acţiunile celor vii.

Aşezat pe treapta de piatră cariată, Lordul fuma şi desena cu un băţ planul atacului pe pământul uscat.

— Aicea-i poşta, aici vechiul depou. Undeva între ele-i magazinul, pe care scrie prăvălia turcului. Aicea aleea care duce în spate, la magazia cu lemne lipită de prăvălie, marcă el locul pe pământ, apoi îi privi atent pe membrii bandei.

— Niciunul dintre noi nu poate ajunge atât de departe fără să-l recunoască ăia. De-aia ne vom despărţi în trei

grupuri. Eu, Cartof şi Jeg vom merge de-a lungul cheiului, până în spatele morii. Papagalu', Solniţă şi Chinezu', voi staţi dosiţi după barăci. Singurii care nu-i ştie nimeni e Billy şi noul nostru recrut. Cum îţi zice, şobolane? întrebă Lordul, scărpinându-se discret la gât, unde se vedea o pată violacee.

— Milo, răspunse el încet.

— Milo? Ăsta-i nume de câine. N-ai o poreclă?

— Exitus, spuse repede Billy.

— Cum?

— Exitus.

— Ce-i asta? Medicament?

Ceilalţi râseră. Lordul pufni dispreţuitor şi aruncă ţigara. Scoase din desagă o brichetă, o cârpă unsuroasă şi o sticlă pe fundul căreia se zbătea un lichid gălbui şi le aşeză lângă el, pe treaptă.

— În seara asta te lăsăm să te joci cu focul. Dacă nu te arzi, rămâi. E clar?

Milo aprobă din cap.

— La nouă fără cinci veţi fi în faţa magazinului, venind dinspre centru. Billy, tu rămâi în faţă. Te prefaci că ai ieşit cu câinele la plimbare şi ţii de şase.

Se întoarse către Milo.

— Tu te strecori în spate. Magazia are o ferestruică cu grilaj şi pe-acolo e loc să bagi sticla. O strecori, o ţii dreaptă şi aprinzi cârpa cu bricheta, apoi arunci sticla şi fugi.

În umbra deasă se auzi cântecul tărăgănat şi bălos al unui beţiv.

— Dacă iese cu şucăr, ceilalţi scoateţi pistoalele şi găuriţi pe care puteţi. După aia ne vedem la piciorul podului, pe partea noastră. E clar?

— Clar, răspunseră toţi.

— Încă ceva, spuse Lordul, aprinzând o nouă ţigară, cu ochii la Milo. Dacă dai chix, nu ne cunoşti. Altfel, ştii ce se întâmplă cu casa voastră, spuse, în timp ce-i plimba încet flacăra prin faţa ochilor.

Câţiva paşi se auziră; un târşâit, un pocnet, un târşâit, un pocnet. Noaptea se închegă într-o formă şleampătă.

— Ia uite! Ce face băieţii?

Lordul făcu un gest de lehamite.

— Lasă-ne, Pio. Avem treabă.

— Treabă? întrebă vagabondul, apropiindu-se. Ce treabă să fie? Da' o ţigară n-aveţi?

— N-avem.

Beţivul încercă să se ţină drept, proptindu-şi proteza în noroi, însă capătul bont alunecă pe o piatră. Bătu câţiva paşi groteşti, fluturând din braţe ca mânuit de un păpuşar nebun,

şi căzu grămadă. De-acolo chicoti, de parcă ar fi fost victima unei forţe obscure care-i juca mereu aceeaşi festă, al cărei antidot încă nu-l găsise. Se ridică într-un cot şi săltă victorios în aer sticla nevătămată.

Lordul scuipă şi şterse cu talpa micul bob umed de la picioare.

— Mi-e silă de tine, Pio. Cândva erai om. Aveai o familie, o meserie. Acum eşti ruşinea cartierului. Furi, îţi bei minţile, îţi faci nevoile în stradă. Chiar nu ţi-a mai rămas niciun pic de onoare?

Vagabondul înţepeni într-o poziţie chinuită, de animal prins în capcană. Îşi întoarse capul şi-l privi pe Lord printre firele slinoase de pe frunte. Un lănţişor de salivă îi atârna de buză, translucid.

— Onoare? pufni. Ce zici tu că-i onoarea?

— Noroc c-ai fost la război cu tata. Altfel erai de mult la ocnă.

— Nu-mi datorezi nimic, copile. Nici tu, nici mă-ta, nimeni. Cât despre taică-tu, m-oi socoti cu el curând.

— Aşa să faci.

Vagabondul se răsuci greoi şi se ridică pe genunchiul întreg. Cu braţul îşi petrecu piciorul de lemn în lateral, ca pe-un compas.

— Apropo, nu m-ai întrebat niciodată cum a murit.

Lordul se ridică în picioare. Mâna dreaptă atinse patul pistolului de sub tricou.

— A murit în luptă. Toată lumea ştie.

— Aşa zici… spuse cerşetorul şi chicoti uşurel în barbă. În ziua aia avea să fie, într-adevăr, şi o luptă.

— Ai grijă ce spui, şuieră băiatul, scoţând pistolul.

— Da, da, continuă absent bărbatul, privind undeva pe lângă el, şi vocea îi scăzu, astfel încât toţi trebuiră să ciulească urechile. Îmi amintesc bine. O săptămână întreagă plouase, dar în zori ieşise pentru prima oară soarele. Eram lângă el, la fel de-aproape pe cât sunt acum de tine. Dormiserăm în genunchi, cu capetele sprijinite pe ţevile puştilor, priponiţi de peretele tranşeei. El, când a văzut soarele acela răsărind, a căscat, şi-a trecut o mână peste obraz şi-a zis atât: „Trebuie să mă bărbieresc“.

O pală de vânt smulse câteva frunze din copaci, amestecându-le cu cele deja moarte şi cu hârtiile împuţite de pe jos. Lumina săpa alte siluete în spatele lor, ca într-un spectacol de umbre.

— Auzi tu, chicoti beţivul, stăteam în noroi pân-la genunchi, da’ el şi-a scos frumuşel oglinjoara, s-a săpunit şi-a început să se radă. Stăteam şi ne uitam la el ca la un om venit

din altă lume. Terminase cu un obraz şi trecuse la celălalt, când s-a auzit un fel de sfârâit scurt şi înfundat. Vuupp!, atât. Tac'tu a lăsat jos braţul în care ţinea briciul şi, cu ochii încă-n oglindă, a căzut cu capul în glod.

Lordul stătea nemişcat. O picătură îi curgea pe obraz. Pistolul ţintea spre capul vagabondului, care se scobea în nas.

— Cam aşa a fost. A trăit ca un domn, a murit ca un animal. Dar să nu crezi că-i vreunul să moară altfel, puştiule. Tac'tu n-a fost erou. A fost doar un om care ţinea la viaţă şi la curăţenie. La a doua, prea mult, aş zice, continuă, privindu-şi atent arătătorul murdar. În schimb, tu-mi vorbeşti de onoare. Faci pe eroul. Ca ăsta, arătă spre statuia de deasupra. Pac, pac!… chicoti cu braţele ridicate lângă bărbie, închipuind o armă, apoi se întinse după sticlă.

O bubuitură se auzi şi sticla zbură în ţăndări.

— Păcat de băutură, murmură Pio, ridicând privirea de la cioburi spre Lord. Mă gândesc că ai un glonţ în plus şi pentru un vechi prieten, aşa-i?

Lordul clătină din cap şi coborî ţeava pistolului. Vagabondul îi întoarse spatele şi făcu câţiva paşi, şontâc.

— Pio… zise Lordul, cu glasul sugrumat.

Celălalt nu răspunse. Mergea căznit prin pietriş, spre întunericul din care ieşise.

— Să vii într-o zi pe la noi, să mănânci ceva. Auzi?

— Am să vin, băiete, spuse. Am să vin.

VI

În teritoriul inamic – Tarzan – Pistolul – Focul – Ascunderea în hăţiş – Fuga spre pod – Din nou Tarzan

Jumătate de oră mai târziu, Billy şi Milo mergeau prin partea veche a oraşului. Un cer mişcător coborâse, licărind domol printre oameni. Curentul venind dinspre râu întindea prin pâcla uleioasă petele strălucitoare ale firmelor şi ale farurilor de automobil. În depărtare, pe malul râului, sclipeau brâuri de lumină, iar scânteile mergeau şi pe apă, purtate de un vaporaş al cărui clopot trimitea semnale calde, ca o uriaşă vacă plutitoare.

Centrul era mai curat şi mai animat decât cartierul lor. În unele locuri, bodegile erau deschise şi la mesele de afară câţiva bătrâni jucau zaruri. Uneori se auzea muzică dinăuntru. Dintr-o astfel de cârciumă, un lăutar cu părul de un alb lăptos ieşise şi fuma, ţinând vioara şi arcuşul într-o mână, mângâiat de părul mătăsos al serii.

La picioarele lor, câinele întindea sfoara cu care era legat, marcând constant palmele de teritoriu cucerite. Pradă unui vechi instinct canin, se stropşea spre ei prin lătraturi mute.

— De ce e mut câinele tău? întrebă Milo, mai mult ca să spargă tăcerea.

— Cred că de la o sperietură. Când era pui, nişte băieţi au vrut să-l înece. A trebuit să le dau un briceag ca să mi-l lase. Ia uite! exclamă, arătând spre vitrina unui magazin. Aici au jucării.

În vitrină se vedeau zeci de obiecte tocite, steaguri decolorate, arlechini din pâslă cu membre flasce şi nasuri boante, o păpuşă cu un singur ochi deschis. Un domino cu piesele risipite, o maşină cu arc şi cheiţă, fără o roată. O grenadă defensivă goală, ca un fruct de ananas mic, cenuşiu. O minge de fotbal cu petic, umflat ca o tumoare. Şase soldaţi cu tunicile roşii şi câteva baionete rupte. Tamburul-major nu avea cap, ca şi cum ar fi continuat să bată eroic în tobă şi

după ce inamicul îl descăpăţânase. O lesă din piele, frumoasă, cu medalion.

— Uite, Tarzan! spuse Billy, ridicând căţelul în braţe. E numai 6 bani. Mâine vin şi ţi-o cumpăr.

Câţiva copii de vârsta lor pierdeau vremea vizavi, în faţa unui bar de unde se auzeau voci şi muzică. Unii spărgeau seminţe lângă o bancă, alţii aruncau monede spre zidul unei case. Milo îl trase pe Billy după un colţ de clădire.

— Hai încoa'.

Se aşezară pe o băncuţă, la adăpostul unei sălcii, de unde puteau observa întreaga stradă. Milo scoase din buzunar cartoful salvat de la masă, cam turtit, şi i-l întinse lui Billy. Acesta luă jumătate şi mulţumi, apoi începură să molfăie unul lângă altul, în tăcere.

— E adevărat că ai crescut singur, lângă morga săracilor? întrebă Billy.

— Da.

— Nu ţi-a fost frică?

— De cine? Nu venea nimeni pe-acolo.

— De morţi.

— Ce rău puteau să-mi facă? Erau morţi.

Tăcerea se lăsă iar între ei. Billy ar fi vrut să mai întrebe ceva, însă Milo i-o luă înainte.

— Cum se face că nu te ştie nimeni pe-aici?

— Vin numai în vacanţe, de vreo doi ani. De când a murit tata.

— În război?

— Cancer.

Milo nu zise nimic. La morga săracilor putea ghici morţii de cancer după trupurile scobite, pergamentoase, din care aerul dispăruse, cu ochii trişti, traşi în găvanele craniului, ca şi cum mai ales în acei ochi s-ar fi văzut ceea ce îndураseră.

— Cât e ceasul? întrebă Milo.

— Nouă fără douăzeci.

— Mai stăm.

Tăcerea coborî din nou între ei, dintre ramurile salciei, şi ascultară vocile celor de vizavi.

— Uite ce pistol am, spuse Billy deodată, scoţând din traistă un revolver.

În semiîntuneric, arma părea o jucărie, delicată şi misterioasă, doar greutatea cu care apăsa palma îi trăda rostul. Căţelul se apropie şi adulmecă un pic obiectul, apoi îşi răsuci capul spre stradă, cu botul în vânt.

— L-am găsit într-un sertar. Să nu-i spui mătuşii că l-am luat.

— Ştii să tragi cu el?

— Cum să nu? Ne-a învăţat pe toţi Lordul. Ia să-l văd pe-al tău!

— N-am.

Puştiul căscă nişte ochi uimiţi.

— Şi cu ce-o să tragi?

— Am o praştie.

— O praştie? Nu poţi să omori cu aia.

— Poţi să omori cu multe.

— Da, da-i mai simplu cu pistolul.

— Aşa-i. E mai simplu.

Billy lăsă bărbia în piept, apoi se întoarse pieziş spre el:

— Tu ai omorât vreodată pe cineva? Imma spune că ne vei ucide pe toţi în somn.

Milo zâmbi. Ar fi vrut să-i povestească lui Billy despre nesfârşitele zile de joc din cimitir, despre Hans şi jocurile din morgă, dar ştia că n-ar înţelege.

— Vrei să-ţi arăt cum se foloseşte?

Milo tresări, ceea ce tovarăşul lui luă drept aprobare.

— Uite, mai întâi tragi de chestia asta în spate, să-l încarci.

Revolverul clănţăni prietenos, apoi reveni în poziţia iniţială. Billy îl ridică în prelungirea braţului.

— Acum tragi piedica, iei linia de ochire şi apeşi aici.

— Hai să mergem. Bagă pistolul.

Ieşiră din spatele salciei şi porniră pe trotuar. Din partea cealaltă se auzi un lătrat, iar Tarzan zvâcni într-acolo, trăgându-l pe Billy după el.

— Dă-mi-l mie! spuse Milo.

Se lăsă dus de căţel până lângă grupul de copii, unde o fată deşirată ţinea în lesă un cocker. Câţiva îl cântăriră din ochi.

— Salut, zise.

— Salut. E-al tău? întrebă fata.

— Da.

— Cum îl cheamă?

— Tarzan.

— De ce nu-i dai drumul puţin?

Îi desfăcu sfoara de la gât şi Tarzan ţâşni ca o rachetă spre celălalt câine. Copiii se strânseră în jurul lui, îl mângâiară şi porniră să se joace cu el. Uşa barului se deschise şi dinăuntru apăru un băiat negricios, mai mare decât ceilalţi, urmat de alţi doi băieţi. Aceştia erau gemeni, cam la 16 ani, şi fuseseră tunşi în pripă, ca puşcăriaşii, căci pe creştetele lor smocurile de păr stăteau împrăştiate, aşa cum apar continentele pe globurile pământeşti şcolare.

Negriciosul era de bună seamă respectat în cartier, căci toţi cei care vorbeau când apăruse el tăcură. Era destul de înalt şi de solid, cu părul pieptănat pe spate. Avea nasul turtit, asemenea boxerilor din almanahurile sportive pe care Milo le citea şi le recitea la groapa de gunoi. Purta o cămaşă verde în carouri, pantaloni strânşi pe picior şi nişte pantofi cum el nu văzuse niciodată la cei aduşi la morgă, negri, lucioşi, strânşi cu un şnur. Pe antebraţul stâng, sub mâneca suflecată, se vedeau urmele unor tăieturi. Venit la lumină, îl cercetă atent pe Milo, din cap până-n picioare.

— Nu te-am mai văzut pe-aici. Unde stai, băiete?

— Mai sus, lângă biserică, răspunse Milo, arătând undeva în direcţia din care veniseră.

— Lângă atelierul auto?

E o capcană, îşi spuse. Pe drum nu văzuse niciun atelier auto.

— Nu prea ştiu zona. Azi am venit.

— Nici pe prietenul tău nu l-am mai văzut.

Milo se întoarse şi-l văzu pe Billy pe partea cealaltă a drumului, cu traista în care se aflau pistolul şi sticla cu benzină.

— E văru-meu. Suntem în vacanţă.

— Aha, băieţi deştepţi, care merg la şcoală… Cum te cheamă?

— Milo, răspunse.

— Milo, dacă vrei să mai veniţi pe-aici, trebuie să-mi cereţi voie. Ai înţeles? Mă găseşti aici, urmă, arătând spre barul de unde ieşise. Întrebi de Moffatt. Sau de Mo’.

Milo aprobă din cap şi se uită după căţel. Celălalt tăcu, scrutându-l.

— Trebuie să mergem, spuse Milo. Ne mai vedem.

— Fii sigur de asta. Nu uita ce ţi-am spus, răspunse Moffatt.

— Da.

— Să-l aduceţi şi pe Tarzan, spuse una din fete.

— Sigur.

În drum, Billy stătea ca o sperietoare. Îl împinse încet în direcţia clădirii mari, albe, pe care scria Poştă, şi îl simţi tremurând.

— Hai să mergem.

— Se uită după noi.

— N-avem treabă cu ei.

— Ne bănuiesc?

— Nu cred.

— Dacă vin după noi?

— Nu vor veni.

— Hei, strigă negriciosul după ei, parcă spuneai că staţi lângă biserică. E-n direcţia ailaltă.

— Ne mai plimbăm, răspunse peste umăr.

Grăbiră paşii. Ceasul de pe frontonul băncii arăta nouă şi trei minute. Întârziaseră.

— Ce facem? Hai să fugim, gâfâi Billy.

— Rămâi aici cu câinele. Dacă se apropie cineva, îl strigi tare. Dacă intră cineva pe străduţă, fluieri. OK?

Billy rămase în mijlocul străzii principale, privindu-l abandonat. Milo intră pe străduţă, ascultând vântul care trecea prin copacii tineri şi foşnetul lung al crengilor subţiri. Pe partea cealaltă a drumeagului erau trei case mici lipite ca puii de căţea sub un zid înalt, împărţind spre drum o curte îngustă. Acolo, un leagăn de copil scârţâia, împins de vântul care-şi schimba direcţia.

Insecte se agitau în haloul din jurul unicului bec, ţinute parcă acolo de atracţia luminii cleioase. Îşi scoase praştia din buzunar şi potrivi în căuş o piatră mică. Trase. Piatra străbătu norul de insecte, ca un muscoi grăbit, şi se pierdu în întuneric. Alese o altă piatră şi aşteptă ca vântul să se oprească, la fel şi pistoanele ce-i băteau în urechi. Lovi pălăria de metal din spatele becului şi sunetul îi păru puternic, ca al unui talger; becul clipi o secundă şi se stinse.

Rămase numai lumina murdară a unui tub fluorescent, împroşcată ca o vopsea printre zăbrelele metalice şi ulucile gardului mic. Din acea lumină doar câţiva negi alburii se depuneau pe drum. Puse traista jos, scoase din ea sticla şi-i desfăcu dopul. Înăuntru, benzina se clătină greoi şi mirosul se împrăştie imediat, dus de vânt. Făcu un nod cârpei murdare. O fixă pe gâtul sticlei. Scăpără de câteva ori bricheta, dar nu reuşi s-o aprindă. Se aşeză în genunchi şi, folosindu-şi corpul drept paravan, aprinse fitilul.

Simţi două răsuflări în ceafă, de parcă urechile lui ar fi început brusc să respire.

— Vin unii-ncoa', spuse Billy.

— De ce n-ai fluierat?

— Mi-a fost frică. Se uitau la mine.

Câteva voci se auzeau prin şuierăturile vântului. Cu mâna liberă, Billy îl prinse de tricou.

— Hai să fugim!

— Stai.

Sticla îi ardea degetele şi o scăpă. O boabă de foc înflori pe un fir uscat şi se clătină în vânt, gracilă, palidă, pierzându-şi culorile într-un moţ de fum cât mina de creion. Deasupra ierbii se lungi pe loc un covor de foc albăstrui, aproape transparent. Câteva fracţiuni de secundă, Milo se holbă la

flacăra ce i se cățăra pe pantaloni. Când simți arsura, vie și rea, o rupse la fugă pe urmele lui Billy, scăpărând în noapte pași caraghioși și plesnindu-și gambele din alergare, ca o fantomă electrică.

Fugiră pe alee până ce aceasta se curbă spre dreapta. În depărtare se vedeau câteva siluete pe un podeț.

— Pe-aici! spuse Milo.

— Unde e spărtura din gard? Unde? gâfâi Billy, pipăind zidul.

În spate, câțiva se strânseseră și luptau cu focul. Jumătăți de trupuri răsăreau din beznă, ca niște făpturi mitologice, izbind flăcările cu hainele. Două femei aduseră o găleată cu apă din fântână, însă focul mai scoase un cap și sâsâi o limbă de fum. Atrași de zgomot, cei care stăteau pe podeț porniseră către ei, tăindu-le singura cale de retragere. Se traseră după un brâu din piatră unde începea un lăstăriș sălbatic și se afundară în rug.

În locul de unde fugiseră, focul fusese stins. Rămăsese doar o urmă mare și neagră, ca o intrare în iad, deasupra căreia se amestecau fumul și vocile mânioase.

— Erau ăia doi, auzi vocea negriciosului. V-am spus io!

— Au luat-o spre spatele Poștei.

— N-au pe unde să fugă.

— Îi prindem și-i jupuim, strigă o voce de fată.

— Mă copii, spuse o femeie, duceți-vă la casele voastre. Nu s-a-ntâmplat nimic.

— Taci, femeie, îi răspunse negriciosul. Mai bine intră-n casă.

Billy încerca să-l protejeze pe Tarzan de crengi, dar câinele se zbătu cu putere și-i scăpă din mâini. Billy gemu și se propti în țepii care-i însângerau fața și gâtul, căutând să-l prindă.

Ceilalți copii se apropiară. Miroseau a fum și unii înjurau. Câteva revolvere se văzură scăpărând în mâini. Câinele ieși din lăstăriș și se întoarse către ei, privindu-i mirat.

— Ia te uită! zise unul. Cățelul.

— Nu pot fi departe.

— Lasă-l, să vedem ce face.

Dar Tarzan avea chef de joacă. Îl vedeau prin rețeaua țepoasă cum se bucura, scuturând din coadă. Fata deșirată de mai devreme, care își ținea cockerul în brațe, se aplecă și-l mângâie pe Tarzan.

Negriciosul scoase un pistol din haină.

— Ia să vedem dacă-s aici.

Billy icni şi se strânse în el însuşi, ca un arici. Negriciosul ridică pistolul şi trase la întâmplare. Primul glonţ trecu la distanţă, undeva printre crengi, al doilea însă rupse o rămurică la câţiva centimetri de capul lui Milo. Zgomotul era viu, aproape prietenos, ca şi cum cineva i-ar fi şoptit rapid un cuvânt tainic la ureche.

— Aţi auzit ceva? întrebă negriciosul.

— Nu.

— Mai bine bagă un glonţ în câine, sugeră unul dintre tunşi.

— Lăsaţi căţelul, vorbi fata. Îl vreau eu.

— Bine, zise negriciosul. Unde să trag? Acolo sau acolo?

Arătă spre două puncte diferite din desiş. Cel de-al doilea era în dreptul capului lui Billy. Începu să-şi mişte braţul între cele două locuri.

— În Oceanul Pacific…

Ceilalţi copii râseră.

— …a intrat un peşte mic…

Billy nu se uita. Rămăsese cu capul prins în braţe. Corpul lui tremura.

— …şi pe coada lui scria…

Se auziră paşi grăbiţi de pe aleea pe care, parcă acum un secol, veniseră şi ei.

— …ieşi afară dumneata.

Ţeava armei bătea spre tâmpla lui Billy.

— Moffatt, strigă cineva, Mo'…

— Ce-i? întoarse capul negriciosul.

— I-am prins la debarcader. Sunt mulţi.

O secundă, negriciosul ezită, apoi lăsă jos arma.

— Haideţi!

Rămaseră singuri, în tăcerea nopţii, mult timp. Prin ruguri se vedea o furtună fierbând către apus. Armatele de neguri se înfruntară, trimiţându-şi dâre de foc pe sub umerii vineţi, şi scântei lungi, decolorate spintecară ţesutul dens al norilor. Mirosea a ars. Vântul se stârni mai puternic şi pătrunse prin crisalida în care stăteau, plimbând degete reci peste zgârieturi şi vânătăi.

— Billy, spuse încet Milo. Trebuie să plecăm.

— Nu plec fără Tarzan.

— Ai auzit şi tu. N-au nimic cu Tarzan. Pe noi ne vor.

— Du-te singur.

— Dacă rămânem aici, ne vor găsi.

Billy se zbătu sub atingerea lui şi întoarse o faţă desfigurată de furie.

— Ia mâna de pe mine! Eşti exact ca ei!

— Cum?

— Ai lăsa pe oricine să moară ca să trăieşti tu. Imma avea dreptate.

Îşi ciuli urechile, încercând să desluşească zgomotele nopţii. Pocnete şi strigăte se auzeau din depărtare, distilate de vânt şi de distanţă, apoi se îngropau sub bubuitul din ce în ce mai puternic al tunetelor.

— Vine furtuna, Billy. Dacă fugim acum, avem o şansă.

— N-avem nicio şansă.

— S-au dus spre pod. Putem încerca să ne strecurăm înapoi.

— Nu plec fără Tarzan.

— Atunci, hai să-l căutăm.

Se strecurară tăcuţi afară şi porniră înapoi pe alee. Începu ploaia. Mai întâi câteva picături mari şi rare li se sparseră pe creştete, calde ca sudoarea, apoi apa începu de-a dreptul să curgă din cer, în şuvoaie aproape indistincte. Săriră un gard, apoi încă unul, ţinându-se cât mai departe de strada principală. Cartierul se retrăsese în înstrăinarea blândă a ploii. Pe drum trecu o maşină încet, iar ei se pitulară în spatele unor tomberoane. Maşina ajunse aproape de arcul vechii intrări în cetate, prin care se vedea rondul central al pieţei cu biserica, întoarse încet şi se aşeză cu faţa către ei. Unul dintre faruri era spart, al doilea se zgâia fix în noapte. Conul luminos dezvăluia viermii iuţi de apă şi lumina târându-se de-a lungul drumului, până la destrămare.

— Pe noi ne-aşteaptă, spuse Billy.

— Poate pleacă, şopti Milo.

Rămaseră jumătate de oră ghemuiţi, în mirosul rânced de gunoi. Îşi scoaseră bocancii şi scurseră apa din ei. Ciorapii apărură cenuşii şi boţiţi, ca pieile de şobolani. Pe figura lui Billy, vineţie de frig, apa dizolvase harta din funingine şi noroi şi o scurgea în picuri peste vârful nasului şi al bărbiei.

— Hai spre pod, şopti Milo.

Se întoarseră pe o uliţă laterală, printre casele vechi de pe culmea dealului. În şleaurile de pe drum luceau spinări prelungi de monştri acvatici, cu solzi desenaţi de stropi şi de vânt. Strada se înfunda în faţa unui perete mare din piatră, parte a fostului zid de apărare al cetăţii. Se căţărară greu pe bolovanii alunecoşi, dintre care ieşeau buruieni ţepoase. Billy căzu şi se lovi la cot, dar se ridică şi-şi reluă urcuşul, în linişte, cu sângele curgându-i la fel de tăcut pe antebraţ şi pe obrajii albi ai pietrelor. De pe coamă putură vedea, departe, sub ei, podul întinzându-se uşor curbat deasupra apei, ca o pisică la pândă. Până la pod nu mai era nimic care să-i

ascundă. Pe sub ei trecu un camion şi se căzniră să vadă ceva în zonele de beznă măturate de faruri, dar nu se văzu nimic.

— Eu primul, zise Milo.

Se lăsă pe partea cealaltă a zidului, strecurându-şi vârfurile bocancilor în alveolele dintre pietre. Ajuns la bază, sprijini tălpile lui Billy cu palmele şi trupul acestuia îi păru uşor, ca al unei păpuşi. Se aşezară amândoi pe vine, după o podişcă.

— Hai. Nu putem rămâne aici.

Până la primul loc unde se puteau ascunde, un stâlp gros din lemn, erau vreo douăzeci de metri. Merseră pe coate şi pe genunchi printr-un şanţ micuţ unde curgea un pârâiaş. Pe drum, alte mici vene de apă coborau panta şi se revărsau peste bordura clisoasă. Dedesubt, râul se înfoia în albia lui. După stâlpul din lemn, panta drumului se domolea; de-acolo începea un gard scund, din uluci crăpaţi. Un murmur răzbătu de deasupra acestuia. Fisuri luminoase despărţeau cerul în bucăţi mari, ca pe un geam crăpat şi recompus imediat. Cum se stinse un fulger, Milo o zbughi cocoşat şi pe partea cealaltă se lungi pe burtă, în noroi, cu inima bubuind. În lumina evanescentă se întoarse şi văzu figura albită de spaimă a celuilalt. O altă biciuşcă plesni aerul şi Billy ţâşni din şanţ, dar fulgerul reînvie pe neaşteptate şi ilumină fantoma din drum.

— Uite-l! strigă cineva din spatele gardului, apoi alte voci se ridicară din beznă.

— Băăăă, stai că tragem!

Ei însă goneau deja în josul drumului, legaţi printr-o coardă invizibilă, căreia Milo n-avea cum să-i dea drumul, căci, dacă s-ar fi oprit, celălalt s-ar fi oprit şi el şi s-ar fi lungit chiar acolo, în drum, şi ar fi închis ochii, să termine odată cu frica şi cu frigul şi cu tot, dar era frica lui Billy cea care-l trăgea după el, astfel încât închise ochii, ca şi cum astfel ar fi devenit invizibil, lăsându-se în voia tălpilor ce-i zguduiau oasele şi carnea, până-n adâncul gurii, unde gustul metalic al sângelui îl întâlnea pe cel al lacrimilor.

În dreptul podului îi ajunseră. De partea cealaltă, lumini mititele se aprindeau şi se stingeau ca lumânările în vânt. Gloanţele treceau cu şuierături ude pe lângă ei, din ambele sensuri. Prinşi la mijloc, se ascunseră după capătul curbat al parapetului, la ultima graniţă a luminii electrice, sub un leu din piatră. Urmăritorii se adăpostiră şi ei, doar primul, unul dintre cei doi băieţi tunşi în pripă, se avântă mai departe. La capul podului se opri şi-şi duse mâna la frunte, ca şi cum ar fi uitat ceva. Dar nu uitase; pică într-un genunchi, apoi, încet, pe umăr. După cădere, trupul mai plimbă cu lehamite un braţ

pe deasupra capului, de parcă ar fi spus „lăsaţi-mă-n pace, eu plec“, apoi se lungi pe caldarâm.

Câteva secunde, zgomotele se dizolvară în pasta jilavă din jur, de parcă prima victimă ar fi adus un acord spontan de încetare a ostilităţilor. Rămaseră cu ochii aţintiţi la trupul pe care unul dintre pârâiaşele formate de ploaie încerca să-l ocolească. Cu încăpăţânarea metodică a lucrurilor lipsite de viaţă, apa pătrunse întâi prin spaţiul dintre abdomenul slab şi tricou, ridicat până deasupra buricului, dar se poticni între piele şi ţesătură. Prinse puteri şi se umflă un pic, ocolind carcasa coastelor, şi viră lin în curbura de la subţioară pentru a izvorî într-o spirală transparentă din vârful degetului mic, continuându-şi drumul spre torentul clocotitor.

Apoi, gloanţele şi strigătele reîncepură. Către râu se prăvăliră şi ei, la baza piciorului de mamut al podului, brăzdat de cute adânci, unde gunoaiele şi crengile stăteau prinse în mustăţile betonului. Milo o luă la fugă prin apă, stârnind explozii de stropi, dar Billy rămase pe mal.

— Traversăm prin apă. Hai!

— Nu ştiu să înoooot! urlă Billy şi urletul lui veni parcă din adâncul pământului.

În lumina zvâcnind între polii invizibili ai cerului, cu părul şi zdrenţele lipite de el, băiatul părea radiografia unui coşmar. Billy privi spre umbrele care se închegau şi se risipeau pe malul abrupt, a căror deplasare fulgerele n-o puteau dezvălui, doar o îngheţau în nemişcări străbătute de convulsii. Scoase pistolul şi-n faldurile nopţii arma sclipi fals, ca un dinte de metal. Trase. Reculul primului glonţ îl aruncă în spate, cu fundul în apă. Când tufele de pe mal veniră mai aproape, trase iarăşi, de jos, cu mâinile amândouă strângând arma. O pată se rupse din obscuritate şi se năpusti spre el. Copilul continuă să împuşte noaptea şi tot ce ieşea din ea, însă întunericul rămase în spate, impenetrabil, doar umbra se prăbuşi, cu un şuierat de plămân golit de aer.

Deasupra, pe pod, se auziră voci cunoscute.

— Nu mai trage! strigă Milo din apă.

Pistolul lui Billy sughiţa în continuare. Pete lunguieţe de lumină se agitau pe pantă, peste buruienile cu tulpini sticloase şi bolovanii albi, spălaţi de torente, peste pungi şi bucăţi mari de carton sau de tablă.

— Sunt ai noştri, spuse Milo, deşi nu simţea niciun fel de apropiere faţă de cei ce veneau.

O lanternă lumină trupul căzut pe mal. În miezul ovalului auriu, Tarzan pulsa tragic, asemenea unui actor ce-şi susţinea monologul în bătaia reflectoarelor. Billy se holbă la trupul aproape rupt în două, apoi la ţeava pistolului din mâna

sa, de parcă pe-acolo ar fi ieşit un duh făcător de minuni. Câinele îşi privi şi el stăpânul şi duhul acela împinse afară, printre marginile zdrenţuite, şerpi alb-rozalii şi un organ brun, neted, lucios, străbătut de vinişoare albe, ca piatra de carneol. Iar el, dobitocul, habar n-avea ce se întâmplase, doar bula de aer a lătratului, încetinit acum şi prelung ca un căscat, mai pluti o vreme prin zgomotele pregnante ale furtunii, până ce lumina din pupile i se scurse ca mierea.

— Idioţilor! zise Lordul. Sunteţi nişte idioţi.

VII

Billy pleacă din oraş – Moartea lui Pio – Din nou în camera Immei – La gară

În noaptea aceea l-a auzit pe Billy plângând, ca un pui de câine, cu scâncete monotone, de parcă frica i se transformase într-un act reflex şi hrănitor al vieţii, precum respiraţia ori bătăile inimii. Înainte de răsăritul soarelui, Doamna coborî scările din spatele casei, cu Billy înapoia ei. Femeia ţinea un geamantan în mână, iar băiatul părea să doarmă în timp ce călca pe dalele de piatră din grădină, iar frica aceea care-i scutura cămaşa şi-i bulbuca ochii părea că îl va înălţa ca pe un puf de păpădie, purtându-l prin aerul săgetat de ţipetele păsărilor, dar Doamna a deschis poarta şi l-a tras după ea către staţia de autobuz şi numai când s-au îndepărtat scâncetul lui a încetat să se audă, iar ziua a crescut din acea tăcere, limpede şi suverană, batjocoritoare la adresa nopţii ce trecuse.

Se luminase de-a binelea când unul dintre băieţii din cartier a trecut pe stradă strigând că-l găsiseră pe Pio mort în parc. La auzul veştii, oamenii începură să iasă în faţa porţilor, apoi, când grupul se mai mări, porniră spre parcul unde îşi făcea veacul cerşetorul; în urma lor, ferit, merse şi Milo.

Leşul cerşetorului era atârnat de ţeava tancului, piciorul întreg stătea îndoit sub el şi cel din lemn rămăsese ţeapăn în urmă, suspendat într-o mişcare neîmplinită, cenuşiu şi cu hainele ţepene de jeg, ca un soldat coborât de pe statuie ce-o luase înaintea camarazilor. Milo recunoscu sfoara de care fusese spânzurat: era fosta lesă a lui Tarzan; bănuţul cu numele câinelui se vedea strălucind sub gâtul celui mort, ca o farsă funebră. În mâna cerşetorului fusese pusă o sticlă, dar nu era una de băutură, ci cea pe care Milo o avusese cu el în noaptea trecută, plină cu benzină. Iar el înţelese, cu mult înaintea celorlalţi, că execuţia lui Pio era plata pentru moartea acelui băiat de la capătul podului şi că vor urma şi altele. Că moartea părea să-l urmeze oriunde; atinşi de suflul ei, cei din jur se stingeau pe rând ori se scrânteau şi nu avea să treacă mult timp până ce şi ceilalţi vor înţelege asta.

Alergă înapoi spre casa Doamnei şi începu să-şi strângă lucrurile. Când termină, îşi ridică desaga pe umăr şi ascultă: de undeva se auzea vocea fetei cântând. Strânse clanţa uşii în palmă; metalul i se păru rece. Apoi se văzu pe coridor, mergând pe o podea care se clătina, şi milioane de răsuflări trăgeau de copastiile mititele dintre plăcile de parchet. Îşi puse palma pe-o altă clanţă, iar aceasta nu mai era rece. Deschise uşa.

Imma era acolo, în picioare, pieptănându-se în faţa oglinzii. Continuă să cânte de parcă el nici nu s-ar fi aflat acolo. Îşi simţea plămânii ca pe nişte peşti mari înotând în interiorul corpului. Focul frământa lemnele într-o sobă şi peste zgomotul acela crescu un altul: trosnitura parchetului sub tălpile sale butucănoase, ca sub copitele unui animal gigantic şi neîmblânzit. Mai mult teama de acel zgomot îl împinse în continuare înainte, spre abajurul luminos din jurul patului, unde îşi văzu braţele cuprinzând-o, şi trupurile se ciocniră într-un zbucium scurt, apoi se desprinseră, ca şi cum la capătul îmbrăţişării n-ar fi fost alt ţel decât acea scurtă atingere.

Mirosea a var.

Ea nu se împotrivise, doar se oprise din cântat. O luminiţă i se plimba prin pupile, dezordonat, ca o pasăre trecând de pe un prag pe altul al coliviei. Peria îi căzu printre degete şi se aşeză pe pat, cu spatele drept, privind în continuare oglinda. El se lăsă stângaci pe un genunchi, alături. Îi luă palma; bobul de mercur al pulsului trecu în vene, ridicat de un val fierbinte către tâmple. Ea se lăsă pe spate şi o urmă, planând lin peste contururile trupului ca un pescăruş în căutarea prăzii ascunse sub pielea moale.

Cineva, afară, spărgea lemne; aşchiile tăiate de secure crestau fiori pe trupuri. Umărul îi ieşi din rochie, lună mică de mărgean ridicată de un scripete invizibil, sub care venele gâtului se retrăgeau domol. O parte din răsuflarea ei îi pătrunse prin nări şi era de parcă orice alt fel de uniune trupească nu-şi mai avea rostul, căci ce fusese important deja se petrecuse. Perii fini din jurul urechii vibrau în suflul cald al şoaptei şi ochiul îi apăru aproape, arzător şi imens, ca de reptilă. Ea se încolăci fierbinte în jurul lui şi căldura ieşea din formele care se mişcau, dizolvându-se în celălalt trup, încordat şi confuz. Degetele îşi căutau drum prin ceaţa cărnii străine, descifrând relieful ascuns din care mirosul dulce ieşea continuu. Pătura aspră îi zgâria genunchiul, dar nu îndrăzni să o dea la o parte. Ea o înlătură rapid şi mişcarea o aduse sub el, două fiinţe aşezate simetric, într-o poziţie stabilită încă de la începutul obscur al lumii, două piese ale

aceluiaşi întreg fragil şi volatil. O lovi uşor cu genunchiul, ea chicoti, apoi gemu. Pierdut în coconul hainelor, nu ştiu ce să facă. Ar fi vrut să-şi descalţe măcar bocancii greoi, dar îi era frică să dea drumul trupului care se topea sub el şi se dezgolea prin nişte mişcări cărora nu le vedea nici începutul, nici capătul; ar fi vrut să cuprindă cu palmele toţi aburii care urcau dinspre pielea caldă, să se bucure de tot, dar nu mai avu timp, căci descătuşarea veni brusc, prea devreme.

Un timp se auziră doar respiraţiile lor şi peste ele crescu trosnetul focului. Milo se ridică într-un cot şi mângâie încet spatele care încă vibra, ca şi cum ar fi şters lacrimile de pe un obraz. Ea se trase la o parte şi-şi împreună coatele peste piept. Se ridică, ieşind pe jumătate goală de sub albeaţa aşternutului.

Râdea.

— Nu eşti bun de nimic, îi zise.

El acoperi cu palma locul unde fusese trupul ei. Căldura era încă acolo, dar o simţi pierzându-se rapid printre degete. Ea porni să se îmbrace, cu spatele la el.

— Pleacă. Miroşi a moarte.

Simţi cum acele vorbe merg direct spre inimă, ciocnindu-se de pereţi fragili ce se pulverizau instantaneu, şi dindărătul acestor răni urcau stoluri de lilieci chiţăitori. O văzu în oglindă, contorsionată de efortul unei veselii nefireşti, şi, de parcă ochii lor ar fi fost ultimii care mai puteau crede într-un adevăr suprem pe care trupurile şi minţile deja îl abandonaseră, privirile ei chemară de sub pleoapele lui şiroaie de lacrimi. Plămânii i se goliră de aer şi se încovoie, sperând încă, iubind-o încă, deşi corpul lui ştia deja că nu va mai putea rămâne acolo, altfel ecoul acelor cuvinte urma să-l zdrobească. Picioarele au fost acelea care l-au răsucit, cât încă o privea, iar braţele dădură la o parte uşa, trăgându-l de acolo. Se lovi cu şoldul de un frigider, apoi de un cuier şi mânecile lungi căutară să-l prindă, dar înotă prin acest spaţiu dureros, aruncat dintr-o parte în alta ca un balon brusc desfăcut la gură, zvârlind în urmă aerul în care râsul şi cuvintele ei încă mai răsunau în minte, şi nu le lăsă în urmă nici când deschise uşa şi se aruncă bezmetic în lumina crudă şi nici măcar atunci când ajunse în gară şi sări peste liniile lungi ca nişte scări infinite şi lipite de pământ nu le lăsă în urmă, nici când deschise uşa vagonului şi o închise, rămânând ferecat în bezna săgetată de lame în care lumina se amesteca cu praful nu le lăsă în urmă. Minute în şir se repezi cu fruntea către un vraf de scânduri, ca un taur; când căzu, continuă încă să alerge şi să se izbească, pentru că râsul ei încă se auzea, şi, când, fără să ştie, lumea aceea nouă din

jurul lui începu să se mişte, purtându-i trupul inert, el tot fugea.

VIII

Pe drum – La râu – Muncitori la câmp – Din nou în tren – Lupta – Cel mort şi ai lui – Casa arsă – Cartofi copţi – Furtuna

Când s-a trezit, în primele secunde de conştienţă, durerea fizică izbucni înaintea amintirilor şi, pentru un timp, le ţinu deoparte. În acea zi n-a mâncat şi n-a băut nimic. A stat sprijinit de peretele vagonului, privind printr-o deschizătură cum lumea luneca grăbită pe dinainte, case, copaci, garduri şi animale, uneori o maşină, din nou case şi dealuri şi copaci, aceeaşi realitate rearanjându-se la infinit, ca într-un caleidoscop, şi toate sfârşeau prin a alcătui figura ei. Dintr-o curte, doi copii au azvârlit pietre spre tren şi una a izbit peretele de lemn chiar lângă fruntea lui, iscând o trombă de praf decupată de lamele paralele de lumină dintre scânduri. A adormit şi s-a trezit iar, zăpăcit de strălucirea şovăielnică dinaintea apusului. Pe marginea căii ferate reapăruseră bărbaţii, mai înalţi decât gardurile şi căruţele şi maşinile, siluete subţiri şi cenuşii alungite de mişcarea trenului, totuşi ferme ca nişte cuie bătute în perete să fixeze o hartă, exercitând asupra obiectelor forţa incontestabilă a adevăraţilor proprietari.

În zori, foamea şi setea l-au îndemnat să sară din vagon, în dreptul unei livezi de meri pe lângă care curgea un râu. A făcut o baie şi şi-a spălat hainele. A mâncat nişte mere şi a aşteptat dârdâind până când soarele a urcat pe cer. S-a îmbrăcat în hainele încă umede şi a străbătut un câmp cu iarbă înaltă şi flori mari, galbene şi nu era acolo o singură urmă care să trădeze trecerea altuia; s-a simţit atunci ca un explorator descoperind o muchie nebătută a lumii.

Câmpul sălbatic s-a transformat într-un şir de ţarini dezordonate, pe care porumbul creştea din mila unui pământ chinuit. Câţiva muncitori lucrau pe un ogor şi le-a cerut o raniţă, dacă aveau, iar ei i-au dat. I-a întrebat dacă era ceva de lucru pe-acolo, i-au zis c-ar fi mai bine să-şi vadă de drum. I-a lăsat, scufundaţi între şiruri, cu pălăriile lor mari plutind peste tulpini ca nişte ciuperci. Seara, dintr-un beci a

furat un şir de cârnaţi şi i-a aruncat unul câinelui ce-l privea atent şi posomorât de la capătul lanţului legat de un par.

Dimineaţa a urcat o coastă prin care se vedeau trunchiuri retezate de copaci, în direcţia de unde, noaptea, auzise şuieratul locomotivelor. A regăsit şinele şi-a mers de-a lungul lor până într-un loc unde calea ferată făcea o curbă. Acolo, ascuns în tufişuri, a aşteptat. Primul tren avea nişte vagoane ciudate, ca nişte capace uriaşe de zaharniţă, altele ca nişte tuburi cenuşii, cu cepuri metalice în partea de sus. Pe cilindrii lungi erau scrise litere fără nicio noimă. Următorul a fost un marfar cu vagoane mari, fără ivăre la porţi; a fugit de-a lungul şinei, până în dreptul unei uşi întredeschise, unde s-a prins cu mâna de-o bară şi s-a tras înăuntru.

Lângă peretele din fund se ghiceau contururile dense ale unor oameni ghemuiţi printre lăzile cu mărfuri tăcute şi inerte, plimbate de la un capăt la altul al lumii.

— N-ai loc aici, băiete, hârâi o voce de bărbat. Mergi în vagonu' ăl'lalt.

— E-nchis.

— Atunci sari.

— Nu mai pot.

Se aşeză pe-o ladă. În cap i se împleteau durerea zilei trecute şi zvâcnetul efortului făcut la alergare. Omul se înălţă şi umbra aţinută în jurul lui ca o haină prea largă îl făcea să pară imens. Când înaintă, o dâră de lumină îi brăzdă faţa. Ochii îi apărură mici, înfipţi în mijlocul pielii ridate şi arse ca bombonelele din colivă. Purta o cămaşă în carouri, cu gulerul rupt. Îl lovi scurt şi pe neaşteptate, cu ura impersonală adresată de obicei dobitoacelor ce se încăpăţânează înaintea omului. Orbit de lumina venind din cadrul uşii, Milo primi palma direct peste faţă şi se trezi în praful dens, amestecat cu paie, de pe podea.

— Lasă-l, Ian, spuse o femeie. Lasă-l să mai stea.

— Nu vreau să-mi taie gâtul în somn, mormăi bărbatul.

— Merge prea repede, spuse Milo, adunându-şi picioarele sub el.

— Sari, scrâşni bărbatul.

Acel cuvânt rămase între ei ca un verdict şi nu se mai rosti un altul. Trenul îşi iuţise mişcarea într-un crescendo sacadat de tobe războinice, iar din urzeala firelor verzi ce lunecau prin faţa vagonului se desprinseră şuierele scurte ale stâlpilor. În jurul siluetei rigide a bărbatului cămaşa flutura ca un steag de luptă, întrupare a unor stihii împotriva cărora nu se afla adăpost. Rămase jos, ghemuit, luptând cu instinctul care îi spunea să se retragă, urmărind mâna dreaptă a bărbatului, în care licărea, ca un clonţ, lama.

Trenul îşi modifică uşor direcţia şi omul făcu un pas greoi înapoi, în căutarea echilibrului.

— Ian… rosti din nou femeia.

Se repezi spre bărbat şi umărul i se împlântă în stomacul lui, în carnea moale ce-l primi surprinsă, aproape ca-ntr-o îmbrăţişare, care-i aduse în toate celulele corpului amintirea unui alt trup, şi, pe măsură ce tălpile lui împingeau podeaua, simţi cum vlaga braţului care ţinea cuţitul se topea, zvâcnind împreună cu celălalt braţ în urma spatelui arcuit, ca membrele unui trapezist încercând să prindă o bară invizibilă. Cuţitul fulgeră o frântură de secundă prin aerul împodobit cu milioane de raze şi de particule, apoi se pierdu în panorama ce trecea iute pe lângă ei. Îi văzu ochii rostogolindu-se prin cap, deschişi şi totuşi orbi din cauza prafului şi a luminii, în timp ce omul înota prin aerul fierbinte, încercând să găsească un punct de sprijin în acea nouă lume rotitoare din jurul său. Se răsuci şi, suspendat peste verdele uscat al copacilor, păru că se va adapta legilor ei şi va pluti, dar se izbi de parapetul de lângă calea ferată. Frânt, se mai rostogoli câţiva metri, ca şi cum ar fi rămas încă legat de tren printr-un elastic lung şi subţire care-l târa prin praf, până ce se rupse şi acesta şi rămase acolo, din ce în ce mai mic şi mai neînsemnat în mijlocul peisajului care-l înghiţi.

Înăuntru, femeia strigă şi umbra ei fâlfâi peste lăzi. Alte două forme, mai mici, se ridicară. Milo îşi luă raniţa, coborî pe treapta vagonului şi sări în iarbă, cu picioarele înainte. După ce se rostogoli câţiva metri, se ridică şi privi spre vagon. Din femeie se mai vedeau poalele rochiei albastre fluturând, apoi trenul clănţăni şi se îndepărtă.

O luă înapoi, spre locul unde cel care-l atacase agoniza. Avea un picior rupt şi răsucit şi corpul era întins pe burtă, lipit cu întreaga suprafaţă de praf, într-o îmbrăţişare din care nu se putea sustrage. Îl întoarse pe spate şi omul gemu puternic, ca şi cum puţina vlagă ce-i mai rămăsese şi-o trăgea direct din pământul de care se izbise violent. Din întreaga semeţie arogantă rămăsese acum doar privirea, picurând din pupilele negre şi lucioase ca două spinări de gândac. Îl târî în spatele copacilor şi-i sprijini capul de-o buturugă.

Omul îl privea, şuierând slab blesteme scurte, neterminate, prin tusea care scotea la suprafaţă o spumă sângerie. Milo scoase un măr din raniţă şi se aşează alături, aşteptând. Mai trecu un tren, de persoane. Le privi printre crengi chipurile răsfrânte în paloarea geamului, nemişcate, albe şi fără expresie, manechine plimbate în vitrine mişcătoare. Nici nu mai trebuia, se gândi, să revină printre oameni. Îi putea vedea de la distanţă, în cuştile lor identice

înşirate una după alta, aidoma zilelor în care-şi consumau vieţile. Apoi s-ar duce mai încolo şi s-ar uita la alţii, mergând laolaltă şi totuşi străini, într-o direcţie comună, agăţaţi de un scop vag numai pentru a da sens deplasării lor.

Ar trebui să înconjoare Pământul, ţinându-se la distanţă de drumuri şi de aşezări, o sfoară dând ocol ghemului care este tot ea, niciodată prin acelaşi loc, niciodată venind din aceeaşi direcţie ori oprindu-se, căci din momentul în care stau undeva mai mult de câteva zile oamenii încep să se topească într-o pastă comună. Mai întâi se salută, apoi încep să mănânce împreună, se apropie traşi de nişte sfori invizibile şi atunci devin cu-adevărat proşti, se conving singuri că-şi datorează ceva unii altora, bani, dragoste, recunoştinţă, respect, ascultare, grijă, protecţie sau fidelitate. Şi ce apare atunci între ei de-i ţine împreună, că-i ticăloşie sau iubire, tot slăbiciune înseamnă, iar el jură atunci, în timp ce mesteca din mărul zemos, că nu avea să i se întâmple aşa.

Mai apropiat se simţea de omul căruia îi adusese moartea, în acea scurtă întâlnire scăldată în adevărul pur pe care numai lupta îl poate aduce, un animal încercând să sfâşie un alt animal, şi nu din motivul foamei, ci din cel al fricii, iar în zborul acela magnific, fulgerând prin clipa cea mai măreaţă a vieţii lui – măreaţă tocmai pentru că n-avea întoarcere –, omul păruse, pentru o clipă, că se va înălţa deasupra mizeriei din care era compus, îndreptându-se către acel ceva de care toţi fugeau, în trenuri ori după cum puteau.

Se gândi că acelaşi egoism îi mână şi pe cel care dă viaţă, şi pe cel care-o ia. Să dăinuiască. Să fie el dincolo de el, atotputernic şi de neatins. Doar în aceste clipe omul se apropie de Dumnezeu. Văzuse asta la bărbatul de alături în chiar prima fracţiune de secundă în care înţelesese că va muri, când chipul i se trăsese într-o expresie în care nu era atât spaimă sau regret, cât ciudă. Pe când animalul simţea deja frica sfârşitului, omul se ruga în continuare zeului mititel şi furios ascuns îndărătul ochilor nu să-l salveze, ci să-i redea puterea de-a ucide.

Ochii aceia au continuat să-l urască, deşi trupul se stingea, până au rămas ficşi, îndreptaţi spre el. Îl dezbrăcă de cămaşă şi atunci văzu că pe pieptul zdrobit se aşternuse o vânătaie lungă, de un albastru viu, ca diagonala unui centiron militar. Puse cămaşa în raniţă. Bocancii erau buni, dar prea mari. Luă şireturile, rezistente, din piele, şi cureaua. Un timp căută şi cuţitul în tufele de pe marginea terasamentului, gândindu-se să sape o groapă cu ajutorul lui, dar nu-l mai găsi. Trase cadavrul şi mai adânc în pădure, îl acoperi cu crengi şi bolovani. Privirea încă răzbătea prin frunze şi

acoperi chipul nemişcat, ca o efigie murdară, cu pământ. Se gândi atunci că femeia şi copiii, deşi fugari sau vagabonzi la rândul lor, puteau anunţa poliţia în următoarea gară şi decise să o ia pe jos.

Urcă un deal în vârful căruia era un cimitir, cu pietrele de mormânt albe risipite în bătaia soarelui, ca osemintele unui animal preistoric. Se plimbă printre cruci şi văzu, după datele de naştere şi de moarte înscrise, că războiul îi luase şi de-acolo pe mulţi. A stat un timp acolo, printre cei morţi, ca în mijlocul unei familii regăsite, iar din cele câteva detalii roase de pe cruci recompuse tablourile unor existenţe trecute.

Dormi o noapte într-un şopron părăsit de la marginea satului. Acolo văzu un şarpe, iar omul şi reptila se priviră un timp, cu răbdarea vieţuitoarelor care se cred veşnice, stăpâne pe locul peste care calcă ori se târăsc. Şarpele sâsâi lung, în timp ce-şi legăna prin aer capul turtit, şi se retrase în gaura lui din care nu mai ieşi.

Dimineaţă, o coloană de fum se răsucea peste deal. Braţul lung şi întunecat lovea cerul cu un pumn fragil, iar în miezul vălătucului văzu chipurile câtorva dintre cei pe care-i lăsase în urmă. După Hans apăru Imma şi-n locul ei n-a mai fost nimeni, doar ea răsucindu-se în pat şi topindu-se în aşternuturi.

După ce sătenii plecară, se duse în casa ce arsese şi căută prin camerele mici, din spate, unde focul nu ajunsese. Mai găsi un bidon militar, din aluminiu, şi un ceas de mână, pe care le puse în raniţă. O luă spre vest şi merse toată ziua pe poteci aproape neumblate şi pe drumeaguri prăfoase, pe care melcii ţesuseră dâre umede, mesaje enigmatice şi neterminate. Când a văzut oameni sau a auzit voci, s-a ascuns. Dar oamenii erau rari sub cerul decolorat din care soarele smulsese albastrul ca pe-o cămaşă asudată, înlocuindu-l cu propria sa strălucire lacomă, străpunsă doar de suliţele păsărilor. Urcă un deal înalt, pe care un şir de copaci tineri se înălţau ţanţoşi şi ordonaţi, cum stă coama unui cal de circ, şi din vârf văzu alte dealuri şi alte văi desfăcându-se, multiplicate, răsărind unele din altele, din ce în ce mai vagi către orizont. Valea unui râu demult secat şi o pădure de copaci bătrâni, scorburoşi, înveliţi în valtrapurile scoarţei, răsunând de tighelele seci ale ciocănitorilor. O râpă pe fundul căreia scheletul unui cal se desena asemenea unei enigmatice schiţe alburii. Intrarea unei mine părăsite, prin care vântul şuiera gâjâit, de parcă pământul îşi trăgea pe-acolo sufletul uscat.

Într-o noapte dormi pe un câmp şi greierii se auzeau atât de tare, încât avu senzaţia că-i cântă din interiorul trupului,

într-o uriaşă cutie de rezonanţă. În bătaia lunii văzu gheme deşirate de forme bizare, insecte dându-i ocol şi, închis în coconul de sunete şi de zboruri punctiforme, s-a simţit ca o sămânţă uriaşă gata să încolţească.

Dimineaţă fură câţiva cartofi prăpădiţi de pe un câmp şi-i coapse la un foc mic, făcut cu fereală într-o râpă. Se scăldă într-un râu şi, în timp ce se usca, urmări o căprioară care ieşise şchiopătând din bezna dantelată a unei păduri, pentru a înţepa aerul cu broboana maronie a nasului.

Parcurse aceste locuri nu atât repede, cât fără odihnă, cu hotărârea pe care numai cei fără de ţintă o pot avea, şi pantele se mai îndulciră parcă, căci şi drumul, asemenea celor ce trăiesc pe marginile lui, respectă omul doar cât timp acesta merge, după cum pietrele dintr-un râu suportă o traversare rapidă, dar se rostogolesc sub paşii ezitanţi, iar dacă a simţit vreodată ceva asemănător liniştii în miezul a ceva viu şi fremătător, atunci a fost.

După câteva zile de arşiţă, norii apărură la orizont şi o pătură vânătă acoperi cerul dinspre răsărit. Când primele picături căzură, supte imediat de pământul ars, intră într-un adăpost lângă o livadă. Ascultând vântul care bătea în plasticul transparent, simţi ameţeala pe care numai frumuseţea o aduce. Un clopot de negură fină coborî peste lumina încă vie de la apus şi în panorama de pe folie văzu un oraş al stropilor, cu bulevarde largi de-a lungul dârelor şi petele mate de noroi ale clădirilor. Urmărind jocul mărgelelor de apă, întinse mâna spre o spărtură din folia groasă, luă una pe vârful degetului şi-o puse pe limbă. Avea gustul spaţiului liber şi nesfârşit, al lumilor străbătute de miliarde de călători invizibili, ce se vor pulveriza şi recompune la nesfârşit, spre a porni iar şi iar la drum.

Începu ploaia. Un ghem de fulgere se deşiră, împrăştiindu-şi strălucirea peste abajurul transparent. Pentru o fracţiune de secundă, totul apăru curat şi clar împrejur, iar el, în acel moment de mare limpezime, simţi cum toată scăpărarea se varsă înăuntrul său, transformându-l într-un filament viu în care se topeau carnea şi gândurile, trecutul şi viitorul. Adormi.

Când deschise ochii, un soldat cu trese de sergent şi mustaţă sură era aplecat deasupra lui şi un câine mare, de culoarea lemnului ars, îl privea de alături cu mirarea liniştită a animalelor domesticite. Un al doilea soldat, mic şi cu urechile clăpăuge, stătea în uşa adăpostului.

— Stai liniştit, îi spuse omul de lângă el şi-i puse cătuşele.

Partea a doua

IX

Captiv – Doctorul, Mutul şi câinele Gideon – Cârciuma de lângă gară – Căruţa cu morţi – Unitatea din munţi – Căpitanul

Sergentul cu mustaţă era doctor. Avea faţa ridată, un nas coroiat din care părul mustăţii curgea în două şiruri curbate peste gura cu buze cărnoase. Ochii lui – iar Milo avea să şi-i amintească mereu astfel – erau de om bolnav: umezi, de parcă în ei s-ar fi citit întotdeauna un plâns necontenit. Palmele mari îi tremurau şi au început să-i pipăie lui Milo pieptul, braţele, umerii şi picioarele şi era plăcut, ca şi cum simţea frecându-se de el nişte animăluţe torcând. Doctorul a deschis o raniţă pe care era cusută o cruce roşie şi-a scos de acolo un aparat cu două antene lungi şi curbate, în vârful cărora era câte un bumb, pe care şi i-a pus în urechi, şi ceva ca un fel de ştampilă la celălalt capăt. I-a descheiat cămaşa şi i-a pus ştampila aceea rece pe piept şi i-a spus să tuşească. L-a pus apoi să scoată limba; i-a verificat dinţii şi ochii cu o lanternă micuţă. Când a terminat, i-a spus celuilalt să-i încheie cămaşa, iar el a luat un bidon din trusa medicală şi a ieşit din adăpost.

Au coborât apoi dealul pe o cărare strâmtă de la marginea viilor, sărind peste bolovanii de pământ cafeniu şi lutos care ieşiseră dintre rânduri, până ce au ajuns la terasamentul căii ferate. De-a lungul şinei au mers mai apoi, potrivindu-şi paşii după cei ai lui Milo. Mai încolo era un teren mai larg de pământ bătătorit unde s-au oprit şi s-au pus jos să mănânce toţi trei, împărţind cele de-ale gurii, dar nu şi vorbele. Acolo au aşteptat trenul şi primul a trecut fără să oprească, fâşâind peste şine, şi au văzut oameni îmbrăcaţi frumos, aşezaţi în ramele ferestrelor ca în nişte tablouri. Al doilea tren arăta altfel, asemenea unei barăci mişcătoare, şi a oprit acolo, pufnind din greu, ca şi cum aducea oameni de pe o altă planetă ori dintr-un alt secol.

În vagonul mirosind a fier, printre obiectele şi oamenii din jur, Milo s-a simţit străin, un meteor traversând o galaxie

necunoscută. Din când în când, lumina zilei, apatică şi mohorâtă, dispărea ca un ban în palma unui magician la intrarea într-un tunel, lăsându-i pentru câteva secunde pe toţi înfăşuraţi în propriile respiraţii. După câteva secunde, mai multe sau mai puţine, lângă ramele ferestrelor apăreau mici scânteieri albăstrui, apoi, fără de veste, lumina năvălea peste ei. Milo îşi imagina trenul văzut de sus, cu locomotiva argintie intrând în tunele, urmată de şirul de vagoane, un ac trăgând aţa pe care erau înşirate zilele tuturor, şi undeva, dedesubt, se afla şi el, mic şi legat la mâini.

Peste un timp, câinele se ridică şi plecă printre desagi, cu mersul lent de animal puternic, pentru care lumea există doar pentru a fi luată în posesie şi care-şi maschează adevărata forţă sub o gârbovire leneşă. Ajuns la uşa trenului, ridică un picior şi stropi cu trei jeturi iuţi şi subţiri platforma găurită sub care se vedea lunecând fâşia cenuşie a terasamentului, privind undeva dincolo de peretele vagonului, prin el, acolo unde şirul caselor de lângă calea ferată forfeca spaţiul mişcător. Ţăranii aşezaţi pe saci şi pe lăzi îl urmăriră în tăcere. Când termină, câinele trecu printre ei şi printre trâmbele de fum care ieşeau din piepturile lor, la fel de încet şi de nepăsător, şi se puse la loc.

Doctorul îi scoase cătuşele şi începu să-i vorbească. Îi spuse cum, în săptămânile în care el bătuse lumea, armata preluase controlul asupra întregii ţări, readucând ordinea în oraşele bântuite de bande de hoţi şi ucigaşi, inclusiv în cel din care fugise. Toate crimele se judecau fără întârziere, aşa cum se întâmplă la curăţenia generală, când atât gunoiul de pe covor, cât şi cel strâns mult timp dedesubt sunt aruncate deopotrivă, cât mai grabnic.

— N-aveai unde să fugi, îi zise. După ce a fost găsit cadavrul bărbatului, ne spuneau ţăranii unde erai.

— Nu l-am omorât eu. A căzut din tren.

— Asta nu mai e treaba mea, băiete.

Celălalt soldat, cel care nu vorbise până atunci, se trezi. Nu-şi însoţise deşteptarea prin obişnuitele gesturi cu care oamenii reintră în lumea conştientă, căscatul, întinsul sau schimonosirea feţei; deschisese doar ochii de parcă aprinsese două beculeţe în găvanele de sub sprâncene. Scoase din buzunar un cuţit mic şi începu să cioplească o bucată de lemn.

Trenul frână, crestând în toţi o smucitură.

— Coborâm, spuse Doctorul şi-şi ridică ochii strălucitori din podea.

Erau într-o gară mică, care aproape nu se vedea din cauza crengilor unui pâlc de copaci crescut ca o barbă în

jurul clădirii. Peronul era format din scânduri curbate în partea de mijloc şi multe lipseau, iar glodul urcase până la nivelul lemnului. Imediat ce puseră picioarele jos, poarta vagonului se închise în urma lor şi trenul se opinti, iar lunga şiră se întinse cu un scrâşnet metalic, făcând ca figurile celor din ferestre să se clatine ca nişte bibelouri cu capetele pe arcuri.

Merseră printre noroaie pe buza de beton a unui canal de scurgere, cei doi soldaţi cu braţele întinse în lateral şi cu armele puse în diagonală pe spate, câinele nepăsător, de parcă ar fi plutit peste obstacole, şi Milo aproape ghemuit, cu mâinile prinse în cătuşe. Intrară în clădirea gării, lăsând urme prelungi de noroi pe cimentul crăpat. Peste ferestruica unde se vindeau bilete era aşezat un carton rupt pe care nu scria nimic.

În spatele clădirii era o cârciumă. La mesele de afară, vreo cinci oameni cu feţele supte stăteau şi se vedea că fiecare avea locul lui stabilit acolo, demult.

— Ţi-e sete? îl întrebă Doctorul.

Făcu semn că da şi se îndreptară amândoi spre uşa dughenei. Celălalt rămase afară, cu câinele. Înăuntru, muştele înşurubau zboruri prin aerul acru. Doctorul ceru o sticlă de vodcă, un pahar şi încă unul, cu apă, pentru Milo. Băură.

Un om dintre cei de-afară intră după ei. Avea mâna stângă bandajată, agăţată cu o faşă de gât, şi mergea cocoşat deasupra braţului care pendula înainte şi înapoi. Cu celălalt braţ se proptea într-un toiag.

— L-aţi prins? întrebă omul.

Doctorul nu zise nimic şi continuă să bea.

— Nu ni-l lăsaţi nouă? Vă scăpăm de-un necaz.

— Ne ocupăm noi.

— Ce să mai prăpădiţi gloanţele? Îl ridicăm aici, de grindă.

— Pleacă, vibră mustaţa Doctorului.

Celălalt se întoarse şi ieşi, cu acelaşi mers poticnit. Doctorul dădu paharul peste cap, luă sticla şi ieşiră. O apucară tuspatru pe drumul pietruit, mărginit de scaieţi şi de tufe crescute anapoda, pe care roţile camioanelor lăsaseră şleauri adânci, pline de lame roşiatice de apă. O căruţă îi depăşi şi, când întoarse capul, văzu de aproape ochiul calului nemişcat în albia ovală de piele, licărind ca o pietricică netedă de râu. Omul de pe capră stătea ferecat într-o haină cu gulerul ridicat şi cu glugă, doar nasul ieşea afară, aidoma unui clonţ de pasăre. Între picioare, cu mânerul proptit în scândura pe care stătea, ţinea o biciuşcă, obiect inutil întrucât calul părea a merge în pasul lui monoton şi letargic fără a

avea nevoie de vreun impuls, şi capătul ei subţire cu şnurul de piele spânzurat se văzu vibrând deasupra capului său ca arcul unui cavaler din vechime. Merseră aşa un timp, în zgomotul ud şi ritmic al pietricelelor peste care călcau, până ajunseră la o bifurcaţie. În stânga se întindea o livadă de meri piperniciţi, în dreapta, un cimitir în care pietrele de mormânt zăceau anapoda, ca nişte măsele împrăştiate prin iarbă. Pe lângă buruienile înalte ce ţineau loc de gard, drumul cobora brusc ocolind cimitirul şi dispărea sub un prag căruia şanţurile săpate de roţi şi de pâraie îi lăsaseră o ridicătură în mijloc, un gâtlej care urma să le înghită pe toate, pietre, fire de apă, oameni. Acoperişurile unor case, aflate la nivelul drumului, se vedeau prin frunzişul tremurător. Din spatele gardurilor începu să se înalţe o larmă de lătraturi furioase, dar câinele nu păru să le bage în seamă; animal şi oameni rămaseră în miezul acestei mânii ca şi când ar fi fost demult deprinşi cu ea.

Doctorul se aşeză pe băncuţa de lângă troiţă şi scoase o ţigară. În timp ce încerca să o aprindă, cu mâna făcută căuş, iluminată ca un lampion, Mutul îi făcu un semn.

— Du-te, zise Doctorul, fără să ridice privirea.

Mutul alunecă pe lângă el, sări în şanţ şi începu să urineze. Milo rămase în picioare, deşi pe băncuţă mai era loc pentru un om. Privi spre o pasăre ce înţepa cu ciocul oglinda murdară a apei, în care cercuri subţiri plecau spre marginea zdrenţuită, apoi o urmări cum se avântă deodată în aerul încărcat de miliarde de puncte umede până ce deveni una dintre impurităţile agitate ale cerului.

— Stai liniştit, băiete, spuse Doctorul. Glonţul fuge mai repede decât tine şi tot eu va trebui să te repar după aia.

Aerul era limpede şi mirosea a iarbă. Plouase şi aici; picăturile se vedeau încă, risipite. Peste frunzele ciulite ale merilor trecu un vânt rece. De după cotul drumului apăru aceeaşi căruţă ce-i depăşise mai devreme, dar acum pe capră stăteau doi oameni. Lângă omul cu biciuşca era unul îmbrăcat în straie preoţeşti, care mânca dintr-o felie de pepene. Calul se opri în dreptul lor aparent fără să fi primit vreo comandă, de parcă el şi momâia din spate comunicau printr-un fir electric ascuns în hăţuri.

Popa îi vorbi Doctorului:

— Să-i spui că nu mai avem locuri în cimitir.

— Bine.

Calul porni din nou, ca de la sine putere. Când căruţa îi depăşi, văzură în spate patru picioare încălţate cu bocanci; după mărimea tălpilor, posesorii trebuie să fi avut vârsta lui Milo. Unul purta sau purtase pantaloni scurţi şi părul delicat

de pe gambe, pieptănat de vântul umed, părea ciudat de viu pe epiderma de culoarea cerii. În zvâcnetul căruţei, picioarele tresăreau la unison sub pătură, pe hârtoape, de parcă ar fi dansat o horă.

Când Mutul reapăru din şanţ, Doctorul îi făcu semn lui Milo şi plecară. La câteva minute după aceea, auziră dangătul spart al unui clopot.

— Cine erau? întrebă Milo, întorcând uşor capul spre Doctor.

— Mergi, fu răspunsul.

De acolo o apucară printr-o pădure, peste blana de ace galbene şi moi, de sub care ieşeau coastele noduroase ale rădăcinilor. Pădurea respira în şuiere lungi prin toate gâtlejurile şi, la fiecare adiere, apa strânsă pe frunze cădea în mici şiroaie invizibile, care li se zvântau imediat pe creştete şi umeri. Din loc în loc izbucneau raze ce păreau a nu avea sursă, revărsate de peste tot în fascicule paralele, printre trunchiurile drepte şi lungi, printre coroanele tremurătoare, gloanţe de lumină lipicioasă. Milo închidea ochii şi mari porţiuni din drum le-a parcurs astfel, în botezul răsuflării calde a pădurii. Când poteca se îngustă, începură să urce zdravăn printre alţi copaci, mai rari, cu frunze ascuţite şi tăioase. Deasupra, un uruit forfecă aerul şi se scurse în direcţia din care veneau, iar sergentul înjură înăbuşit. Înainte să iasă din pădure, le ordonă să se oprească. Scoase din buzunar o banderolă albă cu o cruce roşie şi-o puse peste braţ.

Peste câteva minute, după un cot al drumului, un domeniu le apăru în faţă, întins peste o culme despădurită. Doar porţile rămăseseră întregi, două catarame mari ale unei curele din piatră, mai mult căzută. În spatele bolovanilor care se mai ţineau în zid, lipit de aceştia, se înălţase un gard din plăci de beton, peste care erau întinse rotocoale de sârmă ghimpată. În fiecare colţ ţâşnea ameninţător un foişor cu santinela în el, nemişcată, turnată în plumb pe micul ei platou, ca un soldăţel de jucărie. Peste toate curgea un cer smolit şi Milo avu senzaţia că doar norii îndepărtaţi, zgâriaţi de turnurile cu drapele, scăpau puterii magnetice din interiorul zidurilor.

Intrară pe poartă. Aveau înainte o casă mare, cu etaj şi acoperiş din plăci mari, roşiatice, ca nişte solzi de peşte. În faţa, în stânga şi în dreapta clădirii se aflau trei construcţii lungi, fără etaj, probabil foste grajduri. Între ele se turnase asfalt, un scuipat mare şi cenuşiu în mijlocul verdelui plutitor din jur, pe care un cerc mare fusese desenat cu vopsea. Platoul era plin de soldaţi, furnici mari, cenuşii, aşezaţi

asemenea porumbului în lan, în şiruri paralele. Un foşnet metalic trecea din când în când printre rânduri, când soldaţii îşi ridicau armele şi le aşezau pe umeri ori când le luau de-acolo şi le prezentau în faţa piepturilor, ca pe nişte obiecte de preţ de care se arătau foarte mândri.

Înaintea celor trei grupuri stătea un om cu faţa palidă şi suptă, cu pungile de sub ochi scurgându-se ca două băltoace de piele de sub umbra chipiului. Era înalt, subţire, nemişcat, ca şi cum picioarele îi treceau prin asfalt, un şurub ţinând laolaltă toate acele straturi. Nu dădea ordine, alţii se auzeau strigând la soldaţi, iar el nici nu părea să-i vadă. Doctorul şi Mutul îl duseră pe Milo în faţa lui şi omul îl privi, nu lung, nu scurt, ci aşa cum te uiţi la un obiect care-ţi aparţine, unul dintre multe altele, pentru că totul părea a fi al lui, fără ca el să facă nimic în sensul acesta. Pe umerii lui erau trese de căpitan.

Doctorul îşi duse mâna la frunte, într-un gest incert.

— L-am adus.

Căpitanul aprobă încet din cap şi privi în ochii lui Milo.

— Cum te cheamă? întrebă.

Numele lui i se păru mic şi insignifiant, faţă de uniforme, de foişoare, de răpăiala armelor.

— Milo Éxito, răspunse.

Din ochii Căpitanului curse un zâmbet.

— Éxito, murmură. Vom vedea asta mâine.

X

Bătaia – Povestea Doctorului – Un chirurg eminent – Bombardamentul – Pilotul şi copiii – Justiţie – În ce crede Căpitanul

Doctorul îl duse în clădirea din dreapta, într-o cameră lungă, despărţită în boxe mărginite de gratii lungi, coborând din tavanul crăpat şi mucegăit în podeaua roasă. Îl încuie acolo şi ieşi. După o oră, uşa se deschise şi intră Mutul. Nu ţinea în mâini nimic şi nu-i făcu niciun semn. Se aşeză pe scaun, scoase din buzunarul de la piept o jumătate înnegrită de ţigară şi o aprinse. Îi întinse printre gratii un alt chiştoc lui Milo, unul mai scurt, dar el refuză. Când Mutul termină de fumat, se ridică în picioare şi-şi scoase cureaua de piele de la brâu. Deschise uşa grilajului şi Milo ieşi. Îi făcu semn să-şi dezbrace cămaşa şi să se prindă cu braţele de gratii. Îl lovi de vreo douăzeci de ori pe spatele gol, fiecare lovitură dată cu aceeaşi intensitate, ca după un ritual care trebuia respectat, apoi ieşi.

După bătaie, Milo se spălă cu furtunul, apoi stătu agăţat de bara de deasupra uşii, în curentul de aer, ca o rufă la uscat. Când simţi că braţele îi amorţesc, se dădu jos şi se spălă din nou cu furtunul, până ce zvâcniturile se potoliră şi-şi simţi pielea de pe spate groasă şi inertă ca o carapace. Rămase plutind în lumina tulbure a becului de afară, sub lamele încrucişate peste gratii ca într-o înfruntare între spadasinii luminii şi cei ai beznei. Sub asaltul lor încăperea tremura şi se mişca în ea însăşi, ca un vagon de tren lunecând printr-o altă lume, înfăşurat într-o altă noapte şi în alte becuri.

Îl trezi mirosul mâncării. Doctorul era acolo şi-l privea cum înfuleca, aşa cum probabil îl urmărise şi când dormea, cu ochii umezi din care se scurgea culoarea. Îşi turna din când în când un pahar dintr-o sticlă care nu era cea pe care o luase din sat. După ce Milo termină de mâncat, Doctorul chemă un soldat să ia tava, dar nu plecă. Rămaseră împreună tăcând până când răsuflările şi zgomotul umplerii de pahar deveniră prea greu de suportat şi Milo începu, din senin, să-i

spună despre viaţa lui. Acel om îl ascultă, nici mirat, nici plictisit, ca pe un pacient ce-şi înşiră simptomele. După ce băiatul termină, începu şi el să vorbească, ca şi cum, asemenea unei vieţi, o poveste nu se poate continua ori răscumpăra decât printr-o altă poveste.

Doctorul

Fusese mulţi ani un doctor adevărat, într-un spital adevărat, în oraşul din care Milo fugise. Era un chirurg atât de bun, încât se zicea că putea ridica omul de pe masă şi dacă preotul îi dăduse acestuia ultima împărtăşanie. Unii îi spuneau „Dumnezeu“. Greşeau – era un simplu ucenic. Toată tinereţea studiase corpul uman, de la primul până la ultimul nerv. Nu avea soţie, nu avea copii, nu avea prieteni. Aproape că nu părăsea spitalul, unde încerca să ajungă la o înţelegere cu corpurile ce i se ofereau în plenitudinea lor fragilă, risipite pe masă; ce era acolo, sub pielea desfăcută, era al lui şi doar al lui, în orele cât dura operaţia. În sinea sa, le mulţumea celor bolnavi şi răniţi – şi mai ales morţilor – că-i puneau la dispoziţie tumorile, fistulele, chisturile, abcesele şi herniile lor. Când îi reuşea o operaţie, nu se bucura pentru cel salvat, care-i întindea o mână umedă dintre aşternuturi, ci pentru el; era mai aproape de dezlegarea unui mister care se îndepărta totuşi odată cu coaserea fiecărui pacient. I se părea că toată avuţia lui o închidea în nişte cutii de valori la care pierdea apoi accesul şi, dacă ar fi putut, ar fi scormonit în acele trupuri până la capăt, cu orice preţ, căci nu viaţa unui om îl fascina, aceea era doar a acelui om, ci viaţa în general, ce sclipea în piepturile tuturor dintr-o sursă invizibilă şi îndepărtată, ca aurora boreală.

În timp ce vorbea, Doctorul îşi privea paharul ca pe un glob de cristal din care acel trecut urma să iasă limpede şi luminos. Îl bea, la început cu o răbdare nervoasă, cu sorbituri mici, pentru ca, ajuns la jumătatea paharului, să dea rapid restul peste cap şi să-şi toarne altul.

Într-o noapte a fost un bombardament asupra oraşului şi una din bombe a căzut pe un orfelinat. El aştepta, nerăbdător, în subsolul spitalului, iar la câteva ore după ce sirenele de alarmă au tăcut s-au auzit cele ale ambulanţelor. Au adus zece copii.

O zi şi o noapte, fără odihnă, a planat deasupra trupurilor ca o pasăre albă. Dintre cei zece a putut salva doar şase. Chiar şi-aşa era un miracol. Apoi, când l-au trezit din somn, a aflat că mai avea o operaţie de făcut: unul dintre piloţii care bombardaseră oraşul, al cărui avion fusese

doborât în timpul raidului. Pe acel om l-a operat de cinci ori; ultima dată, inima încetase să-i mai bată şi-l pronunţaseră mort, dar s-a scoborât şi l-a tras afară de păr de pe fundul râului Styx.

Un ofiţer venea de două ori pe zi să se intereseze de starea rănitului. Înainte ca omul de la contrainformaţii să ajungă, doctorul îşi seda pacientul, astfel încât ofiţerul să-l găsească adormit. Nopţile, rămânea în spital. Voia să-l cunoască pe pilot, în care nu vedea un simplu pacient, ci, poate, un mesager trimis să-i lumineze calea, furnizorul de moarte, care i-o adusese atât de aproape, încât îi simţise mirosul de măsele putrede. Cei şase copii erau mereu în rezerva lui şi pilotul le vorbea despre puterea de-a lupta, despre menirea lor pe pământ. Despre avioane şi devotament. Despre viaţă. Despre curajul de-a înfrunta moartea, a lor şi a celor dragi. Apoi trimitea pe câte unul să-i fure ţigări din cabinetul asistentelor.

Doctorul începuse să bea. Din şirul zilelor şi al nopţilor n-ar fi putut extrage vreuna, uneori i se părea că trăia, ca Iona, în stomacul unui leviatan. Intra în sala de operaţie şi-şi vedea mâinile ca pe doi corbi ciugulind dintr-un muşuroi de ţesuturi şi era de parcă pe el se deschidea de fiecare dată şi nu găsea nimic acolo. Într-una din acele zile, unul dintre cei şase copii muri. O infecţie. În jur auzea voci care spuneau că fusese vina lui, dar nu putea desluşi cine vorbea. Pilotul îi îmbărbăta pe ceilalţi copii; a doua zi, urma să fie mutat din spitalul civil într-unul militar.

În seara aceea s-a dus în salonul copiilor şi era gol. O girafă din pluş era aşezată pe patul celui care murise. S-a uitat la urmele lăsate de trupuri pe paturile goale. Unuia dintre ei trebuise să-i reteze ambele picioare şi pe aşternut părea că stătuse un nou-născut, aşa de mică era urma. A mers apoi în rezerva pilotului şi i-a trimis pe copii la culcare. După ce au ieşit, pilotul i-a mulţumit pentru tot ce făcuse pentru el. Doctorul i-a dat medicamentele şi i-a schimbat perfuzia. Au mai vorbit despre cum se simţea şi despre apropiata lui mutare. Pilotul i-a mai spus o dată că-i era recunoscător, dar că voia să doarmă. Se simţea cu adevărat obosit.

Doctorul s-a aşezat pe scaun în faţa lui şi i-a spus că peste câteva minute va adormi, dar că nu se va mai trezi niciodată. În perfuzie îi pusese o otravă care îi paraliza sistemul nervos. Mai avea însă o şansă. Care? l-a întrebat celălalt. Să te arăţi puternic în faţa morţii, după cum le spuneai copiilor. Salvează-te singur. Fii curajos. Luptă. Dacă faci asta, vei fi salvat.

Celălalt simţea, desigur, ceva ciudat, de vreme ce şi-a smuls perfuzia din braţ şi a încercat să coboare din pat. Vedea cum în el spaima se lupta cu viclenia. Încă nu credea. De ce-ai face asta? l-a întrebat. Pentru că am omorât oameni? Nu. Asta era meseria ta. Atunci? Pentru că le-ai vorbit acelor copii aşa cum nu aveai dreptul să o faci. Celălalt a încercat să se ridice de pe podea, dar a căzut la loc, ca un gândac. Începuse să se sperie. Nu îmi mai simt picioarele, zise. Poţi trăi şi fără ele. Puştiul ăla cum poate? Nu te lăsa. Fii puternic. E singura ta şansă.

Poate că în timp ce-i vorbea îşi vorbea sieşi şi în agonia celuilalt îşi desluşea propriul sfârşit. Descoperise bucuria de a putea cumpăni ce avea să facă, în loc să se avânte de la început cu scalpelul în urmărirea bolii. Celălalt horcăia implorări, cu spume la gură, şi încerca să se târască. Făcuse pe el. Plângea şi, cu gura strâmbă şi băloasă, îl implora să-l ajute. S-a aplecat şi şi-a apropiat faţa de a lui. Şansa pe care ţi-am dat-o a fost să te poţi vedea aşa cum eşti înainte să mori. Te-ai căcat pe tine. Acuma, mori.

Peste câteva clipe, pilotul a încremenit pe podea.

A stat un timp uitându-se la trupul care încă-l implora. Când s-a întors, ofiţerul de contrainformaţii stătea în prag. N-a spus nimic; i-a făcut doar semn să-l urmeze şi au coborât împreună în biroul Doctorului, un etaj mai jos. Au băut o vreme în timp ce afară se lumina, iar crima lui se dezvăluia încet celor care veneau la spital. S-au auzit primele ţipete. Căpitanul i-a spus că-l putea salva. De pilot nu-i păsase niciodată deloc, pe el, pe Doctor, îl urmărea; voise să vadă dacă avea tăria de a face dreptate şi o avusese. Există mai multe feluri de oameni, i-a spus atunci Căpitanul, sunt cei care fac legile şi sunt cei care le respectă. Şi mai sunt cei puţini la număr, despre care lumea nu ştie şi despre care nu vrea să ştie, cărora nu le pasă de legi.

Ochii Doctorului sclipeau de parcă i-ar fi scos atunci dintr-o sobă încinsă şi i-ar fi înfundat în găvane. Îşi privi mâinile şi ele tremurau ca nişte sălcii. Îşi turnă încă un pahar şi-l bău. Ascultă vântul de afară, după cum atunci asculta urletele copiilor venind de la etaj, care plângeau mai tare după pilotul asasin decât după prietenii lor. El însuşi, în acea zi, şi-a văzut viaţa irosită şi niciun drum înainte. Toate fuseseră deja scrise într-o carte şi paginile nu se mai puteau da înapoi. Şi-a zis că, orice-ar fi făcut el şi oriunde ar fi fugit, mereu se va găsi un diavol mai negru decât noaptea şi iată-l acolo, în faţa lui, oferindu-i singura cale de ieşire. A acceptat.

Căpitanul credea despre război că este unicul prilej posibil şi potrivit pentru ca judecata dreaptă a lucrurilor să se împlinească. Moartea e starea naturală a oricărei fiinţe vii; ceea ce numim viaţă e un accident, un val care se ridică din fluviul nesfârşit al întunericului şi, după ce împrăştie nişte stropi, cade înapoi, neputincios, în matcă. Venim dintr-o moarte infinită şi-n ea ne întoarcem, după cum umbrele se reîntorc după apus în beznă. Singura formă de măreţie a omului, spunea, stă în apropierea lui de sfârşit. Orice dobitoc se naşte fără să vrea, când alţi doi indivizi îşi caută plăcerea, dar cum mori decizi singur, ca o mână de oase tremurânde sau atingând măreţia cu vârful degetelor. Suntem doar martorii împlinirii unui plan care se întocmeşte sub ochii noştri, dar pe care nu-l cunoaştem. Toţi cei pe care îi instruia pe platou erau criminali şi l-ar fi urmat până la moarte. El nu-i voia pe toţi, ci numai pe cei în care vedea sticlind o anume nebunie; pe aceia-i punea să se lupte între ei, în curtea unităţii. Nu contau priceperea militară sau puterea, statura ori vârsta, singurul lucru important era să rămână în viaţă.

Există un judecător suprem, spunea Căpitanul, iar el nu se află nici în tribunale, nici în ceruri. Nu-l vedem, dar când izbeşte cu ciocanul în masă verdictul lui se aude în iad şi-n rai şi nu poate fi negat. Este Lupta. Vedea destinul ca pe o ştiinţă exactă, un empirism demonic ce postula precis un singur lucru: întotdeauna supravieţuieşte cel ales. Rezultatul exact al unei Lupte nu putea fi ştiut dinainte, dar nici nu era de vreo trebuinţă: odată stabilit, prin consumare, devenea dogmă de necontestat. Un singur lucru poate face omul: să ajute şi să grăbească împlinirea destinului. De aceea organiza Luptele, iar cei care treceau examenul vieţii şi al morţii deveneau parte a echipei sale şi erau spălaţi de tot ce făcuseră până atunci. Ceilalţi nu contau.

Mutul fusese al cincilea primit în echipă. Cu doar câteva zile în urmă ucisese doi băieţi, într-o Luptă organizată în curtea unităţii. Nu au ştiut când şi cum i-a omorât şi de bună seamă nici ei nu prinseseră de veste, căci Mutul nu trăsese nici măcar un singur glonţ din cele două care i se dăduseră. Se căţărase pe acoperişuri şi-i urmărise pe adversari, ca o umbră, apoi pe unul l-au găsit cu capul zdrobit de un bolovan, celuilalt îi sărise în spate şi-i tăiase beregata. A doua zi devenise membru al echipei, iar prinderea lui Milo fusese prima misiune la care participa.

— Şi eu? întrebă Milo. Ce caut eu aici?

— Că l-ai omorât sau nu pe omu' ăla, pentru nimeni de aici nu contează. Ce contează e să câştigi lupta de mâine. Sunt doi pe care va trebui să-i omori.

„Moartea“, se gândi Milo, „din nou se ţine scai de mine“.

— Cine sunt ăia doi?

Doctorul puse jos paharul lângă sticla goală.

— Căpitanul are o vorbă. Zice: dacă nu s-ar urî, oamenii ar fi nişte pioni pe o tablă de şah aflată într-o cameră în care nimeni n-a intrat şi nu va intra niciodată. Ştie cine eşti şi că ai provocat un război în oraş care s-a lăsat cu morţi şi cu case incendiate, până ce am ajuns noi acolo.

Întrebarea lui Milo rămăsese fără răspuns şi Doctorul ştia asta, dar tăcuse, cu ochii la lumina care venea de afară. Lui Milo îi trecu prin minte că omului aceluia pe care îl întâlnise cu doar câteva ore în urmă, dintr-un motiv obscur, îi păsa de el.

— Pe ceilalţi doi îi avea de mult, dar avea nevoie de tine pentru ca partida să poată începe. De aceea a ţinut atât de mult să te prindem şi să te aducem aici. Mâine te vei lupta pe viaţă şi pe moarte cu ăia doi şefi de găşti din oraş. Unuia îi zice Lordul, celuilalt Moffatt.

XI

Lupta din curtea unităţii – Sfaturi de la Doctor – Pe acoperiş – Un ordin neaşteptat – Ultima bătaie a ceasului

„E timpul“, spuse Doctorul.

În orele lungi în care nu putuse dormi, auzise tropăitul de miriapod încălţat al trupelor părăsind unitatea, apoi se lăsase liniştea plină de oftaturi a nopţii, întreruptă de picuratul unei streşini. Ieşind, a văzut cum în ceaţa de afară pluteau încă ultimele zdrenţe de întuneric, străpunse de snopii luminoşi ai reflectoarelor din foişoare. Dimprejur se ridica inelul liliachiu al zorilor, răsărind parcă nu de dincolo de marginile planetei, ci direct din toţi porii nemărginirii ursuze. Deasupra, mult deasupra, vârful unui ac încins înţepa din loc în loc membrana cerului în drumul său obscur; un avion.

În faţa clădirii din stânga aştepta Lordul, flancat de un soldat cu părul alb. Mai departe, pe zidul dinainte, alte două siluete se desenau, încremenite într-un gest primordial, ca picturile rupestre, fără profunzimi sau trăsături; desluşi acolo chipul întunecat al lui Moffatt. Pe trupuri, fâşiile luminoase împrăştiau dâre de pulbere aurită şi săpau umbre ca pe statui, dând neclintirii lor iluzia unor zvâcnete.

— Încheie-te la veston, murmură Doctorul.

Era frig. Fălcile de abur ale ceţii, încă puternice, mistuiau de-a valma oameni şi clădiri, eliberându-le spre a-şi continua deriva matinală spre nicăieri. Mii de puncte umede i se lipeau de obraji şi de haine. Peste garduri, primii copaci din pădure începeau să-şi dezvăluie culorile şi de peste tot se năpustea în vârtejuri rapide zarva păsărilor de zi.

În balconul comandamentului apăru Căpitanul, înalt şi subţire ca un semn al exclamării. Cumpăni un pic portavocea, apoi o ridică şi glasul lui despică, metalic, ceaţa.

— Bună dimineaţa, domnilor.

— Când începe, fugi! Lasă-i să se omoare între ei, mormăi Doctorul. Apoi mai vezi.

— Regulile sunt simple. Aveţi fiecare două gloanţe, ultimul în viaţă câştigă. Nu puteţi intra în clădiri şi nici atinge gardurile. Băieţii din foişoare sunt cu ochii pe voi.

— Dacă rămâi fără gloanţe, mormăi în continuare Doctorul, arunci pistolul şi mergi cu mâinile sus în centru. Mai câştigi timp.

— Dacă în jumătate de oră nu avem un învingător, reîncepem din mijloc, cu gloanţele rămase. E clar? se auzi vocea Căpitanului.

Nimeni nu spuse nimic. Lordul ridică pistolul şi, cu un gest scurt, îl încărcă. Mai departe, Moffatt făcu acelaşi lucru.

— Bine, spuse Căpitanul. La ultima bătaie a ceasului, începeţi!

Doctorul plecă, asemenea însoţitorilor celorlalţi doi, spre intrarea în comandament. Băieţii rămaseră pe platou, nemişcaţi, asemenea statuetelor dintr-un orologiu, aşteptând declicul care să-i pună în mişcare. Apa picura în continuare din streaşină şi grăunţele timpului se auzeau limpede căzând pe asfalt din ceasul rotund ce strălucea deasupra capului Căpitanului, ca un nimb al neîmpăcării. Nechezatul unui cal trecu în galop peste capetele lor şi se pierdu peste câmpiile de abur. Aşteptau, cu căiţe de rouă pe capete, ca nişte eroi minusculi botezaţi în cristelniţe pline de metal topit, vârfuri ale unei constelaţii căzute pe pământ, în care nu se mai putea citi nimic altceva decât destinul imediat şi lipsit de compasiune. Ceasul bătu o dată şi păsările de pe acoperiş îşi luară zborul. După cea de-a doua bătaie, Lordul îşi înălţă fruntea şi-l privi. Când ecourile ultimului dangăt se opriră, reflectoarele se stinseră şi ele, aproape simultan, iar pentru o fracţiune de secundă trupurile lor părură pâlnii subţiri prin care lumina se scursese în pământ.

Era convins că va muri acolo şi atunci. Nu groaza îi împietrea însă mădularele, făcându-l să simtă dârele de sudoare curgând pe spinare reci ca lacrimile unui ţurţure, cât dulcele leşin dinaintea întâlnirii pe care o aşteptase dintotdeauna. Îşi simţea corpul dilatat, imens şi gol, ca şi cum un balon ar fi crescut în jurul celui mic şi speriat de pe platou, iar el, celălalt el, urmărea scena călare pe cocoaşa aceea netedă şi transparentă care vibra caldă atunci când îşi aşeza palmele pe suprafaţa ei ori se cutremura uşor la fiecare respiraţie. Atât de domol şi de liniştitor simţea acea respiraţie, încât îi venea să se pună jos şi să adoarmă.

Erau prea îndepărtaţi pentru ca vreunul să rişte un foc, aşteptând fiecare de la altul un gest care să sfărâme echilibrul volatil al nemişcării. Milo îşi şterse fruntea de transpiraţie cu mâneca şi atunci Lordul ridică brusc braţul în care ţinea arma

şi porni cu paşi repezi către el. Nu împuşcătura îl zvârli în lateral, glonţul despicând spaţiul cu şuierul avid, care făcu ca bula aceea mirabilă din jurul lui să plesnească, nici măcar reminiscenţa sfatului dat de sergent. Nu. Au fost bilele negre ale pupilelor trecând prin milioanele de puncte infinitezimale ce-i despărţeau cele care au răsucit trupul lui şi l-au împins în actul animalic al fugii.

Într-una din primele lui amintiri, alerga peste morminte spre locul îndepărtat în care, printre neguri, se vedea lucind ochiul de cărbune al lacului, acolo unde el credea că se afla marea, apa fără de început şi fără de sfârşit. Mătuşa îi povestise cum, în acea zi şi-n multe altele, l-a căutat până când l-a găsit cu palmele cufundate în tenebrele liniştite ale apei, zâmbind chipului reflectat în lumina lunii. După ce a mai crescut, îşi imagina că peste cei morţi se aruncau ţărână şi pietre doar pentru a li se masca plecarea, iar ei, în chiar ziua sau noaptea îngropării, alunecau pe sub pământ către malul mâlos din spatele pădurii, ocolind rădăcinile copacilor şi bolovanii, vizuinile animalelor, apoi ieşeau în lac şi începeau să plutească, ţinându-şi ochii orbi îndreptaţi spre cer, pe marea întunecată şi tăcută, adevăratul cimitir al tuturor, în mijlocul căreia un vârtej domol îi strângea pe toţi laolaltă.

Alerga prin noroiul pe care se aşezaseră sprâncene de rouă şi ştia că n-are unde fugi, dar că trebuia să o facă, până când trupul lui va putea gândi iar. Când celălalt trăsese, ţâşnise instinctiv spre stânga şi, după câţiva paşi, cei trei se aflară pe aceeaşi linie. Lordul, prins la mijloc, trebui să se întoarcă spre Moffatt, căci dispariţia lui Milo îi aşezase faţă în faţă, poli ai unui magnet din care niciunul nu se mai putea desprinde.

Se trezi în faţa gardului înalt de sârmă, pe care, în tumultul goanei, aproape îl atinse. Sări îndărăt, apoi îşi ridică privirea spre foişorul din dreapta, cel mai apropiat. Un halou întunecat cu contururi umane era înfăşurat în jurul ochiului sticlos al lunetei. O luă la stânga, prin spatele clădirii, străpungând lumina care năvălea pieziş spre el şi-i arunca făină umedă în plămâni. Era pe la mijlocul zidului când auzi două împuşcături, una crescând din cealaltă mai degrabă decât ca o consecinţă a ei. Alunecă şi căzu, iar pistolul îi sări din palmă. Îi veni să plângă, nu de frica împuşcăturilor, încă prea îndepărtate pentru a avea o legătură cu el, ci din necazul copilăresc al căzăturii care îi aduse un gust sărat în gură.

— Tu, ăla care dai ordine. Unu-i gata.

Vocea Lordului se auzi pregnantă lângă umărul său, ca şi cum tăria zidurilor n-ar fi fost nimic faţă de smârcul

plutitor ce purta zgomotele şi gloanţele. Culese pistolul de jos, îi şterse ţeava şi-l îndesă sub centură. I se păru că-n vălătucii de ceaţă distinge conturul trupului care-l urmărea. Urmele tălpilor şi cea prelungă, a căzăturii, erau vizibile prin pâlcurile de iarbă. O luă la fugă pe lângă zid, peste pietrele roase de paşi şi de ploi, dădu din nou colţul şi se aşeză cu spatele la perete.

Glasul Căpitanului se auzi prin portavoce.

— Unul la pământ. Doi în picioare. Douăzeci şi trei de minute.

Se uită cu fereală pe după colţ. Lordul era în centrul platoului, lângă trupul lui Moffatt, pe sub care se scurgea o baltă de sânge. Ochii din mijlocul chipului negricios erau deschişi şi ficşi. Lordul aruncă pistolul lui şi-l ridică pe al celuilalt. Îl auzi strigând:

— Şobolane, acu' vin după tine.

Îşi şterse fruntea cu mâneca. O pasăre ţâşni de pe acoperiş; fâlfâitul ei se auzi inert şi mort, ca plesnetul unei cârpe ude. Îşi dezbrăcă vestonul jilav, îl făcu ghem şi-l aruncă după tomberoanele de gunoi de lângă zid. Se forţă să privească în jur. Se forţă să respire. Se forţă să gândească. În spatele comandamentului nu mai era loc pe unde să fugă. Gardul se oprea chiar în peretele clădirii, la mică distanţă de un balcon aflat la primul nivel. Îşi aminti ce-i spusese Doctorul despre strategia Mutului. Nu avea de ales: dacă revenea pe platoul central, ar fi fost complet expus, deci trebuia să încerce să se caţăre pe acoperiş.

Lângă gard era un butoi. Se urcă pe el, apoi se prinse cu braţele de bârna de jos a balconului şi se ridică. Puse ambele tălpi pe balustradă. Dacă Lordul ar fi venit după el alergând, l-ar fi găsit răstignit pe peretele alb. Urma pasul cel mai greu, ridicarea pe micul acoperiş, în forma unei jumătăţi de con, al balconului. Se trase în braţe, cu piciorul drept zgrepţănând peretele neted al comandamentului, în căutarea unui punct de sprijin, dar îşi pierdu echilibrul şi, în fluturarea deznădăjduită a piciorului, găsi sprijin doar în gard şi instinctiv se împinse în el.

Un milion de picături de sudoare ieşiră simultan prin el, în timp ce aştepta, chircit pe micul acoperiş, glonţul soldatului din foişor. În prima frântură de secundă îşi imagină că îi va sfărâma piciorul drept, iar osul se va sparge pe la mijlocul gambei. Dar împuşcătura întârzie şi crezu atunci că soldatul ţinteşte mai atent şi glonţul îi va sfărâma capul, apoi el va cădea ca un manechin, încă viu în timpul căderii, cu mişcarea aceea a trupului transformându-se în obiect,

susţinut doar de consistenţa oaselor şi a cărnii muribunde, iar din ureche-i va ţâşni, poate, un firişor de sânge.

Dar glonţul tot nu veni. Deschise ochii şi privi spre foişor. Soldatul îl urmărea nemişcat, cu arma la ochi. Milo se ridică încet şi se uită după Lord. Îl văzu în spatele primei clădiri, cu spatele, urinând lângă gard. Dacă s-ar fi întors şi ar fi ridicat privirea, l-ar fi văzut şi el. Se căţără pe nivelul superior al acoperişului şi se trase după hornul masiv din care ieşea o trâmbă de fum negru.

Jos, Lordul ajunse lângă tomberoane. Acolo era vestonul aruncat, pe care-l luă şi-l pipăi.

— Te-ai scăpat pe tine de frică, şobolane. Nu mă mir, Imma ne-a zis că aşa faci.

Ar fi putut încerca să tragă unul din gloanţe de acolo, în trupul netemător care se scutura în hohote batjocoritoare, dar tremura prea tare. Se întoarse şi se sprijini cu spatele de cărămizile calde ale hornului; privi în sus, spre pata de cer care apăruse printre norii sparţi. Nu mai era nimic acolo, jos, care să-l facă să coboare. Ar fi putut rămâne acolo, atâtea minute câte i-or mai rămas, privind cerul şi păsările, norii roşcaţi, lumina.

— Nu eşti în stare de nimic, ne-a spus. Cică erai obişnuit cu fetiţele reci de la morgă şi, cum ai dat de una mai jucăuşă, cum te-ai golit.

Lordul făcu o pauză şi de sus Milo îl văzu ciulind urechile, pândind orice zgomot i-ar fi dezvăluit poziţia celuilalt.

— Cât despre Imma, i-am tras-o toţi, prostule. Cum crezi că plăteau chiria?

Vorbele acelea îl ridicară şi începu să urce panta domoală a acoperişului, peste ţiglele umede. Zgomotul propriilor paşi i se păru asurzitor. Vântul îi lipea cămaşa udă de spate, smulgându-i un frison lung, care aproape îi făcu plăcere. De-a lungul culmii, o vrabie ţopăi speriată în calea lui şi-şi luă zborul. Trecu pe panta înclinată dinspre curte şi îşi lipi spatele de ţigle, lăsându-se să alunece încet spre marginea acoperişului. Îşi scoase bocancii şi-i lăsă alături. Se puse pe burtă şi privi în jos, pe lângă canalul de tablă al scurgerii. Celălalt nu se vedea.

Trebuia să coboare repede şi să găsească un loc de unde să-i cadă în spate. Se puse pe burtă, aşezându-şi coatele în căuşul de tablă, şi, când îşi lăsă picioarele în jos, simţi în tot corpul, radiind din şira spinării până în vârful unghiilor şi în creştet, frica înălţimii. Cu vârful piciorului pipăi aerul până nimeri stativul pe care era fixat drapelul. Se lăsă pe el, iar cu

mâna dreaptă se prinse de lancea oblică şi sări pe acoperişul înclinat al balconului unde se aflau soldaţii.

Alături, pe faţadă, ceasul mesteca asurzitor clipele. La capătul fiecărei clipe, băţul secundarului zvâcnea scurt şi nervos, o lamă despicând timpul în aşchii tăioase.

Atunci realiză ceva ce până atunci îi scăpase. Lordului îi era mai frică de el decât îi era lui de Lord. Mai avea un singur glonţ. El, Milo, avea două.

— Nu poţi să te-ascunzi la infinit, îi strigă Lordul, şi, după cum se auzea, îşi dădu seama că trecuse de colţul clădirii pe care se afla şi înainta, lipit de perete, sub streaşina îngustă a parterului. Va merge mai departe, de-a lungul zidului, căutându-mă, se gândi. Se lăsă pe partea dreaptă a balconului şi sări fără zgomot, cu tălpile pe balustrada de piatră. Înăuntru, alături de căpitan, erau Doctorul şi soldatul cu părul şi sprâncenele albe.

— Ce dracu'? se întoarse Albinosul, surprins. Cum a ajuns ăsta aici?

— N-a încălcat regulile, mormăi Doctorul. Nu-i în clădire.

— Pe naiba nu-i. E lângă noi.

— Dar dincolo de zid.

— E-n regulă, zise Căpitanul. Dă-i drumul, băiete.

Îşi lăsă talpa stângă pe muchia balconului, pe partea exterioară, iar talpa dreaptă o propti de streaşină. Se ghemui asemenea demonilor batjocoritori din piatră pe care-i văzuse veghind zidurile castelului din oraş, cu chiupuri în braţe, care păreau că varsă smoală peste trecători. Scoase pistolul de la curea şi-l ţinu cu ambele mâini, între genunchi. Un şir de sudoare se scurse pe patul metalic şi pe ţeavă. Îl strivi în mânecă, dar începu să picure din nou.

Lordul nu se mai auzea. În cercul marcat cu vopsea din mijlocul curţii, trupul lui Moffatt zăcea chircit şi lipsit de importanţă, ca un excrement. Câinele veni, îl mirosi şi începu să bea din balta de sânge. Lipăi de câteva ori, apoi se tolăni lângă leş. Aşteptă, cu auzul încordat. Nimic, niciun foşnet. Cineva tuşi în balcon.

— Zece minute, spune căpitanul în portavoce şi vocea puternică de lângă el aproape îl făcu să-şi piardă echilibrul.

Între locul unde-l văzuse ultima oară pe Lord şi cel unde-l aştepta să apară, sub el, erau vreo treizeci de metri. Un minut. Două. Un cârcel i se puse pe gamba dreaptă. Încă un minut. Dacă Lordul s-ar fi dus spre mijlocul curţii, Milo i-ar fi apărut în faţă, expus, ca o muscă pe perete. Piciorul stâng începu să-i tremure. Pistolul era greu şi-i cobora încet braţul drept, aşa că-l prinse în ambele mâini. Îşi impuse să reziste

până la zece. Unu… doi… trei… patru… cinci… şase… şapte…

Capul celuilalt apăru dedesubt, dintre genunchii săi, ca şi cum ar fi venit pe lume acolo, neştiutor, nevinovat, nebănuitor, lipsit de identitate. Nu putea trage în acel cap de copil, cât timp nu-i vedea licărirea sadică a ochilor şi batjocura strânsă la comisura buzelor. Un smoc din creştet tremura răsfirat de vânt. Dedesubt, unde părul se termina printr-o coadă de răţoi, începeau vertebrele delicate, ca spinarea unui animal scufundat sub piele. Deasupra cotului drept, fasciculul prelung al unui muşchi se zbătea, transmiţând mişcarea degetelor care strângeau patul armei. Nu putea trage.

Se auzi spunând:

— Aruncă pistolul.

Celălalt încremeni, cu un picior ridicat în faţă. Braţul cu arma i se lăsă încet în jos, lângă coapsă.

— Trage, şuieră Doctorul în urechea sa. Mai are un glonţ. Dacă bate ceasul, lupta se reia din centru.

— Lordule, zise din nou, lasă arma. Altfel te împuşc.

— Împuşti pe mă-ta, spuse Lordul. N-ai curaj.

— Trage, prostule, şuieră din nou Doctorul. Nu vei avea altă şansă.

Secundele îi zgâriau carnea; în fiecare ţăcănit al secundarului presimţea declanşarea clopotului. Văzu mâna celuilalt tremurând pe patul pistolului şi degetul arătător cum pulsa ca antena unei gângănii, căutând trăgaciul. Pipăi la rândul lui trăgaciul şi-l simţi ca pe ceva mic şi blând şi nepericulos, precum cheiţele cu care se întorc jucăriile. Nu putea relua această luptă din centru; nu putea nici trage. Aşteptă.

Îl văzu pe celălalt cum se răsuceşte încet cu faţa la el şi chipul lui se mări de parcă ar fi venit mai aproape. Pentru o clipă, întrebă acel chip mare ce să facă, dar nu primi un răspuns. Pulsul ridica uşor pieliţa de sub un ochi într-o zvâcnitură. În vârful unui smoc mare de păr negru creştea o broboană de transpiraţie. Deasupra nasului era o cută încreţită şi i se păru că mai vedea ceva acolo, o licărire, o încordare, urma unui gând rău. Ochii deveniră atât de mari, încât se scurse prin cele două tuneluri negre, unde văzu trupul fetei moarte şi pe cel al fetei vii, cu părul risipit pe pernă, bărbatul din tren răsucindu-se peste coroanele destrămate ale copacilor, figura îngheţată a lui Hans. Apoi întreaga faţă se boţi într-o expresie de răutate, iar el simţi cum aţa întinsă dintre ei, care-i ţinea în echilibru, plesneşte,

aruncând înapoi şi braţul care ţinea pistolul, şi pe celălalt, rotindu-l în jurul petei roşii ce-i apăruse pe piept.

În secunda aceea, când bubuitura pistolului se stinse, speră că s-a terminat. Lordul căzuse pe spate şi, ca un păianjen strivit, se strânsese în jurul rănii într-un ghem, în miezul căruia ardeau ochii. Auzi un ţăcănit ritmic şi, în tulburarea minţii sale, crezu că era al ceasului, apoi îşi dădu seama că Lordul apăsa pe trăgaci convulsiv şi pistolul clănţănea în gol. Lordul trăsese deja ultimul glonţ, fără ca el să-l fi auzit, şi nu-l nimerise.

— Am câştigat, spuse, fără voia sa.

— Nu încă, auzi vocea Căpitanului.

Peste umărul lui, vocea sunase absentă, chiar melancolică. Se întoarse şi-l văzu pe bărbat sprijinit cu coatele de balustrada de piatră a balconului, privind spre cel rănit ca şi cum ar fi admirat un peisaj. Doctorul şi Albinosul îşi ridicară capetele de după parapet; Căpitanul nu se ferise deloc. În spate, pe zid, văzu urma glonţului tras de Lord, o ciupitură adâncă în jurul căreia tencuiala căzuse.

— Trebuie să-l omori, băiete, urmă Căpitanul. Asta-i condiţia.

O parte din el ar fi vrut să aibă timp să se gândească la ce-avea de făcut; o altă parte – să termine mai repede. Sări jos de pe streaşină şi se apropie de Lord; acesta îşi zvârli capul în sus, ca un şarpe, şi scuipă în direcţia din care venea. Un strop de salivă îi atinse dosul mâinii în care ţinea pistolul. În câteva secunde, îşi spuse, toată această fiinţă, visele ei, dorinţele ei, cu tot ce fusese şi tot ce-ar fi putut să fie, urmau să nu mai existe. Când ajunse, cu mâna stângă îndepărtă braţul ce i se ridicase înainte şi trase în mijlocul frunţii. Creştetul Lordului pocni ca un pepene copt, dar dedesubt trăsăturile rămaseră încă puţin agăţate de viaţă; un ochi dispăruse împreună cu ţeasta, celălalt stătea agăţat, ca o decoraţie inutilă, până când partea de sus a trunchiului căzu moale pe asfalt.

— Daţi-i un pat, se auzi vocea de sus. Ăilalţi doi, la cimitir.

Căpitanul se întoarse pe călcâie şi dispăru pe uşa comandamentului exact când ceasul de deasupra începu să bată, astfel încât sunetul nu păru să anunţe moartea celui întins pe asfalt, ci ieşirea lui din scenă.

XII

Un zbor cu elicopterul – Marea – Beduinul cu cămila – Milo întâlneşte o stafie – Ecce homo

I-au dat un pat în clădirea comandamentului şi de a doua zi începu instrucţia alături de ceilalţi soldaţi. Când a venit iarna, pe recruţi i-au luat cu camioanele. El a rămas. Au venit alţii, apoi au plecat şi aceia şi au venit iar alţii. Nu şi-a făcut prieteni. Deja le dădea ordine unora mai mari ca vârstă decât el, iar alţii îi făceau bocancii şi-i periau uniforma.

Era într-una din acele zile reci şi umede în care vântul bătea atât de tare, încât îl simţeau toţi, tineri şi mai bătrâni, trecându-le prin carne. Căpitanul i-a strâns pe toţi cinci – pe Doctor, pe Mut, pe Albinos, pe el şi pe încă un soldat solid şi care vorbea ciudat, de-i ziceau toţi Portughezul – în sala de la etaj a comandamentului şi le-a spus să fie pregătiţi.

La lăsarea serii, un elicopter îi aştepta. Când s-a simţit smuls de pe pământ şi becurile de dedesubt au lăsat în urmă cozi luminoase de păun, i s-a făcut rău. Mirosul de combustibil, al cremei de ghete şi al uleiului de armă se amestecau în bezna în care nu mai exista nici sus, nici jos. Albinosul şi Portughezul au început să joace cărţi sub o foaie de cort la lumina unui ceas şi privirea i s-a agăţat de firul fosforescent până când acesta l-a tras uşor într-un vis scurt şi tumultuos, cu doi cavaleri electrici care se duelau deasupra norilor. Când se trezi şi privi în jos, văzu aproape solzii lucioşi ai unei ape întinse şi realiză că visul i se împlinise: vedea marea.

A doua oară îl deşteptară freamătul metalic al armelor luate în mâini şi bocancii celorlalţi clămpănind pe podea. Elicopterul se lăsă, iar ei coborâră şi se îndepărtară de tumultul vijelios al elicei, aplecaţi şi tăcuţi, cărând cele două lăzi, ca nişte păstrători ai unui secret teribil. Când noaptea înghiţi gândacul bâzâitor, vârtejurile de praf nu coborâră, continuând să se răsucească prin aerul inert. Erau în mijlocul unui pustiu. Se strânseră unii lângă ceilalţi în tăcerea de siliciu, rămânând atenţi şi imobili, ca şi cum orice fel de

mişcare ar fi putut tulbura legea de funcţionare a acelui spaţiu. Dincolo de lungimea unui braţ, totul era închegat într-o iluzie comună, ca într-un uriaş bâlci cu oglinzi rotitoare şi obiecte dosite. Singurul detaliu familiar era luna de pe cer, dar la fel de bine puteau fi pe-o altă planetă şi sub o altă lună. Se zăreau contururile irizate ale unor coline, aflate la câteva sute de metri sau la câteva sute de kilometri ori nicăieri. Lumina se lipea de cel dintâi obstacol întâlnit şi nu trecea mai departe, ca o privire a unui ochi mort şi rămas deschis.

Două siluete întunecate, un om şi un animal, ieşiră din întuneric. Căpitanul se îndreptă spre omul acoperit în întregime de veşmântul larg, arăbesc, căruia moţul glugii adânci şi nemişcarea ceruită îi dădeau aspectul unei lumânări topite. Au aşteptat până ce ordinele au spulberat liniştea înverşunată din jur. Au încărcat cele două lăzi pe cămilă, de-o parte şi de cealaltă a spinării, şi respiraţiile părăseau şuierătoare piepturile. Arabul se înălţă deasupra lor, între cocoaşe. Căpitanul rămase jos. „Haideţi“, le zise şi porniră în şir indian, prin mâzga uscată, în urma cămilei care ofta şi mesteca indiferentă, demon buzat într-o lume rămasă în transă. Două ore au mers sub aştrii îngheţaţi în propria nemişcare, instanţe mute şi strălucitoare pentru paşii sacadaţi ai oamenilor şi ai animalului. Buruieni ţepoase li se agăţau de şireturile bocancilor cu fâşâituri duşmănoase şi, din când în când, se auzeau zgomotul unei pietre lovite de bombeu şi-o înjurătură înfundată. În jur, formele nedesluşite dispăreau şi se împleteau iar în alcătuiri asemănătoare şi, deşi mergeau într-o direcţie constantă, era de parcă îşi dădeau singuri ocol pe o planetă ce încetase să se învârtă.

Ajunseră în dreptul câtorva colibe albe, aproape distruse, cu măruntaiele curgând din ele. În pereţii prăbuşiţi, bombele şi apoi incendiile căscaseră guri negre şi ţepene asemănătoare cu boturile fiarelor împăiate. Se risipiră printre ruine, să vadă dacă mai era cineva acolo. Milo intră într-o casă mai puţin vătămată. Trecu prin bucătărie, pe lângă masa şi cele două dulapuri din lemn, pe care erau aşezate obiecte primitive sau proiecte ale lor, duse doar până la stadiul care să le permită utilizarea, astfel încât părea că se află în atelierul unui sculptor. O lingură grosolană din lemn, pe care se vedeau încă semnele cuţitului care o cioplise. Un fund de găleată transformat în ceainic, cu o gaură în peretele lateral. Un ceaun scobit dintr-o buturugă. În colţul celei de-a doua camere, pe podeaua dezmembrată şi ridicată ca o carenă de navă, se strânsese un strat gros roşcat, ca marmelada. Sângele era împrăştiat şi pe peretele alb, printre muştele adormite, în stropi din care se scurseseră dâre încremenite.

Era gata să iasă, când auzi un foşnet. Lângă unicul perete rămas întreg al încăperii, sub tavanul povârnit, se afla o laviţă acoperită de o rogojină murdară. Crezu că zgomotul venise de sub pat, dar când se apropie văzu la capătul păturii, în umbră, un cap de om.

Era prelung ca o căpăţână de cal şi părea a avea o existenţă proprie, fără un trup de care să fie ataşat, căci sub pătura zbârcită ca o hartă în relief nu era loc suficient pentru unul. Peste fruntea scobită curgea spuma unor plete albe, aproape destrămate. Ochii îi clipeau ritmic, ca ai unei păpuşi mecanice. Când îl văzu pe Milo, îşi strâmbă gura, apoi pătura se ridică şi de sub ea ieşi forma evanescentă a unui om. Milo ar fi vrut să întindă mâna, dar nu putu. Lipsit de consistenţa cărnii, cel dinaintea sa nu părea viu, mai degrabă un zmeu de hârtie plutind în penumbra camerei. Îşi sprijini o mână de perete şi, vibrând în lungi tremurături, făcu un pas. Apoi oftă şi se opri. De sub poalele cămeşoiului se scurseră moale două excremente.

Dinspre intrarea cealaltă se ivi profilul răutăcios al Albinosului. Soldatul lăsă ţeava armei în jos şi şuieră.

— Veniţi încoa'.

Căpitanul, Doctorul şi Portughezul intrară în încăpere. Ultimul rămase în uşă, făcându-şi cruce.

— Ecce homo, spuse Căpitanul şi întinse degetul arătător spre hârcă. Iată omul. Creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.

Cu o mişcare delicată, atinse spectrul uman pe un umăr şi-l trase spre mijlocul camerei. Îi pipăi tigva şi braţele scheletice.

— Priviţi-l, e o stâncă. Se transformă în nisip, dar nu dispare. Rapoartele zic că satul ăsta a fost distrus acum două luni. Cum oi fi rezistat tu aici, prietene?

Moşul chicoti şi clămpăni din gura ştirbă. Se agăţă cu degetele ca nişte păianjeni negricioşi de braţul care-l pipăia. Privi spre musca rotitoare din aer şi zâmbetul îi dispăru de pe chip.

— Îl vedeţi? Vânează.

Căpitanul îşi înălţă brusc braţul şi bătrânul rămase suspendat. Dădea caraghios din picioruşe, privind spre tălpi cu spaimă, de parcă s-ar fi aflat la o înălţime ameţitoare. Îl balansă uşor, ca pe-o marionetă, apoi îl depuse jos, cu grijă. Îi puse arătătorul în creştet şi schiţă în jurul lui nişte paşi graţioşi, de cadril. Arătarea tremura, încercând să se întoarcă şi să se agaţe de celălalt, dar nu reuşea. Prinse degetul şi încercă inutil să-l muşte. Albinosul râdea în hohote, înăbuşit, cu capul în mâneca vestonului, şi-şi ştergea lacrimile.

— Fericiţi cei săraci cu duhul, că ei vor moşteni pământul, zâmbi Căpitanul. Tu eşti fericit aici, bătrâne luptător? Ai putea rezista o mie de ani, cu aer şi cu muşte.

— Ce facem cu el? întrebă Doctorul.

— Nu-i treaba noastră, nu-i aşa? răspunse Căpitanul, privind spre prag, unde apăruse arabul. Din viziera lăsată de întuneric pe figura lui se vedea numai începutul unei cute zvâcnind pe bărbie. Omul înclină scurt capul şi se dădu la o parte din prag.

— Prietenul nostru se va ocupa, spuse Căpitanul. Adio, bătrâne. Să fii cuminte. Haideţi să mâncăm.

Pe când descărcau lăzile, arabul părăsi coliba, ştergându-şi cuţitul de pulpană. Se retrase alături de Căpitan în spatele unui perete, iar după câteva minute reveni, îşi luă cămila şi dispărură amândoi în noaptea din care ieşiseră.

XIII

Fortul – Pregătirea atacului – Asaltul fără de nădejde – Îngropaţi – Tir cu mortierul – Din nou îngropaţi – Povestea Portughezului

Nisipul se schimbase sub paşii lor. Devenise moale şi avea consistenţa făinii, pătrundeau în el până la rama bocancului şi se agăţau de ierburi moi şi lungi care ieşeau la suprafaţă ca nişte reptile. Înaintau încet, trăgând cu schimbul lăzile grele pe două căruţuri care se împotmoleau la fiecare pas, până când Căpitanul a zis să scoată scândurile din capacul uneia şi să le monteze ca pe nişte tălpici de sanie. Au bătut cuiele cu paturile armelor înfăşurate în vestoane şi au mers mai departe.

Mergeau, le-a spus, să recucerească un fort pe care câţiva locuitori ai deşertului, ieşiţi din întuneric, puseseră mâna. Soldaţii fugiseră. Mai multe nu ştiau; mai multe nici nu contau.

Soarele era la apus când au ajuns pe un platou imens plin cu stânci, ieşind din nisip ca nişte boturi de rechin. Oriunde se uitau, vedeau aceleaşi forme repetate la infinit, o capcană cu mii de dinţi, o galaxie de rocă, care, după explozia primordială, se rotise şi fugise în toate direcţiile într-un urlet comun al spaţiului şi al timpului, apoi rămăsese prizonieră în propria sudoare de particule încremenite. Departe, ca un nucleu din care izbucniseră toate formele, se ghicea, masiv şi întunecat, fortul.

Câţiva soldaţi stăteau jos, la adăpostul unei creste de granit, în negura ce le molfăia trupurile. O siluetă se ridică înaintea lor. Salută şi-şi spuse numele: era un maior.

— Cum s-a întâmplat? întrebă scurt Căpitanul, fără să salute.

— Eram la masă, când ne-am trezit cu ei înăuntru. Pe câţiva dintre noi i-au omorât. A trebuit să fugim.

— Aveau arme?

— Nu.

— Acuma au. Câte?

— Nu ştiu.

— Ei câţi erau?

— Vreo douăzeci.

— Muniţie e în fort?

— E ceva.

— Într-un singur loc?

— Da. Într-un depozit.

Căpitanul se lăsă în genunchi, desfăşură planul locului pe nisip şi aprinse o lanternă minusculă deasupra hârtiei.

— Unde?

— Aici, răspunse maiorul, indicând cu degetul un punct de pe hartă.

— La subsol?

— Nu, e o magazie din tablă.

— Reflectoare?

— Unul pe fiecare parte.

Căpitanul se îndreptă şi se uită în jur, la faldurile neclintite ale nopţii şi către cei din faţa sa.

— Pregătiţi-vă oamenii, domnule maior. În zece minute atacaţi.

— Eu comand aici, căpitane. Oamenii mei nu sunt în stare să lupte acum.

— Au fost vreodată?

— Eşti obraznic.

Căpitanul răsuflă adânc şi îşi înclină fruntea. Se ridică, îşi deschise vestonul şi începu să scormonească după ţigări. Nimeni nu-l văzuse vreodată fumând.

— Mda…

Au ştiut ce însemna ordinul nerostit, căci ţevile automatelor s-au înălţat, ca trase de acelaşi magnet, spre piepturile celorlalţi. I-au dezarmat rapid. Portughezul îl cuprinse cu braţele pe maior, în timp ce Albinosul îi culegea pistolul din toc:

— Permiteţi?

Maiorul se zbătu, şuierând:

— Asta-i nesupunere. Te voi duce în faţa Curţii Marţiale.

— Două lucruri pot determina un om să lupte, domnule maior. Curajul sau frica. Primul n-a funcţionat. Să încercăm cu cel de-al doilea.

Pistolul cu amortizor al Căpitanului tuşi scurt şi un semn de punctuaţie apăru pe pieptul maiorului. Acesta holbă ochii la firul roşiatic care se scurgea peste buzunar şi încercă să spună ceva, dar cel din faţa lui îi apăsă buzele cu degetele şi-l lăsă să cadă moale la picioarele sale. Se întoarse apoi spre ceilalţi.

— Domnilor soldaţi, aici eu sunt Curtea Marţială. Eu, nisipul şi noaptea fără de sfârşit. Cuvântul meu e singurul care se aude în acest pustiu şi când nu se va mai auzi va însemna că aţi murit. Vedeţi voi, fortul acela nu înseamnă mare lucru. Nişte bolovani, ca ăştia din jur. Nici zona asta nu e importantă, mai mult ne costă să o ţinem ocupată. Faptul că aţi fugit din faţa duşmanului înseamnă însă enorm. Mă înţelegeţi?

Umbrele celorlalţi vibrară.

— Bunul maior, aici de faţă, a spus că nu sunteţi în stare să luptaţi. Eu zic că sunteţi. Veţi merge să dovediţi că am dreptate. Cine-i cel mai mare-n grad?

Un braţ se ridică.

— Caporal Hughes. Aşteptăm ordinele.

— Domnule caporal, eu nu ordon, anunţ doar ce urmează să se întâmple. Fortul acela va fi recucerit. Nu vă ascund că mulţi veţi muri. Întrebarea este: unde binevoiţi să o faceţi? Aici sau acolo?

— Unde veţi decide dumneavoastră.

— Bun răspuns. Ridicaţi-vă. Doctore, dă-le armele înapoi şi muniţie. Cinci încărcătoare de om. Albinosule, montează mortierul. Mutul şi Portughezul, la armele cu lunetă.

Se întoarse spre caporal.

— Planul e simplu. Veţi merge direct spre fort, pentru a crea o diversiune. Noi vă vom acoperi. Când veţi fi văzuţi, vă retrageţi spre stânga şi vă adăpostiţi.

Urmă, arătându-i binoclul cu infraroşu atârnat la gât.

— Încă ceva. Văd pe întuneric. Nu încercaţi să fugiţi iar.

— Nu ne lăsaţi! bâigui soldatul căruia Milo îi ţinea pistolul îndreptat spre piept. Vom muri cu toţii.

Milo îi dezlipi încet mâinile de pe veston şi-l împinse. Era un băiat roşcovan, nu cu mult mai în vârstă decât el. Avea o vânătaie roşiatică pe un pomete. Ochiul i se zbătea deasupra lacrimii ce-i lunecase prin praful de pe obraz.

— Stai liniştit. Va fi bine, spuse Milo. Vă acoperim.

Cei unsprezece şi-au luat armele şi au plecat cocoşaţi, în urma caporalului, ca nişte ocnaşi. I-au mai văzut câteva secunde, până s-au făcut una cu pietrele din jur.

— Foc de ‘coperire? întrebă Portughezul.

— Nici vorbă, răspunse Căpitanul şi se trânti pe burtă, cu binoclul la ochi.

Negurile rămaseră indiferente peste hăul imens în care se consumau faptele mărunte ale celor pieritori. Trecură minute până când un reflector se aprinse deasupra zidului şi lumina se roti de câteva ori ca privirea unui beţiv trezit din

somn, căutând un punct de sprijin pe platoul din faţa fortului. Îi prinse în bătaia lui pe cei aflaţi în câmp deschis şi majoritatea rămaseră încremeniţi, într-o tragicomică încercare de-a se face una cu stâncile lăsate în spate. Din spatele zidurilor, arme automate răpăiră şi micile siluete de cărbune începură să fie şterse de o radieră invizibilă.

— Unu, două, trei, patru, cinci, şase automate… Nu, şapte. Şi gloanţe berechet, numără Căpitanul.

— N-am fi avut ’cio şansă. Ne ‘puşcau ca pe iepuri, spuse Portughezul.

— Aşa e, aprobă Căpitanul. Albinosule, vezi colţul nordic?

— Da.

— Cinşpe metri-n dreapta, şase în adâncime. Trage când eşti gata.

Prima grenadă plecă printr-un guler de foc din gâtul curbat al mortierului şi-şi găsi aproape imediat un corespondent în conul apărut în faţa zidului, azvârlind nisip şi pietre în jur.

— Hai, Albinosule. Trei metri stânga, patru-n adâncime.

Vreo patru soldaţi mai rămăseseră în picioare şi se despărţiră, alergând fiecare într-o altă direcţie. Pata luminoasă îi recuperă răbdătoare şi rafalele îi măcinară pe rând.

Mortierul bubui din nou. Proiectilul se înălţă şi îl simţiră mai clar decât dacă l-ar fi văzut cum străpungea noaptea lipsită de vânt, tras ca pe sfoară spre ţinta lui îndepărtată; o lalea imensă înflori peste zidul fortului, iar în vâlvătaia chimică văzură siluete umane zburând ca nişte icari comici, insecte subţiratice descărnate de lumina incandescentă. Bulgări de foc ţâşniră secunde în şir ca nişte artificii la o serbare populară şi, în nimbul scăpărător, cai cu coame şi grumaji de fum trecură peste zidul înalt al fortului, pornind galopul deasupra deşertului.

— S-a dus ‘gazia de muniţii, fluieră Portughezul.

Iluminat de zvâcnetul îndepărtat al focului, Căpitanul zâmbea, ca un copil care tocmai a desfăcut un cadou. Le arătă leşul maiorului.

— Pe ăsta-l aşezaţi să fie văzut. Apoi săpaţi gropi în dosul stâncilor!

— Pentru ăia? întrebă Albinosul, scuipând dispreţuitor în nisip.

— Pentru voi. Fiecare să încapă în genunchi, cu arma, lopata şi bidonul de apă. Puneţi nisipul în lăzi şi ce rămâne risipiţi să nu se vadă.

Se întoarse spre Milo.

— Tu vei săpa şi groapa mea. Vezi să fie comodă.

Timp de o oră au săpat ghemuiţi în izul de sulf, ca nişte gnomi condamnaţi pe o planetă străină, pe care viaţa încă nu apăruse ori se sfârşise. Intrară apoi în căuşurile uscate ce se surpau încontinuu, cu ţevile automatelor astupate cu bucăţi de stofă. Milo trecu pe la fiecare, le aşeză foile de cort peste căşti şi peste ele puse nisip cu lopata, apoi intră în groapa lui. Alături, din groapa Doctorului nu se vedeau decât lentilele binoclului. Uneori, îl auzea bând din sticla de alcool de care nu se despărţea niciodată. Din jumătate în jumătate de oră, Albinosul ieşea din groapă şi mai zvârlea câte o grenadă de mortier în fort; strălucirea exploziei plutea jucăuşă deasupra zidurilor ca lumina unei lumânări ţinute în palmă. Arabii n-au încercat să iasă din spatele zidurilor, ripostând doar prin rafale scurte îndreptate spre locul unde era mortierul. Ambele tabere au rămas într-o pândă reciprocă, niciunii neştiind nimic despre ceilalţi, oameni fără număr şi fără chip urându-se orbeşte într-o noapte, în mijlocul deşertului.

— Şi-acu'? iscodi Portughezul din nisip.

— Aşteptăm. Ne trezeşte Doctorul dacă apar musafiri, răspunse Căpitanul.

— 'r f…f…fi rămas mulţi ciuhabi 'n…năuntru?

— Cât să ne ciuruie dacă ne-apropiem.

— Crezi că vor ieşi?

— Vor ieşi. Sunt o naţie curioasă şi curajoasă.

— Şi m…m…m…muţele-s curioase.

— N-aş zice că maimuţele au inventat paraşuta, torpilele şi aruncătorul de flăcări. Şi că ţi-au ţinut ţara ocupată vreo cinci secole, Portughezule.

— Ba, eu aş zice, se auzi vocea Albinosului. Uită-te la Porto. E leit un babuin.

Râseră, fiecare în groapa lui.

— Puneţi-vă în locul lor, urmă Căpitanul. Nu ştiu câţi suntem. Ei cred că aici au mai rămas unu sau doi, cel mult. Au nevoie de muniţie ca să reziste înăuntru şi, cu cât aşteaptă mai mult, cu atât sunt şanse mai puţine s-o ia. Vor risca.

— Totuşi, e ceva ce nu înţeleg, Căpitane, continuă Albinosul. De ce le-ai dat muniţie ălora? E ca şi cum le-ai fi trimis-o direct ciuhabilor.

Au simţit cum în bezna de lângă ei se lărgeşte un zâmbet.

— Doctorul le-a dat gloanţe oarbe. Trebuia să-i momim cumva pe ciuhabi să iasă, iar dacă le iau gloanţele ăstora, va fi şi mai bine.

Din groapa Albinosului se auzi un fluierat admirativ.

— Căpitane, eşti cel mai mare ticălos care-a trăit vreodată. N-aş vrea să te întâlnesc pe partea ailaltă a unui câmp de luptă.

— Şi dacă v…verifică ‘ncărcătoarele m…m…morţilor? întrebă Portughezul.

— Tu ai verifica gloanţele cu care tocmai ai fost atacat? Mai ales în câmp deschis?

— N…nu, recunoscu Porto.

— Nici ei n-o vor face.

— Sper să se ’bească. În curând, ne vor f…ff…f… fierbe c…creerii-n cap, bodogăni Portughezul.

— Tu nu eşti în pericol, Porto, spuse căpitanul. Nu eşti în pericol deloc.

Portughezul

Căpitanul şi Doctorul dăduseră peste el din întâmplare, prin cartierele mărginaşe ale unui oraş obscur, pe când căutau pe un altul, o brută cunoscută pentru puterea sa şi pentru dibăcia de a ucide cu mâinile goale. Aceluia i-au văzut faţa iluminată mai întâi de perspectiva iminentă a pericolului, apoi de incandescenţa fricii, deasupra degetelor celui care-l strangula. Era cel de-i spuneau Portughezul.

Forţa lui era ascunsă undeva între omoplaţi, în greabănul ca de animal din care ţâşneau cele două braţe lungi şi groase ca trunchiurile de copac, şi era de parcă toate cele ce fuseseră aşezate în jur, capul acoperit de un păr negru şi des, gâtul aproape inexistent, picioarele scurte şi încovoiate, fuseseră sacrificate tocmai pentru ca braţele să se poată dezvolta în voie. În aceeaşi noapte, patru oameni solizi de-abia i-au descleştat degetele de pe gâtul celuilalt, dar asta a fost înainte să-l apuce durerile de cap, când şi-a pierdut cu adevărat minţile şi i-a culcat pe toţi la podea, punându-i pe fugă şi pe poliţiştii care veniseră să-l ia, până când Doctorul a reuşit să se strecoare în spatele lui şi i-a înfipt în spate o seringă care avea atâta morfină, că ar fi adormit şi o cireadă de bivoli.

Le zicea că avea un glonţ înăuntrul capului care-i dădea din când în când dureri cumplite, dar povestea despre cum îl căpătase era mereu alta. Uneori, se întâmplase pe front, în timpul unor bătălii la care el nu participase, alteori fusese împuşcat în copilărie, într-un jaf nereuşit, ba chiar Albinosului îi explicase odată că se născuse cu proiectilul – căruia îi ştia şi calibrul: 12 – în interiorul capului şi că niciun doctor nu putuse până atunci să i-l scoată.

Se bâlbâia şi mai muşca din câte un cuvânt. Când se apropiau nopţile cu lună plină, îi auzeau suspinele de copil.

Uneori urla, lovindu-şi capul de tot ce nimerea în cale, implorând să vină cineva să-i curme suferinţa. Dacă vreun recrut care nu ştia povestea se apropia, Portughezul putea să-l mutileze dintr-o singură lovitură. Poate chiar şi asta făcea parte din metodele bizare de selecţie ale Căpitanului: cine avea atâta lipsă de prevedere sau de noroc să nimerească în calea lui în acele momente îşi merita soarta. Era ca şi cum suferinţa lui nu putea fi stinsă decât printr-o altă suferinţă. Doar Doctorul putea să se apropie în acele momente de el. „Se mişcă glonţul, îl trage Luna", obişnuia să-i explice încetişor, în timp ce-i făcea injecţia. Îi ţinea apoi capul în poală până când adormea, apoi îl încărcau într-o roabă şi-l duceau în dormitor, unde, trei zile, cât ar fi ţinut în mod obişnuit durerile, dormea dus.

Într-un anume fel, chiar avea un glonţ în cap, o nebunie numai a lui care se putea revărsa oricând şi care-l făcea să spună cuvintele ciuntite. Deşi nu fusese soldat, era un războinic mai înzestrat decât oricare dintre ei. De altfel, era singurul care era cu desăvârşire liber să plece; nu omorâse pe nimeni şi legea nu-l urmărea pentru nimic. Căpitanul îl ţinea însă legat printr-un lanţ invizibil: o promisiune despre care toţi ştiau că nu avea niciodată şanse să se îndeplinească, deoarece Doctorul le spusese că Porto suferise cândva un atac cerebral uşor, de aceea vorbea aşa, şi că, într-o zi, dacă un glonţ real nu avea să-l omoare până atunci, avea să sufere încă unul, iar acela avea toate şansele să-i fie fatal.

Nu-i plăcea să facă rău, aşa cum îi plăcea Albinosului; se supunea însă fără crâcnire comenzilor Căpitanului, care-i promisese că, de îndată ce se va putea, Doctorul urma să-l opereze şi să-i scoată glonţul din cap. De aceea, îl urma îndeaproape pe Doctor, mai supus chiar decât câinele Gideon, şi suferea când nu-l avea alături.

Pentru Doctor, Portughezul ţinea locul tuturor pacienţilor pe care-i pierduse. După ce se trezea din somnul produs de narcotice, începea să-i spună poveşti. Fie îi descria atât de bine povestea glonţului pe care acesta nu-l avea în cap, pentru dobândirea căruia îi compusese o odisee fantastică, pe care o îmbogăţea cu fiecare ocazie, încât Portughezul, încă zăpăcit de morfină, ajunsese să creadă mai degrabă plăsmuirile celuilalt decât pe ale lui, fie îi spunea cum, atunci când va veni vremea, avea să-l adoarmă şi să-i deschidă cu o cheiţă capul şi, cu o pensetă subţire cât firul de păr, avea să tragă afară glonţul care-l făcea să sufere şi pe urmă avea să i-l dea ca să şi-l atârne la gât.

Iar Portughezul, namila capabilă să ucidă un om cu un singur deget, adormea strângând în braţe pistolul-mitralieră, ca pe o jucărie.

XIV

În gropi – Un supravieţuitor neaşteptat – Pariuri – Arşiţa – Aşteptarea dă roade – Cucerirea fortului

Milo îşi amintea cum uneori, când era copil, se culca într-una din gropile proaspăt săpate care a doua zi aveau să se închidă peste un alt trup, imaginându-şi că e mort. Asculta şoaptele pământului, imaginându-şi că dedesubt începea o existenţă nouă, în care oamenii comunicau între ei prin gânduri, fără să fie nevoiţi să vorbească ori să se atingă. Îşi lăsa loc doar cât să răsufle şi-şi înfigea degetele în materia moartă, dar atât de fertilă, dorindu-şi să trăiască fără să trebuiască să fie undeva, căci problemele începeau din momentul în care aveai un trup, asemenea tuturor celor pe care-i văzuse reduşi la un manechin de carne ţeapănă, ca băiatul acela roşcovan ce-i ceruse ajutorul şi care murise pentru că fusese unde n-ar fi trebuit să fie, şi el, Milo, ar fi vrut acum să se strecoare prin pământul aspru până unde se afla roşcovanul şi să-i vorbească despre mare, oraşe şi ploaie, despre trenuri, oameni şi poate chiar despre Imma, fata la care se gândea în toate nopţile.

Unul dintre soldaţi trăia încă şi poate că era chiar el. Doctorul îl urmărise toată noaptea prin binoclul cu infraroşii, un punct fosforescent pâlpâind ca un muc de ţigară, şi când s-a luminat l-au văzut toţi, la vreo două sute de metri spre stânga faţă de locul unde căzuseră trupurile celorlalţi. Se târa ca un melc pe jumătate strivit, lăsând în nisip urma propriei treceri, o dâră abia vizibilă de sânge, pe care se oprea să o ascundă cu bocancul, ca un animal acvatic mişcând din coadă. Când soarele şi-a scos în spatele lor primele lame deasupra orizontului, umbra lui apăru măreaţă pe stâncile ce-l ascundeau deja vederii celor din fort, ca un spirit protector al celui ce se târa, apoi, pe măsură ce timpul a trecut, umbra s-a chircit încet şi a dispărut.

Puseră pariuri. Portughezul şi Căpitanul credeau că va muri până la amiază, Albinosul şi Mutul că-l va prinde asfinţitul. Îi cerură Doctorului o opinie profesională şi el

spuse că dacă găsea umbră şi-un fir de apă putea să scape, dar că numai Dumnezeu ştia câte poate duce un om şi câte nu.

Căpitanul zâmbi subţire:

— Dumnezeu e un contabil care lucrează numai cu numere mari, Doc. El nu se încurcă cu zecimale. Marea, deşertul, munţii, tot pământul e înţesat de trupurile celor morţi. Sunt miliarde de miliarde cei care au murit de la începutul vremurilor şi numai câteva din cei ce umblă astăzi pe pielea lui ca păduchii. Numai tu-ţi pui problema salvării lui.

— Sunt doctor.

— Pe dracu', eşti ce-ţi ordon eu să fii. Dacă-ţi comand să-l omori pe Portughez, îi tai gâtul cu bisturiul. Dacă-ţi ordon să-l învii, îl scoli din morţi şi-l faci să zboare. Porto, fără supărare…

Tăcură cu toţii. Dinspre groapa Portughezului se auzea un sforăit.

— Oricum, mai bine d-ăla decât de noi, bombăni Albinosul. Măcar nu-i proptit ca balega în curu' calului. Căpitane…

— Da, Albinosule.

— Ce facem totuşi dacă nu vin?

— Tot eşti în genunchi, roagă-te. Vor veni, pentru că e singura lor şansă. Şi a noastră, dar ei nu ştiu asta.

***

Lumina se vărsa peste solul mohorât şi depusese un ou de arşiţă pe fiecare bob de cuarţ, din care izbucneau miliarde de sori mititei şi ficşi. În groapă, Milo vedea cum totul se decolora şi devenea orbitor. Urină pe un versant al gropii, iar pata umedă se micşoră imediat şi dispăru. Câte un glonţ se mai auzea, când şi când, ţistuind pe stâncile unde era priponit mortierul, ca un şuierat de pasăre peste un loc în care nu erau păsări, o lipsă discretă, dar apăsătoare, asemenea unor ochi lipsiţi de sprâncene. Nici măcar nu mai tresăreau la auzul lor, căci şi sunetele se topiseră în pasta fierbinte şi uscată.

La un moment dat, se auzi vocea lui Porto:

— Îmi vine să mă cac.

Începură să râdă toţi cu sughiţuri, încovrigaţi în cuşti, făcând să tresară membranele de deasupra. Urlă şi el, dar urletul se revărsă în interior şi se izbi de carnea arsă, reverberând ca într-un clopot. Dinţii începură să-i scrâşnească. Sub foaia de cort, fruntea dogorea şi filamentele ochilor se topeau. Când deschise pleoapele, văzu o umbră

deasupra lui care-l trăgea în sus spre punctele luminoase ale stelelor. Începu să se lupte cu braţele acelea şi voi să le muşte.

— Băiete, potoleşte-te!

Se simţi lipit de-o barbă ţepoasă şi îşi lăsă capul pe umărul Doctorului. Bărbatul îl purtă câţiva metri ca pe un copil mic, apoi îl depuse atent pe pământ, în spatele unui bolovan. Se lăsă într-un genunchi şi-i întinse un bidon cu apă. Milo bău şi lumea începu să se aşeze din nou în temeiurile ei.

Era din nou întuneric. O pâclă opalescentă se ridicase din pulberea fină, instalându-se ca un coviltir deasupra lor, răsuflare a pământului străin în aşteptare. Ceilalţi stăteau ciuciţi în busturile goale, ca nişte zeităţi asiatice. Numai Albinosul era lungit, cu fălcile strânse şi binoclul la ochi, scrutând prin sitele mişcătoare de praf. Se ridică apoi şi se puse încet lângă Căpitan.

— Şefule, nu putem încerca să ne furişăm?

— Cine iese primul moare. Ori noi, ori ei.

— Tir de la distanţă, cu mortierul?

— Deja şi-au făcut adăposturi care să-i ferească de grenade.

— Dar dacă au murit cu toţii?

— Sunt acolo. Aşteaptă şi ei.

— Dar au provizii. Apa noastră e pe terminate.

— Atunci ne vom bea pişatul.

Albinosul mai voi să deschidă gura, însă în faţă îi răsări ochiul negru al pistolului.

— Dacă mai ai întrebări, îţi răspunde el. Treci la locul tău.

Nu mai vorbea unul. Doctorul se duse lângă leşul maiorului, care rămăsese pliat peste buza de piatră.

— A-nceput să pută.

Nu-l băgă nimeni în seamă. Se uitau unii la alţii cu ura câinilor sortiţi să tragă la acelaşi atelaj. Din când în când, fiecare îşi arunca privirile, ca din întâmplare, spre locul de unde, peste câteva ore, urma să răsară soarele. Portughezul scoase cu lopata un rahat de pe fundul gropii şi-l aruncă între ei, dar nimeni nu mai râse. Porni apoi să-şi lărgească groapa în tăcere şi plesnetul ritmic al nisipului le dădu senzaţia unui secundar ce avansa către o concluzie ireversibilă. Mutul îşi curăţa arma cu o vergea. Albinosul se întinsese pe spate şi-şi trosnea oasele. Niciunul nu bea apă, păstrând-o pentru cele ce aveau să urmeze, un chin pe care îl simţeau şi-l presimţeau deopotrivă în măruntaie.

— Mai vrei? îl întrebă Căpitanul şi-i întinse bidonul.

— Nu, spuse, simţind privirea Albinosului aţintită asupra lui.

Acesta luă o gumă de mestecat, o aruncă în gură şi începu să clefăie zgomotos. Doctorul veni lângă el şi-i întinse un tub.

— Ia, sunt vitamine.

Albinosul îl plesni peste mână. Tubul sări zornăind şi se izbi de un bolovan.

— Mai bine mi-ai înfige un ţăruş în piept, Doctore.

Doctorul nu zise nimic. Luă binoclul, se lungi lângă un bolovan şi începu să scruteze spaţiul dinainte. Ochii Căpitanului erau mai întunecaţi decât noaptea; în ei apăruse câte-o lună subţire care trăgea după ea un vârcolac negru, ieşind din pupilă pentru a pipăi bezna, ca o antenă suverană peste toate simţurile.

Doctorul spuse:

— Mişcare în faţa fortului.

Toţi săriră de la locurile lor.

— Câţi?

— Vreo cinşpe.

— Dă-mi binoclul! ceru Căpitanul. Toată lumea-n gropi! Doctorul şi Milo, acoperiţi-i şi aveţi grijă de lanterne.

Se ghemuiră în găurile lor, cu armele strânse în palme, ascultând.

— S-au oprit să culeagă armele şi muniţia celor morţi.

Milo aruncă nisip deasupra Mutului şi-l auzi alături pe Doctor gâlgâind din sticla de vodcă.

— Atenţie, s-au despărţit în două grupuri. Unii vin de la ora două, alţii de la ora zece. Albinosul şi Portughezul, îi luaţi pe cei din dreapta, pe care îi luminează Mutul. Eu şi cu Doctorul ne ocupăm de cei care vin din stânga. Băiete, ai lanterna?

— Da, răspunse.

— Pregătiţi-vă. La semnalul meu.

Se aruncă în groapa lui şi se acoperi. Încercă să-şi ţină respiraţia. Mânerul lanternei se simţea fierbinte în podul palmei.

— Sunt vreo douăzeci.

— Hai, ciuhabilor, veniţi…, mârâi Albinosul.

Era totul un timpan care se subţia şi se lărgea, încercând să simtă vibraţia fiecărei particule. Trecură minute şi nu-şi mai dădu seama dacă fuseseră puţine sau multe, ca şi cum orice unitate care încerca să cuprindă ori să împartă acea întindere s-ar fi topit în spaţiul orb şi nemăsurabil.

— Acum! strigă Căpitanul.

Ţâşniră din gropi precum clovnii pe arc, împinşi de resortul acelei uri care nu mai suferea amânare, vertij suprem al vieţii cerând moarte. Apăsă pe butonul lanternei şi cei din faţa lui se opriră în snopul luminos o fracţiune de timp, nu mai mare decât orice bob de nisip din acel spaţiu neclintit, redus acum la un con din care nu aveau să mai iasă. Un sfert de secundă, nici atât. În canavaua de lumină, pe veşmintele lor apărură dâre ca trase de pensula unui pictor dement şi cratere mânioase răbufniră prin ţesătură, de parcă trupurile explodaseră pe dedesubt, iar cei care urmau să moară le priviră cu mirarea omului care află dintr-odată că nu e nimic mai mult decât o bucată de carne prin care umblă sângele. Arteziene stacojii ţâşniră din piepturi, gâturi şi braţe şi trunchiuri rămaseră suspendate ca ale marionetelor, ţinute nu de picioarele de cârpă, ci de forţa bezmetică a zecilor de gloanţe. Levitară câteva secunde peste micile scene de nisip înroşit înainte să cadă, iar după ce braţele şi capetele şi degetele încetară să se mai mişte, sângele continuă să iasă, cald, netulburat şi liber. Un timp, în tăcerea care se lăsă, îl putură auzi îmbibând nisipul sau poate că era doar o ultimă iluzie a nopţii.

— Afară! ordonă Căpitanul. Albinosule, treci la mortier. Peste fix zece minute, începi să baţi în fort. Un minut, nicio secundă în plus, apoi te opreşti. Dacă vezi mişcare pe platou, treci la puşca cu lunetă şi ne acoperi. Noi, ceilalţi, ne mişcăm.

Au mers de-a lungul unui arc de cerc, căutând să ocolească fortul prin stânga, pe lângă stâncile înalte la baza cărora îl văzuseră ultima oară pe soldatul rănit. L-au găsit acolo şi era chiar caporalul care le spusese că se numeşte Hughes. Stătea întins şi părea integrat în relief, ca o efigie pe o monedă dezgropată tocmai atunci. Luna băltea galbenă pe faţa nemişcată şi au crezut că murise, dar a clipit. Doctorul se aplecă deasupra lui şi peste umărul lui ochii rănitului, singurele puncte vii de pe masca mortuară, continuară să-l privească pe Căpitan.

Acesta zâmbi şi se apropie. Îi puse mâna dreaptă pe frunte, ca şi cum i-ar fi luat temperatura.

— Ai rezistat, domnule caporal. N-aş fi crezut. Daţi-i apă.

Rănitul vorbi rar, iar şuierăturile se auziră clar în noaptea lipsită de zgomote:

— Ne-ai dat… gloanţe oarbe…

— Nu meritaţi mai mult.

— Să arzi… în iad… cu toţi ai tăi…

— Am ars, domnule caporal, am ars, dar am ieşit.

Caporalul încercă să mai spună ceva, se înecă însă într-o tuse uscată. Căpitanul se ridică şi privi către Doctor.

— Ce şanse are?

— Foarte mici.

— Ei bine, Doctore, salvează-l.

***

Fortul era gol. Dacă mai fuseseră alţii în afara celor pe care-i omorâseră, atunci plecaseră. Pe jos, în curtea centrală zăceau vreo douăzeci de cadavre calcinate de explozia magaziei de muniţie, pe care grenadele azvârlite de mortier le sfârtecaseră încă o dată, chinuindu-le dincolo de simţiri. Au călcat atenţi printre trupuri, cu ţevile automatelor înţepând eterul acela îmbălsămat în pulberi duhnitoare. La primul nivel, de cârligele felinarelor stinse erau spânzuraţi trei oameni în uniformă militară şi privirile lor îi fixau cu un aer marţial. Reflectorul stătea prăbuşit peste buza zidului, cu pălăria de sticlă atârnând în afară. S-au instalat în fort şi au mâncat cum au putut, unii căţăraţi pe crenelurile din piatră, alţii printre oameni cu găvanele goale şi urechile smulse, cu măruntaiele împrăştiate în faţa lor, ca şi cum şi-ar fi întins pe mici tarabe ultima lor avuţie, ei înşişi hrană acum pentru forme de viaţă mai puţin evoluate.

A doua zi, o companie veni să-i înlocuiască. Cu câteva ore înainte să apară, căpitanul l-a scos pe caporalul rănit în curte şi l-a împuşcat, cu un singur glonţ, în mijlocul frunţii, apoi a ordonat să fie îngropat alături de ceilalţi.

În aceeaşi noapte erau înapoi în cazarmă.

XV

O nouă misiune – Pe mare – Povestea Mutului – Pe insulă – Circul părăsit – Un tigru moare – Ciorile – Piticii – Maimuţa – Femeia cu barbă

În cele trei luni care-au urmat s-au mai organizat două Lupte, pe care Căpitanul le-a urmărit apatic, dar n-a păstrat în grupul lor niciun supravieţuitor. I-a trimis pe învinşi la cimitir şi pe învingători la tribunal, ca şi cum reproducerea la scară redusă a războiului nu-l mai distra şi el abdicase, din plictiseală, din postura de cârmuitor al acelui teatru sângeros. Din ce în ce mai multe elicoptere măcinau aerul cu elitrele lor metalice şi mult deasupra se auzeau, în unele nopţi, huruituri enigmatice. Uneori, emisiunile la radio se întrerupeau pentru mesaje care nu aveau niciun sens. Vedeau apropiata izbucnire a războiului pe chipul Căpitanului şi în întreg trupul său longilin, ac al unei busole ce indica mereu nu numai sângele, ci şi magnifica trudă de a-l scoate din trupuri.

Într-o seară le-a spus:„Începând cu seara asta, nu se mai bărbiereşte nimeni“, iar ei au lăsat părul să le inunde feţele ca dârele unei vopsele ieşite din adâncuri, prin piele, asemenea barbarilor războinici.

În cea de-a treia noapte după ce primiseră acel ordin, un elicopter a coborât pe platoul din centrul unităţii şi i-a purtat până aproape de malul mării, pe un câmp. Au mers pe jos către plaja pustie şi întunecată, spre un ponton din scânduri. Nu era nimic acolo, niciun sat, nicio casă, niciun om, doar mirosul atotputernic al mării ca al unui vin străvechi făcut din alge şi scoici şi delfini revărsat peste toate golurile lumii. Un vas s-a apropiat şi i-au simţit mirosul de fum înainte de a-i zări conturul şi au urcat pe el, printre siluetele unor necunoscuţi. Căpitanul nu le-a spus nimic; au lăsat tăcerea, limba mării şi a tuturor întinderilor nesfârşite, să-şi ţină discursul infinit. După câteva ore, unul dintre ei a văzut cum în spaţiul întunecat se agita o luminiţă. Unul dintre marinari s-a apropiat, a înălţat o lanternă, apoi un barcaz de pescuit a

apărut din beznă. Pe vasul pe care erau au urcat şase oameni, care s-au strâns în cerc pe punte şi au prins să se dezbrace, până ce au rămas în izmene albe, ca nişte fantome tăcute şi obosite. Căpitanul le-a zis să îmbrace hainele celorlalţi şi au început să le tragă pe ei aşa cum erau, îmbibate de mirosurile sărate ale muncii şi mării, dar pescarii au rămas aşa, pe jumătate goi, fără să se atingă de uniformele lor, ca şi cum soldaţii ar fi purtat cu ei ciuma. Toţi, şi cei îmbrăcaţi, şi cei goi, s-au aşezat pe scânduri alături, ghemuiţi, ca nişte struguri ai nopţii, aureolaţi de punctele de jar ale ţigărilor, apoi soldaţii au coborât pe barcaz, unul câte unul. Albinosul s-a aşezat la cârmă şi-a îndreptat barcazul spre întunericul profund ca spre singura destinaţie posibilă, opusă constelaţiei de lumini tremurătoare de pe vas.

În curând, totul era noapte, o noapte care vibra în jurul catargului înfipt în întunecimea fără de cusur şi sub tălpile lor obişnuite cu trăinicia uscatului. Năvoadele stăteau întinse peste tot ca pânzele unor păianjeni voluminoşi ai apelor. Peştii, de-abia prinşi, se zbuciumau în lada aflată spre pupa, iar zgomotele zbaterii lor vesteau moartea către care mergeau cu toţii. Căpitanul i-a strâns în jur şi le-a spus ce aveau de făcut. Mergeau spre insula pentru care se luptaseră atâta timp cele două ţări vecine. Misiunea lor era să pună o bombă într-o clădire fără să fie văzuţi, apoi să se întoarcă. Aveţi întrebări? a spus Căpitanul. Da. Unde-i bomba? a întrebat Doctorul. Aici, a spus Căpitanul şi a pus în mijlocul lor rucsacul pe care-l ţinuse în spate. Nu vă temeţi, e cu ceas, le-a spus inutil, pentru că niciunul nu tresărise măcar.

Au ştiut că se apropiau de ţărm atunci când au auzit şuierul pescăruşilor năpustindu-se către lada în care zvâcneau peştii şi au aprins reflectorul să vadă lupta dintre fiinţele din marea primordială şi cele care se înălţaseră cândva deasupra ei. Mutul veni la Milo, îi ceru prin semne praştia, iar el i-o dădu. Se aşeză apoi în faţa lăzii, ca un călugăr budist în timpul meditaţiei; înălţă crăcanul şi începu să tragă în păsările care vânau. Câte un zgomot înfundat ieşea din trupurile înaripate, de parcă proiectilele s-ar fi izbit de o membrană a întunericului viu şi unii pescăruşi cădeau ţinând în pliscuri peştele pentru care mureau. Din când în când, Mutul se ridica, lua de-o aripă păsările schilodite, le sucea gâtul şi le arunca în mare.

— Uită-te la el, mormăi Doctorul, şi uită-te bine. Să nu crezi că-i nebun. Dacă va fi vreodată un cataclism care să îngroape lumea sub un strat de catran şi de se va găsi un singur loc de salvare, acolo îl vei găsi, bâţâindu-şi picioarele, înfăşurat în tăcere ca-ntr-o gogoaşă de mătase. Şi toţi se vor

mira cum va fi ajuns el acolo şi toţi vor crede că a fost o întâmplare, fără să înţeleagă că, de fapt, el singur îşi pregătise acel loc, încă dinainte ca oricare altul să ştie că lumea se va termina.

Mutul

Povestea Mutului o ştia Doctorul de la cel ce îşi spunea Căpitanul. I-o istorisise în balcon, în timp ce-l priveau amândoi lunecând peste acoperişuri pentru a-şi vâna adversarii, fără ca măcar să aibă un pistol în mână, doar cu cuţitul lui cu care cioplea din când în când bucăţele de lemn, unealta la fel de tăcută ca el.

Venise pe lume în timp ce aceasta se răsucea mânioasă, pe un barcaz care transporta emigranţi din colonii. De-abia părăsise învelişurile calde, mai mult scuipat în miezul furtunii de trupul matern decât extras din el, când mama sa a fost strivită de căderea unui catarg. Încă legat de cordonul ombilical, şi-a început astfel prima explorare, gravitând în jurul moartei, şi urletele copilului nou-născut, dacă or fi existat, s-au amestecat atunci cu tunetele şi cu vuietul valurilor şi cu strigătele celorlalţi oameni, ce tocmai părăseau lumea în care el apărea.

Câteva ore, boţul de carne roz s-a rostogolit, în legănarea vasului părăsit, pendulând între tambuchi şi un rastel. Când marinarii din paza de coastă au ajuns pe navă, pescăruşii îl ciuguleau, ca pe un Prometeu minuscul retras în spatele cutelor şi al crustelor, mut, cu ochii holbaţi, asemenea oamenilor şi a peştilor morţi lângă care îşi petrecuse prima zi de viaţă.

Omul care l-a luat în braţe a crezut că murise. Trăia, totuşi; a continuat să o facă, retras în bula sa de tăcere, interstiţiu menit să-l separe de lumea care se năpustise împotriva-i încă de la început. A crescut în familia acelui om, printre şapte fraţi şi surori. Dacă l-ai fi pus între ei, nu l-ai fi observat; ai fi remarcat privirea unuia, mersul altuia, nasul prea lung ori coroiat, o cicatrice sau un umăr mai coborât. Pe el nu. Nu doar că nu vorbea: tot trupul i se retrăgea din lume între gâvanele gulerului şi mânecilor, ca o broască-ţestoasă.

Spune-mi, îl întrebă Doctorul, ai observat ce culoare au ochii lui? E blond sau brunet?E mai degrabă înalt ori scund?

Milo nu ştiu să răspundă şi căută spre silueta ce azvârlea pietricele în beznă. Mutul putea fi oricum, în funcţie de ce-i cereau împrejurările şi împrejurimile. Dispărea în miezul oricărui peisaj, până ce din el nu mai rămânea nici aburul

răsuflării. Nu era şters, ci aproape invizibil, o pată tulbure pe retina celorlalţi, pe care privirea nu poposea, neavând nimic de care să se prindă. Chiar dacă, printr-o minune, şi-ar fi recăpătat peste noapte glasul, n-ar fi rostit niciun cuvânt, pentru că vorbirea nu i-ar fi putut aduce nimic faţă de ce avea şi cu siguranţă nimic din ceea ce voia să aibă.

Iar el voia să aibă tot. Tocmai pentru că nu avusese niciodată nimic, deprinsese meşteşugul furatului, prin care silea lumea să-i restituie tot ce îi luase sau nu găsise la căpătâi. Nu din egoism, nici din avariţie sau din dorinţa de a stăpâni, trebuia doar să ştie că obiectul acela, orice obiect, era al lui, aparţinându-i fără a dori vreodată să-l folosească, numai să fie undeva, acolo, plutind în câmpul lui de atracţie, ca un satelit a cărui existenţă nu aduce nimic nou în univers, dar care-l întregeşte.

Fura fără discriminare, de la săraci şi de la bogaţi, mărunţişuri fără valoare sau pietre preţioase, cerceii din ureche, rufe de pe sârmă, banii din buzunar, inelele de pe degete. Portofelele călătoreau pe aţe nevăzute în vecinătatea lui. Putea lua nu numai oul de sub găină, ci şi gălbenuşul din ou. Tot ce exista în jurul unui lucru pe care şi-l dorea era o injurie la adresa lui şi fusese aşezat acolo doar pentru a fi înlăturat. Obiectele gravitau în jur, el doar întindea mâna şi le apuca, având aerul că recuperează ceva ce-i aparţinea de drept, de la începutul lumii şi până la capătul ei.

La 14 ani, şi-a cunoscut bunica din partea mamei. Era guvernantă în casa unei familii bogate din oraş. A plâns alături de ea, culcându-şi capul în poala de dantelă ce mirosea a aluat, în salonul în care aurul sclipea orbitor. La plecare, a luat cu el, pe lângă colierul bunicii, două linguriţe de argint, tava de aur pe care fusese servit ceaiul şi un căluţ de jucărie. Le-a îngropat, aşa cum făcea cu toate cele pe care le fura, ca o pisică, şi tot astfel şi-ar fi şters şi trecutul, lăsându-l sub o piatră ori la rădăcina unui copac. Înainte să înceapă războiul, cu simţul pe care-l au numai cei lipsiţi de unul dintre simţuri, a ştiut ce avea să urmeze. Şi-a dezgropat avuţiile cele mai preţioase şi pe care putea să le transporte uşor, bijuteriile şi banii de aur, şi a încercat să treacă munţii în cealaltă ţară, pentru că nu avea o patrie de care să-i pese, în afara celei care se ascundea între hainele sale. De altfel, dacă i-ai fi pomenit de o legătură de orice fel între oameni, te-ar fi privit lung, cu pielea de pe chip imobilă, ca o pungă de hârtie în care fuseseră decupate câteva găuri drept gură şi ochi, căci pentru el o ţară însemna doar subsolul care-i păstra temporar comorile.

L-au prins şi l-au declarat dezertor. A evadat de două ori; nu se ştia cum – Prin ferestruicile cât pumnul? Peste ziduri înalte de peste zece metri? Când l-au prins a treia oară, l-au pus în lanţuri şi l-au condamnat la moarte, mai mult din frica de a nu le fugi iar printre degete. Povestea celui care nu poate fi ţinut închis a ajuns la urechile Căpitanului şi acesta l-a adăugat colecţiei sale de asasini.

Doctorul tăcu şi-şi stinse ţigara.

— De ce crezi că ţi-a spus Căpitanul toate acestea? întrebă Milo.

— De frică, bănuiesc. Voia să rămână el singurul despre care nimeni să nu ştie nimic. Dar se înşală. Mutul ne va îngropa pe toţi, în tăcere.

***

Au ajuns la mal când lumina soarelui se împrăştia pe ape ca sângele unui animal subacvatic ucis în adâncuri. Din dâra strălucitoare, ziua se înălţa ostilă şi pregnantă, de parcă şi-ar fi tras sufletul din rămăşiţa aceea, împrăştiindu-l prin aerul înţepat de strigătele pescăruşilor. Lumina de sus şi cea moartă dinăuntrul apei se uneau doar la mal, peste ultimele limbi subţiri şi dantelate ale valurilor, pe care cizmele lor de cauciuc le-au spart în cioburi licăritoare atunci când au sărit din barcă.

Dincolo de nisipul umed începea o plajă bolovănoasă şi rea, acoperită de tufe ţepoase. Pe o mică platformă din scânduri, ridicată pe piloni de lemn, îi aştepta un camion cu cabina vopsită în tonuri roşiatice şi abia când soarele s-a mai ridicat Milo a observat că era ruginită aproape în întregime, din cauza aerului sărat. Au descărcat coşurile cu peşte din barcă şi le-au urcat în spatele camionului, pe platforma acoperită de o prelată trasă peste un schelet metalic, ca un coviltir. Acolo, lipită de cabină, era o maşinărie de făcut gheaţă, pe care Albinosul şi Mutul au demontat-o, scoţând şuruburile din podea, iar sub ea era un fel de trapă în care au aşezat rucsacul cu bomba. Ţinând lanterna, Milo îi urmărea cum lucrează, fără a avea nevoie de un ordin, fiecare urmând traseul său dinainte ştiut, fără vorbe, doar gesturi împletite cu gesturile celuilalt, ca piesele unui angrenaj.

— Băiete, ajută-l pe Doctor să scoată prelata, spuse Căpitanul. Puneţi-o apoi peste coşuri şi congelator.

— O să ne ia dracu' de cald, bombăni Doctorul, căţărându-se pe o parte a camionului şi începând să desprindă prelata.

— Trebuie să fim la vedere. Altfel, batem la ochi.

Albinosul se puse la volan şi Căpitanul se aşeză în cabină, lângă el, iar ei, restul, pe băncuţele de lemn din spate, apoi maşina porni. Drumul urcă peste povârnişul de care copacii uscaţi trăgeau ca nişte gheare, apoi trecu printre alte şiruri din aceiaşi arbuşti, până când, odată cu îndepărtarea de apă, încetă să mai fie un drum, devenind o întindere lividă purtând nuanţa prafului care cotropise tot, frunze, buruieni, călcăturile vitelor, asfixiind toate culorile originale, pogorât asupra lor din coada groasă lăsată de camionetă, pe care vântul nu izbutea s-o destrame. Acelaşi praf galben-roşcat îi însoţi mulţi kilometri, topit în matriţe rotunjite, strecurându-se în riduri spre a crea măşti de teatru în spatele cărora doar ochii îşi mai păstrau pojghiţe alungite şi umede ca despicăturile de topor în lemnul tânăr.

Nu vorbeau. Pulberea turnase între ei distanţe ca între galaxiile reci şi rotitoare şi fiecare plutea printre gândurile sale. Neputând răzbate prin fusul de praf, soarele explodase în miliarde de fragmente, iar acea lumină crudă şi înfometată, ieşind din atâţia sori concurenţi, aproape că le mâncase umbrele, astfel încât, curăţaţi de primul atribut al oricărui lucru înălţat pe scoarţa pământească, înaintau într-o incandescentă luntre a lui Caron. Automobilul se îndreptă spre nord, urmat de cozile sale, cea de praf, groasă, şi dâra de apă lăsată de gheaţa care se topea, dar aceasta dispărea aproape imediat ce atingea pământul uscat. Întâlniră undeva o săgeată primitivă din tablă ruginită, fixată pe un cazan, singurele semne ale existenţei omului, şi urmară direcţia ei, înotând prin clarobscurul ce ţâşnea din fiecare polip al acestei caverne luminoase, iar roţile nautilului învinseră cerbicia spaţiului care părea infinit, înfăşurându-se în el însuşi ca o cochilie de dimensiuni cosmice, până când, din colb, una din multele iluzii ce scăpăraseră palid pe sub ţesătura pulverulentă, pierind apoi fără urme, se transformă într-o pată cu un contur geometric.

Era un cort mare, vopsit în fâşii cândva purpurii, pe care soarele le sorbise însetat prin paiele razelor sale. Părea un imens tort de aniversare, gol pe dinăuntru, rămăşiţă a tuturor farselor puse vreodată la cale acolo. La un capăt, pulpanele dezlegate fluturau în vânt, cu bicele sforilor izbind nepăsătoare pământul, iar vârful ţuguiat, ca un corn de bestie îmblânzită, stătea aplecat. Pe islazul din faţa cortului, unde smocurile gălbui de iarbă, măcinate de picioarele vitelor şi oamenilor, se amestecaseră cu praful, erau cinci oglinzi deformate. Trecură prin faţa lor şi acestea îi arătară hâzi, ca turtiţi de mai, cu trupurile lungi ca fusele ori scobiţi

asemenea unor potcoave şi Căpitanul le sparse pe toate, spunându-le că omul n-are dreptul să se batjocorească astfel.

În cort erau rămăşiţele unei lumi. O pereche de galoşi lungi, galbeni, de clovn, cu ciucuri roşii la vârfuri. Un joben stâlcit cu fund dublu. Ghiocuri monstruoase, torţe cu capetele cândva luminoase, acum înnegrite şi scorojite, cercul cu duze prin care ieşeau flăcările, un nas roşu, prăjina echilibristului, cărucioare şi trambuline, o minge mare, dezumflată, pe un maldăr de fulgi şi pene. Lângă unul dintre faldurile de pânză care se zbăteau în vânt, pe o masă, erau înşirate borcane pline cu lichid gălbui şi doar în ultimul, cu pieliţele netrase de pe ochi şi degetele încă unite, ca striaţiile unei scoici, suspendat între viaţa la care nu ajunsese niciodată şi moartea ce nu-l recuperase nici ea pe de-a-ntregul, plutea un avorton. Îi urmăriră zborul încremenit prin limbul transparent, ca un cosmonaut cufundat în adâncimile proprii, şi Albinosul dădu câteva bobârnace sticlei, încercând să-l facă să se mişte.

— Ce s-o fi întâmplat cu ceilalţi? întrebă Milo.

— I-au mâncat, răspunse Doctorul, arătându-i câteva rămăşiţe minuscule, fâşii de carne rămase agăţate de şnururile unor cordoane ombilicale mici şi răsucite, asemenea unor cozi de porc.

Se auzi un fâlfâit; un papagal îşi luă zborul căznit de undeva spre una dintre stinghiile ce susţineau cupola strâmbă. Mutul se căţără pe stâlpul central al cortului, dar papagalul zbură şi mai sus şi-l lăsară acolo, bolborosind o fiertură a tuturor limbilor pe care le auzise vreodată, un preot mic şi multicolor repetând la infinit aceeaşi litanie.

În spatele cortului, într-o cuşcă, zăcea un tigru atât de slab, încât părea o blană vie. Nisipul adus de vânt se căţărase pe gratii şi printre ghearele lui, se cuibărise chiar în colţurile ochilor galbeni. Când deschise botul, limba se văzu ca un tăciune printre colţii tociţi, de parcă un foc mistuise totul în interior şi acum ieşea la suprafaţă prin dungile negre, fumegoase de pe spinarea animalului. Nici câinele nu-l lătră; se aşeză cu botul pe labe în ipostaza geamănă a fiarei dinainte-i şi tresări doar la împuşcătura care sparse craniul jivinei.

S-au urcat în maşină şi au mers cu soarele deasupra, până când formele ceţoase de la orizont s-au transformat în dealuri prelungi şi albăstrui ca nişte vene, apoi acestea s-au îngroşat şi s-au strâns pe lângă ei, formând un defileu pe fundul căruia se târa un fir mocirlos. Au urcat valea îngustă dintre versanţii de piatră şi, când au ajuns aproape de terminarea urcuşului, acolo era un camion cu soldaţi.

Albinosul i-a salutat, scoţând mâna prin geamul lateral, dar n-au răspuns.

Au intrat apoi pe un drum lat, unde roţile de car şi copitele ştanţaseră cândva urme adânci în glodul gros, peste care trecuseră săptămâni de foc şi straturile despicate încremeniseră verticale, faleze în miniatură deasupra bălţilor secate. Au apărut şi casele, rare, înfipte în mijlocul câmpurilor, zaruri rostogolite demult acolo, ale căror cifre ilizibile nu mai aveau importanţă pentru nimeni. Automobilul îşi trăgea umbra ca un steag fâlfâitor peste ţarinile uscate din care se înălţau catargele unor momâi strâmbe şi vântul le zgâlţâia temeliile foşnitoare şi nu se simţea ca o adiere, ci ca o palmă fierbinte şi uscată, fărâmiţând încet lumea cu degete dogoritoare.

Au oprit lângă o fântână. Alături de buza de beton erau rămăşiţele cumpenei, doborâtă şi tăiată cu toporul. Găleata zăcea în praf, strălucitoare, legată încă de lanţul ei, ca un ochi scos din găvan şi atârnând de nerv. Portughezul coborî de la volan şi aruncă ciutura, dar dinăuntru nu răspunse plesnetul apei, ci un zgomot îndepărtat de pământ tare.

— Ne oprim aici să mâncăm, decise Căpitanul. Toată lumea jos.

Făcură un foc mic la marginea drumului, lângă ghizdul fântânii. În timp ce mâncau, cocoţat în camion, Mutul scoase un peşte de sub prelată, îl înfipse în vârful unei undiţe şi-l aruncă în drum. Două ciori se desprinseră din norul pestriţ şi rotitor de deasupra şi coborâră, urmărind peştele.

Trântit pe marginea drumului, Doctorul îl urmărea.

— Cu ciorile n-ai nimic, Mutule?

Mutul clătină din cap, trăgând cu mulineta peştele prin praf, urmat de cele două zburătoare, care ţopăiau, încercând să ciugulească din el.

— Păsări proaste! pufni Albinosul. De-o momâie înfiptă-n băţ se ţin departe, dar de oameni se apropie.

— Ba, ciorile-s deştepte, zise Milo. Stau departe de sperietoare nu pentru c-ar crede că-i om, ci tocmai pentru că ştiu că nu-i. De oameni nu le e teamă niciun pic. Doar mişcarea le sperie.

— La El Rouad, tuşi Portughezul, am văz't ciori care 'tătea în jurul 'ribunzilor cu orele să crape. Cum dădea omu' colţu', 'm venea să-l 'ugulească.

— Totdeauna preferă leşuri proaspete. Uite, nici măcar peştele congelat nu le place, arătă Milo spre ciorile care renunţaseră la peştele tras de Mut şi se înălţaseră, rotindu-se, deasupra lor. Acum îl aleg pe cel mai slab dintre noi şi vor aştepta.

Se opri când văzu că toţi îl privesc în tăcere. Albinosul scuipă înspre el şi micul bob căzu în praf, apoi dispăru imediat.

— De unde ştii, băiete? Câţi morţi ai văzut tu?

„O, dac-ai şti…“, îi veni să spună.

Când era mic, deseori le privea strângându-se pe pervazele ferestrelor şi pe garduri, ca nişte bătrâne cernite şi curioase, urmărind descărcarea morţilor din camioane. Puteau sta aşa ore întregi, ca la priveghi, într-o atitudine care lui i se părea plină de respect. Din când în când îşi schimbau locurile, în urma unor zboruri scurte, cu fluturări fugare ale aripilor, de parcă spectacolul morţii n-ar fi trebuit tulburat.

— Le-am observat, zise.

— ’g…g…g a rău, ’stematele, înjură Portughezul şi zvârli o piatră spre păsările care zvâcniră ca două sprâncene de clovn pe fondul palid albăstrui al cerului.

— Asta n-a fost bine. O cioară ţine minte şi te poate urmări să se răzbune, spuse Milo.

— Mai taci, băiete, zise Căpitanul.

— I-auzi, Porto, ciorile astea simt c-o să le faci o bucurie, rânji Albinosul.

— Bă… bă…băiete, o să-ţi p…prinză rău ’şteptăciunea asta, mârâi Portughezul spre Milo.

După-amiază au ajuns din urmă ultimele rămăşiţe ale caravanei circului, câteva cuşti pe roţi trase de ponei sfrijiţi. În urma carelor se aţinea o ceată bălăngănitoare de pitici, înaintând cu mişcări de poloboace, cu buze rânjite şi căpăţânile crescând din ele însele, ca nişte legume macabre. Oasele păreau amputate de o forţă demonică; pieile flendureau pe la încheieturi, ca şi cum ar fi fost îmbrăcaţi în acele falduri de carne, nu în hainele bălţate şi sumare şi sclipicioase de circari închipuind eroi legendari. Fabricau paşi silnici, mereu altfel, angrenaje rotindu-se greoi în jurul unor axe strâmbe, ca nişte fetuşi diformi.

Printre gratiile din lemn ale carului se vedea o maimuţă. În faţa arcei de miniaturi deznădăjduite, pe singurul cal din caravană, se ridica silueta unei femei, a cărei pelerină stătea lăsată peste crupele animalului. Când au trecut pe lângă ea, au văzut răsărind din ceaţa voalului un obraz acoperit de puf negru; avea barbă.

Soarele începuse să coboare când au oprit la marginea drumului, lângă un lac în care apa se retrăsese spre centru, abandonând straturi concentrice succesive de mocirlă. Au făcut un foc şi au mâncat peşte, apoi au jucat cărţi şi-au azvârlit cuţitele spre o buturugă.

Peste un timp au ajuns şi piticii. Au tras pe partea cealaltă a drumului, sub câţiva copaci diformi. Au deshămat poneii, i-au legat de trunchiurile pomilor şi animalele au început să roadă crengile de jos; cai mici şi oameni mici, ca şi cum lumea s-ar fi diminuat, înainte de-a dispărea cu totul. Femeia cu barbă a plecat să se îmbăieze în lac, iar umbrele paşilor ei au rămas întipărite în clisa neagră, din ce în ce mai adânci.

În după-amiaza aceea, piticii au fiert maimuţa şi ea a ştiut de bună seamă că va fi mâncată, căci tot timpul a zbierat, agăţându-se de gratii cu degetele lungi, apoi s-a retras în fundul cuştii, frângându-şi mâinile ca o bătrânică. Cei mai voinici dintre ei, cu pari în mâini, au deschis poarta, dar maimuţa a zvâcnit ca o virgulă sfârâitoare de blană peste capetele piticilor şi peste grumajii pletoşi ai poneilor, urmărită de bâte şi de ochii opaci ai animalelor, reuşind să se caţăre pe creanga cea mai de sus a copacului. Acolo s-a ghemuit, ca un vultur fără aripi. Piticii s-au căznit inutil să se agaţe de crengi cu braţele lor scurte, apoi au zvârlit cu pietre, dar n-au nimerit-o. Soldaţii au urmărit încleştarea bizară dintre strămoşul omului şi miniaturile sale, până când Mutul a scos praştia care rămăsese la el, a cules de jos o piatră mare şi a ţintit. Nimerită în tâmplă, maimuţa a scos un strigăt uşor, ca de surpriză în faţa unui gest neaşteptat de trădare, şi s-a întors teatral spre grupul de soldaţi. A alunecat, s-a prins pentru câteva secunde de o ramură, cercetând împrejurimile cu ochi uleioşi, apoi a căzut printre crengi. Piticii au jupuit-o şi blana a rămas pe jos, ferfeniţită de dinţii albi, geometrici, ieşiţi din boturile băloase ale poneilor.

Mai târziu, Căpitanul i-a chemat la foc şi le-a dat vin să bea. Vorbeau de parcă mieunau nişte pisici şi cu vocile acelea scârţâitoare şi-au spus povestea. Erau dintr-un grup mai mare de circari, în care fuseseră şi oameni obişnuiţi. După război, venise foametea. Oamenii plecaseră de pe insulă şi la spectacolele lor nu mai venea aproape nimeni. Mai întâi au mâncat iepurii scamatorului, apoi găinuşele din numărul de dresură, pitonul bălţat, antilopa, doar de maimuţă le fusese scârbă şi-o lăsaseră la urmă. S-au luptat pentru ultimele animale, omenirea cea mare şi cea mică, iar şansele respectaseră proporţiile combatanţilor. Încleştarea fusese scurtă şi fără sorţi de izbândă pentru ei. Apoi, ceilalţi plecaseră cu camioanele şi-i lăsaseră pe pitici acolo, în plata Domnului, să moară ori să se mănânce între ei. Au încercat să coboare spre mare, să pescuiască, însă armata i-a întors din drum şi-au apucat-o spre oraşul din centrul insulei, singurul de altfel de acolo care putea fi denumit astfel.

S-au îmbătat repede şi au început să cadă pe spate, tropăind spasmodic din picioruşe în praful din jurul vetrei. După masă au însăilat o reprezentaţie în semn de recunoştinţă. Focuri mici le ardeau în ochi, sori gemeni plutind peste ţinuturi monstruoase, lipsite de Dumnezeu. Ţineau în palme monede pe care degetele boante nu izbuteau să le ascundă şi ele sclipeau prin ţărâna peste care se încăierau, împletindu-şi membrele flendurite sub voaluri de piftie, iar la sfârşit n-au mai găsit niciuna, căci Mutul, profitând de ocazie, le culesese pe toate.

În încheiere au format cu chiu, cu vai o coloană umană tremurătoare, care s-a prăbuşit în câteva secunde, cel mai de sus fâlfâind caraghios din braţe până să lovească pământul cu un bufnet mic. Îşi rupsese o mână, iar ceilalţi i-au fixat braţul cu o bucată de ham între cele două femururi ale animalului ucis, acum dezgolite de carne. L-au cărat pe o pătură şi, pentru că toate căruţele erau pline, l-au trântit în cuşcă, printre excrementele maimuţei, de unde înălţa din când în când capul, blestemându-i pe cei care-l lăsaseră să cadă.

Toată noaptea s-au auzit gemetele femeii cu barbă, posedată cu rândul de companionii beţi, pe malul bălţii. Scârbit, Albinosul a vrut să trimită un glonţ spre ghemul încârligat, dar nu l-au lăsat.

Se gândea mult la Imma, chiar mai mult decât în zilele de după ce fugise din oraş. Căldura trupului ei, mirosul ei, lumina dintr-o şuviţă de privire rămăseseră undeva ascunse în trupul său şi uneori, când era singur, rotea acea amintire iar şi iar, ca pe cântecelul unei cutiuţe muzicale, retrăind arsura scurtei lor iubiri. În noaptea de lângă lacul secat, Milo a visat-o din nou. Se făcea că se jucau împreună prin cimitirul de lângă casa lui. La început se opreau împreună în faţa unei pietre ori a unei cruci, iar Milo îi spunea ceva despre cel îngropat acolo, despre cum îl aduseseră, cine fusese. Apoi ajungeau în faţa unui mormânt pe care erau două cruci şi nu ştia cine era acolo. „Prinde-mă“, i-a spus ea când el s-a apropiat să citească numele, dar, când a întins braţele s-o apuce, ea a sărit peste mormântul dublu. A început s-o urmărească, însă Imma era mai uşoară şi mai iute, astfel încât, de câte ori era aproape s-o atingă, arunca în spate câteva seminţe, din care, când ajungeau pe pământ, răsăreau imediat nişte copăcei ţepoşi. În ramurile lor hainele i se prindeau şi ţepii lor îi zgâriau gambele. Fugi după ea până când o pierdu din vedere; îi auzea în schimb vocea cum fredona un cântecel pentru copii: „Cum o să mai mergi de-acum încolo, cum o să mai mergi?“. Când se uită în jos, îşi văzu picioarele, de la genunchi în jos, descărnate de atâtea

răni, nişte oase mergătoare, iar copăceii aceia creşteau deja prin carnea lui şi ţepii îi treceau prin burtă şi prin braţe. Cântecul Immei se rotea în continuare prin mintea lui după ce s-a trezit şi l-a fredonat încă un timp ca să nu-l uite, bucuros că mai avea un semn de la ea, chiar şi aşa, incert şi firav şi venit de nicăieri.

Stelele erau încă vizibile pe cerul de cărbune când s-au trezit şi ceilalţi şi s-au ridicat de pe unde dormiseră, ca nişte duhori ale lacului ce căpătaseră trupuri. Au pus bucăţi noi de gheaţă peste peşti şi au plecat, urmăriţi de tânguielile piticului beteag. Sub peria deasă a nopţii, automobilul se răsucea şi se înclina peste şleauri, trezind în zbaterea farurilor reţele plumburii de trunchiuri şi crengi, încă umezite de întunericul fluid, ieşind din el ca membrele unor artropode imense şi ameninţătoare. Doar motorul se auzea, mârâind puternic de câte ori avea de înfrânt buza vreunei gropi, şi, în scuturarea podelei, peştii săltau cu bufnituri mici sub prelată, de parcă un demon nocturn îi înviase.

XVI

O femeie în bătaia farurilor – În piaţă – Vânzători de peşte – Gideon – Reprezentaţia piticilor – Cei mici şi cei goi – Mutul intră în scenă – Războiul lui Gideon – O poveste de amor – Portughezul

Când primele fire de lumină au înţepat cerul, erau deasupra unei văi, în căuşul căreia oraşul stătea chircit, ca un rest lăsat în urmă de ape. O bătrână a sărit în calea maşinii şi, în sclipirea farurilor, cei din cabină i-au văzut figura albă, un lampion din hârtie iluminat de foame, cu buzele, ochii, nasul şi sprâncenele pulsând pe suprafaţa pielii. Căpitanul le-a spus să-i dea un peşte şi când au demarat au văzut-o devorându-l în genunchi, în ciuful de praf.

Pe străzile pustii nu era lumină şi nici din spatele obloanelor nu se zărea vreun licăr. Toate formele erau retrase în întuneric ca în găvanele unei broaşte-ţestoase, lăsând afară doar carapacea de piatră şi mustăţile zbârlite ale stâlpilor, pe care atârnau cabluri electrice. Rar, din asfaltul zgrunţuros şi din pereţii plesniţi ieşeau forme umane opace şi în mijlocul capetelor, albul ochiului sclipea ca un colţ veninos. Treptat, în gulerul de raze ce vopsea clădirile într-o nuanţă putredă, au văzut pe unele faţade semnăturile unor crime sumare: hieroglife de sânge şi, în jurul lor, tencuiala împunsă de punctele gloanţelor. Au văzut un autobuz mâncat de rugină şi năpădit într-o asemenea măsură de buruieni, încât părea că pluteşte peste ierburi.

Din sens opus venea un grup de soldaţi, cu puştile pe umeri. Albinosul a tras camionul pe dreapta şi i-a lăsat să treacă. Vârfurile ţevilor le-au trecut pe lângă nasuri şi Portughezul a mormăit ceva, dar nu l-a auzit nimeni.

Au intrat în piaţa centrală, o deschidere mare, dreptunghiulară; pe una dintre laturile scurte, o clădire se înălţa peste umerii inegali ai celorlalte, ştampilând cerul cu contururi ferme. Peste pământul prăfos, peste ambalajele

gălbui, peste pachetele turtite şi umede de ţigări, peste tulpinile de plante putrezite, deja parte a covorului de humus care dospea sub tălpile lor, tarabele se înşirau ca vasele într-un port, cu schelete de fier pe care fluturau rămăşiţe de pânză. O moarte geometrică răsărea din întunericul care venise ca o inundaţie şi care tot aşa se scurgea în pământul uscat. Printre ele, momâi înfofolite, trupuri ieşite din somn ca dintr-o stare vegetală, fără mişcări largi sau bruşte, doar ochi care se deschideau în mijlocul feţelor asemenea florilor de mlaştină. Pe unele tarabe, scoarţele deja se ridicaseră, dezvelind piramide de legume mici, găunoase. Un camion-cisternă trecu pe lângă ei, cu stropitorile tremurând ca evantaiele unei dansatoare spaniole. Zgomotul ţâşnirii îi făcu să se înfioare: apa era o imposibilitate în acel loc unde din praful învârtejit în furtuni magnetice părea că se tocmiseră toate, casele ca nişte bucăţi de săpun, oamenii spectrali, lumina însăşi urmând contururile ciupercilor de pulbere.

S-au oprit pe partea mai retrasă a pieţei, nu departe de clădirea pe care fluturau drapelele naţiunii vecine, păzită de patru soldaţi înarmaţi: doi stăteau lângă intrarea principală, ceilalţi câte unul lângă fiecare intrare laterală. Căpitanul coborî din cabină, urmat de câinele cu nasul ridicat în aer, nu amuşinând, nici pregătindu-se să latre, ci privind lung, aşa cum priveşte un om locul necunoscut în care nimereşte într-o zi.

— Descarcă trei coşuri şi pune-le pe tarabă, spuse încet Căpitanul către Doctor.

— Cât cerem? întrebă Doctorul.

— Mai mult decât ceilalţi. Să puneţi prelata. Cine vrea să doarmă să doarmă.

Orele trecură şi se făcu cald. În faţa tarabei lor era o adâncitură mare, unde se formase o baltă, iar la marginea ei se tolănise Gideon, ca un stăpân primordial al ochiului de apă. Hrănită de cişmelele care curgeau aproape neîntrerupt, de gheaţa topită şi scursă din camion, balta crescuse şi-l cuprinsese între timp pe câine, dar acesta nu părea să se sinchisească; stătea acolo ca un buştean de blană ori ca un Buddha al animalelor.

Toţi câinii îl urau pe Gideon şi asta fusese dintotdeauna, un ceva plutind deasupra lui, insesizabil pentru oameni, dar care atrăgea fără greş tot ce avea colţi împotriva sa. Pe când încă era chirurg, Doctorul îl culesese din spatele unei gări, mai mult mort decât viu, purtând pe corp urmele a zeci de muşcături. În trupul lui masiv se desluşeau amprentele mai multor rase: avea forma de trup a câinelui-lup, statura unui

mastif şi forţa unui dog. Pe unde trecea, era urmat de ecourile damnării sale, de lătraturi şi mârâituri, de schelălăieli oribile. Odată încercase să se împerecheze cu o femelă de câine-lup, dar aceasta, simţindu-i căldura blănii în spinare, scosese un vaiet de disperare aproape uman şi o luase la goană peste câmp, purtând dulăul deasupra ca pe un soi de călăreţ. Cât despre oameni, doar îi tolera. Doctorul obişnuia să spună că, dintre cei doi pe care îi salvase în condiţii asemănătoare, Gideon şi Portughezul, se bizuia mai mult pe inteligenţa câinelui, dar că animalul avea, totodată, şi o sminteală mai mare decât a oricărui om nebun. Într-o seară, îl uitase închis într-o magazie; a doua zi, îl găsiseră pe locul lui favorit, în centrul cercului din curtea unităţii, cu labele şi botul însângerate, căci scurmase toată noaptea pe sub peretele magaziei.

Voi credeţi că Gideon mă ascultă, le zicea Doctorul, dar vă înşelaţi, mă dispreţuieşte la fel de mult ca pe voi. Poate, se gândise Milo, toţi acei câini care-l lătrau pe Gideon o făceau pentru că simţeau în el trădătorul spiţei lor supuse şi linguşitoare, singurul dulău care, de când strămoşii lor îndepărtaţi părăsiseră bezna înfrigurată a pădurii pentru a veni mai aproape de foc în schimbul unei bucăţi de carne, rămăsese undeva unde nu era nici frig, nici cald, nici întuneric, nici lumină şi unde i se aducea şi carnea.

Alţi doi soldaţi apărură în piaţă, fiecare ducând în lesă câte un dulău mare şi roşcat, cu coada stufoasă. De cum trecură de colţul clădirii, simţind apropierea apei, cei doi câini începură să smucească. Ajunşi lângă baltă, doar unul prinse să bea; cel de-al doilea rămase privind ţintă spre Gideon, cu trupul înţepenit, ca şi cum ar fi simţit un animal sălbatic. Porni apoi să latre, cu spume la bot, cuprins de furia inexplicabilă a câinilor, apoi această furie trecu şi la celălalt câine, care începu şi el să latre.

— Gideon! spuse scurt Doctorul, pocnind din degete, cu braţul ridicat în direcţia camionului.

Câinele rămăsese liniştit, de parcă toată acea larmă n-ar fi avut legătură cu el, vopsind cu privirile toate fiinţele mărunte ce-i populau împrejurimile. Se ridică în patru labe şi căscă prelung, arcuindu-şi trupul cu botul ridicat. Cu pasul lui leneş, potrivit pentru un animal mult mai mare şi mai greu, porni, trecu direct prin baltă, pe lângă cei doi dulăi cărora ochii li se căscaseră în orbite ca ochii de peşte, cu lanţuri de bale scurgându-se prin boturile deschise, cu venele gâturilor şerpuind pe grumazurile sugrumate, astfel încât cei doi soldaţi fură nevoiţi să-i gâtuie, trăgându-i înapoi pentru a

evita încăierarea. Foarte aproape de colţii lor, Gideon se opri. Căscă încă o dată şi-şi scutură trupul uriaş de apă şi noroi, cu atâta forţă, încât picăturile ajunseră nu doar pe cei doi câini roşcaţi şi pe stăpânii lor, ci mult mai în spate, peste târgoveţii care căscau gura. Apoi, la fel de nepăsător, la fel de absent, reintră în lentoarea lui obişnuită şi sări în camionul ce se zgudui la primirea trupului greu.

Cei doi soldaţi ar fi voit să spună ceva, dar nu avură cum: trupurile lor erau consumate de efortul strunirii celor două ghemuri nervoase, pe care le traseră de lângă baltă de parcă ar fi pescuit doi demoni şi dispărură prin mulţime.

— Nu e bine, ne-au luat la ochi, spuse Căpitanul.

— Ce facem? întrebă Doctorul.

Căpitanul tăcu un timp, cumpănind răspunsul.

— Ţine câinele în camion. Mergeţi şi mai cumpăraţi gheaţă. Aşteptăm.

Soarele porni să dogorească din ce în ce mai tare. Mai văzură soldaţii cu câinii, dar trecură la mare distanţă, trăgând de lese. Apoi timpul îmbălsămă corpurile în aerul sărat, în strigătele precupeţilor lăudându-şi marfa, în vocea tânguită a bărbatului care se auzea, cam la jumătate de oră, din difuzoarele montate peste tot în piaţă, în praful iscat de tălpile oamenilor, prin care ei mergeau, ca nişte lemingi, spre moarte, prin acest ocean de fărâme, un cimitir al celor vii şi încă umblători. „În curând, mulţi de-aici vor muri“, îşi spuse Milo, dar nu asta i se părea o grozăvie, că vor fi sfârtecaţi de explozie, ci că moartea era acolo şi le sufla în obraji, iar ei n-o simţeau.

Mutul dispăru printre oamenii aceia şi se întoarse peste vreo jumătate de oră, cu umerii şi bocancii şi sprâncenele colbuite. Împreună cu Căpitanul şi cu Doctorul, urcă în spatele camionului, iar când coborî, purtând în spate rucsacul cu bomba, se aşeză în spatele tarabei, unde prinse să cioplească una dintre statuetele sale enigmatice.

Era la amiază când caravana piticilor intră în piaţă. Pe drum, se întâmplase fără îndoială ceva, căci carul arăta mai rău decât cu o zi în urmă: una dintre roţi se stricase şi se bălăbănea, într-o stranie imitaţie a mersului piticesc. Când căzătura ajunse în partea centrală a pieţei, piticii săriră afară, în costumele lor peticite şi sclipitoare de eroi, ca nişte limacşi ridicaţi pe două picioare. Aparent nepăsători la oamenii din jur, care-i priveau atenţi, scoaseră şi o scândură lungă, având la capete două zone mai late. Câţiva se aşezară în praf şi începură să asambleze bascula, iar publicul se trase mai aproape.

Lumina şiroia parcă din zidurile caselor şi oamenii înşişi păreau umbre răutăcioase desprinse din întunericul rosturilor şi al streşinilor. Femeia cu barbă trecea printre curioşii care ridicau mâinile să-i pipăie chipul umbros. Un pitic jongla cu patru bile, altul sufla flăcări dintr-o făclie aprinsă. Aşezat pe un scaun, cel care-şi rupsese piciorul în noaptea trecută prinse să vorbească fonf într-o portavoce care ţiuia din când în când, astfel încât trebui să renunţe; luă o tobă pe care începu să verse un răpăit şchiop din buricele degetelor. Invalizii care stăteau la umbră lângă zidul bisericii, purtători de jeg şi de urdori, îşi ridicară apendicele, eczemele şi herniile şi, sprijiniţi în cârje şi pe cărucioare, îşi făcură loc printre oameni, până ajunseră în faţa mulţimii care căsca gura la cei doi pitici căţăraţi pe scara înaltă, în V. Sub ei, pe capătul opus al basculei, un altul aştepta. Cei doi săriră şi piticul aşezat pe braţul celălalt al basculei îşi luă brusc zborul, ca un braţ de haine azvârlite în aer, apoi ateriză pe umerii altora doi. Se auziră aplauze şi, printre ele, râsetele stridente ale cerşetorilor. De-abia când femeia cu barbă îşi începu turul cu pălăria printre spectatori, văzură ei cât strânsese acolo. Începură să murmure. Apoi, toba răpăi din nou. Un alt pitic se aşeză pe limba basculei. Când se năpusti spre cer ca o ghiulea, unul dintre ologi, un bubos cu degetele vinete şi figura descuamată, îl împunse în spinare cu vârful cârjei pe unul dintre cei aflaţi la prindere. Acesta se împiedică şi căzu; când cel din aer atinse pământul se auziră zgomotul înfundat, ca de roşie storcită, şi trosnetul de oase rupte. Apoi, în liniştea care se lăsă, doar râsetele ştirbe ale cerşetorilor.

Victime obişnuite, piticii nu pierdură vremea. Nu-i dădură atenţie celui căzut – un omuleţ caraghios şi inert, întins pe jos – şi săriră la bătaie, într-o formaţie pe care se vedea că o mai folosiseră. Îl atacară nu pe cel care cauzase accidentul, ci pe cel care părea mai puternic. Atunci, minune!, orbii îşi recăpătară văzul, iar ologii se ridicară în picioare. Începu lupta.

Lângă camion, Căpitanul se ridică şi le făcu semn.

— ‘uă sute pe ’chilozi, şopti Portughezul către Doctor.

— Cată-ţi alt prost, răspunse acesta. Nicio şansă.

— Albinosule? făcu Porto.

— Merg cu schilozii. Piticii îmi fac scârbă.

— Nu facem treabă aşa, spuse Doctorul. Mutule, te bagi?

De sub tarabă, Mutul ridică palma dreaptă răsfirată, apoi o coborî orizontal, la înălţimea şoldului.

— Cinci sute pe stârpituri, scuipă Albinosul, scârbit. Nu mă mir.

— Pun io restul, spuse Doctorul.

Alţi oameni apăruseră din străzile laterale, atraşi de zvonul încăierării. Soldaţii de gardă se mişcară şi ei de la posturi, dar nu interveniră. În clădirea înaltă, la etajul al doilea, obloanele se dădură în lături şi-n spatele ferestrelor apărură ciorchini de capete. Milo privi din nou în direcţia Mutului, dar în locul unde fusese acesta văzu doar silueta miniaturală din lemn a unei păsări. Îl regăsi cu privirea mai departe, căţărându-se pe o baracă şi de-acolo pe acoperişul de tablă al pieţei. Paşii lui nu se auziră, de parcă pe tabla subţire n-ar fi umblat ceva. Îl revăzură deasupra tuturor, brusc, într-un loc în care doar dac-ar fi avut aripi ar fi putut ajunge atât de iute, la capătul unei scări de incendiu exterioare a clădirii. Albinosul scuipă în sân şi-şi făcu cruce. Mutul dispăru printr-o fereastră înăuntru.

— Are douăzeci de minute până explodează, mormăi Doctorul.

În piaţă, câteva butoaie de lângă zid se răsturnară şi limbi largi, uleioase se scurseră spre centrul pieţei. Oamenii făcură un pas înapoi şi cercul din jurul combatanţilor se lărgi. Alte butoaie fură răsturnate, de data aceasta dinadins, de către spectatori. Praful ce se ridica din zvârcoliri se transformă într-o mlaştină, cu stropi mici şi sclipitori ca mercurul, în care combatanţii păreau nişte statui neterminate şi pocite care prinseseră brusc viaţă. Lovit de un cartof în ceafă, un pitic se rostogoli într-o baltă. Doi cerşetori începură să-l croiască peste ghebul mititel cu cârjele. Noroiul sărea în toate părţile, iar oamenii chicoteau de plăcere, ca la scaldă.

Cei doi soldaţi din patrulă veniră sub streaşină, lângă cei din gardă, şi-şi aprinseră ţigări. Două etaje deasupra lor, Mutul apăru din nou la capătul scării de incendiu. Nu mai avea rucsacul în spinare. Nu mai avea nici pe unde să se întoarcă; soldaţii erau chiar sub el, la baza scării pe care urcase. Unul dintre cei doi câini roşcaţi îşi ridică botul şi lătră spre el, furios şi nedumerit în acelaşi timp, de parcă omul de deasupra ar fi încălcat un teritoriu nevăzut, doar al câinilor. Soldatul care-l ţinea în lesă îl pocni cu pumnul peste cap, iar dulăul încetă şi-şi lăsă botul pe labe, însă rămase cu privirea în sus.

— Toţi în camion! spuse Căpitanul.

Când Milo şi Portughezul ridicară pulpana prelatei, în fund, ghemuită lângă coşuri, o văzură pe femeia cu barbă. Înfuleca, având un halou de măruntaie şi de sânge prinse în părul din jurul gurii deschise. Când îi văzu, începu să urle şi

urletul ei se pierdu printre atâtea altele din piaţă, până când pumnul Portughezului îl stinse. Milo sări înăuntru şi trecu pe lângă ea. Tăie cu briceagul o despicătură lângă cusătura prelatei, prin care continuă să-l urmărească pe Mut cum stătea în vârful scării de incendiu, ghemuit, liniştit, ca un detaliu nesemnificativ al clădirii. Nici măcar nu se uita dedesubt, unde trei cerşetori îi înghesuiseră pe pitici şi-i pocneau cu cârjele.

Cu mersul lui caraghios, de parcă ar fi bătut mereu pas de defilare, piticul înghiţitor de flăcări venise în faţa cerşetorilor. În mână ţinea torţa, ca pe un sceptru al unei puteri obscure capabile să ţină răul la distanţă. În lumina flăcării cu scăpărări chimice, îi văzură ochii ca nişte cioburi rotitoare; suflă în torţa aprinsă în faţa valului de zdrenţăroşi; părul slinos al unuia luă foc şi acela o rupse la fugă, orb, prin mulţime, ca un glob scăpărător. Flăcărui începură să danseze pe hainele altora. Câţiva îl puseră jos pe pitic şi începură să-l tăvălească prin glod. Speriat, calul circului se ridică pe două picioare, ca o zeitate pletoasă binecuvântând jegul şi violenţa. Copita lui nărui un precupeţ cu tot cu căruţ, om şi angrenaje prăbuşindu-se laolaltă. Ca nişte stârci cu picioare din lemn, ologii bătură aerul cu pelerinele şi se prăvăliră. Deasupra lor sticli lama unui cuţit; dintr-unul porni să curgă sânge ca dintr-un poloboc, un fir gros şi roşu.

— Porneşte, îl auziră prin peretele cabinei pe Căpitan spunându-i Albinosului.

Camionul se urni şi dădu cu spatele, răsucindu-se greoi, ca un bivol.

— Îl lăsăm aici? întrebă Milo. Chiar îl lăsăm aici?

Nu era nimeni care să-i răspundă. Doctorul îşi petrecuse ambele braţe peste grumazul lui Gideon, vorbindu-i încet, iar câinele îşi înălţase botul, privind către ceva inaccesibil oamenilor, aflat dincolo de prelată. Alături, Portughezul o ţinea în braţe pe femeia lovită. Milo trecu în spatele camionului şi privi înapoi. Mutul dispăruse. Camionul părăsi piaţa, printre oamenii care veneau în valuri, cu gâturile lungite şi ochii aţintiţi spre locul bătăii, ca nişte posedaţi.

O luară pe drumul pe care veniseră, cu viteză mare. Camionul lăsa în urmă o coadă lungă şi stufoasă, ca un avion cu reacţie, şi le auzeau înjurăturile celor pe lângă care treceau şi le vedeau feţele boţite în timpul rostirii sudalmei, apoi aceia se întorceau şi se încovoiau să scape de praful în care dispăreau.

— Sper să moară în explozie, spuse din nou cu voce tare. Altfel, îl vor chinui rău.

După un timp, îl auzi pe Doctor spunându-i să tragă prelata. Dar el n-o trase. Rămase aşa, vorbind cu coada aceea mare de praf, căutând să distingă prin voalurile ei ceva din locurile acelea în care de-abia ajunseseră şi trebuia să fugă, asemenea tuturor locurilor prin care trecuse vreodată. Camionul ieşi la drumul mare şi o luară la stânga, pe asfalt şi n-a mai fost praf cu care să vorbească, doar un râu alături, nu prea adânc, care-şi căra apele în silă, ca pe poalele unei rochii prea lungi.

Deodată, departe, îl văzu pe Mut. Apăruse dintre copaci şi cobora în viteză panta de dincolo de râu, cu toate membrele răsucite peste pietre şi crengi, călcând apoi apa care azvârli mici explozii sub tălpile sale, căci alerga cu tot corpul, apucându-se de tot ce putea prinde, ca o nouă specie de animal ieşită din acel habitat cumplit, unde totul era făcut să omoare. În spatele lui, departe, se vedeau câinii roşcaţi. Mici şi îndepărtaţi, ca nişte impurităţi ale spaţiului. Păsări punctiforme pe cerul răsturnat, cu sprinteneala diminuată de distanţă, dar iuţi acolo unde îşi consumau fuga. Mutul trecuse vadul şi urca deja dealul, în diagonală, spre direcţia unde calculase că putea să prindă camionul pe drum. Pierduse mult din viteză. Ochii, scântei verzi ale unui foc neliniştit, săreau în adâncul capului. Părul negru semăna cu capătul carbonizat al unui chibrit care se frecase de mediul acela până ce se aprinsese şi ardea încă, ardea.

— Încetineşte! strigă Doctorul, bătând cu palma în peretele cabinei. Vine Mutul.

Atunci se auzi explozia. De fapt, doar o văzură mai întâi, trunchiurile copacilor de la orizont îndoindu-se şi frunzele scuturându-se, iar în spate hiperbole de particule necunoscute iscate de un strănut colosal, ca nişte artificii întunecate, iar ei le priviră cu o uimire sinceră, de copii, de parcă ar fi urmărit pe geam cum tuna şi fulgera. De-abia apoi auziră bubuitura. Când simţi detunătura şi suflul, Mutul întoarse şi el capul şi privi îndărăt, spre câinii care deveniseră nişte veveriţe mai mari. Li se vedeau deja nările umflate şi limbile subţiri, ca de şerpi, ieşind din boturile deschise care sugeau aerul.

Când se auziră primele schije subţiri ale lătraturilor, Milo simţi răspunsul câinelui din spatele lui. Nu era un mârâit şi cu atât mai puţin un lătrat: era ca şi cum un om ar fi tras aer în piept, pregătindu-se să urle, apoi această răsuflare vibrantă se înteţi rapid. Nu apucă să se întoarcă; văzu burta câinelui trecând peste el, un nor greu de blană profilat pe emisfera de cer deschisă sub prelată, animalul arcuit într-un salt absurd şi splendid, cu labele din faţă şi cele din spate

întinse deja asimetric pentru a pregăti căderea şi a o transforma în goană.

— Gideon! strigă Doctorul. Gideon!

Dar câinele nu-l mai auzi ori nu mai vru să-l audă. În urechile sale era loc pentru o singură chemare, a luptei prea mult amânate, dictată de atavismul care urca în oasele acelea alergătoare şi-n fălcile care voiau, atunci, doar să sfâşie. Omul nu mai era parte a acelei lumi. Poate nicicând nu fusese altceva decât o amăgire, un miros anume plutind împrejur şi promisiunile autoritare ale unei mâini ce-i aşeza hrana pe care oricum şi-ar fi putut-o procura singur; nu exista nici cel din camion, după cum nu exista nici cel ce se sufoca încercând să urce taluzul. Peste acela sări fără să-l atingă şi saltul păru că-l va azvârli spre câinele din stânga, care rămăsese mai în urmă. Celălalt câine, ce fusese deja depăşit, îşi încetini goana instinctiv, continuând totuşi să privească spre omul dinaintea sa, care-i scăpase.

Pe şosea, camionul încetini, iar Porto şi Milo îl traseră pe Mut înăuntru. Era ud şi unsuros, ca scos din ulei. Căsca gura în căutarea aerului. În cap, ochii îi agonizau.

În acel moment, jos, în râpă, Gideon se întoarse brusc şi se aruncă asupra câinelui de lângă el, care nu se mai aştepta să fie atacat. Nu-l muşcă, îl izbi ca un taur, coborându-şi fruntea şi apoi destinzându-se ca un soi de resort însufleţit, iar ei văzură animalul răsucindu-se imponderabil prin văzduh, ca un căţel de pluş, cu picioarele răsfirate, uşoare şi păroase şi lungi ca omizile. Când căzu, Gideon era deja deasupra şi clămpănitura se auzi limpede; fălcile rupseră ceva sub singura zonă unde blana era albă şi văzură sângele ţâşnind din amprentele colţilor, mici rubine dintr-un şirag rupt şi risipit prin aer, domolit apoi în broboane alunecând peste fire, ca şi cum, pe măsură ce forţa vitală a trupului trecea în şuviţele acelea roşii, trupul se golea de viaţă.

Câteva clipe, cel de-al doilea câine roşcat rămase buimăcit, cu botul deschis, privind lupta. De-abia după câteva secunde, mintea sa câinească înţelese că, dacă fratele său va pieri, urma şi el să moară. Atunci, se repezi înainte, orb.

— Gideon! strigă din nou Doctorul.

Câinele lui, dacă fusese vreodată al lui, se întoarse către celălalt adversar, dar acesta fu mai rapid şi-l apucă de ceafă. Se legară într-o luptă mânioasă, ca într-o îmbrăţişare. Vedeau furia trecând dintr-un trup în altul, prin mârâiturile contopite, prin lanţurile de bale, de la un bot la celălalt.

— Opreşte! strigă Doctorul către cei din cabină.

Camionul nu opri; rămase suspendat în viteza lentă ce spunea trupurilor dinăuntru că sunt doar în trecere pe acel drum, că, dintre toate rolurile pe care le puteau juca, în destinele lor de asasini, acolo erau numai martorii unei lupte ce deja nu mai era a lor. Primul câine, cel care sângera, se azvârli şi el asupra lui Gideon. Poate că dulăul Doctorului ar fi avut totuşi timp să termine rapid acea luptă şi să se întoarcă la camion, dar în acea frântură de secundă îl văzură pe Gideon răsucindu-se, i-au văzut expresia aproape umană, a celui care se decide, îşi striveşte ţigara sub talpă şi iese din tranşee urlând, cu degetul încleştat pe trăgaci. Alese satisfacerea unei furii prea mult timp ascunse sau poate că-n încleştarea aceea descifra nişte chemări mai adânci decât reflexele exersate lângă cizma unui stăpân. Văzură cele trei animale cum se rostogoleau împreună pe pantă, ca o întoarcere a Cerberului spre tărâmurile natale, două capete roşcate şi unul de culoarea lemnului ars în acelaşi ghem, până ce le pierdură din vedere.

Se auzeau cauciucurile fâşâind pe asfalt. Niciunul nu vorbea. Doctorul rămăsese cu palmele încleştate, privind înapoi chiar şi atunci când trecură o culme şi încă una, apoi drumul începu să coboare şi marea apăru brusc în stânga lor, dedesubt. Miliarde de oglinzi reflectând cerul; ochii tuturor morţilor, cum le spusese un marinar. Prima care rupse liniştea fu cea de care uitaseră cu toţii: femeia cu barbă, care scânci undeva în spatele lor şi se ridică în picioare, apoi se rostogoli pe podea la un viraj. Avea o vânătaie întinsă pe jumătate din chip, continuată cu perii din barbă, ca o mască de bal. Privi în jurul ei, spre acei oameni de care îşi amintea vag, şi începu să plângă. Se îndreptă spre Doctor şi-l prinse cu degetele de guler, dar omul nu se clinti. Îi ţipă lui Milo câteva cuvinte necunoscute, apoi camionul luă o nouă curbă, iar ea căzu. Renunţă; se trase înapoi scâncind, cu sângele închegat formând cruste pe obrazul păros, ca un soi de războinic barbar coborât printre ei din vremuri îndepărtate. Portughezul bătu cu palma în peretele cabinei şi camionul opri.

Căpitanul şi Albinosul veniră în dreptul deschizăturii din spate.

— Ce-i cu asta? întrebă Căpitanul.

Doctorul tăcea, astfel încât nimeni nu-i răspunse. În spatele Căpitanului, Albinosul rânji şi-şi pipăi cuţitul de la brâu. Pistruii de pe faţa lui deveniseră roşii ca nişte furnici.

— Ie cu m…mm…ine, răspunse Portughezul, proptind una din labele lui imense pe spatele păros al femeii.

Începură cu toţii să râdă ca nişte descreieraţi; chiar şi pe figura Doctorului se crăpă un zâmbet. Mai târziu erau cu toţii

în cabină, claie peste grămadă, cu excepţia lui Porto şi a femeii, când văzură lacrimi în ochii lui, dar nu ştiau dacă râdea sau plângea. La volan, Albinosul se proptea cu picioarele în bord, încercând să ţină camionul pe drum.

— Hoooo, strigă Albinosul, trăgând de volan. Parcă ducem o cireadă.

Din spate se auziră un muget şi o bubuitură în peretele cabinei, apoi camionul se înclină în partea cealaltă şi capetele lor se ciocniră. Chiote izbucniră dindărăt şi se auzi un trosnet, apoi un urlet şi zgomotele se potoliră.

— Gata, Porto? se interesă Căpitanul. Aţi semnat pacea?

— ’preşte, se auzi, slab.

Se dădură toţi jos din cabină şi merseră în spate. De sub prelată se ivi torsul Portughezului, cu pantalonii în vine.

— Unde-i fata? întrebă Căpitanul.

— Ete-o, spuse malacul, arătând departe, în drum, unde se vedea o formă lungită în praf.

— Gata, spuse Căpitanul. Plecăm. Treceţi în spate!

Urcară toţi în spate, cu excepţia Căpitanului, care se sui la volan. Departe, femeia se adună de jos şi prinse să alerge.

— Pe cât că nu ne prinde? spuse Albinosul. O mie.

— M…merg, spuse Porto, ridicându-se în picioare. ’iete, dă şfara aia!

Făcu un laţ larg funiei şi, răsucind-o în aer, o aruncă spre forma care galopa în drum. Cercul de sfoară pluti peste vălătucii de praf şi căzu în faţa femeii, care se aruncă să-l prindă. Toţi chiuiau şi-o încurajau, chiar şi Albinosul. Alerga prin trâmba groasă de praf şi prin colaci ieşeau braţele ei, şi barba, buzele poate implorându-i, poate suduindu-i, până ce nu mai putu să ţină pasul cu viteza camionului şi dădu drumul sforii, iar din ea nu rămase decât un punct mic în depărtare.

***

Ultimele zvâcniri ale zilei cădeau aurii deasupra lor şi norii alunecau pe cerul curat. Întins pe puntea vaporului, printre genele mijite, Milo vedea razele coborând peste capetele camarazilor lui şi explodând în nimburi ca de arhangheli. Eroii celeşti îi ridicau pe sfori de lumină pe cei de jos; Căpitanul, aşezat pe bastingaj, deasupra tuturor, surugiul unui echipaj demonic; Mutul, o rufă pusă la uscat, preluând fiecare undă a spaţiului şi pierzându-se în el; Albinosul, un semn de întrebare lung şi subţire, cu trăsăturile subliniate de părul şi sprâncenele albe ca de pastă corectoare; Doctorul, brusc îmbătrânit, cu umerii căzuţi, acum o statuetă

incompletă fără câine; toţi aşezaţi pe punte în jurul Portughezului, care, cu figura lui de broască, inertă, le povestea încă o dată cum răpusese cinstea femeii cu barbă.

— S-a zvârcolit, mă?

— Ca o i'pşoară, necheză Porto.

— Şi coama de pe faţă?

— 'le ca m…m…mătasea.

— Şi cum a căzut din camion?

Chipul Portughezului se lumină într-un zâmbet larg.

— Oi fi 'nghioldit-o cam t…t…tare la 'ltima strigare, zic. Odat-a căscat ochii şi-o văzui că…

Portughezul respiră adânc şi tăcu. Îşi trecu privirile peste feţele lor, ca şi cum acolo ar fi căutat cuvântul care-i trebuia. Rânji, apoi deschise gura, îşi duse mâna la frunte şi căzu pe spate.

S-au strâns şi mai aproape în jurul corpului surâzător. Doctorul îi apucă încheietura mâinii.

— E mort?

— Încă nu, şopti Doctorul.

În ochii Portughezului navigau corăbiile apusului. Milo mai văzuse asta. Pielea, aproape neschimbată, devenea sub ochi cenuşie, ca blana de şobolan. Ochii, încă vibranţi, se uscau uşor, ca şi cum puţin praf s-ar fi depus pe pielitele lor cristaline. Doar părul, răsfirat de briză, mai părea viu, căci celulele lipsite de viaţă sunt ultimele care o conţin, imediat după ce mori părul străluceşte şi unghiile devin lucioase ca nişte oglinjoare, ca şi cum viaţa n-ar fi decât o minciună bine ticluită a morţii.

— Ce-i de făcut? întrebă Albinosul.

Nimeni nu răspunse.

— Gata, spuse Doctorul şi lăsă încheietura Portughezului.

Căpitanul se ridică şi-şi trecu mâna prin păr. Se ridicară şi se îndepărtară puţin unii de alţii, ca şi cum cel dus era nucleul care-i ţinuse laolaltă.

— Nu-l putem lua cu noi, spuse Căpitanul.

— De ce nu? mârâi Albinosul.

— V-am spus de la-nceput. Cine moare dispare.

— Ce suntem noi pentru tine? urlă Albinosul. Strigoi? Umbre? Căcat?

Trupul mare dintre ei privea în sus, absent, la norii care-şi schimonosiseră contururile şi, brusc, nu mai însemnau nimic. Palmele îi rămăseseră aproape strânse, ca nişte ghioci.

— Ce facem cu el? întrebă Doctorul.

— Nu-i decât un singur lucru de făcut, răspunse Căpitanul, arătând undeva în jur.

Sub tălpile lor, marea îşi mesteca peştii şi comorile. Ochii tuturor morţilor; deschişi, tăcuţi, indiferenţi.

— Cum îl chema? întrebă Doctorul.

Căpitanul spuse un nume care nu însemna nimic, sunetele acelea se risipiră în aerul sărat şi le uitară pe loc. Se strânseră în jurul celui care venise pe lume tocmai în momentul în care-o părăsise. L-au apucat de picioare şi de braţe, ca pe o cruce masivă din carne. Cu greu, l-au înălţat peste parapet şi l-au aruncat în apă, iar în trecere călcâiele au lovit copastia, trimiţând un ecou surd în tot vasul.

Portughezul rămase o secundă la suprafaţă, cu chipul în continuare rânjind către ei, apoi se întoarse pe o parte ca un peşte gras şi dispăru în marea licăritoare.

XVII

Povestea Albinosului – Uitaţi în munţi – O coborâre în sat – Mieii – Moarta din biserică – Incendiul – Din nou acasă

Albinosul

Avea tot părul alb, ca o pensulă muiată în var. Pe figura de paloarea foii de hârtie pistruii se risipeau în stropi roşiatici. Buzele subţiri, alungite ca zgârciul de praştie, găzduiau deseori în căuşul lor un rictus dispreţuitor; capul, alungit spre partea din spate, ca al unui cal, era mai mereu aplecat în faţă; umerii i se ridicau uneori spasmodic, ca şi cum ar fi fost străbătuţi de curent electric.

Fusese bărbier. Moştenise prăvălia de la tatăl său, care la rândul lui o preluase de la bunic, iar înaintea lor se înşira o întreagă dinastie de frizeri şi de spiţeri. Lucra deja de vreo trei ani şi intrase în cel de-al doilea deceniu de viaţă, când, într-o zi, destinul a pătruns în prăvălia lui, sub forma unor ofiţeri. Erau trei, curaţi la trupuri şi la haine, dar purtând în ei acea uzură care deseori e confundată cu mizeria, a prafului pătruns până-n străfundurile pielii, de unde nimic nu-l mai poate scoate. Erau maiori, avea să afle mai târziu. Unul dintre ei s-a aşezat pe scaun, ceilalţi pe băncuţe, apoi s-au rotit, povestind despre atacuri în miez de noapte şi petreceri înecate în şampanie, la capătul cărora cucoane onorabile se întindeau pe mese ca nişte târfe, despre războiul care bătea la uşă, despre oamenii care se dădeau la o parte din calea lor, din teamă ori din respect. Dar nu era nici teamă, nici respect ce i-a făcut inima să-i bată mai tare, ci acea brutalitate degajată care trăgea toate lucrurile din jur într-un vârtej la capătul căruia zvâcnea un sens crud şi luminos, un burghiu spintecând straturile neimportante ale vieţii. La plecare, i-au aruncat un teanc de bancnote pe scaun, în silă, ca pe-un ghem de viermi, bani pe care el i-ar fi făcut într-o săptămână sau mai mult, foiţe soioase ce văzuseră mai multe din lumea asta decât el şi întregul său şir de înaintaşi.

Dar n-a fost numai asta. Nu. A fost mai ales modul în care vorbeau între ei, fără a da vreun semn că omul de lângă ei există, nefiind mai viu decât reflexia lui din oglindă sau decât un abur depus pe suprafaţa sticlei, el însuşi un obiect printre dulapuri, pământufuri şi sticluţe, neînsemnat chiar şi în mijlocul acelui banal peisaj geometric, un meşteşugar în urma căruia rămânea doar stratul subţire de păr, răsfirat de curent pe podea.

După ce au plecat, a închis prăvălia. A stat mult timp aşezat pe băncuţa unde clienţii, când erau, îşi aşteptau rândul. Şi-a privit uneltele, pieptenii metalici şi foarfecii, cuminţenia lor geometrică şi molcomă; şi-a dat seama că toate acelea nu serveau la nimic. Şi-a privit degetele, moi ca ale unei femei, pe care pudra şi spuma de ras lăsaseră insule albe. A privit în oglindă şi s-a văzut ca o pasăre, cu gâtul încovoiat de atâta pigulit deasupra capetelor altora, de-a lungul şanţului scobit de tălpile câtorva generaţii de frizeri, ce se rotiseră decenii pe orbita lor în jurul unor cefe, desăvârşind tonsuri şi îndreptând perciuni.

A doua zi a scos prăvălia la vânzare, împreună cu camera de la etaj în care locuia, şi după o săptămână s-a înrolat. Ce avea a încăput într-o valiză, restul a ars. A păstrat doar briciul, tăios, făcut dintr-un oţel bun. S-a lăsat tuns de un alt frizer şi atunci şi-a văzut capul răsărindu-i chilug ca un leviatan din adâncul apelor, cu ochii iluminaţi de febra unui nou început.

Peste o lună începea războiul şi nu peste mult timp fostul bărbier avea să taie, pentru prima oară în viaţă, gâtul unui om, un grenadier inamic care sărise în tranşeea lui. Atunci a simţit că, în sfârşit, îşi găsise adevărata menire, de care se aflase tot timpul la un fir de păr distanţă. A luptat cu acea vitejie a oamenilor ce-şi propun un scop concret, chiar dacă nu-l disting bine în învelişul lui miraculos, şi care presupune şi curaj, dar şi abjecţie. Ajunsese locotenent, depăşind cu mult gradul maxim posibil pentru unul ce nu făcuse şcoala de ofiţeri, pentru că războiul scurtează unele căi eroilor săi, dar pe altele le lungeşte: beneficiile dorite de el întârziau să apară. În locul saloanelor cu discuţii pe care să le curme printr-o singură propoziţie trufaşă erau lupanare cu prostituate apatice şi îndoliate. Solda era mică şi rănile dobândite nu puţine. Îi detesta în egală măsură pe cei cărora le dădea ordine şi pe cei care i le dădeau, siluete difuze în drumul lui spre glorie, ca oamenii de care te ciocneşti într-o gară aglomerată. În schimb, în fiecare inamic ucis vedea un aliat, căci, prin trupul crestat ori sfârtecat, acela mai depunea o treaptă sub tălpile sale şi o medalie pe piept.

În seara capitulării, aproape şi-a pierdut minţile de furie. Din calculele lui, nu mai avea mult şi ar fi ajuns căpitan. A băut în popota ofiţerilor, singur, aşa cum era mai tot timpul, chiar şi pe câmpul de luptă, un vampir cocoşat năpustindu-se către imaginile crescând suverane în mintea lui. A dat vina pe întreaga ofiţerime pentru trădare, nu din patriotism, ci pentru că pur şi simplu asta punea o stavilă de netrecut visului său, unde soţiile de preşedinţi se lungeau printre pahare de cristal, sparte în graba abandonului, şi mulţimi se despicau la trecerea sa ca la vederea unui car alegoric simbolizând virtuţile tuturor zeilor, cu săli de consiliu unde fostul frizer dicta, asemenea lui Napoleon, condiţii de armistiţiu şi legi deopotrivă.

Era beat când suduia aprins cu capul lăsat între palme, iar un maior s-a sculat de la o masă şi i-a cerut să tacă. A ridicat ochii clocotind în penumbra în care demonii dănţuiau, dar celălalt nu i-a văzut. Maiorul l-a atins pe umăr şi briciul s-a ridicat scăpărând, într-un semicerc perfect, ce i-a retezat celuilalt mărul lui Adam exact la jumătate. Un scaun l-a lovit apoi pe ucigaş în ceafă.

A fost degradat şi condamnat la moarte prin împuşcare. Cu patru zile înaintea celei în care urma să fie executat, Căpitanul a intrat în celula lui. L-a ascultat în tot ce-a avut să-i zică. La sfârşit a întrebat dacă îi va da gradul înapoi. Căpitanul a zis că nu, dar că va avea dreptul să poarte uniformă. A întrebat dacă va avea dreptul să omoare. Căpitanul a zis da şi atunci a zis şi el da.

***

La câteva ore după ce s-au întors din insulă, a început invazia ţării de peste munţi. N-a existat o declaraţie formală care să le dea permisiune indivizilor aparţinând unei naţiuni să-i omoare pe ceilalţi. Nu s-a tăiat nicio panglică a războiului; acesta a reizbucnit firesc, de parcă pacea nu fusese decât un răstimp pentru recalibrarea urii, care crescuse până ce nu se mai putea accepta nicio formă de contact între oameni cu excepţia omorârii.

După ce ultimii recruţi instruiţi în unitate au fost duşi să lupte prin alte părţi, ucigând sau fiind ucişi, după nobila tocmeală a războiului, Milo şi ceilalţi erau pregătiţi pentru următoarea misiune. Aceasta însă întârzia să vină. În acea vară târzie, între gardurile jupuite de beton coborâse o linişte mai adâncă decât cea din timpul păcii. Soarele sfârâia pe cer ca un obuz incandescent traversând carnea transparentă a zilei şi prin liniştea ticsită de vânturi răsunau ţipetele unor

păsări necunoscute şi clopote băteau la zeci de kilometri depărtare ori nicăieri, dar se auzeau acolo, lângă ei, înţepându-le spinările. În jur clocoteau armatele de umbre ale pădurii, iar copacii se trăseseră parcă mai aproape. Din pământ ieşeau degetele lungi ale unor plante bizare care creşteau aproape sub ochii lor şi se agăţau cu unghiile de sârmă ghimpată cu vigoarea unor fiinţe gata să se înece. Doar cele patru foişoare, goale acum, inutile, învingeau abundenţa vegetală, ţâşnind din humusul mineral precum catargele unei corăbii eşuate acolo în vremuri imemoriale, când mările se răsuceau peste culmile munţilor şi pământul încă netocmit muşca din propria carne cu dinţi făcuţi din metale rare. Cerul refuza să se aşeze pe aceşti piloni. Nori burtoşi şi vineţi se îngrămădeau de niciunde, slobozind ploi repezi şi calde ca nişte scuipături, însă nici ei, nici pământul nu se răcoreau, căci picăturile se risipeau imediat în şoapte lichide.

Noaptea, zumzete şi ţistuituri înfierbântau aerul, dar insectele nu se vedeau, de parcă ar fi vibrat din găoace ascunse sub pământ. Nu se zărea nicio lumină, nici măcar sticlirea vreunui foc ori a unui ochi de animal. Snopii reflectoarelor ucideau orice sclipire, chiar şi pe cea a stelelor, şi în lumina aceea care le pătrundea prin creştete până la ultimul mădular se simţeau neputincioşi, abandonaţi sub lentila cerului. Căpitanul le-a cerut să îndrepte reflectoarele în sus, poate ca un protest la adresa unei divinităţi nepăsătoare, poate mizând pe faptul că vreun avion rătăcit îi va repera.

O dată pe săptămână, soseau ziarele. Erau vechi şi rupte, purtând stigmatele alimentelor lângă care stătuseră în tren şi ale mâinilor ce frunzăriseră ştirile de pe front ori listele cu victime, un război deja rânced şi consumat. Scria acolo despre bombe inteligente, chiar mai inteligente decât oamenii care îşi deşirau unii altora maţele, căci măcar ştiau de unde vin şi unde trebuie să ajungă, fără spaime şi complicaţii. Forţele lor înregistrau, slavă Domnului!, victorii importante şi era o chestiune de zile până ce soarta războiului urma să fie decisă.

Apoi a început să se oprească curentul, lucru despre care ziarele nu scriau nimic, părea ceva ce trebuia citit printre rândurile ce mărşăluiau victorioase. Nopţile le petreceau în întunericul profund, fără tunurile care să mai arunce lumina spre marele ochi orb, sub însemnele hieratice ale constelaţiilor, războinici barbari bâjbâind prin miezul obscur al timpului, în peştera infinită a propriei singurătăţi. Uneori li se mai părea că aud tropote de bocanci prin unitate şi în acest

ghioc enorm marea le pufnea în urechi. Dar nu era nimeni şi nimic acolo, doar ei şi pădurea, monstrul fertil.

Când telefonul mai funcţiona, îl auzeau pe Căpitan strigând în biroul lui din clădirea mare. Uneori striga şi fără să vorbească la telefon, înjurând tablourile cu generali sau luceferii de pe umeri. Îi vedeau silueta întunecată şi deşirată de vierme pendulând în spatele ferestrei, năpustindu-se apoi spre masa de lucru, unde, încovoiat, de-a-n picioarelea, scria scrisori lungi şi nu se îndrepta decât pentru a-şi scuipa mânia, aşa cum un ofticos tuşeşte spută însângerată.

În drum spre sat, unde coborau să le predea poştei militare, citeau scrisorile. La început, conţineau rapoarte din ce în ce mai detaliate asupra misiunii lor din insulă, hărţi cu dispozitivele observate, considerente asupra stării de disciplină care domnea în rândul inamicului. Apoi, pe măsură ce timpul trecea şi nu sosea niciun răspuns, scrisorile s-au îmbogăţit cu schiţe executate în creion, conţinând propuneri pentru nişte atacuri surprinzătoare asupra inamicului, în care se amestecau acte de sabotaj şi bombardamente, propuneri de debarcare şi schiţe ale unor fantastice arme letale, cu învăţămintele unor mari conducători militari şi chiar cu frânturi de poeme, având ataşate hărţi dezordonate şi minuţios realizate cu locurile posibile de debarcare. Răspunsuri n-au venit niciodată.

Când se întorceau, îi aştepta în mijlocul platoului, cu păianjeni sângerii răsfiraţi peste globii ochilor.

— Nimic? îi întreba.

— Nimic, îi răspundeau.

Nu-i mai saluta şi, cu timpul, încetară şi ei să-l mai salute; ca un organ devenit inutil, cu autoritatea ciuntită de dispariţia funcţiei care-l crease, coborâse în mijlocul lor. Îl ascultau în continuare, dar nu în virtutea gradului ori a autorităţii, ci mai degrabă ca pe un gardian ce deţinea cheile eliberării lor şi pentru că ei înşişi simţeau răsucindu-se în ei vârtejul tulbure al unei violenţe fără rost.

Aproape că nu mai părăsea clădirea. De nu i-ar fi văzut silueta plimbându-se în spatele ferestrei, fantomă a unui război care nu-l mai dorea, ar fi crezut că murise. Apărea însă în puterea nopţii, când plecau în patrulare pe munte; apoi, exact după ce orologiul termina de bătut amiaza, iar ei se întorceau din sat, ieşea în balcon, se aşeza în scaunul mare şi Albinosul începea să-l bărbierească. Stătea acolo, ca un cuc căzut din ceasul de deasupra, aşa cum bătrânii stau pe prispă, însă cu ochii arzând în mijlocul spumei ca două bucăţi de cărbune incandescente picate în zăpadă, privind înainte peste curte, pândind orice mişcare venită de dincolo de gard.

Îmbătrânise, însă nu aşa cum li se întâmplă de obicei oamenilor, care se fărâmiţează în cochilia propriului trup. Ca în interiorul unei case dărăpănate, în el se simţea zvâcnind o reptilă şi Milo avea senzaţia că ridurile care apăruseră pe faţa sa erau fisurile făcute în pielea galbenă de fiinţa aceea cu sânge îngheţat ce aştepta să spargă oul.

Câteodată îi chema şi le expunea, înţepând cu băţul harta cea ruptă din biroul lui de la etaj, planurile unor lupte din mintea lui, între armate tocmite din zdrenţele închipuirilor. În balcon îşi instalase un şevalet primitiv construit de slujbaşul lui şchiop, un cretin din sat pe care-l îmbrăcase în uniformă, numindu-l ordonanţă, şi picta uneori, însă niciodată ceea ce vedea. Din ştirile ziarelor recompunea bătălii, din rapoartele de front crea învăluiri şi atacuri, apoi le depunea pe pânzele sale. Lucra la un tablou ce reprezenta un tanc străbătând un sat transformat în ruine, aureolat de văpaia exploziilor şi a soarelui tocmai răsărind, urmat de o grupă de şchiopi triumfători, căci doar ordonanţa pozase pentru infanteriştii din tablou. La început râdeau văzând cum şchiopul, ca o marionetă legată de păpuşar prin firele aceleiaşi nebunii, asuda în mijlocul curţii în timp ce Căpitanul îi depunea imaginea chinuită pe pânză, prăbuşindu-se uneori tăcut sub soarele arzător, de parcă un glonţ ar fi pus capăt alergării imobile. Sau văzându-l pe idiot căţărat pe capota camionetei, adresând poieţii un salut marţial, imagine care în tablou urma să reprezinte un tanchist ieşit prin capacul turelei răspunzând la ovaţiile mulţimii strânse pe bulevard.

L-ar fi răsturnat de pe soclul lui, dar nu aveau cum şi unde pleca. Intraseră şi ei în robia zilnică a oamenilor mărunţi, cu slujbe şi program, care acceptau totul fără mirare, într-o continuă contemplaţie a celor ce li se petreceau în faţa ochilor. În absenţa trupelor, unitatea militară redevenise ceea ce fusese odată, un han pentru cei care treceau munţii. Doctorul preluase conducerea celor gospodăreşti, supraveghindu-le pe cele două femei care urcau zilnic din sat să gătească, şi, cum stătea în pragul uşii cu mustăţile pe care şi le lăsase să crească, răsucindu-le vârfurile cerate ca pe nişte cârcei, aducea cu un cârciumar oarecare. În puterea nopţii, plecau în patrulare pe munte. La revărsarea zorilor, se întorceau şi, după ce mâncau, Milo şi Mutul coborau să ducă răvaşele Căpitanului la tren. După ritualul bărbieritului, urmau a doua patrulare pe munte, apoi masa, o şuetă sub clopotul de întuneric şi somnul impregnat de vise rele.

În serile de sâmbătă coborau în sat, înneguraţi, nervoşi, cu ţevile armelor răsărindu-le din spatele creştetelor ca nişte

antene prin care aşteptau să sosească ordine direct de la zeii taciturni ai războiului. Nu căutau atât prilejuri de harţă, cât mai ales oameni cu care să stea la o masă, ochi care să-i privească şi guri care să le vorbească. Toţi fugeau însă din calea lor ca dinaintea vandalilor. Mormintele celor morţi în duelurile din curtea unităţii aveau mereu flori proaspete şi erau chiar mai îngrijite decât altele, iar Doctorul îi spusese odată că ăsta era unul din modurile prin care localnicii le transmiteau ura lor. Când coborau în sat şi camioneta ajungea în dreptul cimitirului, auzeau bătând clopotele bisericii şi ştiau că pe ei îi vestesc. Coborau din maşină, la cârciuma de lângă gară, unde îi întâmpina o pustietate îmbibată de aburul prezenţei umane. Nici măcar beţivii nu mai erau acolo. Găseau oale încă fierbinţi, iar pe tăblia barului, sticlele cu băutură pregătite, ca la adăpătoare. Îndărătul perdelelor ticăia spaima. Vedeau uneori femei înhăţându-şi plozii şi fugind repede în cea mai apropiată casă. Se auzea apoi o uşă trântită, nimic mai mult. În jurul lor cobora tăcerea. Găseau câte-o capră sau câte-o oaie lăsate tribut la gardul din bârne al cârciumii, aşa cum balaurilor din basme li se aşezau ofrande la gura peşterii. Se aşezau şi beau în tăcere, ca şi cum acea tăcere s-ar fi impregnat şi în ei, apoi luau animalul, îl urcau în camionetă şi se întorceau în munţi.

Într-o zi, trenul n-a mai oprit în gara din sat şi n-au mai fost mesaje, iar Milo şi Mutul au rămas pe peron, privind cum trecea uriaşa râmă. La fel s-a întâmplat şi în următoarele trei zile, până când au decis să-i spună Căpitanului. În balcon, figura lui înspumată pe care se plimba briciul Albinosului plutea, inconsistentă ca un nor. I-a ascultat absent şi cel care a vorbit a fost bărbierul:

— Tu, a spus, îndreptând briciul spre Milo. De când ai apărut tu se-ntâmplă toate astea.

În următoarea sâmbătă, când Doctorul, Mutul, Albinosul şi Milo se pregăteau să meargă în sat, Căpitanul coborî în curte, îmbrăcat în uniforma sa, nemânjită de pata vreunei decoraţii, şi, fără un cuvânt, s-a urcat în maşină, pe scaunul din dreapta şoferului.

Albinosul porni. Nimeni nu vorbea. Nu atât prezenţa Căpitanului îi stingherea, cât absenţa mătăhăloasă a Portughezului. Simţeau uneori respiraţia greoaie a trupului său şi când, din obişnuinţă, unul dintre ei începea o glumă adresată lui, vorbele îngheţau la jumătate. Portughezul se răsucea atunci şi dispărea dintre ei, aşa cum, nu demult, îl văzuseră pierind în mare. Albinosul le spusese că se simţea pesemne singur acolo unde era şi că uneori îl mai vizita. Odată, când mersese la budă, îi auzise răsuflarea hârâită şi

stătuseră alături mult timp, despărţiţi de peretele de scânduri, dar niciunul dintre ei nu îndrăznise să spună ceva.

Când au ajuns în faţa cârciumii, au auzit behăituri subţiri sfredelind pulpana nopţii. Erau doi miei legaţi de gard; în lumina farurilor, ochii le sclipeau în cap ca unor miniaturi de bestii mitologice. Îşi luară de băut dinăuntru şi, ascultând de un îndemn necunoscut, se puseră toţi de aceeaşi parte a mesei celei lungi, privind spre primele case din sat, ca într-o înfruntare între o armată de oameni şi una de umbre.

— De ce nu-i nimeni? întrebă Căpitanul.

— Le e frică, răspunse simplu Doctorul.

Au băut în tăcere, sub luna pătată de cenuşa norilor. Undeva se auzi o uşă scârţâind şi au privit într-acolo: era poarta unui grajd răsucită de vânt care se trântea de peretele de lemn. Vântul pornise, împrăştiind lilieci mititei, pomii se foiau neliniştiţi, scuturându-se de frunze în aerul umed în care toate cele mişcătoare păreau aidoma, scântei ale unui foc negru izbucnit în inima nopţii. Valuri de praf înaintau pe drum şi-n urmă rămâneau crusta zgribulită de pietre şi ţepii gardurilor ca nişte piepteni ştirbi şi putrezi. Un tren trecu prin spatele lor, fără să încetinească. Perdeaua uneia din casele din apropiere se dădu puţin la o parte, apoi se trase. Rămaseră cu ochii la dreptunghiul alb, opalescent, ca la un ecran minuscul pe care aşteptau să fie proiectată o frântură oarecare din viitorul lor.

— Întotdeauna m-au fascinat fricoşii, începu Căpitanul. Cu pielea lor încreţită, cu ochii lor holbaţi şi gura căscată după aer, mi-au părut nişte animale bizare care ştiu ceva ce eu n-am să aflu niciodată. Ca gândacii care, când aprinzi lumina, încremenesc cu antenele ridicate, apoi o iau la fugă, ştiind fără greş unde e cea mai apropiată gaură.

— Am putea să-i împuşcăm pe rând şi n-ar ieşi unul să vadă ce-i, spuse Albinosul, privind prin lunetă. Pufff, şi dobitocul de la fereastră ia o gaură în cap. Apoi ăla de-acolo, spuse, îndreptând ţeava în altă parte.

— Am putea, admise Căpitanul. Dar nu cu ei avem treabă.

— Da’ cu cine? întrebă Albinosul, lăsând ţeava armei în jos. De mult nu s-a mai arătat unu’ în care să bagi un glonţ.

— Fiecare adevăr îşi are ceasul lui la care se arată. Misterele lumii sunt înşirate pe aceeaşi aţă şi când tragi de ea cad toate. Poate că n-a venit încă timpul.

— Poate că nici nu va veni. De ce nu ne laşi să plecăm fiecare în drumul nostru? mormăi Albinosul, cu capul plecat.

Tăcură toţi un timp.

— Nu eu vă ţin aici, spuse Căpitanul, arătând spre casele dinainte, ci frica. Aceeaşi ca a ăstora, de-a nu nimeri în faţa unui pluton de execuţie.

— Am mai fost în faţa gloanţelor şi ne-am descurcat, îi întoarse vorba Albinosul.

Căpitanul îşi duse mâna la piept şi scoase din buzunar ceva care rămase ferit privirii lor până când nu-şi deschise pumnul. Era un crucifix. Îşi ridicară miraţi privirile spre el.

— Dintre toţi cei pe care am vrut să-i iau în brigada asta, spuse Căpitanul, unul singur mi-a râs în nas. Nu era soldat, ci un popă.

— Un popă? rânji Albinosul. Asta ne mai lipsea.

— Îl condamnaseră, urmă Căpitanul, pentru că, într-o zi, s-a închis în biserică împreună cu enoriaşii, apoi i-a dat foc. Mi-a povestit că, în momentul în care focul ajunsese la picioarele lui şi oamenii fugeau deja cuprinşi de flăcări prin fumul care umpluse încăperea, a simţit cum o forţă îl trage în sus către balconul de deasupra amvonului şi-l azvârle afară prin vitralii. L-au găsit afară, aproape teafăr, în timp ce toţi ceilalţi se prăjiseră ca nişte scrumbii. Mi-a zis că nu ştia ce-l aruncase afară, dar că, din momentul în care simţise acea forţă, începuse să creadă cu adevărat în Dumnezeu.

— Era nebun? întrebă Milo.

— Dimpotrivă, cel mai teafăr la minte om pe care l-am cunoscut. El nu credea aşa cum cred oamenii, aşteptând semnele unui Dumnezeu invizibil. Îl căuta, îl pândea, îl stârnea să iasă din vizuină. Ştia, de pildă, că viaţa lui nu conta, după cum nu contează niciuna dintre vieţi, că doar prin acte de curaj te poţi mântui. Am stat de vorbă ore în şir şi, când au venit să-l ia la execuţie, şi-a pus grijuliu un semn la carte, ca şi cum urma să se întoarcă şi să-şi reia lectura.

— Ce citea?

— Un manual pentru construcţia de poduri.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— L-au împuşcat, ce să se-ntâmple? Când primele gloanţe i-au zdrobit umărul, s-a uitat uimit la ele, nu părea să creadă că i se poate întâmpla aşa ceva. Următoarea salvă i-a zdrobit însă capul.

— Un idiot, scuipă Albinosul.

— Poate, dar nu ştia ce-i frica. Mi-a zis atunci că niciun om nu-i altfel decât altul şi că toţi suntem roadele unei întâmplări nefaste. Că dacă unul nu-i în stare, de pildă, să se vindece singur de orice boală ori să trăiască atât cât are chef, trăieşte degeaba, iar viaţa lui valorează exact cât a unei muşte. Ba chiar mai puţin, pentru că o muscă, de pildă, poate zbura, pe când omul nu-i capabil. Spunea că suntem exact

ceea ce credem despre noi că suntem şi că, dacă oamenii l-ar fi ascultat pe Simon Magul, şi nu pe Iisus, acum toţi ne-am fi putut înălţa până la cer să-l tragem de opinci pe Dumnezeu.

— Şi avea dreptate? întrebă Doctorul.

— Naiba ştie, răspunse Căpitanul. Nu cred în zeul lui atârnat de-o sfoară ca un acrobat de bâlci. Dumnezeul meu e Armata. Ordinele lui le execut.

— Şi dacă ordinele nu vin? întrebă Doctorul.

Căpitanul tăcu şi-şi lungi gâtul în răcoarea acelei nopţi, ca un orb care vrea să simtă lumina soarelui pe pielea feţei.

— Tu ce spui, Doctore? Că ar trebui să vă las să plecaţi?

Doctorul îşi aprinse o ţigară şi, pentru o secundă, gura lui păru un animăluţ sugând nesăţios lumina din vârful chibritului pe care, apoi, îl aruncă în ţărână.

— Dacă mă-ntrebi pe mine, locul ăsta-i la fel de bun ca oricare altul. E linişte.

În acea linişte băură un timp. Vântul se potolise, iar norii plecaseră spre capătul de la miazănoapte al cerului, fugărind marginea lumii cu boturi deşirate. O mantilă sângerie de lumină înconjura capul înnegurat al furtunii care-i cruţase.

— Să mergem, spuse Căpitanul.

Au crezut că o va lua spre maşină, însă el s-a ridicat, a dezlegat funiile cu care erau prinse animalele şi s-a îndreptat spre satul pustiu. Cu sticlele în mâini, l-au urmat, străbătând vestigiile unei omeniri care nu-i voia, asemenea unor cavaleri ridicoli ai Apocalipsului, într-un atelaj tras de miei. Au înaintat pe uliţa satului, printre cocoaşele tăcute ale caselor, pe ferestrele cărora luna lăsa bale de argint şi unde siluetele lor mărşăluiau şi ele în tăcere, chinuite şi diforme. În faţa unui garaj era o chiuvetă şi din robinetul cu manetă pleca un furtun; la capătul celălalt, prin gaura de cauciuc supura un fir de apă. Singura siluetă ce se înălţa printre dinţii ştirbi şi rari ai caselor era turla acoperită de tablă a bisericii, terminată cu o cruce căreia îi lipsea braţul de sus, un proiectil care pierduse înfruntarea cu cerul, rămânând îngropat în pământ, astfel încât semnul bont din vârf îl făcea să semene mai degrabă cu un monument funerar.

Albinosul ridică puşca şi trase trei gloanţe unul după altul în clopotul spânzurat printre stâlpii turnului. Acesta se înclină greoi, ca un beţiv; din pântec i se scurse un sunet lipsit de solemnitate. Prin uşa întredeschisă văzură o luminiţă tremurând.

— Oricine ar locui aici nu e acasă, rânji Albinosul.

Au intrat. Înăuntru era cald şi mirosea a mucegai şi a ceară. Pe un perete, apa infiltrată lăsase urme, degetele unei

mâini uriaşe. În mijloc, pe o masă, era o femeie, aşezată ca o păpuşă în raftul ei, cu figura peste care moartea îşi presărase pudra palidă răsărind dintre faldurile de pânză ieftină. Stafidele ochilor împungeau domol pieliţa pleoapelor şi buza de sus, uşor ridicată, lăsa să se vadă un şirag de dinţi ca nişte bombonele. Din vârfurile încinse ale lumânărilor, strâmbate la mijloc de căldură, broboanele limpezi se desprindeau şi cădeau pe şervetul de pânză, unde încremeneau pe loc în ipostaze chinuite.

În clipa aceea, una din cele pe care Milo avea să şi le aducă aminte peste ani, unul din miei behăi şi zgomotul acela le dădu tuturor fiori, căci părea înrudit într-un fel aflat dincolo de înţelegerea lor cu bulbii de foc şi cu trupul întins, ca o ofrandă lăsată nopţii eterne.

— Erau la priveghi, spuse Doctorul, încet.

Când se apropiară de catafalc, lumina se foi neliniştită. Stâlpii din lemn se mişcară, despicând pânze în întuneric. Stropi transparenţi se înălţară peste funiile întinse pe deasupra, urcând spre tavanul boltit, unde feţele bărboase ale sfinţilor, încadrate de cercuri aurii, se roteau încet ca păsările.

Moarta fusese o femeie tânără. O încălţaseră cu sandale de plastic, cu baretele din spate trase peste călcâiele julite. La baza gambelor, cât lăsau să se vadă rochia aspră şi perdeaua ieftină în care era învelită, erau zgârieturi de ciulini, ce nu păreau a aparţine trupului, ci mai degrabă ace de brad scuturate pe marmură. De jur împrejur, între cadavru şi sicriul făcut din scânduri neşlefuite, fuseseră aşezate flori multe, încă neofilite de întuneric, care dădeau senzaţia că-şi trag seva direct din trupul fertil. Nu părea vie, aşa cum auzise de multe ori oamenii minunându-se de capacitatea unui cadavru de-a păstra iluzia vieţii, ci moartă într-un mod desăvârşit, cu sânii mari umpluţi de un eter miraculos, pe care deplina nemişcare a pieptului, eliberat de sarcinile vieţii, îi făcea acum cu adevărat imponderabili, dându-i senzaţia că, dacă ei n-ar fi intrat, trupul acela s-ar fi înălţat în aura nemişcată de lumină, lăsând în urmă părul bogat, spălat şi pieptănat cu grijă, ca pe o coadă de cometă, şi numai privirile şi răsuflările acelea venetice o ţineau jos, în cadrul de lemn.

— A murit la naştere, spuse tot Doctorul.

N-au întrebat de unde ştia. Căpitanul luă una din lumânările mai groase şi o ridică spre crucea mare, sprijinită de sicriu la căpătâiul moartei. În lemnul gros, sculptorul nepriceput săpase un Hristos primitiv, făcându-l să semene mai degrabă cu o maimuţă ce sărea de pe o creangă pe alta. Căpitanul îşi trecu degetele peste capul mic, lăsându-şi buricul înţepat de ochii mici şi orbi.

— Luaţi asta şi duceţi-o în camion, spuse, arătând spre cruce.

Mutul şi Albinosul prinseră fiecare de câte un braţ şi începură s-o târască spre ieşire. Când au scos crucea din biserică, în jur izbucniră vaiete şi bocete de femei şi voci de bărbaţi, care înjurau molcom, ca şi cum ar fi împlinit o datorie. Căpitanul ieşi, cu o lumânare aprinsă în mână, şi se aşezară în iarbă, trecând de la unul la altul sticla.

— Auziţi-i, le spuse. Frica de moarte e mai puternică decât orice credinţă.

N-a ieşit nimeni să stingă biserica. Bocetele, în schimb, se auzeau clare şi din ce în ce mai puternice, ca şi cum femeile ar fi urlat acolo, lângă ei. Au privit rugul până ce o geană azurie a apărut la răsărit, când din clădire rămăsese un vârf de cărbune scriind blesteme indescifrabile pe cerul din ce în ce mai luminos.

— Nebunul ăsta o să ne omoare pe toţi. Trebuie să-i găsim o luptă, i-a şoptit atunci Doctorul lui Milo, pe când se urcau în maşină.

XVIII

O reproducere sordidă a Învierii – În căutarea actelor – Patrula de noapte – Cavaleriştii – Batjocura – Albinosul şi Căpitanul – Eliberaţi

Nici după aceea n-a venit nimeni, nici pogorându-se din înalt într-un car de flăcări, nici de peste munte, nici pe drumul pietruit. Singura urmare a fost că, începând din acea zi, femeile din sat n-au mai urcat la muncă. Doar şchiopul continua să vină, ca şi cum ar fi făcut parte din acelaşi blestem, un păcat pe care trebuia să-l plătească printr-o fidelitate dusă până la capăt, oriunde ar fi fost acel capăt. Târşâitul piciorului despica liniştea, meridian dement al nopţilor fără de hotar, traversat de behăiturile mieilor, pe care Căpitanul nu doar că nu li-i dăduse să-i taie, dar îi ordonase ologului să le construiască o iesle mititică în mijlocul platoului, acolo unde obişnuia cândva să şadă Gideon, deasupra căreia fixase crucea din lemn furată, astfel încât scena părea o reproducere sordidă a Învierii în miezul pandemoniului.

Îi botezase Castor şi Pollux. Uneori, după festivitatea bărbieritului, îi lua la plimbare pe drum, el, bărbatul întunecat şi slab, forfecând spaţiul cu paşi imenşi, cu ghemele albe în spate, lupul şi mieii plimbându-se laolaltă pe puntea unei arce a smintiţilor. Dintre toţi, Albinosul suporta cel mai greu lâncezeala; ai fi zis că sângele altora îl ţinea pe el în viaţă, avea nevoie să-i dea drumul să curgă aşa cum avea nevoie de al lui mergând prin vine. Când îl vedeai prima oară, de la distanţă, părul alb şi sprâncenele albe te făceau să crezi că este un bătrânel, mai ales că stătea uşor adus de spate. Când te apropiai, îi vedeai însă chipul traversat uneori de spasme şi dinţii dezgoliţi în rânjete oribile.

— Mâine-i tai gâtul, spunea, ascuţindu-şi briciul pe curea.

— Asta nu va ajuta la nimic, mormăia Doctorul. Fără acte, n-avem nicio şansă.

În fiecare zi, scriau ziarele, potrivit legii marţiale, erau executaţi pe loc oameni găsiţi fără documente, evadaţi, nevinovaţi sau dezertori.

— Le are. Vi le-a dat când v-aţi dus după ăsta, bolborosi Albinosul, arătând cu bărbia spre Milo.

— Ni le-a luat înapoi după aia.

— Sunt undeva în biroul lui, insistă Albinosul.

— Mutul nu le-a găsit.

Din colţul lui, Mutul aprobă. Când emitea o părere, era de parcă Dumnezeu însuşi îşi apăsa degetul pătat cu cerneală peste un document, acesta devenea de netăgăduit. Deja cotrobăise prin toate ungherele unităţii, deschisese toate sertarele şi seiful cel mare din biroul Căpitanului. Căutaseră în toate clădirile, răsturnaseră lumea. Actele lor nu erau.

— Poate le ţine la el, zise Milo.

„Nu“, clătină din cap Mutul.

— Nu mai suport, spuse Albinosul, prinzându-şi capul în mâini. Trebuie să facem ceva.

***

Lui Milo nu-i prea păsa de toate astea. Libertatea nu i-ar fi folosit la mare lucru; ştia că mai devreme sau mai târziu ar fi nimerit într-o altă temniţă şi ar fi executat alte ordine, aşa că le prefera pe acelea.

Cel mai mult îi plăcea în patrula de noapte, sub constelaţiile care explodau ca focurile de artificii. Plecau pe poteci pe care le ştiau deja atât de bine, încât nu aveau nevoie de lună să le dibuiască. Urcau în şir, umbre desprinse din bezna tutelară, cu nimic mai vizibile decât ea, în gâfâituri ritmice şi egale cu pocnetele din jur. În acele nopţi, avea să îşi amintească, s-a simţit din nou fericit, tras pe nara unui animal galactic spre plămânul înstelat şi pufos de deasupra şi suflat din nou înapoi, cu fiecare respiraţie a universului. Ajunşi pe creastă, priveau luminiţele îndepărtate din ţara cealaltă, tăcuţi, scrutând semnele enigmatice ale unui alt tărâm, până când lumina începea să-şi treacă buricele degetelor peste solzii arşi ai pământului. Ca într-un consemn, atunci când ultima umbră a nopţii pierea, plecau înapoi, intrând treptat în laptele pur de lumină ca-ntr-un botez al zilei ce tocmai începea, lepădându-şi pieile păcătoase în urmă.

Odată, la sfârşitul unei pante mărginite de arbuşti ţepoşi, Mutul, care era în frunte, se opri, cu braţul ridicat.

— Ce-i? murmură Doctorul.

Mutul le făcu semn să tacă şi s-au lăsat pe vine. O umbră lunguiaţă se decupa pe cerul de cenuşă: era un cal

care-şi prinsese frâul într-unul din rugii de pe margine şi rămăsese aşa, dormind. Înşeuat şi plin de zorzoane, cu un panaş ţâşnind din vârful capului alungit, plutea în dimineaţa umedă şi crudă peste crengile încârligate ca prora arcuită a unei corăbii din vechime. Pe pajiştea din spatele lui, alţi cai se vedeau, în acea nemişcare nobilă a animalelor care dorm, turnaţi în vraja ce-i înălţa fragili şi eterni pe picioarele subţiri. Păreau ţinuţi în aer de propria lor esenţă eterică, baloane priponite de sfori pe care se înnodau articulaţii delicate. Jos, printre ei, câteva forme umane se vedeau şi ele, lepădate.

Unul din cai ieşi din starea de nemişcare încet, ca un prinţ trezit din blestem. Înălţă capul cu un fornăit lung şi la capetele baloanelor acelora lunguieţe cozile moi şi stufoase începură să fluture. Oamenii se ridicară şi ei. Înfăşaţi în lumina subţire a zorilor şi-n mantiile lor aurii în care erau înveşmântaţi, păreau nişte muşte uriaşe, incapabile să zboare.

— Mă, băieţi, zise unul. Nu trageţi. N-avem arme.

Erau şapte. Cel mai înalt în grad era colonel. Ziceau că-s ofiţeri, parte a unui batalion de cavalerie; se îmbătaseră cumplit şi se rătăciseră.

— Să-i lăsăm dracului aici, şopti Doctorul.

— Nici vorbă, rânji Albinosul. Îi luăm.

Au apucat caii de dârlogi şi au luat-o spre unitate, cu ofiţerii cocoţaţi în şei asemenea maharajahilor. De la distanţă, l-au văzut pe Căpitan ridicându-se din jilţul lui din balcon, cu o iuţeală de care nu-l mai credeau în stare. La prânz, i-a invitat la masă şi cavaleriştii au intrat în sala mare de la parter în uniformele încărcate de fireturi şi galoane inutile, cu chipiele pe cap şi pintenii clănţănind pe podele, băţoşi, plutind pe şeile lor nevăzute deasupra celorlalţi de parcă nicicând nu coborâseră de pe spinările cailor şi nici n-aveau de gând s-o facă. Duhneau încă a băutură şi erau parfumaţi. S-au aşezat la masa mare de la parter, turnaţi ca nişte statui ecvestre într-o reminiscenţă a gloriei scurse în vremurile trecute, uniforme cu pieptare strălucitoare pline cu o substanţă inalterabilă, împrumutând tacâmurilor şi farfuriilor toată strălucirea lor arogantă, în timp ce ei, ceilalţi, păreau doar avataruri ale cărnii aburinde deasupra căreia stăteau cocoşaţi, cu ochii mici şi degetele roase.

Au băut mult cavaleriştii şi au mâncat, deşi şchiopul gătea prost. Căpitanul n-a pus picătură în gură. I-a urmărit apatic, aproape surpat peste masă, cu ochii sub care bălteau semiluni de piele. Prin gâtul subţiat, mărul lui Adam urca şi cobora asemenea unei lame de ghilotină. S-a interesat despre mersul luptelor şi colonelul l-a lămurit, printre îmbucături.

— Noi, domnule, nu participăm la război. Îl aprovizionăm doar.

I-a povestit, în timp ce tăia carnea cu mişcări moi din cuţit, cum cavaleria devenise desuetă în ultimii ani, iar întreţinerea unui cal costa cât hrana a patru soldaţi. De aceea, lor, cavaleriştilor, li se găsise o nouă întrebuinţare: călătoreau de-a lungul şi de-a latul ţării, organizând parade şi şarje demonstrative, convingând tinerii ţărani să vină sub steag. Făceau reclamă unui război igienic, cu flamuri fâlfâitoare, pieptare colorate şi săbii ce retezau chirurgical capetele duşmanilor. Îl propăvăduiau ca pe-o religie a învingătorilor, închinată unor zei plutind marţial deasupra unei mări de sânge şi de membre, mereu ale altora, iar oamenii se strângeau în jurul lor, se închinau şi credeau. Până când ei ajungeau în următorul sat, mulţi dintre băieţii încorporaţi în ziua precedentă erau deja pe front, unde vedeau că nu există flamuri, că singura culoare era cea a mizeriei şi a fricii şi aşteptării pentru ultima suflare, care uneori se dovedea lungă, dar de cele mai multe ori venea până la apus.

În fiecare sat, oficialităţile le întindeau mese bogate. La ultima, în munţi, se îmbătaseră în asemenea hal încât de-abia-i urcaseră pe cai, iar aceştia îi duseseră pe drumul lor.

— Căcat, pufni Albinosul, cu ochii în farfurie. Sunteţi dezertori.

— Pardon? întrebă colonelul.

Căpitanul nu mai asculta. Meduzele din orbite se scurseseră în crăpăturile mesei şi figura i se destrăma în aburul care ieşea din feliile mari de carne. Muşte mari se roteau prin încăpere. După ce au terminat de mâncat, căpitanul i-a invitat pe ofiţeri în balcon să fumeze. Au urcat scara drepţi, de parcă ar fi ieşit din ceasul de deasupra, şi au aprins nişte ţigări subţiri.

În curte se vânzoleau caii, pe care şchiopul îi adusese de la păscut. Treceau drepţi, cu cozi răsfirate de fecioare, şi păreau uşori ca fulgii de păpădie. Colonelul vorbea întruna.

— Ai călărit vreodată, Căpitane?

— Din păcate, nu.

— Îţi va fi greu atunci să înţelegi rostul calului ca armă. Doar priveşte-i curbura crupei şi a spinării, fluturarea coamei… Dar de ce sunt numai şase? se încruntă colonelul.

— Al şaptelea, răspunse Căpitanul, înclinându-se, galopează acum prin burţile domniilor voastre.

Erau şapte, el singur; ar fi putut să-l zvârle peste balustradă. Numai că pe chipiele lor ridicole crescuseră mucuri invizibile şi trupurile li se transformaseră în ceară, traversate de fitilul fierbinte al fricii care le strâmba

trăsăturile şi le revărsa guşile peste gulerele cu tighele perfecte. Căpitanul salută şi trecu printre ei. S-au uitat unii la alţii cu privirile holbate şi neliniştite ale găinilor, tropăind mărunt pe picioarele pintenate, în timp ce paşii lui se scurgeau bocănind pe trepte. Au mai rămas acolo preţ de câteva minute, cotcodăcind vorbe mărunte, întrebându-se ce dracu' însemna asta şi unde nimeriseră. Când au coborât scara cea mare, umăr lângă umăr, încă nu erau speriaţi. Se strânseseră în jurul colonelului, dar nu pentru a-l apăra, căci fidelitatea lor nu mergea până într-acolo, ci din frică, asemenea căţelandrilor lipindu-se de căţeaua mamă. Colonelul era singurul care purta sabie, dar aceasta îi atârna la şold ca un apendice. N-o folosise nicicând să comande un asalt, o fluturase doar la parade, ca un băieţel înaintea altor băieţei. A scos-o atunci din teacă şi a ridicat-o deasupra capului, obiect sacru, podoabă zeiască păstrătoare a unor măreţe fapte nicicând consumate, ce putea spinteca doar prin puterea lucirilor. Ţeava de plumb pe care Albinosul o strângea în mâini a şuierat însă şi sabia zbură prin aerul încărcat de mirosul mâncării. Când l-au simţit pe colonel cum se clatină, cu o privire din care înţelesurile tocmai dispăreau, unde lumina se spărgea aidoma unui gălbenuş înţepat, de-abia atunci s-au speriat. L-au lăsat bălăbănindu-se ca o păpuşă şi-au început să fugă care încotro, cu membre de insecte răşchirate.

Uşile erau închise.

Atunci i-au prins şi i-au lovit. Ochii le fierbeau în cap şi erau muţi. Doar Căpitanul vorbea calm din capul scărilor, de parcă ar fi împărţit aerul în bucăţi mari.

— Domniile voastre nu sunteţi nişte trădători, căci n-aveţi camarazi pe care să-i trădaţi, ci nişte dezertori. Aţi trădat inamicul şi, prin asta, nobilul act pe care e întemeiat războiul.

I-au înhăţat de chici şi de fireturi şi i-au batjocorit. Unuia i-au bătut potcoave în tălpile cizmelor şi l-au înhămat în sfori, apoi l-au mânat în cerc, cu bicele, prin sala mare. Pe colonel l-au dezbrăcat, astfel încât, în lenjeria de corp şi cu panaşul de gală al roibului său prins în frunte, părea o dezmăţată bătrână. Albinosul s-a urcat la etaj şi l-a prins pe adjutant cu biciul de grumaz şi l-a ridicat de la pământ bălăbănindu-se ca o muscă, cu cizmele lucitoare zvâcnind în toate părţile, şi nu i-a dat drumul decât atunci când omul se înnegrise la faţă.

Au pus cravaşele pe ei şi i-au mânat afară, în faţa cailor care i-au privit miraţi, fornăind, ca pe nişte apariţii coşmareşti, şi nici ei nu i-au primit pe spinările lor, aşa că i-

au legat de şei şi au plecat târâţi ca nişte măsele la capetele nervilor, iar nechezăturile cailor şi ordinele jalnice ale oamenilor s-au auzit mult timp după aceea.

***

Atunci au venit. Când au auzit primele zgomote, trecuse puţin de amiază; ceasul bătuse de-abia o dată şi o dâră subţire de pulbere apăruse deasupra copacilor, dar putea fi la fel de bine vântul ce urca uneori drumul răsucind spirale de praf. Cele trei camioane cu soldaţi au apărut înaintea porţii şi, după luni de zile, au auzit zuruitul aproape ireal al bocancilor pe asfalt, zăngănitul paturilor de armă, frecarea curelelor de piele de stofa aspră a mantalelor. Cele două grupuri de oameni au rămas tăcute, unul în faţa celuilalt, despărţite de drugii porţilor.

În balcon, Albinosul se opri, cu briciul în mână, deasupra măştii albe de pe faţa Căpitanului.

— Termină ce ai început, se auzi limpede vocea acestuia.

Era mai mult un îndemn decât o poruncă. În liniştea aceea, aproape se auzea fâşâitul briciului pe obraz şi toţi, dinăuntru şi dinafară, ştiură că se împlinea un ritual, aşa cum sunt ferchezuiţi condamnaţii la moarte înaintea lamei finale. Şi el ştia, aflase cu mult înaintea lor, plutind prin ceea ce ei credeau că-i nebunie, dar nu era decât luciditatea celui smintit, ochiul limpede din miezul furtunii în care el văzuse ceea ce urma să fie şi ceea ce trebuia să fie, chiar şi când îşi depunea tenebrele pe caiete şi hărţi, chiar şi când îşi stabilea atacurile iluzorii spre duşmani care încetaseră să mai existe.

— Unde-s actele? îi şuieră Albinosul la ureche. Dă-le!

Spuma îi acoperea Căpitanului jumătate de obraz; o parte din chipul lui se dezvăluia tânără, nevătămată de viaţă, cealaltă rămăsese undeva dedesubt, ca sub zăpada proaspăt depusă sau poate că fusese întotdeauna acolo, sub ochii lor, o piele care să găzduiască toate semnele şi sentimentele unei vieţi. Se ridică din scaun şi veni la balustrada balconului. Făcu ceva ce niciunul nu-l mai văzuse vreodată făcând, pentru că faţa lui nu părea construită pentru aşa ceva. Zâmbi. Din ochii lui curse un pic de lumină spre cei doi miei, care veniseră behăind până sub balcon, apoi se întoarse către Doctor.

— Să vezi de iesle, Doc. Îmi pare că trebuie reparată.

— Aşa voi face, răspunse Doctorul.

— Dă-ne actele! repetă din spate Albinosul.

Căpitanul clătină din cap. Îşi trecu degetele peste faţă şi-şi privi buricele albe de spumă.

— Nu le am, zise.

Dâra era atât de subţire, încât ar fi putut crede că este un pliu al gâtului, până când deveni o a doua gură, ce le zâmbi şi ea. Dinăuntru ieşi, ca o limbă de clovn, sângele. Firul acela începu să stropească vesel şi, dedesubt, cei doi miei începură să lingă de pe jos sângele care-i înroşea ca pe ouăle de Paşti.

Pe Albinos l-au judecat în acea după-amiază. L-au împuşcat imediat, la zidul clădirii comandamentului, chiar sub balcon. Pe vestonul lui şi pe asfalt, sângele lui şi celălalt, străin, deja scorţos şi maroniu, s-au amestecat şi tot aşa i-au aruncat, împreună, două ore mai târziu, în groapa săpată în spatele bucătăriei. Mieii i-au mâncat soldaţii, în jurul unui foc mare ridicat în mijlocul unităţii. Crucea şi ieslea le-au despicat cu topoarele. Cu paiele au aţâţat focul, cu lemnul l-au înteţit.

Dar până să se întâmple toate astea, în timp ce soldaţii de-abia intrau în curte, Doctorul s-a dus la iesle şi-a căutat la picioarele crucii. Acolo, într-o pungă de plastic, erau cinci carneţele cenuşii, pe care le-a scos şi le-a strecurat la piept. Căpitanul se ţinuse de cuvânt. Toţi îşi recăpătaseră vieţile, curăţate ca la botez de momentele în care omorâseră oameni, furaseră ori jefuiseră. În plus, aveau grade militare, chiar şi decoraţii, până şi Albinosul, căruia nu-i promisese decât că va putea să omoare oameni, şi chiar şi de acea promisiune se ţinuse, până în clipa din urmă.

Milo Éxito se întorcea printre semenii săi, însoţit de numele ridicol schimonosit într-o poreclă funestă, trecând de la *succes* la *moarte* în două litere, şi de poza pe care i-o făcuseră după arestare, la unitate. A doua zi, când camionul care i-a luat a trecut prin sat, pe lângă locul unde fusese biserica, au văzut prin ferestruici feţele oamenilor care-i însoţeau cu privirile, zeci de hărţi tăcute ale urii. Camionul s-a îndepărtat apoi şi toţi oamenii aceia s-au pierdut în praf, asemenea anilor, locurilor şi celor ce fuseseră vreodată în vieţile lor.

XIX

Sanitari pe front – Acrobaţi, prevăzători, actori – Diverse cazuri pe câmpul de luptă – O mică avere

Teatrele de operaţiuni, cum le zice, îşi meritau denumirea. Prin deschizătura din buncărul de pe deal, Milo, Doctorul şi Mutul urmăreau bocancii care cădeau pe deasupra capetelor lor, stârnind un răpăit pe scoica de beton, ca o ploaie de primăvară. În bocanci erau nenumărate picioare de militari, numai că elementul uman, în ciuda disciplinei despre care vorbesc regulamentele armatei, nu era la fel de ordonat precum stihiile naturale, şi făcea un zgomot asurzitor care-i trezea mereu cu noaptea-n cap.

— La stânga! le strigă Doctorul, cu binoclul la ochi, soldaţilor ce luau cu asalt colina, ajutaţi de semnalele lansate de echipele pregătitoare.

Aceştia nu puteau să-l audă şi se opriră derutaţi în vârful unei biute, căutând să străpungă cu privirile ceaţa dinainte.

— Pregătiţi-vă, le spuse Doctorul, apoi lăsă binoclul jos. Au luat-o spre zona minată.

Într-adevăr, nu trecu mult până când auziră detunături puternice, urmate de obişnuitul strigăt: „Sanitarii!“. Cei trei îşi luară atunci trusele cu ustensile şi începură primul rond al zilei, cel mai interesant şi mai productiv dintre toate.

De câteva luni, după ce ieşiseră din închisoarea militară, graţie priceperii Doctorului, deveniseră sanitari. Era o muncă mai uşoară decât cea de soldat, care le permitea, în afara somnului mai îndelungat, şi prilejul anumitor observaţii interesante. Dacă la morgă oamenii soseau deja ţepeni, Milo putea vedea pe front cea mai vie parte a reprezentaţiei. La început, combatanţii intrau în scenă cu fereală, cu un oarecare trac, mai adăpostindu-se în spatele unui trunchi de copac, mai după o ieşitură din sol. Cei care rămâneau valizi dimineaţa ieşeau după-amiaza cu mai mare avânt la atac, mânaţi de fluierele sergenţilor. Existau şi eroi, e drept, puţini, care manifestau o ciudată grabă în a termina socotelile cu

viaţa, astfel încât răcneau îndemnuri din proprie iniţiativă, cărora li se supuneau ei înşişi, căzând în general primii.

Nu toţi cădeau însă la fel. În funcţie de ultimele mişcări sau zvâcnituri, îi clasificaseră în diverse categorii. Cel mai des întâlniţi erau „acrobaţii“, care se prăbuşeau spectaculos, cu membrele răşchirate sau contorsionate, prinse sub ei, pliaţi peste baricadele de sârmă ghimpată sau zvârliţi caraghios în aer ca nişte insecte de explozia unui obuz, neînţelegând, în vâltoarea momentului, că asta fusese şi că nimic nu mai urma să fie. Dintre aceştia, unii erau pulverizaţi pe loc de bombe, alţii se aprindeau de la napalm şi fâlfâiau ca nişte vulturi de foc peste smârcuri, trecând astfel în fugă marele hotar, direct spre Câmpiile Elizee ori spre altele, după credinţa fiecăruia.

Mai puţini la număr, „prevăzătorii“ se scurgeau lin pe pământ, unde se aşezau în poziţii amintind de cele ale luptătorilor din picturile de pe vasele antice greceşti, de parcă şi după trecerea marelui hotar ar fi continuat să arunce lănci ori să tragă cu arcul în duşmani nevăzuţi. După ce glontele intra în ei cu un ţistuit înfundat, imediat ce ajungeau la sol, îşi potriveau cât mai confortabil trupurile în vederea somnului de veci, mişcându-şi membrele prin glod aşa cum fac copiii când lasă în zăpadă contururi de îngeri. Cercetau locul înconjurător, vecinii, profunzimile celeste şi expirau lin, apoi plecau.

Cei mai interesanţi erau „actorii“. Odată loviţi, adoptau posturi agonice, fie invocau cerul cu bărbiile înălţate şi degetele crispate în forma unui ghioc, fie se strângeau în jurul rănii, încercând să păstreze viaţa în ei. Cum aceasta li se scurgea printre degete, odată cu sângele şi cu maţele, începeau ultimul monolog adresat posterităţii şi cine să le audă cuvintele, când toată lumea avea treburi mai importante de făcut, cum ar fi să moară sau să omoare, dacă nu sanitarii? În treacăt fie spus, cuvintele de final erau fie lipsite de noimă, fie de dicţie. Odată, unul dintre agonici îl chemase mai aproape pe Mut şi-i dăduse căznit instrucţiuni despre cum să-i deschidă raniţa pe care explozia o aruncase mai încolo, unde avea ceva foarte preţios, dar, când Mutul ajunsese la aceasta şi o descuiase, o găsise plină cu pământ şi paie.

Mai erau, e drept, şi răniţii mortal, după cum stă scris în orice bilanţ de luptă, „morţi, răniţi şi dispăruţi“. Ăştia erau cei mai enervanţi dintre toţi. Cum îi vedeau apărând pe sanitari, începeau să-i cheme la ei, încercând să le strecoare în palme bileţele pentru cei de-acasă, poze, mesaje, apoi, pe măsură ce înţelegeau că sanitarii sunt asemenea luntraşului Caron şi că se vor întoarce pe malul celălalt fără ei, începeau să-i blesteme ori chiar încercau să-i împuşte.

Nopţile, îi împărţeau după sunetele ce răzbăteau din întuneric; strigătele ca de păsări de noapte, vii şi ascuţite, ale celor vag răniţi, care credeau că încă mai aveau şanse; urletele din rărunchi ale sfârtecaţilor; mârâitul de bas profund, cu buzele strânse, al celor care nici nu mai aveau putere să deschidă gurile şi care se stingeau cel mai rapid.

Pe câmpul de bătaie, în afara uniformelor diferite, nimic nu îi despărţea pe cei morţi; în timp, ajungeau să se armonizeze, formând coruri sub cupola nopţii. Uneori era şi greu să-i distingi, căci rămâneau îmbrăţişaţi ca într-o împăcare a trupurilor pe care minţile şi naţionalităţile n-o permiseseră, dar pe care moartea, în blândeţea ei fără de capăt, o admitea.

Ei înşişi, Milo, Mutul şi Doctorul, îşi vindeau serviciile medicale fără discriminare, celor care ofereau mai mult, indiferent sub care steag îşi risipiseră biografiile şi maţele. În afara posibilităţii de-a filosofa, meseria de sanitar avea un alt avantaj important: era mult mai bănoasă decât cea de soldat. Cu greu şi-ar fi putut imagina cineva ce obiecte preţioase luau cu ei nişte oameni care, doar cu câteva minute înainte, plecaseră spre o moarte probabilă: teancuri de bani legate cu elastic, ceasuri, bijuterii, acţiuni bancare, carnete de conturi, şiraguri de pietre preţioase, ba o dată, în fundul unui buzunar, găsiseră şi o punguţă cu un mic diamant strălucitor. De aceea, cei trei investiseră în cel mai bun instrumentar posibil în condiţiile date. În timp ce Doctorul extrăgea gloanţele pe viu, Milo, cu stetoscopul lui cromat, asculta atent bătăile inimilor, care se confundau cu vibraţiile îndepărtate ale ultimelor obuze, iar Mutul opera buzunare cu lama şi penseta. Duceau cu ei, de asemenea, şi un mic magazin de întreţinere a plăcerilor vieţii, atâta câtă putea ea pâlpâi în atare condiţii, sticluţe cu cloroform, ciuperci halucinogene, pipe mici cu haşiş şi opiu, ţigări cu marijuana.

Cam atunci, Milo s-a apucat de fumat. Ocupaţia în sine nu-i făcea mare plăcere, trecerea fumului prin plămâni, ci faptul că asta consfinţea intrarea sa într-o lume a bărbaţilor slobozitori de fuioare groase prin nări, asemenea unor balauri încruntaţi. Ce-i plăcea la ţigară erau rotocoalele nesfârşite născute din capătul aprins, firul albăstrui care curgea în sus, formând bucle delicate înainte de a se risipi ori destrămându-se imediat la trecerea unui curent de aer, sau chiar bobul de jar ce lăsa în urmă tăciunele şi solzii prăfoşi.

Crescuse. Un alt om ieşea din el, opintindu-se din interior şi lungindu-i oasele. În anii petrecuţi aici, schimbase deja două uniforme, diminuate în faţa asaltului trupesc.

Despre altul s-ar fi putut spune că deja nu mai era un copil; el nu fusese niciodată cu-adevărat unul.

Odată ajunsese singur la căpătâiul unui rănit pe câmpul de luptă. Era un soldat mititel, între două vârste, cu o rană mare în burtă. Omul ţinea în gură ţeava unui pistol cât toate zilele, pe care o îndesase cu cânepă şi-o aprinsese la orificiul unde cădea percutorul. Fuma, stând într-o rână, cu capul sprijinit de cască. O parte din fumul gros inspirat ieşea prin gaura mare pe care o avea în gât, amestecat cu o dâră de sânge roşu-închis.

— Stai liniştit, îi şopti Milo.

— Asta făceam până să apari, tuşi omul, subliniind fiecare vorbă prin împroşcarea unui mic jet prin gaura din gât. Stai tu liniştit.

Au stat împreună, muribundul fumând prin ţeava pistolului, Milo trăgând din pipa lui de haşiş. Din când în când, zgomotele îndepărtate ale bombardamentului şi ţiuitul câte unui glonţ rătăcit le aminteau de ocupaţia lor. Era un apus frumos, cu şiruri de păsări lunecând prin aer pe deasupra orizontului, în timp ce frunzele cădeau spre pământ în vârtejuri. Într-un târziu, soldatul începu să sufle pe ţeavă până ce-o curăţă, apoi îşi recompuse pistolul.

— Auzi, puştiule? zise.

— Da.

— Du-te-n mă-ta, mai spuse omul şi apăsă pe trăgaci, iar capul i se pulverizã într-o clipită.

Au petrecut aproape trei ani ca sanitari, răstimp în care au strâns o avere, pe care, după bunul obicei al Mutului, au îngropat-o. În condiţiile date, pământul nu era însă o casă de valori prea sigură: mărunţit de obuze, ars de napalm, dimineaţa putea fi un crâng liniştit cu un ochi de apă sclipind în bătaia soarelui, iar seara un crater carbonizat aparţinând inamicului. În acele frumoase zile de foc ale războiului, linia frontului se deplasa atât de repede, încât nu pridideau cu recoltatul şi, cu mult regret, erau uneori nevoiţi să lase multe bogăţii pe degetele, la gâturile, în buzunarele şi în gurile oamenilor.

Apoi au intrat pe fir funcţionarii războiului. A început să se discute despre semnarea păcii, nu pentru că vreuna dintre părţi ar fi fost mulţumită cu ce obţinuse prin război, ci pentru că acesta nu mai era rentabil. De asemenea, discuţiile despre pace îi înmuiaseră pe soldaţi şi-i făcuseră mai rezervaţi în ceea ce priveşte pierderea propriei vieţi, astfel încât a existat o dimineaţă în care nu s-au mai auzit trompetele şi ordinele de atac, când uruitul transportoarelor, elicopterelor şi blindatelor a dispărut de pe câmpul de luptă. La răsărit se

înregistraseră numai câteva focuri de artilerie uşoare, slobozite mai mult de ruşine către liniile inamice, astfel că prin gardurile de sârmă ghimpată au găsit doar câţiva bezmetici, mai mult rătăciţi după beţia din noaptea precedentă decât combatanţi serioşi.

Recolta de ceasuri, dinţi, bijuterii şi bani era atât de slabă, încât fără să-şi dea seama au ieşit din teritoriul nimănui şi au intrat în cel inamic, unde recolta era şi mai prăpădită.

Singurul care a auzit şuierul bombei, Mutul, şi-a fluturat inutil braţele până s-o rupă la fugă. Pe cât de tăcută a fost înaintarea proiectilului, pe atât de mare efectul: explozia a aruncat în aer pământul şi trupurile din jur, rearanjându-le într-o ordine diferită.

Cât despre ei, nici măcar Doctorul, cu toată priceperea lui, dacă s-ar fi operat singur, nu s-ar fi putut trezi din nou la viaţă. Jumătatea de jos a trupului fusese aruncată pe cărare, părând că încă aleargă, lipsită însă de trunchi, rămas în vâlcea. La rândul lor, de şi-ar fi putut vedea fostul camarad, Mutul şi Milo l-ar fi catalogat fără ezitare drept un „actor“, şi încă unul dintre cei mai convingători: sprijinit de braţul drept, capul mustăcios asculta cu ochii deschişi, pe care sclipirea lor neobişnuită îi părăsise, liniştea care-i plăcuse atât de mult în timpul vieţii. Dar nici Mutul, nici Milo n-au văzut acest lucru, după cum n-au văzut cum trupurile lor inerte erau culese, alături de altele, şi trântite într-o căruţă.

Partea a treia

XX

Camionul circului – Reprezentaţia de fiecare seară – Potopul – Roskus, Rekkmaere şi Rosfatus – Evadarea

Mai întâi se auzeau tropăitul bocancilor pe podelele de lemn şi fâşâitul trupurilor mici pe băncuţe, râsetele copiilor răsucindu-se în biciuiri scurte prin mirosul violent al sărăciei. De dincolo de peretele din spatele vagonului veneau bubuiturile coatelor sprijinite de scânduri ale celor care urinau şi vocile bolovănoase de bărbaţi: înjurături rostite rar, meticulos, ca nişte îndemnuri la o treabă ce trebuia făcută împreună, apoi zgomotul unei sticle sparte şi cel înăbuşit al luptei cu pumnii. Femei nu prea veneau să vadă spectacolul; când veneau, rămâneau în spate, ca nişte spectre cuminţi, departe de scena unde războiul reînvia în fiecare seară.

Erau acolo de câteva luni, nu ştiau câte, în vagonul pe care scria cu litere mari, argintii, într-o limbă străină. În primele săptămâni, în spatele grilajelor care se lăsau din tavan şi-i închideau la capetele opuse, el şi Mutul terminaseră de scormonit cu privirile fiecare ungher al închisorii, fiecare ştiind ce va găsi în ochii celuilalt, teama reflectată iar şi iar, la fiecare ciocnire de pupile. Pe-atunci, timpul părea să se scurgă pe lângă fereastra murdară, odată cu panglica interminabilă de pământ, iar Milo îi vorbea celuilalt, mai mult pentru a auzi cuvinte care să păstreze un înţeles, dar ele pluteau prin vagon şi se spărgeau de pereţi în şfichiuiri umede de salivă. Apoi, timpul a încremenit ca într-o clepsidră aşezată orizontal şi Milo s-a predat nu tăcerii, cât corpului ostil ascuns îndărătul ei, întors cu spatele la acel tumult neostoit al inerţiei, cu gândurile care fâlfâiau dezordonat cu chiţăituri de lilieci, atingându-i craniul pe dinăuntru cu vârfurile aripilor.

Prin fereastra din sticlă groasă a peretelui mobil, pe care se întăriseră scuipăturile oamenilor şi limbile de noroi aruncate de roţi, văzuseră femei aşezate pe scaune în pieţe şi tunse în batjocura celorlalţi, luna putrezind pe cer ca un fruct stricat şi case din care rămăseseră doar nişte ziduri măcinate,

de parcă tocmai ar fi căzut din cer şi s-ar fi împrăştiat pe loc din forţa izbiturii. Inşi care gesticulau ca maimuţele şi vaci atât de slabe, încât păreau capre. Soldaţi spânzuraţi pe marginea drumului şi copii care se agăţau de picioarele lor, legănându-se. Apoi alţi copii doborând cu topoarele un gard, pentru a căra ulucile pe braţe spre focul care ardea în mijlocul unui maidan inundat. Într-un sat, au trecut pe lângă un şir de bărbaţi şi de femei urmând un coşciug şi mortul dinăuntru părea dezgropat, atât de slab şi de negru era, ca scuipat de solul duşmănos dimprejur, pe care nu creştea nimic şi chiar oamenii aceia îi păreau recolta de pe urmă, demoni strâmbi plimbaţi încolo şi-ncoace de forţele magnetice ale răului.

Când a început să plouă, ei urcau încă pe lângă spinarea neagră a râului. Din povârnişuri, din maluri, de sub pietrele drumului ieşeau degete de apă şi frământau lutul şi-l mărunţeau. Aceeaşi culoare era peste tot, a şuvoaielor murdare din care roţile camionului ieşeau ca zbaturile unui vapor. După o săptămână, într-o seară, cel ce conducea camionul l-a urcat pe un brâu de piatră al muntelui şi au rămas acolo. Dimineaţa i-a trezit vuietul apei trecând pe dedesubt. Au văzut stâlpi de electricitate frânţi ca scobitorile, susţinuţi de mustăţile firelor prin care curentul nu mai circula de mult. Un ţap a ţâşnit, cu barba-i de profet tremurând într-un ţipăt inaudibil, din învolburarea atât de groasă, încât a părut un bidiviu apocaliptic galopând pe bolovanii de spumă de culoarea castanelor coapte. Un acoperiş aproape întreg s-a răsucit ca o carte de joc şi mâna unui om a ieşit ţeapănă de-acolo ca dintr-o ciorbă infernală, de parcă le-ar fi dat bineţe de dincolo de moarte. O zi întreagă au stat şi au privit clocotul mişcător şi-n noaptea care-a urmat l-au ascultat, tremurând laolaltă cu pământul de sub ei. A doua zi au luat-o în continuare prin zaţul gros spre locul din care lumina se scurgea ca un mâl diafan. Au trecut pe lângă câteva case din care cei dinăuntru plecaseră, iar cele rămase lângă albia pe fundul căreia râul curgea nepăsător şi micşorat ziceai că fuseseră tăiate cu fierăstrăul.

Pe acele dealuri se dăduse una din marile bătălii ale războiului. Lupta se încheiase fără să fi dus vreuna din tabere mai aproape de victorie, dar câteva mii de oameni îşi lăsaseră acolo trupurile ca pe nişte bagaje de care nu mai aveau trebuinţă. Morţii fuseseră îngropaţi de mântuială în solul pietros, uneori doar sub stive de bolovani, astfel încât după potop craniile ieşiseră din mâl, albe şi vii, ca nişte flori îmbobocite în iad. Apa purtase la vale deopotrivă carne putredă şi acoperişuri, soldaţi şi civili, copaci şi epoleţi, după

cum la fel de indiferentă mestecase şi calcarul din oase, şi pe cel din spoiala pereţilor.

Chiar şi după ce apa s-a dus, luând cu ea morţii şi ce mai aveau prin vieţile lor, oamenii se strângeau în continuare în jurul camionului, învăluiţi de aburul ieşit din pământul ud, înălţând priviri pline de evlavie spre afişul luminat în care soldatul îl împungea cu baioneta pe ţăran, şi aşteptau, cu dinţii şi ochii sclipind în întunericul gurilor şi al orbitelor, să înceapă spectacolul. Sprijinit cu spatele de cochilia tremurătoare din scânduri groase, care prelua vibraţia inegală a motorului, Milo aştepta şi el, cu ochii închişi, ca Mutul să-şi termine acrobaţiile. Când celălalt se retrăgea în spatele vagonului să-şi schimbe costumaţia, el plonja în întunericul dinainte, împungând aerul cu arma şi urlând vorbele acelea necunoscute pe care trebuise să le înveţe pe de rost. În timp, ajunsese să ştie toate obstacolele, cuiul ridicat din podea lângă piciorul mesei, scândura putrezită de lângă scaunul din lemn prins de podea, brâul umflat de apa scursă pe lângă tocul ferestrei, ca şi cum toate ar fi fost cicatricele şi negii unei a doua pieli. Dacă-şi trăgea adânc cozorocul şepcii peste frunte, nu i se vedeau pleoapele strânse, nici măcar în scena de final, când trebuia să se apropie de magma chiuitoare de copii şi să-i mitralieze cu pârâituri din buze, apoi să îndure cotoarele, mortăciunile, noroiul, pietrele cu care aruncau în el, soldatul invadator, ucigaşul fără milă.

Pentru Mut era mai uşor. Era ţăranul paşnic surprins de năvălirea armatei străine în timp ce-şi ara ogorul, ucis fără să rostească un cuvânt. La o reprezentaţie, pentru că-şi ţinea ochii închişi, l-a împuns din greşeală pe Mut cu vârful bont al baionetei în piept, iar acela a zvâcnit de jos şi l-a prins de gât. Atunci, în uralele publicului, s-au bătut pentru prima oară cu adevărat, rostogolindu-se pe podea şi cărându-şi pumni până s-au însângerat, nu pentru că fiecare şi-ar fi dorit să-l omoare pe celălalt, ci pentru că fiecare simţea în trupul celuilalt unicul loc în care mai vibra trecutul acela mort. De atunci, paznicii i-au pus să se bată în fiecare seară şi trupurile lor slăbite s-au supus înaintea minţilor, împinse de avântul neîndurător al singurătăţii, ca ultimii doi supravieţuitori ai unei istorii încărcate de abjecţie, rămaşi să plătească pentru păcatele morţilor.

Asta le-a făcut bine. Trupurile lor s-au legat din nou prin nostalgia violenţei împărtăşite. După reprezentaţii, când cerul era atât de încărcat de stele, încât părea că se va prăbuşi pe pământ şi se va sparge în miliarde de cioburi, depuneau acele rămăşiţe însângerate pe bănci, fiecare cu partea lui de cer, lăsându-şi retinele zgâriate de cozile luminoase de păuni ale

constelaţiilor. Acolo, în smoala fiecărei nopţi, sădise amintirea fetei pe care o iubea, din care trupul lui îşi mai amintea doar trei lucruri: mirosul cald al pielii gâtului, un ciob de imagine, mai mult o tresărire a luminii pe obraz, când îşi întorsese faţa de la fereastră să-l privească, şi vibraţia vocii ei, niciun cuvânt care să strice acest sunet şi să-l inunde cu vreun sens. Reînsufleţea aceste amintiri după coborârea grilajului, ca un Pygmalion recreându-şi Galateea din trei fire de cenuşă. Era Imma frumoasă? Era singura. Celelalte femele existau doar ca degenerări ale unui exemplar unic şi irepetabil. Specia cursese în continuare şi adusese altele pe lume; le vedea pâlpâindu-şi chipurile în penumbre, le vedea cum păşeau stând parcă pe loc, purtându-şi ca nişte cariatide tăcerile şi ruşinile, cu sânii ca nişte podoabe inutile, asemenea ciucurilor de la capetele covoarelor. Nu se gândea că, dacă avea să scape vreodată din camionul acela şi din ţara aceea, avea s-o caute cândva pe Imma; voia doar să păstreze acele momente în care sufletul lui tresărise înainte să recadă în nesimţire, acea iubire care nu avea viitor, numai trecut, dar unul mai pregnant şi mai viu decât oricare prezent.

Cei trei care îi culeseseră de pe câmpul de luptă erau fraţi. Nu umblau doar să fure de la morţi şi răniţi, aveau o afacere mai bună: îi furau cu totul şi-i vindeau apoi propriei lor armate, pentru răscumpărare. Când pacea s-a semnat, chiar în ziua în care Doctorul, Mutul şi Milo fuseseră surprinşi de bombă, afacerea lor s-a prăbuşit brusc. Mai mult, s-au pomenit şi cu doi răniţi inutili. I-ar fi omorât de bună seamă şi le-ar fi aruncat apoi cadavrele într-o râpă, dacă Mutul, simţind pericolul prin capilarele prin care bestiile comunică între ele, n-ar fi pornit o serie de salturi sub ochii lor, aşa, rănit, cu un braţ aproape jupuit şi legat cu lanţul de glezne.

Între ei vorbeau unul dintre dialectele aspre ale muntenilor, greu de înţeles chiar şi pentru cei de-aici, un grai care-şi rostogolea cuvintele aşa cum roţile camionului treceau peste hârtoapele drumurilor. Nu rosteau însă prea multe cuvinte: unul singur lua deciziile, ţinea banii şi actele; el conducea totul. Se numea Roskus şi era fratele mijlociu, un vlăjgan roşcovan, cu pletele izbucnind ca dintr-un chibrit tocmai aprins. Ceilalţi doi i se supuneau fără vorbe, în virtutea unei legi tribale ştanţate demult în firile lor. Rareori l-au văzut fără puşca sa, o carabină cu două ţevi lungi, de parcă toată fiinţa lui era strânsă în găvanele scuipătoare şi numai prin ele ar fi vorbit. Pe când treceau peste un pod, au văzut ţevile lungi ieşind prin fereastra cabinei; ele au pocnit simultan şi o pasăre ce se vedea la vreo douăzeci de metri s-a

transformat într-un nor de fulgi, ca şi cum se sfâşiase o pernă, şi ei au ştiut că pentru ei trăsese.

Cel de-al doilea, Rekkmaere, era tot roşcovan. Era fratele cel mare şi cel mai blajin dintre toţi. În fiecare după-amiază se aşeza în faţa unui ciob de oglindă fixat pe partea interioară a portierei şi se bărbierea. Era foarte curat; uneori, aveai senzaţia că, spre deosebire de ceilalţi, nevinovăţia era cea care îl purta pe deasupra apelor şi noroaielor. Câteodată cânta la o chitară mică lângă foc şi vocea lui se ridica împletită cu fumul. Când copiii tăbărau pe scenă şi începeau să-l lovească pe Milo, era singurul care, după un timp, intra să-l scoată de sub pumnii şi bocancii lor.

Cel de-al treilea frate, Rosfatus, avea părul negru ca tăciunele. Părea că nu se înrudeşte cu ceilalţi doi, deşi, ca fire, era bucăţică ruptă din Roskus. El conducea camionul. El făcea muncile grele pe care Roskus nu le putea da deţinuţilor. Avea buze groase, ca de clovn, cărora le lipsea doar culoarea, şi o frunte îngustă, aproape inexistentă. Era foarte puternic: odată, Milo îl văzuse ridicând de unul singur camionul de partea din spate, să-l scoată din noroi.

În toamna în care Milo a împlinit, fără să fi ştiut, douăzeci de ani de când se rotea, împreună cu nemărginirea aceea de bolovani, în jurul unui bulgăre luminos şi îndepărtat, camionul a intrat într-un sat aflat la poalele munţilor. La orizont, norii semănau şi ei cu nişte munţi vineţi ai cerului şi atunci au auzit, prima oară după mult timp, îndepărtată, zarva unor raţe. Până acolo urcaseră un drum pe care apa formase şleauri adânci. De două ori descărcaseră camionul şi ieşiseră să-l împingă, legaţi cu lanţurile la capătul cărora se bălăbăneau bile grele.

Rosfatus oprise camionul pe un maidan, lângă primele case şi un şir de tarabe din piatră. Roskus îşi luase geanta cu documente şi plecase spre sat, să dea şperţul primarului şi jandarmului şi să lipească afişe.

Câţiva copii s-au apropiat de camion. Aveau pene de găină înfipte în chicile ţepene de noroiul care le cursese pe obraji. În câteva minute, au apărut alţii, de niciunde, fără să se fi auzit un zgomot. Se uitau la Milo prin fereastră şi băteau în ea, încercând să-i atragă atenţia, dar n-avea chef de ei: aceiaşi copii de pretutindeni, cu ochii aprinşi ca lumânările în jurul ferestrei. Privea o pasăre cu piept portocaliu care se aşezase pe streaşina unei case, până când aceasta a zvâcnit printre boţurile de noroi şi a dispărut.

În schimb, cu buzele răsfrânte în rânjetul lui lipicios, Rosfatus îi privea pe copii. Din spatele camionului se auzea Rekkmaere cântând, în timp ce-şi spăla părul cel lung şi roşu.

Atunci, fratele cel negru se ridică şi veni printre copii. De la înălţimea lui enormă, coborî printre ei ca o cloşcă. Milo vru să spună ceva, dar simţi cum o mână i se încleştează pe umăr. Mutul se apropiase, ca de obicei, fără să-l poată auzi, de parcă trupul lui ar fi fost totuna cu aerul. Începu să facă acrobaţii; mai întâi se contorsionă, trecându-şi braţele pe după gât, închipuind un schilod; îşi aduse picioarele şi merse pe podea răsturnat, aidoma unui păianjen gigantic; se agăţă de bara fixată de tavan, cu capul în jos şi cu faldurile hainei desfăcute, asemenea unui liliac. Afară, copiii se luptau pentru un loc mai bun în faţa ferestrei. În spatele lor, unul mai mic încerca şi el să facă tumbe, asemenea celui din camion, dar nu reuşea şi cădea mereu cu fundul în noroi. O mână îl ţinu, iar copilul se prinse de ea şi, când aceasta îl trase înapoi, o urmă.

Când Roskus s-a întors din sat, fratele lui întunecat nu era acolo. Roşcatul îl strigă de câteva ori, fără să primească răspuns. Dădu ocol camionului şi-l auzi cum se caţără pe cabină, unde ştiură că-şi roteşte ocheanul. Le spuse apoi să scoată băncuţele şi scaunele lângă camion, pentru spectacol, după care îi băgă pe amândoi în vagon, închise grilajele şi dispăru. Milo rămase întins pe scândura sa, privindu-l pe Mut cum stă ciucit pe laviţa lui, o enormă plantă gânditoare trăgându-şi sevele din întuneric. Aţipi.

Când s-a trezit, capul chilug al Mutului plutea deasupra lui ca o lună cenuşie. Vru să strige, dar Mutul îi astupă gura. Grilajul de deasupra patului era ridicat. Dinspre sat se auzea gălăgie; un foc de armă, apoi un altul. Mutul îl prinse de piept şi-l trase afară. Când păşi în exteriorul cuştii, pe podeaua pe care o cunoştea atât de bine, se împiedică şi căzu. Lângă chipul lui, întâlni jumătate din privirea fixă a lui Rekkmaere; cealaltă jumătate dispăruse zdrobită de bila care fusese nu demult atârnată de glezna Mutului şi care acum stătea, mânjită de sânge, alături. Tot ce-i trecu atunci prin minte fu că bietului Rekkmaere, atât de ferchezuit mereu, nu i-ar fi plăcut să se vadă aşa, cu creierii împrăştiaţi pe podea şi pe haine.

Umplură un rucsac cu conserve; luară cuţitul Mutului şi o singură pătură, cât puteau duce. Se aruncară în întunericul păstos şi sterp şi fugiră toată noaptea, mai întâi printr-o livadă cu copaci mici şi lipsiţi de rod, după aceea peste un câmp plin cu muşuroaie, urmăriţi de propriile gâfâieli. Când răsări soarele, corpurile lor continuau să alerge, într-o mişcare de neoprit, de parcă paşii dezordonaţi nu le smulgeau vlaga, ci o întreţineau, bătăi ale unei inimi comune fără de care s-ar fi prăbuşit la pământ şi chiar când au făcut-o, până

să li se închidă ochii arşi de lună, se aşteptau ca de sub burţi să le răsară în continuare boturile noroite ale bocancilor.

Tot timpul zilei au rămas ascunşi într-o râpă, sub rădăcinile ieşite din pământ ale unui stejar. Lumina stătea spânzurată la capătul lumii, dincolo de osemintele vegetale ale arborelui, şi vegheară cu schimbul până la asfinţit, când Mutul a plecat să fure haine. Noaptea ieşiră din râpă şi reîncepură să alerge. Nu ştiau exact încotro merg, ţineau doar direcţia crestei stâncoase de la orizont, dincolo de care se afla ţara din care veneau. Au mers prin ceaţa în care fiecare sunet se înmulţea cu o mie şi, după un timp, însăşi ceaţa părea că se tânguie şi şuieră şi-i înjură. Când au început să urce, casele au dispărut şi s-a făcut frig. Au intrat într-o pădure în care de copaci atârnau frunze ciudate, moi, lungi ca plantele bălţilor şi în febra alergării lor părea că stau pe loc şi o herghelie trece pe lângă ei. Intrară apoi în altă pădure, unde gogoşi imense atârnau printre ramuri, ca nişte prunci spânzuraţi. Cărările sfârşeau în gloduri şi-n râpe, se înnodau una de alta şi-şi regăseau urmele propriilor paşi alergând bezmetice, spuzite de broboane mici ca nişte viermi.

În cea de-a treia noapte de la evadare au auzit cum pământul ofta. Străbăteau culmea împădurită a unui deal, prin vântul rece, alergând pe lângă copaci cu trunchiuri subţiri şi albe, iar peşti fosforescenţi înotau pe pământ când crengile se mişcau. După ce au ieşit din pădure, în aerul limpede, muntele li s-a ridicat în faţă, un canin ieşit din gingia planetei, numai stâncă, peste care nu mai erau păduri, doar materie stearpă înălţându-se puternică şi inviolabilă spre cerul îngheţat. Deasupra, ghiuleaua luminoasă a lunii părea zvârlită din alte lumi şi rămasă încleiată pe membrana transparentă a cerului. În jurul haloului argintat nu se vedeau stele; îşi începeau licărirea departe, spre băierile boltei. Lumina curgea în şuvoaie lipicioase, aruncând pe pământ umbre ciudate, străvezii, de parcă n-ar fi venit de deasupra, ci ar fi ieşit din toate cele aflate în jur, ca o transpiraţie strălucitoare a materiei.

Au coborât spre râul de la poale. Peste bolovanii netezi apa luneca fără zgomot, unindu-se în milioane de oglinzi moi, şi era ca şi când acolo, peste panglica de vitralii, ar fi păşit într-o lume nouă, în care nu exista frecare, nici tumult, unde lucrurile se tocmeau din suflarea unui zeu din cristal. Păşind neatent peste unul dintre acei bolovani eterici, Milo a alunecat şi a căzut. Apa nu s-a tulburat defel, a foşnit ca o pungă de plastic şi i-a înţepat mădularele cu mii de ace. Paralizat, n-a simţit atunci decât o durere în gleznă, dar mai

târziu, când au pornit urcuşul pe drumul îngust săpat în munte, piciorul a început să-l doară.

Era frig. Praful zburlit în aura selenară li se lipea de hainele ude, ţepene, suind în straturi din ce în ce mai subţiri pe trupuri, ca şi cum muntele ar fi încercat să-i transforme, cu fiecare pas, în stane. S-au oprit mai devreme decât ar fi vrut şi au mâncat între nişte bolovani masivi, apoi s-au căţărat pe pietre, fluturi de noapte înfipţi cu bolduri fosforescente în pieptul muntelui, privind la spinările masive de bivoli de la orizont. Un curent cobora de-a lungul peretelui, dar nu mişca nimic, nici frunzele argintate, nici crengile încrustate cu noduri, de parcă suflarea rece a muntelui ar fi cristalizat orice formă de viaţă. Au fost nevoiţi să facă un foc în interiorul măselei de piatră, la adăpost de vânt, cu hainele întinse pe beţe închipuind sperietori zgribulite.

XXI

Dispariţia Mutului – Singur – Urcarea muntelui – Roskus – Faţă în faţă – O apariţie suprinzătoare – Despărţirea – Calul

Peste noapte s-au auzit tunete înfundate în miezul îndepărtat al pământului şi muntele, ca un motan, torcea. Când a deschis ochii, Mutul nu mai era acolo. Universul plutea într-o stare intermediară şi orice astru s-ar fi aflat atunci pe cer era dizolvat într-o pâclă alburie. Nu-l strigă pe celălalt, ştia că-i inutil: putea fi oriunde, de partea cealaltă a muntelui sau acolo, lângă el. Luase aproape tot ce aveau, în afara păturii pe care a mai găsit două conserve. Pe un bolovan îi lăsase un căluţ mititel cioplit dintr-o surcică şi bricheta militară pe care o luaseră de la Rekkmaere, iar obiectele stăteau acolo, idoli mititei ai unei civilizaţii ce născocise focul, apoi dispăruse.

Piciorul îi era umflat şi trebui să slăbească şireturile. Puse conservele şi bricheta în buzunare, iar pătura groasă o aruncă pe spate. Când se urcă pe bolovan, vântul trecu prin el ca şi cum n-ar fi întâlnit o alcătuire din oase şi carne, ci o fantomă. În lumina care băltea acolo, tulbure, despuiată de viteza-i cosmică, i s-a părut că-şi vede existenţa, o întâmplare tragică şi fără sens petrecută într-un colţ oribil al universului.

De partea cealaltă a râului, pe dealul pe care-l coborâseră în seara trecută, se vedea un om călare. Îl privea, cu punctul roşu al pletelor zvâcnind pe fundalul fumegos, pentru ca lucrurile să devină definitiv clare între ei, o profeţie cioplită demult în piatra din jur aşteptând să se împlinească.

Era prea târziu să se mai întoarcă la râu şi să ia drumul care ocolea muntele prin defileul săpat de apă. Reîncepu urcuşul pe drumul îngust ca şanţul unui şurub şi-l văzu pe celălalt observându-l nemişcat. La început, se grăbi, sperând că după fiecare cot va găsi o cărare pe care să poată coborî pe un alt drum, dar fiecare culme era doar începutul unui alt urcuş, de parcă sub tălpile lui s-ar fi aflat o imensă cuşcă rotitoare şi muntele îl sufla de fiecare dată mai jos, ca pe-o

bucăţică de hârtie. Apoi începu să ningă viscolit, cu fulgi mici şi răi. De deasupra, de pe versantul stâncos, se rostogolea câte un bolovan, trăgând alte pietre mai mici în urmă. După un timp, nici nu-şi mai întoarse capul în direcţia peretelui. Mergea doar, mergea şi urca, privind spre locul unde cărarea îşi pierdea capătul, prin zăpada în care urmele paşilor lui deja se vedeau.

Nu frigul îl făcu să se oprească, nici oboseala, ci zgomotul propriilor paşi, pocnetul ritmic al bocancului stâng terciuind zăpada urmat de târşâitul piciorului scrântit. Clefăitul trupului său continuă să-i zvâcnească în urechi mult timp după ce se oprise, de parcă mintea lui fabrica în continuare drogul fugii. Dar nu mai avea unde să fugă. Din acel loc începea cu adevărat urcuşul, pieptiş, spre creasta învelită de neguri, de-a dreptul peste bolovanii uriaşi care îl scrutau negri pe sub sprâncenele albe. Se opri şi respiră adânc. Se uită în jur. Sprijinit cu spatele de peretele stâncos era un fost refugiu pentru drumeţi, cu acoperişul spart. Cândva, avusese pereţi din scânduri şi ferestre, dar asta fusese demult. Intră şi din cea de-a doua încăpere smulse câteva stinghii din tocul ferestrei, pe care le mărunţi cu tocul bocancului. Într-un colţ era o faţă de masă din muşama. Câteva bidoane din tablă goale în care fusese benzină şi rămăşiţele unui transformator. Se reîntoarse în prima cameră şi făcu focul.

Terminase de mâncat când îl auzi pe Roskus venind, mai întâi zgomotul înfundat al copitelor, apoi şuierul vântului la întâlnirea cu corpul străin, în care se contopeau omul şi animalul. Când ajunse în dreptul intrării, Roskus îşi întoarse privirile spre el. Nu păru surprins să-l vadă acolo. Dădu încet din cap, ca şi cum l-ar fi salutat ori ca şi cum şi-ar fi confirmat sieşi o bănuială, apoi descălecă greoi şi legă calul de trunchiul bradului de pe marginea hăului. De sub păturile în care era înfofolit, ţevile lungi ale puştii ieşeau precum antenele unei insecte uriaşe, pipăind tot ce era în jurul lui, aproape sau departe, prin puterea invizibilă a gloanţelor. Intră şi se apropie de foc, iar trâmbele de abur care ieşeau din pieptul lui dispărură în lumina caldă.

— Unde-i ăl’lalt? întrebă, pe limba lui Milo.

— A plecat, răspunse. Az’-noapte.

— Unde?

— Nu ştiu.

Roskus scoase pachetul de ţigări de la piept, scurmând cu unghiile negre sub păturile în care era înfofolit. Se aplecă, luă o crenguţă din flăcări şi aprinse ţigara. Tot timpul, ochii lui şi cei ai ţevilor cătară spre el.

— Ai face bine să te gândeşti.

— Zic că e-n faţă.

Roskus clătină din cap.

— Nu erau urme prin zăpadă. Vă-ntâlniţi voi undeva.

Milo ridică din umeri.

— Nu ne-ntâlnim.

Roskus scoase fumul din piept, printr-un oftat lung.

— Cum văd eu treaba, băiete, amândoi am rămas de proşti. Dintre ai mei, unu-i mort, ăl'lalt în puşcărie. Dar nu-ţi pun asta pe răboj, ştiu că Mutul a făcut-o. Dacă mă duci la el, te las să-ţi vezi de drum.

Închise ochii, din teama ca în ei să se oglindească nu neîncrederea, cât dorinţa nestăvilită de-a fuma. N-ar fi vrut să moară fără să mai tragă un fum. Când îi deschise, văzu cum deasupra hălăciugii de păr a lui Roskus răsărise, pe marginea spartă a acoperişului, îndepărtat, capul Mutului. Se forţă să privească mai departe spre vârful incandescent, dar nu putu. Întinse braţul spre matahală:

— Dă-mi un fum.

Roskus îşi scoase ţigara dintre buze, scrutându-l pe sub sprâncenele groase şi roşcate, pe care se topeau alţi fulgi. Cele două gănane ale ţevilor îl priveau în continuare. Deasupra, Mutul ţinea un bolovan deasupra capului. Chiştocul căzu pe pământul înnegrit, lângă foc. Se întinse după el, strângându-şi picioarele dedesubt, apoi se aruncă brusc peste flăcări.

Mulţi îi spuseseră că, în momentul în care moartea le devenise iminentă, viaţa întreagă le-ar fi trecut prin faţa ochilor. Milo nu văzu nimic. Auzi bubuitura puştii cu tot corpul, de parcă explozia l-ar fi rupt în bucăţi, iar mintea prinse să alerge prin toate cotloanele acelor trupuri zburătoare, încercând să le ţină laolaltă. Simţi mirosul lemnului murind şi pe cel al propriului păr ars; pe faţă, dogoarea. Ceva îi roti gâtul şi ochii în direcţia arsurii. Acolo, străbătând osul incandescent al unui lemn, pierdut în transparenţa fragilă a flăcărilor, era un cui, iar el rămase cu privirea acolo, de parcă, în chiar clipa morţii sale, ar fi vrut să-şi agaţe privirile de un alt crâmpei lipsit de importanţă din univers. Pe pălărioară se mai distingeau două striaţii mititele, albe, dar acolo unde pironul ieşea sub lemnul aproape carbonizat, îndoit din forţa loviturii ce-l înfipsese cândva pe jumătate în scândură, roşiaticul ruginii devenea incandescent, iar vârful acela chinuit îl făcea să semene cu un schimnic rugându-se în timpul arderii. I se păru că descoperă în acel cui un înţeles tainic al vieţii, ca şi cum, pentru o singură secundă, deschisese ochii într-o lume de o frumuseţe

inimaginabilă, ce s-ar fi pierdut dacă ar fi clipit măcar o dată. Se miră când cuiul dispăru din vederea lui şi ceea ce resimţea drept trup, masa învelind o fărâmă de fericire intensă şi irepetabilă, izbi ceva dur. Se rostogoli pe spate şi rămase cu ochii închişi, aşteptând cea de-a doua împuşcătură. Nu se auzi nimic. Simţea pe faţă înţepăturile umede ale fulgilor şi o durere aprigă în piept. Când deschise ochii, văzu că tot pieptul îi luase foc. Se întoarse cu burta pe zăpadă, iar durerea trecu prin haine odată cu umezeala şi dispăru. Se ridică.

Mutul sărise jos, neauzit. Stătea cu spatele la el, în picioare, deasupra corpului prăbuşit al lui Roskus. Ţinea în mână puşca. Creştetul şi partea din spate a capului celui de jos erau zdrobite. Degetele mâinii drepte încă se mişcau, strângând zăpada într-o grămăjoară. Din claia roşcată, o dâră de sânge pornise spre intrare, ca şi cum din păr ar fi ieşit vopseaua.

— Împuşcă-l, îi spuse Mutului.

Acesta clătină din cap, privind în continuare trupul. Îi făcu un semn şi amândoi întoarseră cu greu grămada de om, pe care nemişcarea şi aura de stropi sângerii dimprejur o făceau să pară mai mare. Muribundul încercă să spună ceva, dar n-au înţeles ce. Mutul se aplecă şi-i curăţă cu grijă zăpada strânsă pe sprâncenele stufoase şi pe pomeţi. Îl apucă de vârful nasului şi-i clătină capul, ca unui copil năzdrăvan ce făcuse o poznă. Îi zâmbi. Ochii lui Roskus fugiseră în fundul capului, mai mult li se ghicea sticlirea, ca într-o fântână în care ştii că există apă fără să o vezi. Mutul se ridică în picioare, îi puse bocancul pe grumaz şi-l lovi de două ori, scurt, cu patul armei în frunte. O pasăre îşi luă zborul de deasupra lor. Ţipătul ei se înşurubă în aer şi se stinse.

N-aveau cum să-l îngroape, dar nici nu-l puteau lăsa acolo. I-au luat din buzunare pachetul de ţigări şi banii, l-au scos dintre pături şi haine. Gol, trupul părea fragil, ca un lujer. Fiecare a apucat de un bocanc şi au încercat să-l târască spre prăpastie, însă era prea greu. Au luat colacul de sfoară de la şaua calului şi l-au prins de şa, iar calul a tras cadavrul până la drum. De-acolo, îl rostogoliră spre adâncimea albăstruie. O clipă, trupul mort păru că ezită să se scufunde, dar greutatea învinse ţesătura tufelor de pe margini şi dispăru.

Mutul ridică apoi puşca spre capul calului care căuta în zadar cu botul prin zăpadă smocuri de iarbă. Animalul îl privi la rândul lui, cu ochiul ca un nasture de plapumă.

— Lasă calul, spuse Milo.

„N-avem ce face cu el. Îşi va rupe picioarele pe stânci“, gesticulă Mutul.

— Eu rămân.

„Dacă trecem munţii, suntem acasă.“

— Pentru mine nu există acasă.

Mutul respiră lung şi coborî ţeava puştii. Legă calul la loc de brad şi se întoarseră lângă foc. Mutul luă păturile lui Roskus, le făcu sul şi le puse deasupra rucsacului. Proviziile pe care le aveau le puse pe din două. Deschise rucsacul, scoase două teancuri de bancnote şi le aşeză pe pământ, sub o piatră.

— De ce te-ai întors? întrebă Milo.

Mutul săltă rucsacul pe umeri, apoi înclină capul în semn de salut şi ieşi în drum. Paşii lui se mai auziră câteva secunde, înmuiaţi de nea, apoi zgomotul lor se stinse în ţiuitul vântului. Prin borta deschisă în acoperiş se vedeau candelabrele ninsorii. Zăpada rămăsese roşie, ca o dâră de dulceaţă scursă pe glazura unei prăjituri. Milo se aşeză la loc lângă foc şi aprinse una dintre ţigările pe care le găsise în buzunarele lui Roskus. Ţigara era stropită de sângele încă viu şi, în timp ce trăgea fumul aspru în piept, se simţi ca un indian mâncând inima duşmanului ucis, dar în gustul ei nu găsi nimic deosebit, doar amăreala frigului şi a tutunului prost.

Puse ce-i mai rămăsese în raniţa lui Roskus, apoi ieşi în drum. Deasupra, Mutul urca panta abruptă, cu paşi grăbiţi. S-a uitat după el până ce a dispărut după o stâncă şi brusc n-a mai fost. N-a mai fost nici el, nici lumea de care aparţinuse o bună bucată de timp, războaiele, zăngănitul armelor puse pe umeri, mirosul uleiului de maşină, constelaţiile rostogolindu-se deasupra în nopţile lungi, după cum nici mulţi ani din viaţa lui nu mai erau.

Calul urină un şuvoi lung şi galbenul acela cald, aidoma sângelui împrăştiat pe zăpadă, părea injectat dintr-o lume aflată dincolo de ceţuri, multicoloră şi nebunească. Îşi puse fruntea lângă grumazul calului şi simţi nevoia să-i şoptească câteva cuvinte prosteşti. Aproape se sperie de propria voce, aşa cum o auzi şuierând, dusă de vânt, ea însăşi o vieţuitoare pe moarte târându-se prin pustie. Potrivi raniţa în spatele şeii şi piciorul stâng în scara care atârna lângă venele verzui de pe burta decolorată, ca râurile pe o hartă vie şi caldă. Chiar când se înălţa peste spinarea mişcătoare, îşi dădu seama că nu ştie cum să-l strunească. Calul fornăi lung, de parcă o sfoară îi trecea prin trup frecându-se de oasele gâtlejului, şi simţi cum vibraţia i se scurgea, prin coapsele încordate, în vintre. Trase uşor de frâu spre stânga. Capul pletos întoarse către el un ochi umed întrebător. „Înapoi!“, îi zise, „Înapoi!“, dar capul se scutură şi se răsuci la loc. Descălecă. Aduse calul cu

faţa spre vale, trăgându-l de dârlogi, apoi îl încălecă iar, cu ceva mai multă uşurinţă, iar asta îi dădu curaj. Îşi aminti de mişcările sigure ale cavaleriştilor pe care-i umiliseră cândva şi atinse uşor coastele animalului cu călcâiele. Calul ciuli urechile, dar rămase nemişcat. Lovi mai tare şi animalul ţâşni scurt, atât de violent, încât îl zvârli cu faţa în crengile bradului. Se agăţă de ele din reflex, în timp ce-şi strângea coapsele, încercând să ţină animalul pe loc. Cu greu, îşi trase bocancii din scări, zvâcnind din picioare, şi-şi dădu drumul în zăpadă. Trase calul de dârlogi mai înainte şi-i vorbi din nou. Îi spuse că n-are unde să se ducă şi că, fără el, cu siguranţă va muri. Îi spuse că nu făcuse rău niciunui animal, cu excepţia şobolanilor şi a porumbeilor din copilărie, şi că n-avea s-o facă vreodată. Îl rugă să-l ajute. Îi promise că nu-l va lăsa niciodată. Îl mângâie uşor pe coamă, apoi se urcă din nou în şa, aplecându-se peste greabănul tare, îmbrăţişându-l, continuând să-i vorbească. Calul porni şi, printre urechile ciulite, văzu drumul tremurând şi se simţi inundat de un val de fericire, nu pentru că scăpase de moarte, ci pentru că găsise felul prin care să mişte această osie miraculoasă a lumii.

Când ajunse la râu, spălă de sânge bancnotele pe care le găsiseră la pieptul roşcatului şi le puse la loc la piept, ca pe-o inimă râncedă.

XXII

Din nou printre oameni – La frizer – Cei doi jandarmi – La închisoare – Un bătrân care vorbeşte mult – Femeia, fata şi băiatul handicapat – O nouă casă

Cinci zile mai târziu, mânat de foame, intră într-un sat aflat pe coama unui deal. Urcă panta de-a lungul căreia se scurgeau toate, pe drumul netezit de ape ca un gâtlej. Tăcea; înţelesese lecţia Mutului, că vorbele reprezintă trucul suprem prin care oamenii se păcălesc singuri.

Dădu calul la potcovit şi intră în prăvălia unui frizer. Când se puse în scaun, din oglindă îi răsări o maimuţă, cocoşată, cu părul sur şi umerii înguşti, gata parcă să sară pe el. De sub laţele rare, doi viermi umezi şi galbeni rodeau un chip boţit ca o pungă de hârtie şi, pentru o clipă, prin faţă îi trecu privirea tigrului epuizat pe care-l omorâseră demult, din milă. Îi făcu semn frizerului să-i tundă pletele şi să-l bărbierească, dar să-i lase mustaţa. Plăti din banii pe care-i găsise în desaga lui Roskus, apoi târgui de la o prăvălie carne sărată, pâine, ţigări, o sticlă de vin, o haină şi o pălărie cu boruri late.

Când cobora dealul, înapoi pe drumul pe care venise, înainte îi ieşiră doi jandarmi. Unul era înalt şi avea o cicatrice prelungă şi subţire pe obrazul stâng, peste pomete. Nu încerca să o ascundă, mai degrabă o flutura ca pe un drapel. Cel de-al doilea jandarm avea un trup pe care se ghicea forţa lipsită de scrupule a oamenilor scunzi. Era prea târziu să se întoarcă, aşa că merse înainte, cu capul plecat, trăgând calul de dârlogi. Cel scund îi puse mâna pe umăr şi-i spuse ceva. Milo ridică din umeri şi-i răspunse prin semne că-i mut, arătând undeva în direcţia în care munţii păreau podoabe agăţate cu vârfurile de cer mai degrabă decât părţi ale pământului.

L-au dus spre o casă mare din centrul satului, cu etaj, singura cu acoperişul întreg, care părea mai degrabă o gospodărie. În curte ciuguleau găinile; de undeva se auzea grohăitul mărunt al unor porci. Doi copii văruiau peretele din

faţă, cu nişte bidinele improvizate; din perii sârmoşi săreau mici ninsori la fiecare apăsare. Când unul s-a întors spre el, avea faţa pictată în alb, ca de paiaţă, pe care crustele de vopsea întipăriseră schimonoseli. Jandarmul care ducea calul îl legă de stâlpul şopronului şi-i dădu o palmă peste ceafă copilului. Celălalt, mai mic, începu să plângă.

Intrară direct într-o sală mare, întunecoasă. Colţul cel mai îndepărtat al încăperii fusese zidit cu cărămizi rămase netencuite şi o poartă din gratii întregea careul. Dincolo de barele de fier ruginit, prins cu degete lungi şi vinete de ele, era un bătrân uscăţiv şi scălâmb. Pe faţă i se vedeau urmele unor lovituri şi urmele acelea se mişcau întruna, căci omul vorbea încă dinainte ca ei să intre, cu ochii pironiţi înainte, deşi înăuntru nu mai era nimeni şi nici în firida în care stătea nu se vedea altcineva. Jandarmii nu-i dădură atenţie. Deschiseră uşa celulei şi-l împinseră înăuntru pe Milo, pe lângă trupul care se mişcă uşor într-o parte, împreună cu gratiile de care se prinsese, aidoma unei plante căţărătoare.

Când sala cea mare a puşcăriei se întunecă, omul se mută la ferestruica de pe peretele celălalt; se urcă pe o ladă şi, prins cu ambele mâini de cele două zăbrele, continuă să vorbească. Milo se lungi în unicul pat. Ascultând vorbirea monotonă, aţipi. Când se trezi, îl văzu pe celălalt dormind încovrigat pe ladă, ca un câine. Toată noaptea auzi de-afară zvonul unei fanfare cântând aceeaşi melodie, o frază repetată obsesiv şi sfârşitul punctat prin izbirea a două talgere, iar când se trezi nu ştiu dacă ea existase cu adevărat sau dacă fusese vis.

Dimineaţa, jandarmii îl scoaseră pe bătrân în curte. Acesta vorbi întruna în timp ce-l dădeau jos de pe soclul lui din scânduri; vorbi şi în timp ce-l scoteau în curte, vocea lui trecu înăbuşită prin pereţi şi reînvie când trecură de colţul casei, acoperind zarva liniştită a orătăniilor. L-au oprit în dreptul ferestruicii prin care până atunci privise afară şi încă vorbea când trei plescături de pistol îl amuţiră pentru totdeauna. Înăuntru, Milo se ridică pe ladă şi-l văzu prin ferestruică pe bătrân întins pe jos, un semn de întrebare printre găinaţuri şi petele umede de noroi în care se întipăriseră călcături de cizme. Cu vârful degetelor, pe pervazul de dincolo de zăbrele, atinse câteva grămăjoare: trupurile ţepene ale unor vrăbii. Printre ele, seminţe mici şi uscate. Bătrânul care vorbea necontenit le atrăgea acolo şi apoi le sugruma.

Peste câteva minute, în cadrul strâmt al ferestrei apărură cei doi copii care văruiseră zidul în ziua dinainte. Alungară găinile care ciuguleau pe lângă degetele mortului şi se

căznire să-l urce în căruţul pe care-l aduseseră. Când se opintiră, leşul fâlfâi din braţe ca o pasăre greoaie.

În raniţa de lângă perna din paie Milo găsi două caiete, pline cu rânduri drepte, scrise de mână, fără ştersături. Literele erau clare şi conturate. Erau şi desene făcute cu creionul, un peisaj montan, o fântână cu cumpănă, dar fără ciutură, un copil pescuind într-un lac, alături de un câine. Paginile scrise le arse noaptea, în găleata pentru nevoi, după ce se chinui în zadar să descifreze gândurile mortului, lungit în patul ce-i păstra în continuare mirosul, unicul lucru rămas oarecum viu aparţinând acelui om. I se păru mai bine aşa, ca omul să se ducă de tot, cu gândurile pe care nimeni nu i le putuse înţelege. Desenele le fixă cu un colţ în crăpăturile dintre cărămizi de deasupra patului şi adormi privind legănarea molcomă a foilor în bătaia curentului.

Îl scoteau de două ori pe zi în curte, câteva minute. Îl lăsau să fumeze, dar când a terminat ţigările nu i-au mai dat altele. Când şi când, nopţile, când nu mai era nimeni în sala de la parter, o pisică albă apărea de niciunde şi luneca tăcută prin cameră, apoi se oprea şi-l privea, la fel de nemişcată ca aerul din jur. Ziua, la orele prânzului, o femeie şi o fetiţă veneau să facă curăţenie. Fata, care nu ajunsese încă la vârsta adolescenţei, stătea uşor încovoiată în aceeaşi rochie ţeapănă, îndepărtată ca un clopot de gambele subţiri. Părul negru îi cădea pe ochi şi nu făcea niciun efort să-l dea la o parte, ca şi cum ar fi vrut să se retragă pe de-a-ntregul în spatele ei înseşi şi-n interiorul rochiei, o carapace unde găurile existau doar pentru ca membrele să aibă pe unde ţâşni. Nu părea să-l vadă; intra în celulă, îi lăsa de mâncare şi lua găleata să o golească, cel de-acolo existând doar prin ceea ce primea şi elimina, o prelungire inutilă a nevoilor sale.

Cealaltă, femeia, era mică de înălţime, dar la fel de slabă. Ochii mari, albaştri şi grei pluteau deasupra unui corp diminuat ce fusese, probabil, cândva frumos. Muncea repede, ca şi cum fiecare acţiune era înscrisă în interiorul ei, aşa cum animalele ştiu şi fac mereu fără greş acel lucru ce trebuie făcut. Roboteau amândouă mute, fiecare în colţul ei, fără să se uite una la alta, fără să-şi vorbească. În unele zile, înainte să înceapă curăţenia, câte unul dintre jandarmi o chema pe femeie la etaj, unde stătea un timp, apoi cobora scările şi se apuca de treabă.

În cea de-a patra sau a cincea zi de când se afla acolo, dimineaţa plouă mult. Un timp, Milo ţinu braţul drept scos prin ferestruică, lăsând picăturile de apă să i se strecoare pe sub mânecă, până când braţul ud îi amorţi. După ce soarele ieşi, se lungi în pat, aşteptând ca snopul de raze care

pătrundea prin ferestruică la acea oră să ajungă la colţul peretelui, iar dreptunghiul alungit şi împărţit de umbrele gratiilor să încadreze cele câteva cuvinte scrise acolo de altcineva.

Auzi ţăcănitul şi vaietul cântat, monoton, venind de afară cu mult înainte ca jandarmul cel îndesat, care mânca la birou, să le audă. Uşa sălii celei mari se deschise şi prima intră fata. Fără să-i privească pe cei dinăuntru, se întoarse pentru a ţine uşa deschisă, de după care apăru mai întâi un cărucior şi cea care-l împingea, îngrijitoarea.

În cărucior era un băiat de vârstă incertă. Avea capul mare, de forma unei pere, pleşuv şi lipsit de sprâncene. Propria greutate părea a-l ţine lipit de spătarul scaunului, sprijinit de o pernă, ca o vieţuitoare diferită de trupul cuibărit dedesubt, legat nu printr-o şiră a spinării, ci printr-un tub, pe unde îşi extrăgea seva din oasele chircite. Ochii aşezaţi asimetric pe figura ca un ou, netedă, aproape fără protuberanţe, priveau undeva în sus. Murmura neîntrerupt, deschizând uneori buzele ca un peşte inert, căzut pe fundul unui ocean al aerului. Sub pătură, picioarele pulsau şi călcâiele se auzeau ţăcănind pe suportul de lemn al scaunului. Între mâinile crispate îi fusese aşezată o boccea, peste care era fotografia înrămată a unui bărbat cu mustaţă.

Jandarmul sări în picioare şi se repezi către căruţ strigând, dar femeia i se aţinu în faţă. Fata se retrase în spatele uşii, privindu-i de sub bretonul lung, fără mirare, fără curiozitate, ca pe două muşte desenând spirale prin aer. Jandarmul îi propti mâna în gât femeii, aceasta îi rezistă, cu trupul pe care celălalt îl ştia bine, acum însă ţeapăn, ca un cui înfipt în podea, împingând la rândul ei cu gâtlejul în palma celuilalt şi cu ochii scoşi din orbite; aşa rămase chiar şi când faţa începu să i se învineţească, până când se auzi un ordin scurt şi violent, ca adresat unor animale. Jandarmul cel înalt cobora scara, încheindu-şi centironul peste uniforma ţeapănă. Celălalt îşi descleştă degetele de pe gâtul femeii; pe piele rămaseră urme roşii. Şeful se aşeză la birou, în timp ce femeia se întoarse către căruţ, luă fotografia din braţele copilului şi o întinse în faţă, ca pe-o icoană făcătoare de minuni. Îi vorbi jandarmului înalt pe un ton potolit, arătând spre fotografie şi cu bărbia spre celulă, şi atunci toţi cei din cameră, cu excepţia copilului handicapat, se întoarseră către Milo. Chiar şi fata tresări; Milo îi văzu limpede privirea arzând, pentru o frântură de secundă, prin perdeaua de păr.

Jandarmul îşi aşeză cizmele pe un scaun şi muşcă dintr-un copan de pui. Dădu absent şi înţelegător din cap, ca şi cum era de acord cu tot ce spusese femeia. Femeia se duse

din nou la căruţ, lăsă fotografia şi luă din braţele copilului bocceaua, apoi făcu câţiva paşi spre birou şi-i desfăcu nodul. Multe bancnote vechi, mototolite căzură pe ziarul uleios, printre firimituri şi oase.

Jandarmul cel înalt se ridică în picioare. Îşi şterse degetele pe faţa de masă pătată şi prinse câteva bancnote cu vârful degetelor, le ridică în lumina slabă, apoi dădu din cap în semn de negaţie. Femeia reîncepu să vorbească, dar el îi făcu semn să tacă. Îi arătă cu bărbia un scaun. Fu rândul femeii să refuze; se întoarse la căruţ, prinse copilul de urechi şi-l ridică de pe pernă. Privirile copilului rămaseră undeva, departe, ca şi cum ţintea un loc aflat dincolo de viaţă, doar cântecul lălâu se auzi crescând, în timp ce spuma prinse să alunece pe la colţurile gurii, aşa cum se scurge apa clocotită peste buza vasului. Ochii coborâră din sferele lor îndepărtate şi-i privi, pe ei sau pe alţii, în timp ce maică-sa îi mişca ţeasta.

Pe sub firele de păr, fata râdea, neauzită.

Jandarmul cel înalt ridică braţul şi strigă ceva. Femeia hohoti scurt, dar nu lăsă tigva din palme. Cel scund veni lângă birou, deschise un sertar şi scoase o legătură de chei. Descuie uşa din gratii a celulei şi-i făcu semn să iasă. Când Milo ajunse în centrul camerei, cel de-al doilea jandarm îi făcu semn spre scaunul pe care erau şaua şi desaga lui. Desfăcu desaga: banii lui nu mai erau înăuntru.

Ieşiră în curte, femeia prima, împingând căruţul. Vântul bătea cu putere şi un burlan desprins se izbea de perete. Cântecul gângav al băiatului se răsucea printre ei ca o frunză mare şi moartă. Vântul îi urcase platca peste faţă şi rămăsese aşa, o mască mortuară mişcătoare printre cei vii. Urmată de fată, femeia înaintă spre calul cu care veniseră, care stătea legat lângă al lui, şi-i făcu semn lui Milo să-l înşeueze.

„Nu.“ Dădu din cap şi se opri. Arătă spre calul lui şi făcu semn că va merge cu el.

Femeia privi spre jandarmi, ca şi cum rolul ei s-ar fi încheiat, iar restul era îndatorirea unei instanţe superioare, ale cărei acte ea nu le putea controla. Jandarmul cel scund făcu doi paşi înainte şi-l plesni pe Milo cu palma peste faţă.

„Nu“, dădu din nou din cap şi ridică privirea. Deasupra acoperişului, se vedeau munţii, îndepărtaţi şi albaştri. Coroanele unor copaci păreau nişte păpădii uriaşe verzi. Femeia strigă ceva şi merse în dreptul calului lui, îl pipăi şi-i desfăcu botul. Cel scund, care rămăsese cu palma ridicată, zise ceva şi făcu un gest vulgar. Jandarmul cel înalt izbucni în râs.

Femeia aruncă şaua pe calul lui, prinse fata în braţe şi-o ridică pe şa. Îi făcu un semn scurt lui Milo, cu bărbia, către căruţ, apoi plecară, femeia şi calul în faţă, el în spate, orbit de scuipatul aurit al soarelui, împingând căruţul prin bălţile din care se ridica murmurul uşor al apei.

XXIII

Sângele – Povestea unei familii –
Violul – Mama – Copilul handicapat –
Zile senine la câmp – Cum moare un cal
– Din nou copilul – O vizită în noapte

În noaptea aceea, fata sângeră pentru prima oară. Se deşteptă în casa oarbă, prin care vântul trecea şuierând, şi se aşeză în capul oaselor pe pat. Sângele intrase prin aşternuturi în saltea, se impregnase şi în tăblia patului. O picătură căzu pe podea, apoi alta şi alta.

Casa respira ca un plămân uriaş şi peste pulsaţia ritmică a călcâielor copilului handicapat Milo auzi sângele. Se ridică de pe laviţa sa din camera de lângă grajd şi ieşi. Afară, câinele încremenise la capătul lanţului întins, cu botul desfăcut către luna roşie. Trecu în grajd, unde calul dormea şi el, în picioare. Se culcă sub el, respirând mirosul protector de animal.

Fata crescu deodată, prinsă în vârtejul unei energii care se răsucea violent şi care n-avea unde să ducă decât înapoi în trupul subţire, lungindu-i oasele, înmuindu-i părul, explodând în sâni şi în coapse. Peste o săptămână, era femeie în toată firea. Tot ce greşise natura cu fratele ei izbutise acolo, în picioarele şi spatele drepte, în înălţimea suplă care o făcea să lunece pe deasupra celorlalţi de parcă ar fi călărit pe spinarea unui trăpaş. Nu semăna deloc cu maică-sa, nici cu tatăl natural, un om scund şi lipsit de eleganţă. Ai fi zis că-şi era ei înseşi progenitură, trasă în lume din propriul pântec, spre încălcarea oricăror legi ale pământului. Nu căuta tovărăşia celorlalte fete, nici n-o evita. Printre ele părea oricum la fel de singură, ca şi cum celelalte ar fi fost doar iarba din jurul florii. Din ziua în care a avut prima menstruaţie, sângele n-a încetat să-i curgă. Uneori, lăsa urme pe unde mergea sau se aşeza, ca o căţea în călduri chemând toţi masculii din jur nu la înmulţire, nici măcar la împreunare, doar chemându-i lângă izvorul de lichid primordial ca la un loc de pelerinaj al desfrâului şi al necurăţiei.

În primăvara aceea, a fost violată în timp ce se întorcea de la şcoală. Bănuiala căzu pe trei muncitori ce lucrau la un joagăr din apropiere, dar nu s-a aflat nicio dovadă. Cei trei fură găsiţi apoi într-o râpă şi părea că îi rupsese ursul, dar toţi au ştiut că fusese omul acela enigmatic care apăruse într-o zi în casa femeii şi care luneca tăcut prin mijlocul lor, ca o excrescenţă mişcătoare a mediului, vizibil şi totuşi lipsit de consistenţă.

Cealaltă femeie, mama ei, fusese în vremea războiului curvă. Înainte de asta, fusese învăţătoare. Acel înainte fusese însă şters din toate condicile şi din toate amintirile; cei morţi muriseră de două ori, căci viii nu-şi mai permiteau o memorie care să le scoată constant înainte faptele ce-i ţinuseră în viaţă. Se absolviseră singuri de păcate, abolind toate legile, atât scrise, cât şi nescrise, până la strângerea unei populaţii suficient de numeroase pentru ca ele să poată fi iar aplicate. Nici măcar popa nu mai cerea căinţă la biserică; ierta tot, fără pedeapsă, fără pretenţia la remuşcări, unicul miracol acceptat fiind acela că, după bombe şi gloanţe, după trecerea apelor, epidemii şi foamete, acolo încă mai erau oameni.

Acolo era însă şi copilul handicapat, conceput şi adus pe lume în timpul războiului. Putea fi al oricăruia dintre militarii ori jandarmii care se perindaseră prin satul de la poalele munţilor, dar, pentru că toţi plecaseră şi sătenii rămăseseră, însemna că era al fiecăruia dintre cei rămaşi. Milo ştia că femeia nu-l luase pentru a-i lucra pământul, nici pentru a-i ţine cârciuma, ci pentru a arunca o umbră asupra handicapatului, dezlegându-i pe ceilalţi de blestem. Nu s-a ascuns, aşadar, îndărătul acelui bărbat mult mai vârstnic decât el – în asemănarea lor oricum nu credea nimeni şi femeia mai puţin decât oricine –, ci mai degrabă în spatele ţestei bălăngănitoare.

Înainte de răsăritul soarelui, plecau spre lotul de pământ al femeii, unde rămâneau până la lăsarea întunericului, mutul, cretinul şi dobitocul, aceeaşi treime chinuită zgâriind fără cuvinte praful închegat în cruste pietroase, cu nimic mai rodnic decât ţărâna drumului. Calul, înotând holbat prin aerul tulbure, cu pieptul umflat sub curele; Milo, cu ochii pironiţi în gheara plugului şi cu mâinile apăsând pe coarne ca pe ghidonul unei motociclete demonice; copilul, aşezat în hamul lui la umbră, gângurindu-şi cântecul tâmp, lipicios ca melasa, părând mai degrabă rodul descompus al copacului sub care stătea decât o fiinţă.

Când soarele se înstăpânea peste boltă, Milo trăgea calul la umbră şi se aşeza lângă copil. Îl privea ore în şir, ca şi cum

sub învelişul bălos ar fi fost răspunsuri la întrebările despre rasa defectă din care amândoi făceau parte. Încerca să afle similitudini între întorsăturile cântecului şi fâlfâirile de păpuşă mecanică ale pleoapelor, să descifreze alfabetul sumar desenat prin aer de bălăngănirile braţului mai scurt şi parcă lipsit de oase, ca şi cum pe-acolo un peşte încerca să-şi scoată înotătoarea, dar între partea acvatică şi cea mecanică nu era nicio relaţie, coexistau doar în aceeaşi carcasă, ca două jumătăţi bolnave. Numai picioarele pulsau gemene dedesubt, neobosite. Iernile, când îl aşezau în cămăruţa lui din spatele casei, pe lada special făurită cândva pentru a-i fi coşciug, îl auzea, o maşină de fabricat paşi funcţionând în gol, pinteni de cavaler al apocalipsului dând ghes lăzii mortuare, şi când nu se auzea era de fapt ceva asurzitor, pentru că toţi cei din cârciumă ciuleau urechile căutând să-l audă. Îl ştiau acolo, cu hotărârea lui fixă de obiect, invulnerabil în faţa trecerii timpului şi gata să-i îngroape pe toţi, fără să dea măcar un semn c-ar avea habar de existenţa lor.

Milo îi meşterise un aparat care, spera, avea să-l ajute să umble: un schelet metalic pe care-l lega cu curele peste coapsele schilave. În faţa colibei de lângă lan, petrecea funiile peste bârna acoperişului şi atunci, simţind lipsa pământului sub tălpi, copilul începea să frământe aerul cu picioruşele încovoiate. Îl lăsa apoi uşurel, susţinându-l cât să nu-şi piardă echilibrul şi urmându-l atent cu funiile, ca şi cum copilul ar fi arat şi el un câmp al lui. Dacă pe-acolo ar fi trecut cineva, ar fi văzut o caricatură a Genezei: omul tăcut încercând să facă o marionetă să umble, în hohotul de râs al pământului răscolit.

A venit din nou vara şi a fost cea în care le-a murit calul. Într-o zi, s-a oprit în mijlocul câmpului, fără să tremure, fără să necheze. A înălţat doar capul lupeşte spre astrul incandescent de deasupra, cu nările lărgite şi dinţii dezveliţi. A stat aşa câteva secunde, apoi a căzut în lateral, ţeapăn, peste brazda pe care tocmai o ridicase, ca într-un basorelief ce-l aştepta spre contopire încă de la naştere.

Aşa că au rămas ei doi şi n-au mai mers la câmp. Lecţiile de mers au continuat în grajd, lângă cârciumă, la fel de lipsite de speranţă, funiile, grinda, sonda care să extragă din adâncimi paşii, acelaşi alfabet chinuit al fiecărei fiinţe umblătoare şi care, într-o zi de toamnă, când el nu mai spera să se întâmple, s-a întâmplat. Era sărbătoarea recoltei şi sala mare a cârciumii era plină de chipurile de păsări ale ţăranilor pe care ridurile se căscau aidoma plesniturilor pământului uscat. Copilul a pătruns în întunericul fumegos, la început

nevăzut şi neauzit. Mergea de-a buşilea, îmbrăcat în straiele lui de bune, ca de păpuşă: pantaloni până sub genunchi, verzi, prinşi cu bretele; o cămăşuţă albă, din mătase; sub manşetele pantalonilor nişte ciorapi lungi, şi ei verzui, cu nişte ciucuraşi.

— Ia te uită, spuse unul şi toţi se întoarseră într-acolo şi tăcură.

Era de parcă mai multe măşti priveau un spectacol de marionete, căci carnea chinuită din faţa lor nu le spunea mai mult, era doar un caraghioslâc al soartei coborât printre ei. Părea o insectă, înaintând precaută prin mizeria de pe podele. Când se pomeni în bălţile scurse din tălpile bocancilor grosolani, înălţă faţa neajutorată şi hidoasă, ca o lună plină din carne macră, cu trăsăturile lipsite de relief iluminate de energia tâmpă. Câţiva îşi făcură cruci largi, de ţărani. Copilul încercă apoi să se ridice pe picioarele tremurătoare, ca un omuleţ beat, sprijinindu-şi palmele de unul dintre coşurile unui târgoveţ. Înălţă mâna, în care ţinea o ţelină; se holbă la craniul vegetal şi zbârcit ca la un geamăn minuscul al celui aflat pe umerii săi. Târgoveţul, un bărbat chel şi burtos, cu o mustaţă imensă, îl prinse de piepţii vestei şi-l ridică deasupra capului. Îi zâmbi şugubăţ pe sub vârfurile mustăţilor. Picioarele copilului, cu ciorapii cu elastic şi broderii verzui, acum cenuşii de la jegul îmbibat, încetară să se zvârcolească în aer şi el chiar gânguri. Leguma îi scăpă dintre degete şi se rostogoli pe podea.

— Ce-i, mă, furi? N-ai destul? întrebă târgoveţul şi-i dădu drumul să cadă, astfel încât trosnetul oaselor se auzi în toată încăperea.

De-atunci n-a mai avut cum să meargă. Maică-sa l-a atârnat de hamuri în sala mare, să-l aibă mereu în faţă. Acolo stătea, ca un paraşutist picat dintr-o bolgie a infernului, înţepenit printre mirosurile grele de mâncăruri, unde-şi îngâna la răstimpuri cântecelul, de parcă alcătuirea cleioasă de sunete cine ştie cum şi când imprimată în mintea lui ca pe un disc de patefon ar fi fost singurul fir ce-l lega de această lume. Când înceta, oamenii de la mese tăceau şi ei şi ciuleau urechile, sperând că asta va fi fost, dar începea iar şi iar, mai viu decât ei şi chiar decât ura lor. Câte unul mai înjura din gura paharului, „Da' mori odată, scârboşenia dracului!“, sau un altul, trecând în drumul lui bălăngănit către privată pe lângă ghemul priponit de grindă, se mai apleca şi-i mai da vânt, hlizindu-se la vederea ochilor speriaţi.

N-a murit însă. Picioarele-i fiind pe veci defecte, Milo îi făcu un cărucior, o placă de care prinsese patru roţi de lemn. Întins pe burtă, copilul îşi lua avânt cu braţele, cutreierând

duşumelele cârciumii, şi nu de puţine ori câte unul se mai împiedica de târâtor, împroşcând ciorba pe pereţi ori pe ceilalţi meseni. Pornea expediţii spre baia comună din spate şi intra când se mai deschidea uşa, speriind femeile care ieşeau de la duşuri, cu cocuri imense strânse în prosoape. Îşi dădea drumul pe placa lui din vârful dealului pe drumul şerpuitor care cobora spre secţia de jandarmerie. Nu de puţine ori l-au cules dintre boscheţii de pe malul râului, unde, aruncat de pe căruţul lui rătăcitor, înota prin aer cu mişcări de gândac întors pe spate, căutând ceva de care să se prindă.

Până la urmă, i-a venit de hac camionul care aducea bere. L-a storcit pe când traversa drumul către moară, de unde obişnuia să şterpelească din când în când câte-un colac să-l ronţăie, scormonind aerul cu ochişorii ca două moluşte. Dar camionul a coborât de pe coama drumului, încă purtat de elanul pe care şi-l luase la urcare, iar şoferul n-a zărit la timp mogâldeaţa călătoare, nici n-a auzit trosnetul de lemn şi oase, apoi era oricum prea târziu să-l mai ducă la vreun doctor, nu mai era nimic de făcut decât ca mulţimea strânsă în faţa cârciumii să dea o mână de ajutor la descărcarea lăzilor de bere. După ce i-au străpuns copilului inima cu un piron de lemn, să fie siguri că nu se va ridica dintre propriile măruntaie, l-au întins în lada lui, ornată acum cu hârtie de împachetat carnea şi aşezată în sala mare a cârciumii, în tăcerea unsuroasă prin care spiritul copilului înota ca un peşte gras.

A crezut atunci că, odată cu moartea copilului, contractul tacit ce-l lega de femeie se terminase. Dar nu era suficient. Până atunci, ţinuse pocitania ca pe-o pavăză în calea privirilor celorlalţi. Acum se simţea expus, înconjurat de răsuflările ostile ale celor două femele, fiecare detestând-o pe cealaltă, cea bătrână, acum liberă să urască, după moartea copilului, cea tânără, care prin înjosire căpătase atributul suprem al feminităţii, care nu-i puterea asupra bărbaţilor – aceasta existând oricum şi oricând –, ci dorinţa de-a se ridica deasupra celeilalte. Singura ciudă a fetei în urma violului fusese că nu rămăsese grea, spre a putea plimba veşnic sub ochii maică-sii un copil sănătos – tot un bastard, dar asta n-o interesa deloc –, unul care să nu-şi bălăngăne capul ca pe un clopot din carne şi care să nu lase în urmă bale ca melcul.

Şi cum ar fi putut să o ierte? Îi furase mai mult decât îi luase războiul, nu tatăl, ci absenţa sacră a acestuia, pentru a o umple apoi cu trupul obscur al unui străin. Şi cum altfel să se răzbune decât luându-i acelui nechemat singurul temei al prezenţei? Nu dorea să i-l fure, mai ales că Milo şi femeia nu trăiseră nicicând împreună, ci s-o anuleze pe cealaltă, miezul

încă fierbinte al feminităţii din care ea însăşi răsărise, şi pentru asta devenise femeie înainte de vreme şi pentru asta încerca să întreacă orice scandal pe care mama îl stârnise vreodată în acel sat.

Cealaltă ştia prea bine că fata provocase violul, că tot ceea ce ea întrema fiica se străduia să surpe, prin aceeaşi metodă femeiască veche de când lumea, numai că în unele cazuri îmbracă haina onorabilităţii, în altele pe cea a viciului. Aşa că acum aveau şi mai mare nevoie de el, nu ca un spectator ori un arbitru şi cu-atât mai puţin ca o miză, ci ca un filament prin care să circule ura tăcută, aşa cum două armate au nevoie de aerul dintre ele prin care să şuiere săgeţile şi obuzele. Astfel că fiica a încercat ceea ce mama nu dorise niciodată: să-l seducă. Nu a făcut asta ieşindu-i goală înainte, nici parfumându-şi pielea, ci dimpotrivă, ascunzându-se întotdeauna în vecinătatea lui sub cât mai multe haine, astfel încât amintirea zilei aceleia când o găsise aproape despuiată şi mânjită de sângele fecioriei lângă drumul ce ducea la joagăr să-i rămână definitiv arsă în memorie. I-a făcut ochi dulci neprivindu-l nici măcar o dată; privirea aceea rămăsese între ei, fără nevoia de-a se repeta pentru că nu se întrerupsese nicicând, fără a avea trebuinţă de ochi ca să existe, căci se scurgea prin ţesături din fiecare bucăţică a pielii de madonă prihănită.

A mers către ea fără să ştie, crezând că merge în direcţia opusă, pregătirea înfrigurată a fugii fiind doar zbaterea muştei în plasă, şi drumurile, aceleaşi drumuri, fire ale unui ghem rotindu-se împrejurul creştetului său, şi viermii de piatră ai munţilor, şi cumpenele ridicând la suprafaţă un scuipat sălciu, şi ochii scăpărători de beţivi, şi clătinarea greoaie a carelor spre râu, fier pe lemn şi lemn pe piatră, toate s-au strâns şi l-au împins în susul scării pe care se auzea picurând sângele şi când nu picura, şi botul unui pantof aşezându-se pe buza tocită a treptei, şi dunga de lumină de sub uşă scurtându-se ca o bară de fier înroşit băgată-n apă, şi scoica fierbinte în care s-a pierdut când uşa s-a deschis în cele din urmă.

— Omoar-o, i-a spus ea când s-a ridicat din aşternut.

XXIV

În piaţa plină de lume

Când şi-a dat seama că era cu spatele la zid, era prea târziu. Trăiau împreună; urca în fiecare seară în odaia ei, mai mult din dorinţa de a desfereca misterul care se ascundea îndărătul pielii atunci când o dezbrăca decât din cea trupească, retrăgându-şi mădularul roşu ca şi cum ar fi scos cuţitul dintr-o rană. Într-o dimineaţă a găsit în raniţă actele bărbatului al cărui loc îl ţinea şi-un rotocol de bancnote legat cu sfoară, cam câţi fuseseră banii lui. N-a plecat. Nici atunci, nici când a văzut militari necunoscuţi, îmbrăcaţi în uniforme necunoscute, bătând la porţi şi intrând prin case. Apoi a fost prea târziu s-o mai facă.

În ziua în care-a auzit vorbindu-se în cârciumă că armata îl arestase pe falsul ei tată, fata era în bucătărie. Ascultă un timp vorbele celui care povestea, în timp ce curăţa ceapa. Tăie apoi morcovii şi cartofii în felii şi-i puse în oală. Îşi scoase apoi şorţul, urcă în camera ei şi deschise lada în care se aflau straiele de fecioară, pe care nu le mai îmbrăcase din ziua violului. Le cususe la loc şi le spălase, dar petele, indiferent cât le frecase, rămăseseră acolo, în ţesătură, ca nişte amintiri vagi ale păcatului. Se îmbrăcă şi coborî înapoi în bucătărie. Luă de pe masă cuţitul mare cu care tranşau carnea. Urcă din nou până-n camera unde mama ei dormea şi, atentă ca stropii de sânge să nu-i sară pe cămaşă, înfipse cuţitul. Trupul deschise ochii largi şi se zbătu un timp. Mai înfipse o dată cuţitul şi încă o dată. Luă apoi fotografia înrămată a tatălui şi, în timp ce ieşea, o aruncă pe pieptul cald încă. În bucătărie, spălă cuţitul, îl ascunse în mânecă şi ieşi pe uşa din dos.

Un trecător o întrebă ceva şi ea îi răspunse. Vorbele îi ieşiră din piept ca nişte oftaturi reci şi care nu purtau niciun sens. Simţi pe glezne aburul ieşind prin ferestruicile băii comune şi mângâierea suflului umed, arsura adusă de înfăşurarea lui, îi plăcu. Din mers, îşi şterse degetele de făină şi de sânge de piept. Începu să urce panta către platoul primăriei şi intră în piaţa mare tocmai când artificiile

explodau, desfăcând pe cer enorme corole colorate. Pe drumul principal urca şi o maşină mare, neagră, cu drapelul naţiunii fluturând pe aripi. Iuţi pasul. Oamenii care mai erau pe drum se dădură la o parte şi-o luă înaintea convoiului.

Piaţa era plină. Îi văzu mergând spre singura lor ţintă, tumultul neodihnit al păsărilor oarbe. Trecu prin câteva şiruri de oameni şi apropierea lor îi lăsă în nări mirosul acru al trupurilor asudate. Când pătrunse în înghesuială, tăişul ascuţit îi zgârie pielea delicată a antebraţului. Îşi văzu falsul tată departe, înconjurat de militari, lângă poarta primăriei, şi încercă să-şi facă loc spre el. Un bărbat o împinse apoi şi-şi pierdu echilibrul; când şi-l recăpătă, se strecură lângă acela care-o îmbrâncise şi-i implântă cuţitul în burtă. Văzu surprinderea mută întipărită pe chipul lui, mai mult îi ghici strigătul, apoi mulţimea o îndepărtă şi ascunse din nou cuţitul, pe care-l simţi ud în mâneca largă. Artificiile explodară iar, în lampioane de flăcări. Oamenii urlară la unison cu cerul. Urlă şi ea. Se trezi lângă o scară de piatră şi sui câteva trepte când îl văzu, nu departe, din nou.

Îşi făcu loc spre spatele netemător şi-i atinse umărul cu buricele degetelor. El nu se întoarse. Când ridică braţul în care ţinea cuţitul, îşi simţi întreg trupul inundat de o fericire imensă, egală cu cea care se desfăcea pe cer, o fericire care o presimţea pe cea care avea să vină imediat ce l-ar fi văzut, însângerat, întins la picioarele ei. Cum ar fi vrut ca sentimentul acela să dureze, să revină într-un număr infinit de ori, ca valurile pe o plajă, aşteptă prea mult: când coborî cuţitul, un ghiont o dezechilibră şi lovi aerul. Nu apucă să mai ridice braţul; un altul i se încleştă de încheietură, apoi altul. Printre figurile care răsăriră asupra ei, capul lui rămase singurul întunecat şi străin, întors spre o altă direcţie. O nouă corolă de artificii explodă apoi deasupra şi lumina inundă totul şi o fracţiune de secundă toţi trăiră într-o lume de un alb orbitor, în care nu exista durere şi nici rău, apoi cineva îi suci mâna la spate şi începură s-o târască din mulţime, iar în acel moment în care toţi din jurul ei strigau şi-şi întorceau capetele spre ea, îşi aminti că uitase să ude muşcata din fereastră şi aceasta avea cu siguranţă să se usuce.

XXV

Din nou acasă – La hotel – Marele Erou e arătat poporului – Un discurs fără cuvinte – Paznicul de noapte

În peregrinările lui, Milo văzuse uneori melci cu cochiliile strivite, încă vii. Nu încercau să meargă mai departe, nici să scape dintre rămăşiţe; rămâneau inerţi printre cioburi şi aşteptau să moară acolo, ca şi cum nemişcarea era cea mai bună dintre toate morţile posibile şi orice alt efort ar fi avut ca urmare doar un chin şi mai mare. Nu se opusese când trei soldaţi îl opriseră pe stradă şi-l invitaseră într-o clădire din centru, nici când, după ce-i luaseră actele şi vorbiseră multe minute la telefon într-o cameră alăturată, îl urcaseră în automobilul negru. Rămăsese tăcut şi nemişcat, un melc strivit pus într-o cochilie străină, un creier care se clătina în capul altcuiva. Nu ştia unde-l duc; se aştepta să-l închidă din nou, altundeva, într-o altă ţară, poate a lui. Nu-l interesa nici măcar motivul. Privea prin acei soldaţi, aşa cum îi înlăturase pe toţi cei dinaintea ochilor în anii din urmă, căutând să nu vadă, să nu înţeleagă, căci tot ce ar fi înţeles s-ar fi putut întoarce până la urmă împotriva lui.

Înainte era o bandă netedă de asfalt; prin geamurile laterale se scurgeau oameni, case, copaci, panouri lungi cu desene colorate, toate amestecate într-o pastă, vergele luminoase ce-i biciuiau tâmplele ca înaintea leşinului. Maşina opri şi soldaţii dinăuntru spuseră ceva, apoi coborâră. Doi intrară într-o clădire, iar al treilea, şoferul, se trase mai la o parte şi-şi aprinse o ţigară. În anii în care trăise în munţi, oamenii se schimbaseră. Nu le mai era frică. Nu se mai fereau. Se mişcau altfel, de parcă le crescuseră oase şi muşchi noi. Purtau pe feţe aceeaşi ură, acum însă adăpostită în spatele unei măşti zâmbitoare. Îndărătul fiecărui lucru părea a fi alt lucru, un braţ care se întindea prietenos spre el, pentru ca apoi degetele să se desfacă şi-n palmă să apară altceva, o promisiune falsă, un sclipet efemer.

Coborî din maşină şi se aşeză jos, pe bordură. Aprinse şi el o ţigară. Un băiat apăru şi-l bătu pe umăr.

— Nene, vrei un ziar?

Nu înţelese de la început ce voia, dar apucă ziarul ce i se întinsese.

— N-ai bani? întrebă băiatul.

Clătină din cap că nu.

— Da' o ţigare ai?

Îi dădu o ţigară. Băiatul o luă, scuipă la picioarele lui şi plecă.

Pe prima pagină a ziarului văzu chipul unui tânăr. Deasupra, titlul: „Eroul se întoarce acasă"; mai jos era scris: „După 10 ani de la încheierea Marelui Război, a fost găsit ultimul prizonier în viaţă. El va fi repatriat, cu onoruri militare". La început nu realiză la ce se referea titlul, „Marele Război" fusese primul, cel din vremea când el era un copil la morgă, dar se vedea treaba că şi conflagraţiile erau din ce în ce mai puternice şi mai ambiţioase. Apoi realiză că era ceva familiar în acel articol, dar nu putea înţelege exact ce. Undeva, în text, era scris numele lui şi realiză că despre el era vorba. Figura din poză nu-i aparţinea sau poate că nu-şi mai ţinea minte chipul din tinereţe. Undeva, printre fotografiile ce însoţeau articolul, văzu fotografia Mutului, printre alţi eroi de război, şi află că era acum colonel în Garda Regală.

Camioanele care treceau pe autostradă zvârleau rafale de aer şi, alături, maşina se clătina uşor, ca şi cum ar fi mers pe o apă vălurită. Împături ziarul şi-l băgă în haină, apoi se întoarse pe bancheta maşinii, închise ochii şi în curând adormi.

Peste aproape o lună, de Ziua Naţională, urma să fie prezentat poporului. Petrecu acea perioadă într-un hotel, păzit de aceiaşi doi oameni care-i repatriaseră rămăşiţele încă vii. În cameră găsi tot ce-i trebuia: haine, bani, cărţi, exista şi un televizor pe care-l deschise o singură dată, apoi, când şuvoiul de lumini şi sunete pătrunse în cameră, îl opri. Cobora să mănânce într-un separeu, aflat lângă sala mare de mese. Îi plăcea acolo: prin perete se auzeau doar zgomotele ascuţite ale tacâmurilor şi asta îi amintea de vremurile în care trăise în satul de peste munţi.

Într-o zi se gândi să iasă în oraş. Coborî în holul mare al hotelului, un clopot de sticlă inundat de razele soarelui, se îndreptă spre uşa rotitoare şi cei doi soldaţi care o păzeau se uitară la el ca la oricare dintre oamenii dinăuntru; nu spuseră nimic. Cei de-afară lunecau parcă pe şine aurite, traşi de forţe misterioase, asemănătoare cu cele ce împingeau tramvaiele cu zgomot pe bulevard. Oamenii mergeau în bule de săpun, privind uneori la ceasurile de la încheieturi, ca şi cum acolo

era o scânteie miraculoasă care le spunea ce să facă şi încotro să se îndrepte. În spatele lor, oraşul îşi împingea falangele scârţâind şi gemea ca un beţiv plângând peste masă.

Nu ieşi. Se aşeză într-un fotoliu retras, în aerul verzui măcinat de pulberi necunoscute, smulse din perne, draperii şi covoare; sunetul clopoţelului de la recepţie se împletea cu cele ale tramvaielor; uneori, păsările se izbeau de cupola transparentă a hotelului şi zgomotul oaselor uşoare învelite de puf ajungea până la el. Hotelul avea puţini clienţi: erau mai mulţi militari păzind nemişcarea dinăuntru, ca pe un templu părăsit al unui zeu nebun. Rămase în holul mare şi privi lumea până la apus, apoi urcă din nou în cameră. Se întoarse noaptea: văzu cele zodii înşirându-se pe fire de aţă; ploaia risipită în milioane de părţi, desfăcute în schelete luminoase; fiecare zi trasă de carul celest al propriei nopţi.

Un timp, crezu că Mutul va veni să-l vadă. Nu veni; într-o dimineaţă găsi o statuetă din lemn cioplită grosolan aşezată pe noptieră: o broască-ţestoasă. Uneori auzea numele lui pretutindeni în jur, şoptit de portari, valeţi ori soldaţi cu nemăsurat respect, ca al unui om important, dar şi învăluit de teamă, de parcă ar fi fost depozitarul unei puteri a cărei mărime nu era cunoscută şi tocmai acest mister, nu mărimea în sine, o făcea periculoasă. Într-o zi apărură un croitor şi ucenicul lui, care l-au urcat pe un scaun şi-au prins să-l măsoare cu minuţie, ca pe un angrenaj care făcea de unul singur posibilă funcţionarea republicii. Părea un joc, o mică piesă de teatru: el, înălţat ca o sperietoare pe un taburet, cu petice însăilate atârnându-i la subţiori, cei doi învârtindu-se în jur şi potrivindu-i sori pe umeri.

De Ziua Naţională, soldaţii din pază îl îmbrăcară în uniforma de paradă. Din faţa hotelului îl luă o maşină cu geamuri fumurii, prin care încercă inutil să privească oraşul. Când soldaţii îl dădură jos din maşină, se trezi în faţa uşii unui ascensor şi, cât timp urcară prin maţul de beton, simţi răsuflările celorlalţi pe obraz, în cabina strâmtă. În oglindă se văzu mult mai bătrân decât era.

Apoi se văzu într-o sală mare, cu ferestre largi şi cu toate draperiile trase. Se auzea un vuiet continuu, ca şi cum ar fi coborât într-o fântână. Toţi cei din încăpere îl priveau şi se dădeau la o parte din faţa sa. Un om îmbrăcat în militar îi aranjă gulerul şi, după o uşoară plecăciune, se retrase şi el.

Se apropie de ferestrele mari, prin care văzu tribuna aproape plină şi, în spatele ei, mulţimea. Era depărtarea de la care oamenii apăreau şi vizibili, şi nedesluşiţi, ca ghemele de viermi. Când se auziră trompetele, la tribună urcară înalţii prelaţi, în frunte cu cardinalul, ţanţoşi şi smeriţi în acelaşi

timp, mărgelaţi ca nişte curcani, mângâind aerul cu degetele armonios răsfirate în binecuvântări. Îi urmară coloneii, enigmatici sub ochelarii de soare şi cu piepturile sticlind de decoraţii, cu dungile pantalonilor ascuţite asemenea săbiilor ce se bălăngăneau alături, în teci bătute cu pietre preţioase. Când se întoarseră, la unison, pentru onor, fură văzuţi scânteind ca nişte păsări cu penaj metalic, gata să-şi ia zborul în aerul întretăiat de lucirile cimbalelor şi de zvonurile trompetelor. Printre ei îl descoperi şi pe Mut, scund, aproape inobservabil, pierdut printre nasturi şi epoleţi.

Urmară cei patru generali ai patriei, câte unul pentru fiecare punct cardinal, adevăraţii stâlpi fondatori ai naţiunii. Piepturile dreptunghiulare, pe care medaliile şi crucile aranjate geometric le făceau să semene cu nişte mici cimitire verticale, umbrite de colanele stufoase ca florile de tei, se dovediseră insuficiente pentru povara gloriei; aveau decoraţii şi pe pantaloni, vibrând uşor de la călcăturile eroicelor monturi. Când sunetul trompetelor se stinse, în aer rămase doar răpăitul prelung al tobelor. Soldaţii din gardă se întoarseră lângă dreptunghiul uşii şi se descoperiră, ţinându-şi la piepturi căciulile prelungi, cu supuşenia băţoasă a chelnerilor.

Milo ieşi din sala mare a Muzeului Naţional, înaintând prin culoarul de pieptare, în lumina fierbinte. Văzu mulţimea, latentă, enormă, expunându-şi nepăsătoare trupul trândav, şi prin faţă îi trecu, pentru o secundă, peisajul nesfârşit al câmpului de gunoi, putreziciunea biruitoare consumându-şi zemurile spre a mistui, ca un stomac atotputernic, orice corp străin. Îl aşteptau cu nerăbdare, ca pe-un colet poştal rătăcit de istorie, gata să fie redat proprietarului de drept, în numele căruia, spuneau manualele, îşi pierduse familia, luptase, arsese oameni, îndurase prizonieratul şi păduchii, ura celorlalţi, însingurarea, frigurile galbene, tetanosul, foamea, pentru a reveni, în sfârşit, miraculos acasă.

Orbit de soarele ce se ridicase, absorbind culorile magmei de dedesubt, închise ochii. Când îşi înălţă braţul drept să se apere de jetul luminos, mulţimea vui. Alte zeci de mii de braţe ţâşniră în aer şi oamenii urlară, ca un singur plămân şi-o singură gură. În secundele acelea de nemişcare, cel din prag le apăru ca un faraon reînviat, ieşit din adâncimile piramidei să le aducă veşti mari de dincolo. Dacă ar fi rămas acolo, şi-ar fi păstrat locul în istorie; el însă merse, balansându-se pe picioarele ce-şi uitaseră umbletul milităros, cu pleoapele zvâcnind ca petalele bătute de vânt. În încercarea de-a apuca balustrada împodobită cu lei de aur, pipăi un timp aerul cu palma stângă, dar când tunurile îşi

sloboziră încărcătura zgomotoasă ţopăi caraghios, ca un vrăbioi. Se împiedică de unul din cablurile camerelor de luat vederi. Figura speriată se înălţă deasupra balustradei având dăltuite grimase de spaimă, caricatura leilor de dedesubt. Uralele se transformară într-un murmur. Braţele coborâră.

Marele Erou se dovedea a fi mai scund decât Preşedintele Consiliului de Miniştri, un bătrân de 80 de ani. Cracii pantalonilor de uniformă tremurau pe el ca drapelele de luptă izbite de vergile vântului. Respira greu, ca dintr-o obligaţie. Avea cocârjarea oamenilor pe care nicio miză nu-i mai poate însufleţi şi-n ochii viermănoşi lucea, dezolant, frica. Numai răpăitul tobelor părea a-l mai susţine în mişcările lui, ca pe urşii dansatori de pe la bâlciuri. Încercă să spună ceva, aplecându-se către microfonul din faţă, dar vocea i se auzi gâjâită şi slabă, acoperită imediat de un ţiuit asurzitor. Se auziră înjurături. Apoi, din nou, tăcere. Câteva momente, mulţimea studie omul ca pe un microb, cu liniştea dată de propria urieşenie, în acele scurte deliberări misterioase care decid întorsăturile istoriei. Oamenii văzură în el exact ce nu era: simbolul unei caste de bătrâni sterpi şi tragici, supravieţuitori ai tuturor dezastrelor cu preţul unor târguri obscure, mutanţii unui război inutil şi rămăşiţe zdrenţuite ale forţei tremurând sub stofele îmbrobonate cu aur.

Un singur glas se auzi, clar:

— Marş acasă, mumie!

Tobele tăcură, stânjenite. Alte voci se ridicară să ciugulească prada. Urmând un instinct vechi, Milo căută cu privirile silueta Mutului, la tribună. Nu se mai vedea. Erau numai tigvele înzorzonate, carnea cu zgârciuri albe împachetată în uniforme întinse ca fuzelajele avioanelor de luptă.

A doua zi, numele şi poza lui nu mai erau pe prima pagină. În articolul despre marea paradă din Piaţa Centrală nu se amintea nimic despre apariţia sa. Monedele cu profilul săpat al soldatului Éxito fură date la topit, la fel şi manualele ce aveau să apară la începutul şcolii. Peste o săptămână, Marele Erou nu mai interesa pe nimeni.

I-au dat singurul rol pe care îl putea juca: de cadavru solemn care să-şi povestească viaţa, un erou-actor interpretând propriul rol tocmai în faţa acelora cărora nu le pasă deloc de trecut: copiii. Veneau, conduşi de profesori, vizitarea Muzeului Naţional fiind obligatorie pentru şcolarii din clasele mici, iar el le vorbea despre război ca despre ceva ce se întâmplase într-o altă lume, care n-ar fi putut fi niciodată a lor, un basm în care gloanţele nu desfăceau flori

în carnea oamenilor şi avioanele nu lepădau ouăle morţii. Zi după zi, lună după lună, an după an, le-a spus minciuni, nu atât din dorinţa de a-şi mulţumi angajatorii, cine ar fi fost aceia, cât din teama de a nu-i speria pe copii. Într-o după-amiază însă, s-a oprit.

Era într-o iarnă rece, în care se auzea viscolul fluierând în rosturile dintre pietre şi peste florile de gheaţă de pe geamuri. Era frig în muzeu. Strânsese copiii la ultimul etaj al turnului, în pinacotecă. Le spunea povestea obişnuită, cu armata mărşăluind victorioasă printre inamici ca printr-un câmp de napi. Într-o aşchie de timp, cât întorsese privirea dintr-o parte într-alta, văzuse ochii albaştri ai lui Hans. Când s-a uitat înapoi, nu i-a mai văzut. A tăcut şi s-a uitat la copii. A mers pe lângă tablouri – nu erau nici acolo. S-a uitat, pe rând, la fiecare dintre cei mici. Băieţelul blond stătea tremurând la capătul unui rând şi nu-l urmărea; era ocupat să sufle aer cald în palmele îngheţate. L-a întrebat cum îl chema; nu-l chema Hans, dar îi semăna leit, minus obrajii trandafirii.

Atunci porni să le spună despre copilăria lui şi despre cum îşi găsise un prieten în bezna îngheţată din morgă. Copiii începură să-l asculte, cu ochii mari. Din aburul respiraţiei ieşeau corbii care se roteau deasupra câmpului de gunoi. În strălucirea unei vitrine vedea marea licăritoare înghiţind trupul Portughezului ca pe al oricăruia dintre peştii ei, învingătoare în toate războaiele care s-au purtat vreodată. Dintre cutele draperiilor ieşea trupul prelung ca fumul ţigării al Căpitanului şi la capătul firului luminos erau agăţaţi mieii lui satanici.

Le-a spus cum au intrat ei, şase soldaţi, într-o sală de clasă şi i-au găsit pe profesoară şi pe toţi copiii cu frunţile aşezate pe catedră şi pupitre, arşi pe dinăuntru de gazele de luptă. Le-a spus cum l-a omorât pe omul din tren şi cum el şi încă un camarad i-au zdrobit capul altuia. Ar fi vrut să se oprească, dar nu mai putea; cuvintele ieşeau singure şi-şi ocupau locurile în lume, lipindu-se în măşti umede peste chipurile copiilor. Le-a mai spus că avusese odată un cal şi le-a povestit cum mor ei, ca nişte nobili, în picioare, privind spre locuri pe care oamenii nu le pot vedea. O fetiţă începu să se smiorcăie. Îşi coborî uimit faţa lângă a ei. „De ce plângi, fetiţo?“, o întrebă, „aşa e războiul“, iar plânsul se întinse ca o molimă a feţelor boţite.

În singura lui spovedanie, rostită a doua zi în faţa celor care n-aveau dreptul s-o asculte, a zis că evocase doar întâmplări adevărate; i s-a răspuns că războiul fusese câştigat, deci adevărurile nu mai foloseau nicicui. Din ziua aceea, n-a

mai existat nici Marele Erou, ci numai un simplu paznic de noapte al Muzeului Naţional.

Câţiva ani, să fi fost vreo zece, n-a mai ieşit din clădire; nu mai avea unde să meargă, nu mai avea de ce.

XXVI

Muzeul Naţional – Istoria unui palat – Păsările – Minunea – Mutarea balonului şi primele încercări

Palatul în care se afla Muzeul Naţional se ridica în mijlocul oraşului care odinioară fusese, doar el, un monument imens făcut să supună vederea oricui s-ar fi apropiat din câmpie, îmbrăcat în piatra pe care jucau dantelării meticuloase. Regele care pornise construcţia dorise un fort înălţat pe colina cea mai înaltă, pentru a se apăra de barbarii nordului. Aceştia n-au pătruns niciodată atât de adânc în interiorul continentului, astfel încât următorul rege, fiul celui dintâi, adăugă două niveluri peste cele ridicate de tatăl său, nu pentru a se apăra, ci pentru a vorbi cerului depre gloria faptelor sale. A doua zi după ce-a urcat pe tron, dădu ordin să se reteze cu baroasele statuile arhanghelilor-trompeţi, să se întărească grinzile şi stâlpii, iar construcţia şi-a continuat drumul spre nori. Cel de-al treilea urmaş a murit de tânăr, dar cel de-al patrulea a trăit mai bine de opt decenii şi-a avut timpul necesar şi ambiţia să-şi întreacă înaintaşii. Acest rege, căruia istoria i-a adăugat supranumele de „cel Luminat“, a înălţat deasupra fortului un turn cilindric cu diametrul de vreo două sute de picioare şi înalt de încă o dată pe-atât. Acesta era un far ce n-avea rolul de-a ghida vapoarele, marea aflându-se mult prea departe, ci de-a putea fi văzut din orice colţ al oraşului te-ai fi aflat.

Până la urmă, nu timpul sau asediatorii au cuminţit ceea ce părea a fi nestăvilita dorinţă de creştere a castelului, ci propria greutate. Sub apăsarea cocoaşelor adăugate succesiv, începu să se afunde în solul mărunţit de ploi. În jurul lui, apa se strângea deseori ca într-o chiuvetă, inundând subsolurile, de unde urca prin capilare neştiute, trăgând peste obrazul de piatră parâme spinoase de trandafiri şi feregele de ierburi marine ce-şi răsuceau cozile ca păunii.

Înăuntru, vântul fluiera prin găurile din vitralii şi prin viziere, făcând să zăngăne degetele lungi ale candelabrelor, răscolind tenebrele prin care lilieci mititei scârţâiau ca nişte

peniţe muiate în cerneala nopţii dinăuntru, mai deplină decât cea dinafară, căci aceasta pleca în câteva ore să-i întunece pe alţii, în timp ce mânecile coridoarelor îmbrăcate în marmura rece ca pielea de mort fluturau şi ziua. Ghemele de păr ale păianjenilor, lipitori acoperite cu puf delicat şi miriade de furnici roşcate izbucneau dintre copastiile plăcilor putrede de parchet şi inundau camerele. În vremea lui Milo, cu măreţia sa strâmbă şi silueta de rachetă cosmică, palatul trecuse deja prin zeci de războaie, revoluţii, cutremure, epidemii, defenestrări, incendii, execuţii. În vremea ciumei fusese transformat în lazaret şi sucurile morţilor întinşi direct pe podea îmbibaseră rosturile dintre dale, iar sufletele bântuiau încă aerul, grele şi ameţitoare ca gazele subterane. Aripa cea numită a pulberăriei arsese parţial şi nu fusese reconstruită niciodată. În timpul războiului, câteva bombe căzuseră peste unul dintre zidurile fortului, dar, de parcă nu mai era nevoie de seculara piatră pentru a ţine în picioare construcţia, palatul se scuturase ca de nişte purici şi-şi continuase navigarea prin apele imemoriale ale timpului.

Aşa cum un bătrân care urcă pe scena teatrului nu poate juca altceva decât tot un bătrân, au închis în el tot ce aveau despre ei înşişi, ca într-un pod de vechituri, şi l-au transformat în muzeu. I-au spus „naţional“, dar era dedicat aproape în întregime războiului, ca şi cum în luptele dintre oameni s-ar fi aflat sensul tainic al trecerii timpului, secolele venind şi plecând doar pentru a le oferi ocazia perfecţionării în luarea vieţilor.

La primul etaj era un imens incubator iluminat electric, cu casete transparente în care zăceau, ca nişte găinaţuri înnegrite de vreme, vârfuri de suliţe, topoare din piatră legate grosolan ori simpli bolovani tociţi până ce căpătaseră tăişul necesar. Aşezate pe pereţi ca aplicele, capetele războinicilor negri răpuşi în junglele ecuatoriale păstraseră pe chipuri ceva din surpriza inocentă a primului glonţ. Trupurile unor sălbăticiuni pândeau dintre vitrine, înfruntând cu atitudini vivante, cu câte-o labă în aer ori boturile căscate, batjocura veşnică a împăierii. La nivelul al doilea apăreau praştiile, arcurile şi bombardele, catapultele cu muşchii încordaţi ai sforilor, spadele şi săbiile de toate mărimile, paloşele grele, pumnalele care-şi scoteau viclean limba din ascunzişul pumnului, iataganele curbate astfel încât să reteze lesne capete, iar propria lungime să nu împiedice extragerea din trup, bicele ghintuite cu plumb şi măciucile scurte, buzduganele cu ţepi ca aricii, halebardele răsărind asemenea unor stalagmite de oţel din podea. Cel de-al treilea nivel era dedicat uneltelor de tortură. O ghilotină mică îşi păstrase

intact zâmbetul tăişului neoxidat, căci ultimului rege, după ce se terminau execuţiile în piaţa publică, îi plăcea să-şi mai acorde un supliment înainte de culcare şi chiar ordona să-i fie trimise în dormitor capetele ultimei recolte, să-i ţină de urât peste noapte. Cleşti diformi, ace prelungi, foarfeci ascuţite, fecioare de fier care-şi lăsau ultima îmbrăţişare unui trup chinuit. Doctorul le povestise odată cât de mult semănau acestea cu instrumentele folosite în sala de naşteri, conchizând atunci – el, care fusese şi mamoş, şi călău – că oamenii au nevoie cam de aceleaşi lucruri pentru a-i ajuta pe alţii să vină pe lume şi să o părăsească.

La etajul al patrulea, odată cu apariţia pulberii şi a posibilităţii ca aproapele să fie ucis de la depărtare, omorul devenise o artă, ca alchimia. Tuburile ţâşneau subţiri din retortele curbate unde se cocea plumbul, cocoaşele pistoalelor purtau flori de crin, archebuzele erau ornate cu monograme şi sigle.

Etajul al cincilea şi cel dintâi al turnului era dedicat în întregime războiului pentru unitate şi reîntregire, prin care naţiunea dobândise fraţi necunoscuţi, de altă limbă şi altă culoare. Se găseau acolo complicaţi monştri metalici, capabili acum să ucidă oameni invizibili, tancul cu blindaj impenetrabil, armele care trimiteau luminiţa laserului la kilometri distanţă sau bombele inteligente cu teleghidaj. Sala centrală, din care Milo ieşise odinioară pentru a vorbi lumii, avea o înălţime dublă faţă de celelalte, căci la nivelul superior, în părţile laterale, se aflau biblioteca şi pinacoteca. La sfârşitul fiecărui tur nocturn, paznicul parcurgea sălile privind regii şi conţii şi exploratorii care înţepau aerul crăpat al tablourilor cu bărbii ca prorele corăbiilor în care plecaseră cândva să descopere alte lumi, cu aceleaşi zâmbete de secole, mai morţi decât leşurile lor dizolvate printre corali sau în criptele de sub castel, în trosnetul mobilelor vechi ce le supravieţuiseră tuturor, în nobila înţelepciune a lemnului.

După ce-şi termina hălăduirile, Milo se urca pe acoperişul turnului, unde era coşmelia în care trăia. Uneori, ziua, vocile copiilor ce se ascundeau prin cotloanele de la ultimul etaj ajungeau până acolo. Le asculta ca pe ecourile unei vieţi trecute, fără vreo nostalgie, simple dovezi ale vecinătăţii unei specii omniprezente şi mereu învingătoare. Îi vedea de sus, la orele simple ale dimineţii, mulţi, nefericiţi, reduşi la dimensiunile unei şobolănimi netemătoare de lumină, cu întunericul vopsit pe figuri, traşi ca mărgelele pe firele luminoase de la marginile bulevardului. Vedea totul, faptele bune şi pe cele abjecte, în vuietul liniştit şi difuz, asemănător cu cel al unei mări îndepărtate, sub clopotul

transparent al cerului. Bastoanele orbilor pipăind bezna, mersul de stârci al travestiţilor, fugile printre tarabe ale hoţilor de buzunare şi fulgerele tăcute ale cuţitelor, urmate de căderea moale a celui ce pierdea.

Dacă oamenii nu ajungeau acolo, pe acoperiş, veneau, în schimb, păsările, în milioane de ipostaze, cu trilurile, piuiturile şi croncăniturile lor. El însuşi devenise uşor, ca o pasăre, o umbră tăcută cu oase subţiri. Nu avea alte haine decât uniforma de paznic şi pe cea militară, de colonel, dar pe cea de-a doua o lăsase afară; păsările, insensibile la gloria cazonă, o decoraseră cu şfichiuiri pestriţe.

Primii s-au apropiat de el porumbeii; au defilat caraghioşi şi solemni în acelaşi timp, mişcându-şi gâturile asemenea unor cumpene. I-au urmat vrăbiile, ţopăind ca nişte brotaci mecanici întorşi cu cheia, cintezele viu colorate, mici clovni înaripaţi, gălăgioasele gaiţe indigo, răsucindu-şi brusc capetele moţate, cu biluţele ochilor fixe, ca şi cum ar fi fost cusute de capete. Când se pregăteau de zbor, în fracţiunea de secundă premergătoare lansării, toate îşi prelungeau trupurile cu o deplină încredere în aerul care avea să le poarte, ca şi când şi-ar fi întins pliscurile către un tărâm secret aflat nu în aer, ci dincolo de el, în spatele fâşiei pe care-o săgetau. Se ridicau aproape toate deodată, ascultând de un consemn tainic, răsucind mici furtuni asemenea celor lăsate în pahar de pilulele efervescente, care filtrau lumina în abajururi neregulate.

Câţiva metri mai jos se afla Minunea, agăţată de tavanul înalt al turnului, ca un ou lepădat de-o pasăre cosmică, crescut peste măsură deasupra cuibului prea mic. Un balon. Îl durea să-l vadă acolo, spânzurat ca un biet lampion sub plafonul împodobit cu îngeri din ipsos, în batjocura tuturor zborurilor cărora le fusese sortit, dar pe care nu apucase să le facă, cu rotunjimea stâlcită de pripoanele în care-l prinseseră spre a-i recompune o jalnică sfericitate, nu cea dată de suflul cald, ci una obţinută printr-o umplutură josnică, asemenea animalelor burduşite ce brăzdau bezna cu ochi de sticlă la primul etaj.

A stat nopţi în şir în faţa acelui totem decăzut al cerului. Deschidea toate ferestruicile, să-l redea aerului, şi, când curentul mişca încet nacela, crestând mici fiori pe epiderma încă lucioasă, părea că se înfioară de emoţie. Într-o seară a potrivit câteva mese una peste alta, înălţând un mic turn al Babilonului către perfecţiunea suspendată, şi a păşit înăuntru. S-a culcat în cuibul de lemn şi visul l-a purtat peste muntele îngheţat pe care cândva nu-l putuse trece.

A început să caute în biblioteca muzeului informaţii despre balon. Cel care-l construise, un inventator din secolul trecut, se înălţase şi rămăsese în aer mai bine de o oră, în vremea unui război, pentru studierea manevrelor inamicului. Şi-a imaginat cum vor fi fost pentru el cele câteva minute ale înălţării, având dedesubt geometria riguroasă a rândurilor duşmane, soldaţi care aveau în curând să despice burţi şi să străpungă inimi, atunci privind însă fermecaţi, ca nişte copii, mingea umflată plutind mult deasupra lor; degeaba se vor fi înălţat gâturile de girafe ale tunurilor, încercând să scuipe obuze, degeaba vor fi zvârlit gloanţe spre cer, toate vor fi rămas inutile în faţa balonului care-şi ducea stăpânul spre singurul loc în care omul nu pătrunsese niciodată până atunci, ca un fir de praf depus în ochiul adânc al cerului.

A realizat atunci că voia să zboare; că destinul care-l rostogolise de colo până colo îl pregătise de fapt pentru acea ultimă înălţare, iar ce-avea să se întâmple după aceea nu mai conta. Peste zi n-a dormit un minut, făcând desene şi planuri în cabina lui de pe acoperiş. Seara a început să demonteze o schelă de pe acoperiş pe care fusese cândva o reclamă, din care rămăseseră câteva fâşii jupuite, bătute de vânt. A pornit să o care înăuntru, bucată cu bucată, pe scara de serviciu, depozitând barele şi scândurile într-o magazie nefolosită. A pornit să înalţe schela în jurul balonului, având grijă să nu lase o cât de mică zgârietură pe pardoseala din mozaic veneţian pe care erau înscrise înţelepciuni latineşti. A repetat înjghebarea şi demontarea schelei aproape o lună, zi după zi, până ce a reuşit să facă totul în numai două ore.

A început apoi munca la desprinderea cupolei semisferice care ţinea întins balonul pe dinăuntru. Lucra ca un pictor de biserici care desenează sfinţi, lungit pe spate la o înălţime de câţiva metri, căutând să descifreze misterul fiecărui şurub, soluţia prin care avea să coboare pe pardoseală oscioarele Minunii, cu tenacitatea cu care prizonierii îşi sapă tunelul pentru evadare, fără să ştie dacă libertatea e ţelul lor sau dacă munca surdă e tot ce le-a mai rămas. Nu s-a plictisit o secundă, fie că ducea scânduri în spinare, că ridica ori cobora schele, fără ca măcar o dată să se afle în vecinătatea atingerii scopului final, asemenea unui Sisif care, înainte de a purcede la împingerea bolovanului, înlătură cu migală fiecare pietricică din drum. Vorbea cu balonul, ultimul dintre prietenii săi adevăraţi, după un copil mort şi calul demult dus. A ajuns să ştie fiecare pată, care şurub avea ghintul tocit, poziţia pe care trebuia să aşeze fiecare stâlp. A peticit pe dinăuntru pânza balonului şi a impregnat-o cu ulei, pe care-l fura, câte puţin, din atelierul

pentru întreţinerea armelor. A întărit sforile şi le-a schimbat pe cele care se roseseră, înnegrindu-le cu praf pentru a nu bate la ochi.

Aerul încălzit urma să ridice balonul. Citise că primii navigatori ai cerului foloseau un amestec de balegă, carne stricată, paie şi lână. Într-un depozit a găsit un sac de var nestins şi s-a gândit că avea să-i fie de folos. A strâns paie din animalele împăiate deteriorate care fuseseră puse la păstrare într-un depozit, a adunat talaş şi rumeguş din atelierul de tâmplărie. A întins pe acoperiş fâşii mari de plastic să strângă găinaţul păsărilor; le-a amestecat pe toate într-o pastă pe care a pus-o în câteva butoaie, unde a lăsat-o să fermenteze.

Pe acoperiş era hornul crematoriului de la ultimul nivel, unde se ardeau resturile. Cilindrul din cărămizi era înălţat faţă de acoperiş. A săpat în rosturile dintre cărămizi, le-a desprins, atent să nu le spargă, apoi le-a aşezat la loc, pentru cazul în care cineva avea să urce pe acoperiş.

În ziua aceea avea să demonteze balonul şi să-l aducă pe acoperiş. Va dărâma cărămizile şi va priponi balonul în dreptul gurii hornului. Va duce, pe rând, butoaiele în crematoriu şi va face focul. Va lua paraşuta şi, când balonul va fi umflat, va trage un capac peste horn, apoi va tăia funiile de ancorare. Nu-l interesa dacă balonul avea să rămână în aer, nici unde avea să-l ducă: important era să se înalţe. Avea să fie zborul, după care n-avea să mai fie nimic.

XXVII

Prima încercare, primul eşec – O desprindere în zori – Deasupra lumii

După şase luni de muncă, putea coborî balonul pe podea şi să-i desprindă elementele fără să lase urme, apoi să-l recompună la loc şi să strângă totul în numai şase ore. De fiecare dată făcea un singur pas în faţă, doar unul, cât să-l poată pune îndărăt în siguranţă şi la timp, ca o armată formată dintr-un singur om ce asaltează o cetate, dar care, neputând să se bizuie pe forţa numărului, trebuie să sape, încet, minuţios, cu răbdarea de nezdruncinat a picăturilor de apă.

Ziua aproape că nu mai dormea. Cei doi aştri lunecau pe căuşurile lor eterice şi distingea diferenţa dintre luminile lor ca pe o scăpărare în spuma prin care înotau membrele sale. Mintea zbura deja printre fâlfâiturile păsărilor, fermentând fiecare pas care trebuia făcut, făcându-l, apoi repetându-l până când nu mai avea logică şi devenea parte din legea de funcţionare a universului al cărui centru pulsa câţiva metri dedesubt, ovulul luminos ce avea să-l ia din acea lume.

A meşterit un sistem cu doi scripeţi cu care avea să ridice nacela, cupola şi funiile până la scările de serviciu care duceau spre acoperiş. A pregătit o piramidă de prăjini care, înaintea lansării, avea să susţină calota balonului verticală, fără să o găurească, până când aerul cald urma să înalţe biserica celestă.

În seara în care a făcut prima probă, schela s-a ridicat parcă singură, toate şuruburile s-au potrivit. Când s-a uitat la ceas, nu i-a venit să creadă. Reuşise totul într-o oră şi câteva minute. Nacela nu încăpea însă cu niciun chip pe uşa îngustă care ducea spre acoperiş. Atunci a auzit cerul spărgându-se în miliarde de cioburi deasupra şi toate au căzut pe creştetul lui. Privea uşa metalică şi coşul de tulpini şi lemn, prea mare. S-a aşezat şi-a fumat o ţigară pe trepte şi a râs singur, cu visul frânt la picioare. A coborât totul la loc. La câteva minute după ce pusese ultima bară în magazie, a auzit liftul în care era paznicul de zi.

Prea bine, şi-a spus, n-avea nevoie de nacelă. Fără transportul ei, economisea aproape o oră la transportul balonului, iar zborul avea să dureze mai mult. Într-un almanah vechi erau desene în care nişte acrobaţi, la începutul secolului, se lansau cu balonul agăţaţi de trapeze şi cu paraşuta în spate, iar când ajungeau la înălţimea potrivită, îşi dădeau drumul. La un etaj era o paraşută împachetată care părea în stare de funcţionare.

Putea să termine totul, până la pregătirea de zbor a balonului, în mai puţin de zece ore, ca un ceasornicar lucrând în stomacul leviatanului adormit, mărunţit de sucurile sale gastrice, sub trupurile fremătătoare ale păsărilor care îşi visau zborurile de-a doua zi. Aşa au mai trecut nişte luni, multe.

Când a venit acea noapte pe care o aştepta, cea mai lungă din an, era un pic de vânt, dar, s-a gândit, asta avea să-l ajute să se îndepărteze de oraş. Dangătul lunii pline clătina fosforul din ochii păsărilor cufundate în mica moarte a somnului, iar el terminase de cărat şi de montat totul. Când aprinse focurile, deasupra flăcărilor se înălţă lujerul transparent al gazelor, prin care noaptea se văzu limpede şi îmbietoare. Deasupra, balonul încă şedea priponit în scândurile lungi, ca un mare plămân mort.

Trecuse de mult de punctul din care întoarcerea mai era posibilă. Schela rămăsese ridicată în sala mare a turnului, cu nacela abandonată alături şi funiile tăiate, ca un avorton cu patru burice. Merse în crematoriu şi deşertă ultimul sac de amestec în cazan, apoi urcă la loc pe acoperiş. Când călcă printre păsări, le simţi tremorul şi neliniştea dinaintea trezirii. Unele păstrau ochiul deschis al somnului aţintit asupra luminii care curgea din ochiul geamăn celest şi penele le erau zburlite de pieptenele vântului. Balonul începuse să smucească sfoara de ancorare şi lovea în aerul rece de deasupra ca o mănuşă de box. Îmbrăcă pufoaica şi se potrivi în curele; le strânse bine în jurul taliei. Scoase briceagul din buzunar. Fără niciun motiv, ca într-o înzestrare cosmică a călătoriei, aşteptă ca lama luminoasă a soarelui să sticlească deasupra orizontului şi de-abia atunci când primele raze îi înţepară ochii tăie sfoara.

Balonul ţâşni în sus cu o forţă care-i tăie răsuflarea şi, pentru câteva secunde, auzi doar vâjâitul aerului şi nu văzu nimic, ca şi cum acea sfârtecare a văzduhului nu-i putea lăsa decât un simţ cu care să pipăie lumea. Când aerul de care se freca îşi încetini tumultul, reuşi să privească în jos şi mintea lui pedală în gol, refuzând să se umple cu înţelesuri. Pământul era deja foarte departe, văzu terasa turnului nu mai mare ca un capac de borcan şi castelul redus la dimensiunile

unuia de nisip ridicat pe o plajă. În câteva clipe, oraşul trecu pe dinaintea lui deşirat şi recunoscu cartierul de case al Lumânăriei, spre munţi, o constelaţie răsturnată de vieţi mici şi pâlpâitoare. Frigul grozav îi intră în oase şi, poate de aceea sau poate din lipsa oxigenului sau poate pentru că tocmai îşi dădu seama că uitase să-şi ia paraşuta, leşină.

Se trezi, probabil după doar câteva secunde, pe când trupul lui radia de fericire prin toată pielea; se simţea ca un frate mai mic al celor doi aştri îndepărtaţi care se vedeau în părţi opuse ale boltei. Chiui către ei, apoi îşi desfăcu prohabul şi urină, iar asta i se păru cel mai grozav lucru pe care-l făcuse toată viaţa. Un stol de păsări trecu prin apropiere, vâslind prin aerul untos din care se desprindeau fire mici de umezeală, şi chiui şi în direcţia lor, ca spre nişte tovarăşi de drum. Dedesubt se vedea un drum ca o vână cenuşie printre câmpuri. Mai departe, două camioane lungi parcurgeau autostrada. După un timp, simţi cum balonul nu mai urcă, ci e tras de curenţi către pădurile dese din nordul oraşului. Văzu lacul lângă care copilărise şi munţii şi începu să plângă, nu pentru că i-ar fi fost frică, ci pentru că i se păru un cadou neaşteptat să fie redat veşniciei atât de aproape de locul unde crescuse.

În buzunarul de la piept al pufoaicei luase câteva pastile de dormit. Nu se gândise decât că, la un moment dat, după ce înălţarea se va termina, le va lua, după aceea trupul lui va trece direct, pe nesimţite, în somnul cel mare. Soarele se înălţase binişor, naviga ca o ghiulea mare şi leneşă alături de el. Sfărâmă două pastile în dinţi şi salută din cap bila aceea îndepărtată.

Tot ce jos i se păruse important aici era mic şi lipsit de semnificaţie. O maşină trecea în viteză, ridicând o trâmbă de praf în urmă, şi norul, care i-ar fi înecat pe cei aflaţi lângă drum, de sus părea cât o unghie. Ţarinile şi parcelele, cu graniţele care trebuie să fi fost cândva prilejuri de ceartă, păreau eterne. Era linişte, doar vântul fluiera ca un om muncitor. Lumea va merge mai departe şi fără el, mestecându-şi urile. Mai fărâmă o pastilă şi încă una. Deja îşi simţea picioarele amorţite. Îşi lăsă capul pe spate: milioane de metri cubi de aer în jurul lui, fără complicaţiile conştiinţei, fără viermuiala de jos, închegate în cea mai curată formă de existenţă. Perfecţiunea. Trupul lui revenea la starea care fusese înaintea tocmirii. Simţi cum balonul se smuceşte şi începe să coboare mai rapid. Cu ochii închişi, îşi imagină şuieratul calotei ca fiind al unei păsări blânde ce îi ducea trupul acasă. Se concentră asupra unui nod complicat al

frânghiei şi, încercând să-i dibuiască tocmeala, nu-şi dădu seama dacă se prăbuşea înăuntrul corpului ori în afara lui.

XXVIII

Căminul de bătrâni – Palide încercări de evadare – Doamna – Călătorii până la capătul camerei – Cei tineri şi cei bătrâni

Căminul militar de bătrâni Santa Eleonora se afla mult după ieşirea din oraş, pe autostrada statală. Pe măsură ce te îndepărtai de ultimele trotuare şi rigole, după ce se terminau drumurile asfaltate ducând spre depozite şi magazine în forme paralelipipedice sau către podurile ce traversau pe deasupra autostrada spre a se întoarce în ea, un alt braţ de pământ bătătorit se desfăcea spre stânga. Părea că nu duce nicăieri şi că se va opri nu departe, însă, după ce cotea domol pe lângă o lizieră, se răzgândea şi începea să urce domol dealul. Două curbe strânse înmuiau urcuşul abrupt, care se termina în faţa unui vechi conac, o clădire mare şi veche, cu etaj. Aici, răsucirile drumului ofereau privitorilor timpul necesar pentru a-l vedea pe cel care urca, însă rareori venea cineva aici; de obicei era adus de o maşină albă, după cum aproape întotdeauna pleca într-una neagră.

De-a lungul vremii fuseseră şi plecări glorioase. Cei mai vechi îşi mai aminteau, cu binecuvântarea pastilelor de memorie, de marea evadare către Egipt a maiorului Jukovsky, cel care dispăruse în noapte cu un geamantan de carton şi-o sabie de mucava, direct prin rarişte, să recucerească Port Said, pe care îl culeseseră a doua zi, teafăr şi nevătămat, dormind cu capul pe geamantanul rupt şi gol printre lustragiii metişi din gară. El le povestise nopţi la rând, în timp ce sanitarii se chinuiau să-i găsească venele pe braţele subţiri ca teniile, despre pigmeii care atacau când el se răsucea cu sabia scoasă, răcnind ordine către femeile de serviciu până când l-au dat jos cu cozile de mătură şi l-au adus înapoi.

Unii locatari erau chiar mai bătrâni decât clădirea din care curgea mătreaţa timpului, militari de ranguri superioare sau rudele de gradul întâi care le supravieţuiseră. Jos, în marele salon de la parter, într-un creuzet se topeau toate, puterea monosilabică a vocilor, tremorul membrelor,

meduzele colorate din orbite, epoleţii şi medaliile retrase în cutiile de cusut, alături de papiote şi de fotografii îngălbenite. Tulpinile uscate ale gâturilor, încărcate cu duluri şi polipi şi pistrui, ieşeau dintre ghivecele de stofă putredă şi năclăită de stropi de tuse; se ridicau dârdâind din ravenele halatelor de baie, purtând danturi zdrenţuite şi şuierătoare la întâlnirea cu aerul.

În vechile camere mari de la etaj fuseseră înălţaţi pereţi despărţitori; unele camere nou apărute erau atât de mici, încât nu era loc înăuntru decât pentru deschiderea uşii. Noaptea, stăteau la fel de îngrămădiţi ca ziua, comunicând prin tuse şi gemete, în aşteptarea venirii celui mai bun inamic. Moartea nu părea să-i pândească însă din maţele vechi, din inimile măcinate de preinfarcturi ori din arterele îngroşate; îşi masa trupele pe colinele din jur, printre muşuroaie şi copacii din ce în ce mai rari, din care câţiva mai cădeau zilnic sub muşcătura drujbelor. Puteau trece luni în care se auzea doar şuierul vântului ascuţind coasa şi, de obicei noaptea, urechile ciulite ale celor treji prindeau zgomotul unor paşi bocănind pe coridor şi vocile şoptite ale infirmierelor şi scârţâitul tărgii pe roţi. Atunci, cei treizeci şi trei rămaşi în capul oaselor, la fel de îngheţaţi ca mortul, dar înotând în propriile umori, puteau să se simtă, străbătând liniştea pulverulentă ce se lăsa, când clipele şi fărâmele de var cădeau laolaltă din tavan printre degetele de ghips ale îngerilor, nemuritori de-a lungul unei alte zile.

În dimineaţa următoare, un fotoliu rămânea neocupat la masă, iar ei se pregăteau pentru înmormântare ca spre glorificarea celui dus, discutând despre cine ce urma să rânduiască întru pomenirea lui, cine avea să rostească discursul, cine să aşeze drapelul peste sicriu, şi poate că asta şi era, cea dintâi aniversare în moarte, prima din şirul teoretic infinit al celor care urmau să vină, dar şi cea de pe urmă, căci peste un an alţi morţi sau aproape morţi aveau să umple ziua cu plecările lor.

Administratorul căminului încerca să împartă camerele după necesităţile medicale, nu după grade, dar a doua zi îi regăsea întorşi pe vechile poziţii, ostili, cu capetele ca nişte ghiulele moi înălţate de după tăbliile paturilor, cu încăpăţânarea surdă a copiilor cărora li s-a refuzat o jucărie. Armata de umbre mărşăluia în ritmul dictat de artroze şi sciatică, avansând din cameră în cameră cu fiecare dispărut, şi, cu cât acela fusese mai înalt în grad, cu atât mai mulţi câştigau un metru pătrat suplimentar de singurătate. Punctul cel mai înalt al ierarhiei, rămas necompartimentat lângă cotitura scării mari, era salonul văduvei Irigoyen, cea care-i

fusese alături o viaţă defunctului şef al armatei. Cea mai mare bucurie adusă de moarte era însă ghicirea celui ce avea să umple locul din coadă rămas liber, camera cea mai mică, aflată între cazanul cu aburi şi debaraua cu mături, în funcţie de programarea făcută la Ministerul de Război. De fiecare dată se organiza o tombolă cu premii, în funcţie de numele înscrise pe lista de aşteptare.

În acea zi însorită de toamnă, fotoliile şi scaunele rulante fuseseră scoase şi aşezate în curtea azilului, ca nişte baterii de artilerie, de unde salve de priviri măturau dealul, în aşteptarea nou-venitului. Bărbaţii trăseseră vestoane galonate peste bluzele de pijama, femeile coborâseră voaluri peticite peste gâturile de curcan; rujul lucea ca vopseaua crăpată de pe garduri; deasupra roţilor de cărucioare, afeturile erau scuturate de sughiţuri şi de colectările glorioaselor flegme.

Cel nou, contrar tuturor uzanţelor militare, întârzia în mod nepermis. Când, în sfârşit, veni, îi dezamăgi. În primul rând, maşina care l-a adus nu purta nici însemnele Ministerului de Război, nici steguleţe fluturând pe aripi. Nu era nici măcar o ambulanţă care să azvârle împrejur diademe scânteietoare, ci o dubă pe portierele căreia stătea scris, cu litere mânjite de pământ, numele unui spital comunal. Din ea se dădură jos doi băieţi, îmbrăcaţi în salopete nu tocmai curate. Ridicară capota din spate şi traseră de-acolo o targă pe care era întins un om, cu picioarele şi un braţ în ghips.

Nu era o intrare în scenă demnă de un colonel, cu atât mai puţin de unul decorat, al cărui nume fusese câteva zile pe prima pagină a ziarelor. Cazul zborului cu balonul fusese aprig discutat aici. Unii semnaseră petiţia prin care refuzau categoric posibila internare a colonelului Éxito. Ceilalţi se alăturaseră mareşalului Baldessari, care era de părere că dezertorul trebuia primit, urmând a fi apoi organizat un tribunal militar ad-hoc unde colonelul să fie judecat pentru părăsirea postului de pază. În cele din urmă, pentru că petiţia se pierduse în timp ce circula prin sala de mese, fusese adoptată în mod tacit cea de-a doua variantă.

Intrusului părea că-i pasă cel mai puţin de apropiata judecată, căci în timp ce îl urcau pe pantă nu doar că şi-a aprins o ţigară cu mâna teafără, fără să-şi ridice capul de pe targă, ci, trecând printre rândurile de bătrâni, nu le-a aruncat nici măcar o privire.

— Ăsta n-o mai duce mult, s-a auzit, din spatele evantaiului, vocea văduvei generalului Irigoyen.

Nou-venitul fu dus direct în aripa din spate, în mica infirmerie căreia i se spunea sala de expediţie, pentru că de-acolo pacienţii răpuşi de apoplexie ori de infarct plecau

împachetaţi rapid, pe uşa din spate. Rămase acolo aproape trei săptămâni, răstimp în care nu-l văzură deloc. Doar baroneasa Von Glück apucă să-l zărească o dată, prin fereastra infirmeriei, după ce-i scoseseră ghipsul şi-l îmbăiau. Părea un melc fără cochilie, le-a spus, în timp ce-şi sorbea diluţia de bicarbonat de după masa de seară, şi mai părea, într-adevăr, că în curând va fi livrat veşniciei.

Într-o duminică, în timpul curselor de cai, l-au adus în salonul mare, în cărucior. Aşteptară în zadar să se prezinte, după toate uzanţele militare; el rămase acolo, în faţa ferestrei mari, insensibil la strigătele crainicului „Vasco da Gama îl depăşeşte pe Ganymede, Vasco da Gama îl depăşeşte pe Ganymede“, nici măcar când se puse masa nu schiţă niciun gest, aşa că îl lăsară acolo, ca pe un rest de mâncare. Vara era pe sfârşite, vânturi din ce în ce mai reci zbârleau ultima iarbă necosită de pe deal. Curând nu-i mai scoaseră în curte; rămaseră în spatele geamurilor, piese încă vii ale unui joc de şah abandonat. Aşa cum se întâmpla în această perioadă, câţiva muriră. Cavaleristul Dupont suflă ultima oară peste zaruri deasupra mesei de joc, cu ochii pironiţi pe grămăjoara de boabe de fasole. Peste câteva zile, vărul lui, cel căruia îi spuneau „Generalul Providenţă“, căci întorsese soarta bătăliei de la Sorentino printr-o străpungere în flanc, încheie lungul delir în care ordinele de învăluire se amestecau cu reţeta fabricării lichiorului de cacao. Peste noapte, văduva amiralului Buyten, iubita de taină a eroului de la Sorentino, paralizată demn, ca o statuie antică. Pierdu locul privilegiat din faţa televizorului, căci o traseră mai în spate, lângă ficusul olandez, urmărind acum cu zvâcniri neliniştite de pupilă nu umbrele de pe ecranul prea îndepărtat, ci insectele mărunte care, lunecând pe frunzele lucioase, îi cădeau direct în poală.

În rest, viaţa merse mai departe, fie scârţâind din rotile, fie scurgându-se de-a lungul unui fir de salivă. Străinul părea că nu participă la ea, pierdut în contemplarea ciufurilor de fân de pe coline şi a cearşafurilor fâlfâitoare pe care urina trasase fronturile unor bătălii nocturne pierdute. Zilele îşi învârteau caruselul neuns, călăreţii zdrenţuiţi ai înserării urcau colina din ce în ce mai devreme şi-şi îmboldeau armăsarii în jurul conacului într-un tumult de copite şi de coame. Cei doi care veniră în loc se rotiră ţepeni deasupra herniilor de disc şi-şi coborâră medaliile în cutiile de cusut. Un cutremur se stârni într-o noapte şi, când cadrilul bârnelor şi al stâlpilor încetă, l-au auzind chiuind dedesubt, în clopotul de lumină al lunii, iar când salonul s-a umplut de mişcări păsăreşti de gâturi, l-au găsit în faţa ferestrei, nins de pulberea căzută din tavan, ca un demon tăvălit prin făină.

— E smintit, întări văduva Irigoyen, ridicând bastonul cu cap de fildeş pe când începu să dicteze prima scrisoare de protest adresată Ministrului de Război, iar degetul valid al telegrafistului Zimbardo începu să ţopăie pe trambulinele maşinii de scris.

***

Când îl aduseseră prima oară în salon, Milo gândise că nimerise din lac în puţ; venerabilele oseminte moţăind sub cuverturi nu erau cu mult diferite de trofeele împăiate din muzeu, după cum zgomotele de maţe şi gâlgâitul gâtlejurilor aduceau cu chiţcăitul liliecilor, iar fluturările cernite ale văduvelor cu ciugulitul ciorilor curăţându-şi penele. Sub dârele lăsate pe el de ochii untoşi, retrăia în fiecare noapte zborul cu balonul, simţea furnicăturile înălţimii în tălpi, obrajii mângâiaţi de aerul rece al acelei dimineţi care-i curgea prin sânge; când îşi ridica ochii spre tavanul foişorului, întâlnea calota balonului, când şi-i cobora, vedea bocancii ca pe înotătoarele unui amfibiu în eterul primordial.

Într-un colţ al ochiului îi rămăsese ceva cunoscut şi apropiat din momentul intrării sale în căminul-spital. De câte ori încerca să-l privească, acel ceva fugea în spatele ochiului, ca la fluturările din pleoape ale păpuşilor mecanice. Săptămâni întregi despică aerul din colţul lui de salon, cu elicele boante ale pupilelor, printre guşi, urdori şi cocoaşe, printre bonete, ace de brad şi tendoane. Degeaba. De Ziua Victoriei, când i-au coborât pe toţi în sala de mese şi le-au dat griş cu prune, pe deasupra bavetelor şi a bărbilor împodobite de zemuri, simţi din nou pişcătura acelei priviri. Văzu atunci, printr-o oglindă care bătea în firida unde o hrăneau, femeia şi trecutul lui, de care fugise pentru a se înnoda din nou în firele lui, ghemul care se deşirase până la momentul în care el, copilul, arzând de febră, deschisese ochii în faţa aceleiaşi figuri.

Doamna.

Acolo, paralizată, aproape moartă.

De-abia atunci începu să se ridice dintre rămăşiţele balonului. Ziua zăcea printre ei, ascultându-le bârfele şi tusea şi icnetele şi hârâielile şi gemetele şi fluierăturile de case vechi, dar, după ce-l scoaseră din ghips, nopţile pornea expediţii spre sala de recuperare din partea din spate a clădirii. Bătrânii auzeau de la etaj tic-tacul cârjelor telegrafiindu-i înaintarea de-a lungul coridorului, apoi bufniturile palmelor pe paralele amestecate în urechile lor cu pocnetele hipertensiunii, târâitul boturilor de bocanc trase

peste respiraţiile gâjâite. Când, peste două luni, se ridică de unul singur în picioare, cu ochii arzând ca două motoare de avion, l-au urât cum numai copiii, invalizii şi bătrânii o pot face, copiii pe cei mari, bătrânii pe cei tineri şi invalizii pe toţi ceilalţi, căci ar fi dat bucuroşi amintirile vagi ale unor trecuturi scuipate pe feţele medaliilor pentru a se înălţa asemenea lui, fără ajutorul cârjelor ori al cadrului mergător. Şi-au amintit atunci că el, colonelul Éxito, era mai tânăr decât toţi, chiar şi decât Piet Boer, asul aviaţiei ce-şi fumega părul negru ca tăciunele sub punga perfuziei atârnată ca o a doua vezică urinară, chiar şi decât Cella Biafra, singura ce nu-şi păstra peste noapte zâmbetul într-un pahar. Nu doar că n-avea anii lor, dar chipul lui purta stigmatul suprem al tinerilor, nepăsarea, pentru care moartea este o boală necunoscută, iar cei vârstnici doar obiecte vii şi neimportante, pungi duse de vânt pe care le ocolesc gonind spre ţintele lor îndepărtate. Vedeau uneori cum închide ochii şi soarbe pe-o nară luna, o face să crească sub un pomete şi să descrească sub celălalt, redându-le-o prin zâmbetul crestat, aşa cum lumânările înfipte de copii în bostani scobiţi aruncă peste feţele tuturor zdrenţele unei iluminări înfricoşătoare.

Şi a venit ziua în care din pesmetul iernii s-a ridicat gălbenuşul moale şi umflat al primului soare, iar el străbătu salonul fără cârje, tăind cu foarfeca pasului podeaua în două. Deschise uşa şi ieşi; l-au văzut cum îşi aprinde o ţigară, nefăcând altceva decât să privească munţii albi, ceea ce făceau şi ei zi de zi, încercând să ghicească dacă va mai ploua sau nu, doar că el privea munţii altfel, de parcă în secunda următoare avea s-o pornească spre ei şi să-i treacă din câţiva paşi. După ce-şi termină ţigara, reintră în salon, traversat de frisonul omului sănătos întors din frig, şi atunci văduva Irigoyen simţi cum viermele cleios al invidiei i se scurge pe picior.

Continuă să meargă printre ei, pe deasupra lor, prin ei, sfidându-le artritele şi trombozele, victoriile presate ca florile moarte în cărţile de istorie. A doua zi, salonul se umplu de spectre mucegăite, căţărate pe mergătoare ca viţa-de-vie, copii bătrâni reînvăţând mersul cu preţul unor băşini mititele. Nu mai sunau clopoţelul după un fursec, săreau în şeile cărucioarelor şi porneau să-şi împingă roţile de hamsteri cu palmele, azvârlindu-şi sclerozele şi diabeturile în urmărirea lui, singurul care nu mirosea a mort şi a urină stătută.

Îl urau şi ar fi dorit să-l vadă plecat, dar scrisorile de protest către minister nu primeau niciun răspuns. Toţi ştiau motivul, nimeni nu vorbea despre el; căminul era mormântul lor dinaintea mormântului, de aceea, deşi se urau între ei, îi

unea totuşi tristeţea comună a celor abandonaţi. Cu câţiva ani înainte, un telefon de-al lor putea trimite la moarte zeci de oameni sau şterge de pe hartă câteva sate; odată ajunşi aici, după primul atac cerebral, după cel dintâi preinfarct, nu mai erau nimic. Pândeau, cu nerăbdarea slugarnică a câinilor, cele mai mici semne de afecţiune, o răsplată cât de mică, un telefon, o scrisoare, un pachet de afară. Nu venea nimic.

De la război, între generaţii se căscase o prăpastie. Cum cei mai mulţi din generaţia lui Milo muriseră în lupte, cei născuţi după aceea nu mai aveau nevoie de bătrâni, de poveştile sângeroase pe care li le spuseseră despre vremurile în care ei nu existau, despre foamete şi bombardamente, despre sacrificiile pe care se întemeiase luxul lor. Victoria şi înfrângerea însele deveniseră noţiuni vagi, îndepărtate, doi gemeni siamezi uniţi printr-o diformitate comună. Nimeni nu câştigase, nimeni nu pierduse războiul: naţiunea era mare, puternică, nepăsătoare şi dornică să uite. Chiar şi morţii îşi căpătaseră nemurirea, prin nume încrustate pe monumente sau la colţurile străzilor.

Un singur lucru nu aveau cei aflaţi în putere: adevărata putere. Ea le aparţinea în continuare celor bătrâni.

***

Doamna trăia la etaj. De trei ori pe an, de Paşte, de Crăciun şi de Ziua Victoriei, o coborau în sala mare de mese cu liftul pentru alimente. Paralizase în urmă cu patru ani, când fiica ei, metresa ministrului de Război, o adusese acolo, fiind astfel singura femeie care nu ajunsese în cămin în siajul faptelor de arme ale soţului. Un singur ochi mai avea teafăr. Se împuţinase la trup, ca şi cum acesta, nemaiavând ce întreţine în afara acelui ochi, renunţase la el însuşi. Nimeni nu ştia dacă acel trup mai înţelegea ceva; nimănui nu-i păsa. Cât timp avea semne vitale, era în răspunderea lor.

Milo se oferi să-i ţină companie femeii şi cererea îi fu acceptată uşor; personalul căminului era redus. În fiecare după-amiază, Milo urca la etaj şi, timp de câteva ore, îi citea din ce găsise în mica bibliotecă. Nu ştia dacă şi celeilalte venetice îi plăceau cărţile de călătorie. Nu ştia nici măcar dacă îl putea auzi, dacă-i citea ei sau îşi citea sieşi.

După-amiezile lor erau lungi şi calme. Lega perdeaua şi trinca de arborele mare şi contururile arhipelagurilor creşteau din ceaţă; cuvintele se răsuceau şi cădeau pe covor, printre frunzele aduse de mistral şi firimiturile prăjiturilor cu nucă. Uneori, o vâslă repezită pieziş pe suprafaţa mării, în timpul debarcării, arunca stropi peste amândoi. În trecere, vârfurile

de aripi ale pescăruşilor atingeau mobilele şi seara, la plecare, ghiocuri i se spărgeau sub talpă.

Ziua se scurgea mai departe în monotonia ei, când deodată am descoperit o pânză la răsărit, spre provă, la babord. Părea să fie un vas mare şi venea cam dintr-o coastă, aflându-se cam la 12 sau 15 mile depărtare. Niciunul dintre tovarăşii mei nu-l descoperise încă şi n-am vrut să le spun nimic, ca nu cumva speranţele să ne fie iar spulberate. Într-un târziu, pe când vasul se apropia, am văzut clar că venea direct spre noi cu pânzele mici ridicate. Atunci nu m-am mai putut stăpâni şi le-am spus şi tovarăşilor mei de suferinţă. Au sărit în picioare ca fripţi, într-un acces nebunesc de bucurie. Au început să plângă, să râdă prosteşte, să ţopăie pe punte şi să-şi smulgă părul de pe cap, rugându-se şi blestemând în acelaşi timp. Izbucnirile lor, ca şi perspectiva neîndoielnică de salvare pe care o întrezăream au avut darul să mă facă şi pe mine să nu mă mai stăpânesc şi să mă alătur exploziei lor de nebunie, ca să-mi arăt bucuria. M-am trântit şi m-am rostogolit pe punte ca un zănatec, bătând din palme, urlând şi făcând tot felul de năzbâtii. Deodată însă, am simţit că sunt la capătul răbdării şi al deznădejdii omeneşti şi, când mi-am dat seama că vasul se întoarce cu pupa spre noi şi o porneşte în direcţia opusă, m-am trezit la realitate.

Nu întrebă pe nimeni nimic despre ea. Cei din cămin clevetiră un timp, apoi unii muriră şi ceilalţi uitară. Erau zile în care i se părea că dă uşurel din cap, ca şi cum câte ceva din cele ce-i citea i-ar fi plăcut. Dar putea la fel de bine să fi fost trecerea norilor care crea jocuri de lumini şi umbre în cameră. Pe mâna ei dreaptă, sub mâneca puloverului de angora, o venă vineţie îşi continua netulburată drumul. Din când în când, împletea poveştile din cărţi cu aventurile sale, din locurile pe unde fusese. Niciodată nu i-a spus nimic despre cele câteva zile pe care, demult, le petrecuse în casa ei.

În această insulă a regelui este o specie de animal cu cochilie numită carniolă, plăcută la vedere şi care poate omorî o balenă. Aceasta le înghite de vii; când ajung înăuntrul corpului, ies din cochiliile lor şi merg şi mănâncă inima balenei: iar oamenii din această ţară găsesc animalul viu înăuntrul balenei. Aceste animale, carniolele, au dinţii şi pielea negre şi cochilia le e albă. Carnea e bună de mâncat şi le zice Laghan.

Uneori, în ochiul teafăr al Doamnei se stârneau mici furtuni, ca în micile globuri cu ninsori. Alteori, calota transparentă i se umezea şi pe ea călătoreau corăbii micuţe de

praf. Când soarele era deasupra ferestrei, lumina îi modifica textura şi părea un strugure copt crescând în interiorul capului.

Într-o zi, Edmond se trezi tresărind. I se păruse că l-a strigat cineva.

Deschise ochii şi încercă să străpungă bezna.

Îşi auzi numele sau, mai bine zis, auzi o voce plângătoare încercând să-i rostească numele.

Edmond se ridică în pat, cu fruntea brobonită de sudoarea spaimei, şi ascultă. Nu încăpea îndoială, vaietul venea din celula tovarăşului său.

— Doamne! şopti Dantès, oare să fie?…

Îşi dădu patul la o parte, scoase piatra, se avântă în tunel şi ajunse la capătul celălalt. Acolo găsi lespedea ridicată.

La lumina lămpii strâmbe şi pâlpâitoare, Edmond îl zări pe bătrân, palid, stând încă ridicat şi sprijinindu-se de lemnul patului. Întregul chip îi era răvăşit de semnele îngrozitoare ale bolii pe care o cunoştea atât de bine şi care îl înspăimântaseră când se iviseră pentru prima oară.

— Haide, prietene – îi spuse Faria, resemnat –, înţelegi, nu-i aşa? N-am nevoie să-ţi mai spun nimic!

Edmond gemu îndurerat şi, pierzându-şi minţile, se repezi spre uşă, strigând:

— Ajutor! Ajutor!

Faria mai avu putere să-l oprească, apucându-l de braţ.

— Dacă nu taci, eşti pierdut, îi spuse el.

Au auzit motorul maşinii în acelaşi timp sau poate că ea îl auzise prima; când şi-a ridicat privirea din carte îi văzuse deja ochiul înotând prin lumina pătrunzând prin fereastră. El tăcu. Închise cartea şi merse la fereastră. Automobilul mare, de teren, având pe portiere blazonul auriu al Ministerului de Război se oprise în faţa azilului. De pe scaunul din dreapta şoferului coborî un militar în uniformă bleumarin, care deschise portiera din spate şi o femeie înaltă şi subţire, purtând ochelari de soare chiar şi sub voaleta întunecată a pălăriei, coborî.

„Ce păcat“, îşi spuse, „nu-ţi voi vedea ochii“.

Fostul colonel Éxito o privi un timp cum străbătea aleea pietruită mărginită de gazon, câte un toc afundându-i-se în pietriş, apoi puse cartea pe raftul de lângă pat. Mută scaunul la loc lângă perete şi ieşi din cameră. Pe coridor, o luă către scările de lemn şi acolo se opri, ascultând. O auzi pe directoarea azilului întâmpinând-o pe femeie. Se îndepărtă de scări şi intră în ultima cămăruţă, magazia de mături de lângă cazanul cu aburi.

În capul scărilor, Imma o concedie prin câteva cuvinte pe directoare şi intră în camera Doamnei. Auzi cum îşi trage scaunul de la perete în faţa patului, foşnetele unor obiecte mutate dintr-un loc în altul şi zgomotul apei turnate în pahar. Declicul brichetei, oftatul adus de expirarea fumului. Minute în şir, apoi zgomotul foarte slab al ţigării strivite în scrumieră.

„Nici glasul“, îşi spuse, „nu ţi-l voi auzi. Nici glasul“.

Prinse scârţâitul scaunului şi zgomotul uşii la deschidere, paşii coborând pe scări. Ieşi din debara şi o privi cum se îndreaptă către maşină, printre scaunele şi cărucioarele goale din verandă. Când maşina dispăru, reintră în camera Doamnei.

— Să nu-ţi faci griji, îi zise femeii. Va fi bine.

Închise uşa şi coborî scările spre salonul mare, unde bătrânii erau strânşi ca nişte cârtiţe în jurul televizorului, pe ecranul căruia treceau benzi pe care erau descrise ultimele evoluţii ale situaţiei. Într-una dintre imagini, văzu chipul Mutului în spatele şefului statului care făcea un apel la calm şi linişte. Urechile lui clăpăuge se profilau pe culoarea de jos a drapelului ce fusese aşezat pe fundal. Urmară câteva imagini în care se vedeau tineri cu feţele acoperite care aruncau sticle incendiare spre nişte tancuri, apoi transmisia se întrerupse şi, când se reluă, era muzică de fanfară.

XXIX

Din nou acasă

A doua zi, bătrâna muri. Se gândi că, asemenea lui Magellan, sfârşise pe un continent străin, printre oameni necunoscuţi, printre specii ciudate. Se întrebă, ca în fiecare zi, dacă îl urâse. În ochii ei nu găsise niciodată vreun răspuns.

Doamna decisese să fie incinerată, ceea ce nu se mai întâmplase în istoria căminului Santa Eleonora. Prin decret prezidenţial, pe toţi îi aşteptau cavourile împodobite cu însemne zeieşti din Cimitirul Marilor Eroi, arhanghelii priponiţi în zboruri ţepene şi litere aurite montate în relief pe plăcile de marmură, prelungiri în eternitate ale cabinetelor personale unde împărţiseră cândva dreptatea. Pentru ei căminul era doar purgatoriul unde pătimeau chinurile vremelnice ale bătrâneţii, de-abia apoi urma adevărata glorie: eternitatea petrecută în panteonul naţional, asemenea gândacilor pe care boaba de chihlimbar îi putea reda, după milenii, îndepărtatei posterităţi. Pentru unii dintre aceşti morţi de lux, ţara încremenise şi câte trei zile în durerea doliului impus. Fanfare din sute de soldaţi întindeau covoare de paşi pe bulevard, însoţind mortul spre insectarul lui de lux, panaşurile izbucneau ca artezienele din creştetele cailor, salvele de tun bubuiau printre alămuri sub cerul pieptănat de avioane.

De aceea, poate, pe Doamna o luaseră de cu seară, ca pe-o rămăşiţă destinată cenuşii, laolaltă cu sacii de gunoi menajer. O duseră la crematoriul unde a doua zi de dimineaţă urma să aibă loc incinerarea. Pentru ei, în locul autobuzului obişnuit cu însemnele Ministerului de Război şi cu şofer în uniformă, veni un microbuz mic, cu opt locuri, condus de un ins obişnuit, cu basc. Ca de obicei, toţi bătrânii capabili să umble se înscriseseră pentru excursie, de aceea văduva Irigoyen se însărcină cu alegerea lor. Milo nu se afla pe listă. Vorbi însă cu şoferul şi acesta îi spuse că poate să stea ghemuit, în spatele culoarului dintre scaune, pe roata de rezervă.

Maşina era veche şi mergeau încet. Legănate deasupra spătarelor, cu perii moi şi făinoşi, capetele bătrânilor se clătinau ca nişte ciulini enormi cu perii încâlciţi în şervetele murdare. Pe scaunul din faţa sa, baroneasa Von Glück îşi suflecă manşeta pantalonului şi întinse pe culoar un picior pe care se răsuceau râuri varicoase. Lângă Milo stătea mareşalul Baldessari. Perechile de faruri care treceau pe sensul celălalt îi dezvăluiau craniul pâlpâind, ca un bec turcoaz. Respira greu, cu un ţiuit subţire, extrăgând fiecare respiraţie ca pe un minereu preţios, de parcă viaţa ce-i mai rămăsese urma să fie sclavul propriei răsuflări. Când îşi plecă fruntea, Milo crezu că adormise, dar realiză că mareşalul purta o conversaţie cu propriile picioare. Le încuraja şi le dezmierda. După un timp, începu să miroasă a scârnă. Când se întâmplă, mareşalul se întoarse spre Milo şi-i făcu un semn complice cu ochiul.

În depărtare, dincolo de albia râului, constelaţia de luminiţe a oraşului încă se vedea, sub pieliţa străvezie a nopţii gata să se rupă. Pe panourile din reclame, oameni zâmbitori păreau că îşi deschid uşiţele sufletului în faţa fiecărui trecător. Îi depăşiră două camioane pline cu soldaţi, zgribuliţi pe platforme. Unul dintre ei semăna cu Portughezul; aceeaşi masivitate lipsită de griji, aceeaşi forţă captivă între omoplaţi. Câteva minute mai târziu, văzură cum camioanele o apucau pe pod către oraş. Se trezi când microbuzul tocmai se oprea, în tumultul de gemete şi de icnete smulse de ridicările de pe scaune. Coborâră şi se strânseră zgribuliţi lângă caroserie, ca nişte fantome alungate din casele oamenilor de venirea zorilor. Afară deja se făcuse lumină, o cocă ceţoasă şi ursuză în care se amestecau nuanţele violete ale răsăritului şi cele gălbui pompate de becurile de iluminat public.

Atunci realiză: era din nou în faţa morgii unde copilărise. Trupul lui recunoscu clădirea înaintea minţii şi, o frântură de secundă, pluti într-o stare de fericire intensă din care ceilalţi oameni dispăruseră complet, iar el fusese micşorat şi zvârlit înapoi, către acel loc în care-i fusese atât de bine.

Se uită în jur. Câmpul plin de gunoi dispăruse; membrana asfaltului strânsese toate ale locului într-un maţ cenuşiu. În locul unde începea cândva cimitirul militar era acum o staţie de benzină, ca şi cum din oasele oamenilor îngropaţi era extrasă substanţa care-i punea pe cei vii în mişcare. Oraşul venise mai aproape. Pe dealuri se vedeau case noi, cu etaj, dar în jur nu se construise încă nimic; clădirea morgii, zugrăvită acum în alb, ţinuse tot ce era viu la

distanţă. Prin hornul acoperişului ieşea fum, semn că primii aduşi ai zilei îşi începuseră călătoria pe deasupra oraşului.

Şoferul îi ceru o ţigară şi fumară împreună, sprijiniţi de caroserie.

— Ce e-n oraş? îl întrebă pe şofer.

— E rău, răspunse acesta. Preşedintele şi majoritatea miniştrilor au fugit.

Tăcură. Apăru o maşină de teren din care preotul ieşi şi-i salută pe bătrâni ca pe nişte vechi cunoscuţi. În timp ce le punea, cu ochii aproape închişi, întrebări despre starea sănătăţii, îi atingea uşurel, ca un precupeţ ce-şi pipăie legumele. Preotul şi văduva o luară înainte, uniţi în mariajul solemn dintre autorităţi. Era frig şi toţi ar fi vrut să iuţească pasul, dar îşi potriviră mersul după văduva Irigoyen, care, în mod voit, mergea foarte încet. Din aerul lor zgribulit şi umil Milo avu senzaţia că, de fapt, pe ei înşişi se conduceau pe ultimul drum, că era o repetiţie pentru tristeţea care trebuia să fie atunci.

Ajunseră în faţa uşii mari. Pe lemn, bătută în cuie, era o foaie de hârtie udă, pe care se distingeau rămăşiţele unor cuvinte: „Angajăm oameni“. Deasupra, o cameră de luat vederi. Un buton negru se afla pe toc. Cineva îl apăsă.

Se auzi un fâşâit scurt, apoi o voce, de niciunde:

— Da.

Tăcere. Bătrânii se uitară unii la alţii, apoi din nou la uşă.

— Pentru femeia de la căminul Santa Eleonora, spuse văduva.

— Aţi venit prea devreme, răspunse vocea.

Camera bâzâi şi-şi mişcă poziţia. Văduva îşi lungi gâtul spre aparat, într-o imitaţie involuntară a aparatului dinainte, ca spre un interlocutor ostil:

— Deschide.

Se auzi un ţăcănit şi uşa se întredeschise.

— La etaj, spuse vocea.

Intrară. În spatele porţii, sala mare în care Milo îşi amintea că erau triate trupurile fusese împărţită. În faţă era un coridor lung, luminat numai pe primii metri. Se bulucira în spatele văduvei, grăbiţi de uşa care-şi începuse închiderea, cu încetineala implacabilă a obiectelor automatizate. Apoi rămaseră pe loc, aşteptând ca preotul, ultimul în şir, să-şi reia poziţia din frunte. Lumina din tavan se stinse, cu un ţăcănit, şi stătură nemişcaţi în întuneric, simţindu-şi unii altora trupurile tremurătoare şi fragile, până când văduva se puse în mişcare şi o luă de-a lungul peretelui, sprijinindu-se cu vârfurile degetelor de suprafaţa scorţoasă, iar următorul bec

se aprinse. După vreo douăzeci de metri, ajunseră la scară şi începură să urce, cu mersul de crocodili al bătrânilor, lenţi, gâfâitori, priponiţi de balustrada scării.

La etajul al doilea găsiră o uşă cu un geam mare şi mat în mijloc. Prin geamul alburiu, pe care era scris, cu litere roşii, „Crematoriu. Intrarea strict interzisă“, se vedea silueta unui om aşezat la o masă. Geamul mat îi subţia contururile, făcându-l să semene cu o insectă.

Aşteptară, schimbându-şi greutatea de pe un picior pe altul, până când omul dinăuntru veni să deschidă uşa. Era un funcţionar cu o vârstă incertă, dată de costumul negru, de pantofii, cravata, părul şi ochelarii negre, deasupra cărora erau părul negru şi figura impersonală, mai degrabă un ultim accesoriu al uniformei decât un chip uman. Văduva flutură hârtia înaintea feţei aceleia geometrice, dar ea ignoră faptul. Îi privi pe rând, încet, ca pe nişte năluci.

În spatele lui, dincolo de uşa alburie se vedea o cameră zugrăvită până la jumătatea peretelui în verde, cu un birou şi un fişet metalic. O a doua uşă, metalică, cu o vizetă la nivelul ochilor, se vedea pe peretele din spate.

— Pentru femeia de la căminul militar, repetă văduva, fluturând hârtia.

— Nu se poate, repetă omul. Reveniţi într-o oră. Sau chiar în două.

Milo recunoscu vocea care le vorbise mai devreme prin interfon. Timbrul era la fel de metalic, ca şi cum funcţionarul evita acea apropiere dintre semenii sortiţi să împărtăşească, dintr-un motiv sau altul, vecinătatea morţii.

— Aici scrie ora şapte, insistă femeia.

— Nu sunt gaze.

— Şi noi ce facem?

— Putem să v-o eliberăm.

Cuvântul acesta, „elibera“, suna atât de bine, încât pentru o secundă Milo avu senzaţia unei rezolvări magice: corpul acela care deranja pe toată lumea urma să dispară complet, de parcă n-ar fi existat vreodată, ca şi cum gândurile, tristeţile şi mirările lui se vor fi vânturat un timp prin univers ca simple oftaturi ale unei cărni eterice, ba mai mult, ca şi cum ele ar fi tocmit şi ridicat cândva acel trup din praf, dându-i schelet şi muşchi şi fire de păr. Bătăi puternice se auziră în spatele funcţionarului, în uşa metalică. Funcţionarul abandonă pragul şi se duse să o deschidă. În cadrul ei apăru un tânăr în salopetă, nebărbierit.

— Plec, spuse tânărul. Asta nu fac.

Trecu pe lângă ei în timp ce-şi luă haina din cuier şi-o luă la fugă pe scări în jos.

— Opriţi-l! strigă funcţionarul şi începu să alerge în urma sa.

Dar ei nu schiţară niciun gest. Când ecoul paşilor şi al strigătelor dispăru pe scări, intrară. Pe fişet era un televizor mic, cu sonorul dat la minim. Pe ecran erau imagini cu tancuri care treceau în viteză pe o stradă. Imaginea tremura ori se zgâlţâia de-a binelea, semn că omul care filma alerga împreună cu cei pe care-i filma. Se vedeau focuri arzând peste tot, ca într-o stranie îngemănare a tuturor focurilor, căci uşa metalică a crematoriului rămăsese deschisă şi dinăuntru veni un miros puternic de ars. Trecură unul câte unul în sala mare, cu pereţii scorojiţi de fum şi căldură, cu pete negre întinse pe tavan. Vechile benzi de transport fuseseră înlocuite cu o masă lungă pe care erau cilindri rotitori lungi şi subţiri. În celălalt capăt al sălii se afla cuptorul, acelaşi; se vedeau roţile cu care se reglau temperatura şi tirajul de aer al coşului, ecranele rotunde afumate. Pe podea erau aruncate un şorţ, o pereche de mănuşi şi o mască de gaze.

Pe banda centrală erau patru trupuri. Primele trei nu erau în coşciuge, fuseseră întinse în diverse poziţii pe nişte cartoane direct pe cilindri, iar sângele se închegase în bălţi care zăceau ca nişte umbre roşcate şi dense ale corpurilor de deasupra. Erau tineri, aproape copii. Doamna era a patra, într-un sicriu deschis, ca un bagaj aşteptând să fie controlat la trecerea printr-o poartă. În interiorul sicriului nu se vedeau prea multe. Era doar un morman de haine, în care chipul uscat încerca să se ascundă. Ochiul nu-i fusese bine închis şi rămăsese aşa, ca un ultim semn complice făcut din miezul eternităţii.

— Ce se-ntâmplă aici? întrebă văduva Irigoyen. Ce-i cu copiii ăştia?

Nu-i răspunse nimeni. Mareşalul şi celălalt bărbat îşi scoaseră pălăriile şi le priviră ca pe nişte obiecte stranii care le crescuseră deodată pe creştete.

— Dumnezeu s-o odihnească, rupse tăcerea preotul, apoi închise ochii şi începu să se roage. În cuvintele sale pomeni de femeia întinsă alături, pe care n-o cunoscuse, şi numai de ea, ca şi cum celelalte corpuri n-ar fi fost acolo. Promise trupului paralizat viaţă veşnică şi ţinuturi pline de verdeaţă care ar fi aşteptat-o dincolo de gura deschisă a cuptorului. O muscă rămăsese lipită în balta de sub cel de-al treilea trup, aşezat pe burtă, care părea a aparţine unei fete. Bareta uneia dintre sandalele sale era ruptă.

Când predica încetă, mareşalul se căută în buzunarul de la piept, de unde scoase o batistă vărgată, scuipă în ea, apoi o

împachetă la loc, grijuliu, ca şi când ar fi ascuns acolo o medalie, şi o puse la loc în buzunar.

— Plecăm, decise văduva.

Bătrânii se întoarseră, încet, clătinându-se pe picioarele subţiri. Niciunul nu-l privi pe Milo când trecură pe lângă el. El se lăsă pe băncuţă, în răcoarea familiară a trupurilor reci, în mirosul lor încă uman care plutea printre funigei şi mireasma de păr ars venind dinspre cuptor. Fuseseră calde, apoi reci şi din nou calde de la vecinătatea cazanului; acum se răceau din nou. El ştia efectele variaţiilor de temperatură asupra celor morţi: palpitau uşor, chiar se îmbujorau, părea că o palidă respiraţie îi înstăpâneşte, ca şi cum o imitaţie de viaţă le era dăruită pentru încă un timp.

După un timp, auzi zgomote în birou. Merse până la uşă: funcţionarul se întorsese. Era acolo, ţinând receptorul cu umărul lipit de obraz, în timp ce apăsa convulsiv pe furcă. Costumul îi era şifonat, iar pe obraz avea o zgârietură. Pe ecranul televizorului erau imagini cu o masă lungă de şedinţă, în jurul căreia stăteau militari. Printre ei, alături de cel aflat în capul mesei, îl văzu pe Mut.

— Ce căutaţi aici? N-aveţi voie înăuntru.

Nu-şi dădu seama dacă funcţionarul îl recunoscuse sau nu ca făcând parte din grupul care tocmai plecase.

— Jos scrie că angajaţi oameni.

Funcţionarul îşi ridică privirile şi aşeză receptorul în furcă.

— Te pricepi?

Milo încuviinţă din cap.

— Poţi să rezolvi ce-i aici? Vor mai aduce.

Milo înclină din nou capul. Celălalt nu mai zise nimic; ocoli biroul şi se aşeză, apoi luă stiloul de pe masă şi-i deşurubă capacul.

— Cum te numeşti?

— Milo Éxito.

— Cu x?

— Cu x.

Scoase din buzunar actul de identitate şi i-l întinse. Funcţionarul îşi puse ochelarii pe nas, dar una dintre lentile era crăpată, aşa că îi aşeză la loc în buzunarul de la piept. Luă actul de identitate, copie numele lui Milo în caiet şi-i întinse stiloul să semneze. Se uită la iscălitură cu ochii mijiţi, suflă uşor peste ea şi închise caietul. Apoi respiră adânc, se ridică în picioare şi veni lângă el. Milo se aştepta să-i întindă mâna şi să-i ureze succes, dar fie că funcţionarul nu avusese această intenţie, fie că se abţinu, îşi flutură în schimb braţul în direcţia uşii întredeschise.

— E groaznic ce se-ntâmplă, oftă. Gazele n-au presiune şi ard prea încet. Ţara asta se duce de râpă.

— E nevoie de răbdare, spuse Milo. Mai ales cu cei tineri.

Celălalt respiră adânc şi îşi trecu mâna prin păr. Îşi drese vocea şi lăsă privirea în pământ, de parcă şi-ar fi impus un moment de reculegere. Trase apoi aer în piept, dar tăcu şi-şi fixă privirea peste umărul lui Milo.

Milo dădu din cap şi intră în crematoriu. Uşa se închise în urma lui şi auzi zăvorul tras pe partea cealaltă. Rămase singur în frigul uscat şi fumegos, prin care se mişcau fragmente minuscule de cenuşă, ca printr-un spaţiu primordial lipsit de Dumnezeu, unde materia nealeasă se rânduia din sinele ei crud, cei morţi şi cei care n-aveau să se nască vreodată, arhanghelii şi avortonii laolaltă, lunile încârligate deasupra lumilor, plugul timpului trecând prin toţi şi prin toate, risipindu-le şi închegându-le în acelaşi timp. Dedesubt, prin grătarul murdar, se vedeau licărind obiecte mici strălucitoare, ca un cer răsturnat plin de stele. Erau un inel, un lănţişor, catarama unei curele, parcă şi un cercel mic. Apăsă pe butonul de aerisire şi lăsă instalaţia să meargă câteva minute, urmărind jocul pulberii în curentul de aer. Un singur cuptor pentru toate, o singură călătorie, apoi zgura, aceeaşi, acum şi mereu. Dădu drumul la gaze şi acţionă aprinzătorul. Flăcările ţâşniră din duze şi inundară gâtlejul lung al cuptorului.

Acţionă banda şi aduse primul corp în faţa uşii. Era un tânăr blond, căruia de-abia îi dăduse barba. Avea ochi albaştri şi nasul mic, uşor coroiat, din care cursese sânge. Doctorul l-ar fi categorisit cu siguranţă printre prevăzători: şedea cu palmele peste rana mare din piept, ca şi cum ar fi vrut să o închidă la loc.

Îşi puse şorţul şi mănuşile, îşi trase masca de gaze pe cap şi se apucă de treabă.

SFÂRŞIT

Table of Contents

Partea întâi

I — Naşterea – Milo rămâne orfan – La morgă – Jocurile copilăriei – Începe războiul – Primele bombardamente – Milo, din nou singur – Poveştile celor morţi

II — Iarna cea grea – Venirea lupilor – Bombardament de Crăciun – Hans – Jocurile cu Hans – Cerşetorul – Prima iubire

III — Pacea – Serbare în oraş – Întoarcerea bărbaţilor de pe front – Băieţii cresc – Milo vine în oraş – Imma şi Billy – Lordul – Bătaia

IV — Hans reapare – Doamna – Zgomotele casei – În camera Immei

V — Se pleacă la luptă – O masă întreruptă – La biserică – Pregătirea atacului – Pio – Cum mor eroii

VI — În teritoriul inamic – Tarzan – Pistolul – Focul – Ascunderea în hăţiş – Fuga spre pod – Din nou Tarzan

VII — Billy pleacă din oraş – Moartea lui Pio – Din nou în camera Immei – La gară

VIII — Pe drum – La râu – Muncitori la câmp – Din nou în tren – Lupta – Cel mort şi ai lui –

Casa arsă – Cartofi copţi – Furtuna

Partea a doua

IX

Captiv – Doctorul, Mutul şi câinele Gideon – Cârciuma de lângă gară – Căruţa cu morţi – Unitatea din munţi – Căpitanul

X

Bătaia – Povestea Doctorului – Un chirurg eminent – Bombardamentul – Pilotul şi copiii – Justiţie – În ce crede Căpitanul

XI

Lupta din curtea unităţii – Sfaturi de la Doctor – Pe acoperiş – Un ordin neaşteptat – Ultima bătaie a ceasului

XII

Un zbor cu elicopterul – Marea – Beduinul cu cămila – Milo întâlneşte o stafie – Ecce homo

XIII

Fortul – Pregătirea atacului – Asaltul fără de nădejde – Îngropaţi – Tir cu mortierul – Din nou îngropaţi – Povestea Portughezului

XIV

În gropi – Un supravieţuitor neaşteptat – Pariuri – Arşiţa – Aşteptarea dă roade – Cucerirea fortului

XV

O nouă misiune – Pe mare – Povestea Mutului – Pe insulă – Circul părăsit – Un tigru moare – Ciorile – Piticii – Maimuţa – Femeia cu barbă

XVI

O femeie în bătaia farurilor – În piaţă – Vânzători de peşte – Gideon – Reprezentaţia piticilor – Cei mici şi cei goi – Mutul intră în scenă – Războiul

lui Gideon – O poveste de amor – Portughezul
XVII
Povestea Albinosului – Uitaţi în munţi – O coborâre în sat – Mieii – Moarta din biserică – Incendiul – Din nou acasă
XVIII
O reproducere sordidă a Învierii – În căutarea actelor – Patrula de noapte – Cavalerиştii – Batjocura – Albinosul şi Căpitanul – Eliberaţi
XIX
Sanitari pe front – Acrobaţi, prevăzători, actori – Diverse cazuri pe câmpul de luptă – O mică avere
Partea a treia
XX
Camionul circului – Reprezentaţia de fiecare seară – Potopul – Roskus, Rekkmaere şi Rosfatus – Evadarea
XXI
Dispariţia Mutului – Singur – Urcarea muntelui – Roskus – Faţă în faţă – O apariţie suprinzătoare – Despărţirea – Calul
XXII
Din nou printre oameni – La frizer – Cei doi jandarmi – La închisoare – Un bătrân care vorbeşte mult – Femeia, fata şi băiatul handicapat – O nouă casă
XXIII
Sângele – Povestea unei familii – Violul – Mama – Copilul handicapat – Zile senine la câmp – Cum moare un cal – Din nou copilul – O vizită în noapte
XXIV

În piața plină de lume
XXV
Din nou acasă – La hotel – Marele Erou e arătat poporului – Un discurs fără cuvinte – Paznicul de noapte
XXVI
Muzeul Național – Istoria unui palat – Păsările – Minunea – Mutarea balonului și primele încercări
XXVII
Prima încercare, primul eșec – O desprindere în zori – Deasupra lumii
XXVIII
Căminul de bătrâni – Palide încercări de evadare – Doamna – Călătorii până la capătul camerei – Cei tineri și cei bătrâni
XXIX
Din nou acasă

Table of Contents

Partea întâi 6

I 7

Naşterea – Milo rămâne orfan – La morgă – Jocurile copilăriei – Începe războiul – Primele bombardamente – Milo, din nou singur – Poveştile celor morţi 7

II 15

Iarna cea grea – Venirea lupilor – Bombardament de Crăciun – Hans – Jocurile cu Hans – Cerşetorul – Prima iubire 15

III 20

Pacea – Serbare în oraş – Întoarcerea bărbaţilor de pe front – Băieţii cresc – Milo vine în oraş – Imma şi Billy – Lordul – Bătaia 20

IV 28

Hans reapare – Doamna – Zgomotele casei – În camera Immei 28

V 32

Se pleacă la luptă – O masă întreruptă – La biserică – Pregătirea atacului – Pio – Cum mor eroii 32

VI 40

În teritoriul inamic – Tarzan – Pistolul – Focul – Ascunderea în hăţiş – Fuga spre pod – Din nou Tarzan 40

VII 51

Billy pleacă din oraş – Moartea lui Pio – Din nou în camera Immei – La gară 51

VIII 55

Pe drum – La râu – Muncitori la câmp – Din nou în tren – Lupta – Cel mort şi ai lui – Casa arsă – Cartofi copţi – Furtuna 55

Partea a doua 61

IX 62

Captiv – Doctorul, Mutul şi câinele Gideon – Cârciuma de lângă gară – Căruţa cu morţi – Unitatea din munţi – 62

Căpitanul
X 68
Bătaia – Povestea Doctorului – Un chirurg eminent – Bombardamentul – Pilotul şi copiii – Justiţie – În ce crede Căpitanul 68
XI 74
Lupta din curtea unităţii – Sfaturi de la Doctor – Pe acoperiş – Un ordin neaşteptat – Ultima bătaie a ceasului 74
XII 82
Un zbor cu elicopterul – Marea – Beduinul cu cămila – Milo întâlneşte o stafie – Ecce homo 82
XIII 86
Fortul – Pregătirea atacului – Asaltul fără de nădejde – Îngropaţi – Tir cu mortierul – Din nou îngropaţi – Povestea Portughezului 86
XIV 94
În gropi – Un supravieţuitor neaşteptat – Pariuri – Arşiţa – Aşteptarea dă roade – Cucerirea fortului 94
XV 100
O nouă misiune – Pe mare – Povestea Mutului – Pe insulă – Circul părăsit – Un tigru moare – Ciorile – Piticii – Maimuţa – Femeia cu barbă 100
XVI 112
O femeie în bătaia farurilor – În piaţă – Vânzători de peşte – Gideon – Reprezentaţia piticilor – Cei mici şi cei goi – Mutul intră în scenă – Războiul lui Gideon – O poveste de amor – Portughezul 112
XVII 125
Povestea Albinosului – Uitaţi în munţi – O coborâre în sat – Mieii – Moarta din biserică – Incendiul – Din nou acasă 125
XVIII 137
O reproducere sordidă a Învierii – În căutarea actelor – Patrula de noapte – Cavaleriştii – Batjocura – Albinosul şi Căpitanul – Eliberaţi 137
XIX 144

Sanitari pe front – Acrobaţi, prevăzători, actori – Diverse cazuri pe câmpul de luptă – O mică avere 144
Partea a treia 149
XX 150
Camionul circului – Reprezentaţia de fiecare seară – Potopul – Roskus, Rekkmaere şi Rosfatus – Evadarea 150
XXI 158
Dispariţia Mutului – Singur – Urcarea muntelui – Roskus – Faţă în faţă – O apariţie suprinzătoare – Despărţirea – Calul 158
XXII 164
Din nou printre oameni – La frizer – Cei doi jandarmi – La închisoare – Un bătrân care vorbeşte mult – Femeia, fata şi băiatul handicapat – O nouă casă 164
XXIII 170
Sângele – Povestea unei familii – Violul – Mama – Copilul handicapat – Zile senine la câmp – Cum moare un cal – Din nou copilul – O vizită în noapte 170
XXIV 176
În piaţa plină de lume 176
XXV 178
Din nou acasă – La hotel – Marele Erou e arătat poporului – Un discurs fără cuvinte – Paznicul de noapte 178
XXVI 185
Muzeul Naţional – Istoria unui palat – Păsările – Minunea – Mutarea balonului şi primele încercări 185
XXVII 191
Prima încercare, primul eşec – O desprindere în zori – Deasupra lumii 191
XXVIII 195
Căminul de bătrâni – Palide încercări de evadare – Doamna – Călătorii până la capătul camerei – Cei tineri şi cei bătrâni 195
XXIX 205
Din nou acasă 205